

Detecció i anàlisi de les necessitats formatives del docent universitari. Un estudi de casos múltiple

Susanna Aránega Español

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

Departament de Didàctica i Organització Educativa
Programa de doctorat: Desenvolupament professional i
institucional per a la qualitat educativa

Bienni: 2001-2003

**Detecció i anàlisi de les necessitats
formatives del docent universitari.**

Un estudi de casos múltiple

Doctoranda: Susanna Aránega Español
Director de la tesi: Doctor Francesc Imbernon

CAPÍTOL 8. DISSENY I PROCÉS DE LA RECERCA

En aquest apartat es descriu el procés de la recerca a través dels següents apartats:

- Disseny de la recerca.
- Instruments utilitzats per a la diagnosi i anàlisi de les necessitats formatives dels docents universitaris.
- Forma i procés de categorització de les dades.
- Categories a les quals s'ha arribat a través de l'anàlisi deductiu – inductiu.
- Enfocament de la recerca: estudi de casos.
- Contexts en els quals es focalitza la recerca.
- Mostra utilitzada.
- Criteris de rigor científic.

Disseny de la recerca

Fer una recerca no és una activitat aïllada, d'una manera o altra, la recerca està ubicada en un àmbit o espai concret del qual se'n fa una indagació en profunditat.

En aquest sentit es pot optar per una o altra metodologia que faciliti l'apropament a l'àmbit sobre el qual es vol focalitzar la mirada.

La complexitat de l'acció educativa possibilita que les recerques es puguin realitzar des de diferents perspectives i que cada una d'elles pugui ser analitzada des de diferents enfocaments.

La tradició positivista ha estat considerada, durant un llarg període històric, un bon procés de recerca. Aquest s'ha caracteritzat per seguir un procés molt pautat des del seu inici, però aquest no és l'únic enfocament a partir del qual es pot interpretar la realitat educativa, n'hi ha d'altres que segueixen processos menys lineals i que ens poden oferir aportacions ben diferents.

Per aconseguir la màxima fiabilitat de la recerca seria òptim utilitzar el màxim de mirades possibles, però potser estaríem davant una recerca inviable. La viabilitat del projecte condiona la selecció d'una o altra perspectiva d'investigació i d'un o altre enfocament.

Per poder obtenir dades el més fiable possibles, però amb la intenció de fer viable la recerca, he optat per la pluralitat metodològica utilitzant tant la metodologia quantitativa com la qualitativa. El motiu d'aquesta elecció es deu a l'objectiu d'estudi: conèixer les necessitats formatives dels docents universitaris. Per aconseguir-ho calia, per una banda tenir un retrat el més extens possible de l'escenari, és a dir de les opinions d'una mostra ampla de docents i per l'altra, les aportacions detallades dels pensaments, creences, interessos, idees, opinions dels docents implicats.

La metodologia quantitativa basada en el paradigma positivista, aporta un panorama ampli de la formació del docent universitari a partir d'uns indicadors donats. M'ha permès analitzar les dades recopilades a través del procés següent: revisió bibliogràfica, plantejament del tema, elaboració de l'instrument per a recollir les dades: qüestionari, recollida de dades i anàlisi de les mateixes.

La metodologia qualitativa basada en el paradigma interpretatiu, aporta opinions, pensaments, emocions i necessitats que els propis docents senten sobre la seva formació i sobre la formació que consideren que és necessària per impartir docència a la Universitat. Segueix un procés assistemàtic, permet avançar d'una forma més irregular que en la metodologia anterior però facilita dades imprevisibles.

Fer una recerca qualitativa ofereix la possibilitat d'investigar dins el context en el qual tenen lloc les demandes. Donat que les realitats són múltiples, dinàmiques i complexes observar-les en el mateix entorn analitzant totes les variables que es poden observar aportarà elements que no proporcionaria la metodologia quantitativa. Les realitats són múltiples i diverses i només es poden entendre quan s'observen i analitzen des del mateix espai en el qual tenen lloc.

En aquest cas els objectius es poden dissenyar d'entrada però tenen a veure més amb el procés que amb els continguts que es pretenen aconseguir. Els objectius es poden anar concretant en la mesura en que es van obtenint les dades i es van analitzant. De l'anàlisi se'n extreuen tots aquells aspectes que són aptes per a ser analitzats i d'ells se'n redacten els objectius (si cal redactar-los).

En el cas de la metodologia qualitativa es fa molt difícil concretar quin són o seran els objectius de la recerca ja que es van configurant en la mesura que es va a aquesta es va construint i es van analitzant les dades.

En el quadre que presento a continuació exposo un detall de les fortaleces i debilitats que proporcionen cada una de les metodologies emprades.

Quadre 27. Fortaleses i debilitats de la metodologia quantitativa.

METODOLOGIA QUANTITATIVA	
FORTALESES	DEBILITATS
<ul style="list-style-type: none"> . Permet obtenir dades d'una mostra ampla i per tant més representativa. . Possibilita obtenir una opinió dilatada que es pot arribar a generalitzar. . Permet un anàlisi extens basat en les freqüències. . En funció de l' instrument de recollida d'informació també possibilita l'aportació de dades no quantificables. . L'investigador és neutre, no pren part de les aportacions. . Les dades són més objectives. . Permet planificar i tenir presents els indicadors que poden semblar rellevants per a la recerca. 	<ul style="list-style-type: none"> . És estàtica. . Té respostes úniques. . Pot ser "esbiaixada". . Pot estar condicionada per la pròpia formulació de la pregunta. . Parteix de la creença de l'investigador que té la intenció de verificar . . Aporta dades que poden ser quantificables. . L'investigador no participa.

Quadre 28. Fortaleses i debilitats de la metodologia qualitativa.

METODOLOGIA QUALITATIVA	
FORTALESES	DEBILITATS
<ul style="list-style-type: none"> . És dinàmica. . Permet observar minuciosament la realitat i interpretar-la. . Està orientada al procés. . Es basa en el significat que atorguen les persones a la realitat. . Permet expressar el pensament, les idees i les intencions de les persones subjectes d'estudi. . Permet el feedback i per tant l'aprofundiment. . Parteix d'una concepció holística. . Està contextualitzada. Permet identificar la realitat en el context en el qual es situa. . Permet descobrir la complexitat del context dins l'entorn. . Propicia la inducció de temes que emergeixen durant la investigació. . Facilita el contacte dels investigadors amb el context, la qual cosa facilita la comprensió i la interpretació de cada situació. 	<ul style="list-style-type: none"> . Ofereix possibilitats de descentrar-se de l'objecte d'estudi. . Les dades obtingudes no sempre són generalitzable. . L'anàlisi pot estar condicionat per les percepcions i les concepcions de l'investigador. . És molt oberta. . La seva acció participant pot condicionar l'anàlisi.

D'una forma molt sintètica les diferències entre un i altre mètode les podem observar en aquest quadre.

Quadre 29. Comparació entre la metodologia quantitativa i la metodologia qualitativa.

METODOLOGIA QUANTITATIVA	METODOLOGIA QUALITATIVA
<ul style="list-style-type: none">. És deductiva.. Intenta verificar hipòtesi o temes plantejats a priori.. La informació teòrica és el punt de partida sobre el que s'elabora la hipòtesi.. Les dades es quantifiquen i s'expressen en valors numèrics i/o estadístics.. Intenta explicar la realitat basada en categories generalment conceptuals.	<ul style="list-style-type: none">. És inductiva.. Es construeix a mesura que es desenvolupa el treball de camp i s'analitzen i interpreten les dades.. La informació teòrica s'incorpora en el moment en que es va desenvolupant la recerca.. Les categories es van elaborant amb la interpretació que l'investigador i el participant entren en diàleg.. Pretén descobrir emocions, sentiments, creences per arribar a conceptualitzar i /o explicar els successos. Els conceptes s'utilitzen com a temes o motius per entendre.

L'objectiu general de la recerca és el de detectar les necessitats formatives, observar-les, analitzar-les i interpretar-les per tal d'oferir possibles respostes. Com més amplies puguin ser les dades obtingudes les possibilitat d'error en les respostes són menors augmentant així la fiabilitat. Després d'analitzar ambdues metodologies, amb les seves fortaleces i debilitats, he optat per fer ús de la metodologia qualitativa malgrat utilitzi instruments de recollida de dades propi de la metodologia quantitativa. L'anàlisi que faig de tota la informació té una perspectiva interpretativa.

Utilitzar les dues metodologies de manera complementària em confereix la possibilitat de tenir una visió més amplia de la realitat docent i em permet aprofundir en els aspectes en els quals es mostren les fortaleces:

- Tenir una opinió freqüent, amb possibilitat de transferència.
- Obtenir dades planificades sobre les quals interessa tenir informació però que alhora permeten recollir també aquells pensaments i creences dels docents entrevistats que van emergint.
- Tenir una visió holística de la realitat que permet analitzar (amb més informació) la complexitat del context.
- Permetre la possibilitat de crear categories deduïdes a través de referents teòrics que es poden confirmar (o no) i també unes categories induïdes que naixen de l'anàlisi de les intervencions dels diferents agents participants.

La metodologia quantitativa té com objectiu verificar un fet o hipòtesi plantejat prèviament tenint present una mostra representativa per tal de generalitzar els resultats obtinguts.

La metodologia interpretativa parteix de la fenomenologia que té com objectiu prioritari aportar significats a tot allò que succeeix i s'observa.

L'enfocament fenomenològic

Les recerques en educació, a més d'aportar informacions rellevants sobre el tema que desenvolupen, ens han de permetre comprendre el món, les organitzacions i les persones. Fer una recerca des de l'enfocament fenomenològic permet fer-nos una idea de la realitat des de les relacions que tenen les persones entre sí, amb les organitzacions i amb el món de manera generalitzada.

L'enfocament fenomenològic permet observar i interpretar el món partint d'allò que pensen i creuen les persones. La realitat es va construint a través del que senten i expressen els docents que parlen i que es recull en la investigació a través d'entrevistes i grups col·laboratius. L'investigadora en aquest cas no és un participant actiu en la recerca, però les interpretacions estan concentrades de creences sota les quals dona sentit i extreu els significats.

També perquè té en compte el context com espai que incideix sobre les persones i les seves actuacions. En el cas de la recerca totes les entrevistes i els grups col·laboratius s'han portat a terme en els espais triats pels docents participants: despatxos de la seva facultat, o sales de reunions dels docents, però sempre en les seves universitats (de cada país en el que s'ubica cada cas).

Realitzar les entrevistes o els debats dels grups col·laboratius en el propi escenari en el que desenvolupen la tasca professional genera unes aportacions en les quals s'impliquen emocions, sentiments, motivacions, símbols i altres aspectes que conviuen amb les persones i les organitzacions. L'expressió d'aquestes emocions i concepcions permetrà tant a l'investigador com al mateix actor que participa de la "conversa" entendre i interpretar millor allò que està expressant i /o defensant.

Els axiomes que ens plantegen Lincoln i Guba (1985) sobre la metodologia són:

1. La realitat pot ser interpretada des de concepcions múltiples.
2. L'objectiu prioritari de qualsevol recerca és interpretar el món i allò que hi succeeix.
3. L'investigador està en constant relació amb l'objecte d'estudi i això el fa ser participant subjectiu de manera inconscient.
4. Les interaccions i els fenòmens actuen sempre de manera simultània.
5. Els valors estan implícits en la recerca.
6. La recerca pretén descriure i interpretar casos individuals.

Aquests m'han ajudat a ampliar el condicionant d'haver utilitzat els qüestionaris com a mitjà de recollida de dades.

Passo a ampliar:

1. *La realitat pot ser interpretada des de concepcions múltiples.* El món és dinàmic i canviant, complex i multidimensional, això fa que les interpretacions també puguin ser polièdriques i l'educació n'és un reflex clar. Qualsevol situació educativa pot ser viscuda i expressada de maneres ben diferents. Per interpretar-les és bo conèixer quins pensaments i concepcions les acompanyen. En aquest cas la concepció de la investigadora també és un factor clau ja que la interpretació també està supeditada a la concepció sobre la qual interpreta. En la recerca de la interpretació de les expressions dels docents també he intentat interpretar la concepció sobre la qual veig, miro i desxifro.

Mentre els qüestionaris han estat elaborats a partir de la revisió bibliogràfica i dels aspectes teòrics, he procurat que les meves intervencions en les entrevistes semiestructurades fossin les mínimes i que en les interpretacions que he fet de les mateixes no interferís ni la percepció que tinc de l'educació superior com a docent i com a formadora ni la meua concepció com a docent ni la informació recopilada en la revisió bibliogràfica anterior.

2. *L'objectiu prioritari de la recerca és interpretar el món i allò que hi succeeix.* Qualsevol recerca educativa ha de ser útil, funcional i ha de superar la frontera del benefici personal.

La finalitat d'aquesta recerca és la de conèixer les necessitats pedagògiques que tenen els docents per exercir adequadament com a professors universitaris quan la majoria d'ells no han rebut una formació inicial que els capaciti en aquest àmbit i a més es troben immersos en un món canviat que els reclama adaptacions contínues.

Escotar les veus dels professors permetrà obtenir eines que facilitin el disseny de diferents plans formatius, adequats a cada context.

Saber si el professorat percep la formació permanent com a necessària (o no) en l'àmbit pedagògic i quin contingut i forma consideren que hauria de tenir per que sigui adequada a les seves necessitats. Interpretar els problemes que tenen els docents sigui quina sigui la matèria que imparteixin i el context en el qual estiguin vinculats em pot ajudar a interpretar la professió docent, les necessitats creades pel context i les necessitats pròpies de la figura del docent.

La formació permanent en l'àmbit de la docència universitària i concretament basada en continguts pedagògics és un repte que cal plantejar per a fer-ho de forma sistemàtica, però l'èxit o el fracàs de la contesa dependrà de l'adequació a les necessitats individuals i col·lectives. Per a fer-ho cal esbrinar de què depenen aquestes necessitats, quins són els problemes o causes que les provoquen i de quina manera es poden (o no) resoldre per ser planificades i programades.

3. *L'investigador està en constant relació amb l'objecte d'estudi i això el fa ser participant subjectiu de manera inconscient.* És innegable que per desconegut que sigui el camp que s'està observant, des del moment en que l'investigador s'hi introdueix, ja en comença a formar part. Això el fa integrant i involuntàriament, participant de l'objecte de la recerca. La presència i tots aquells aspectes no verbals que acompanyen les seves intervencions pot condicionar als participants, formular unes preguntes i no unes altres, dirigir cap a un o altre camí el curs de la recerca, observar determinats

aspectes i no fixar-se en d'altres és quelcom inherent a cada investigador i que moltes vegades ve determinat per les creences, valors, concepcions de l'investigador/a.

En el cas de la recerca que es presenta, la investigadora també ha format part integrant de l'objecte d'estudi tot i que no ha intentat no dirigir cap resposta ni condicionar cap explicació, però innegablement el biaix segur que hi és.

En aquest cas, el fet de ser part integrant de l'objecte d'estudi m'ha permès integrar significats nous als més estandarditzats en els quals basava el meu primer interès pel tema.

M'ha permès compartir significats amb docents d'entorns i matèries molt diferents a les més conegudes per la investigadora i que amplien la mirada de significats que faciliten eines per a possibles intervencions.

4. *Les interaccions i els fenòmens actuen sempre de manera simultània.* El procés de la recerca no ha estat un procés curt. La durada d'aquest procés també ha permès que la interpretació dels diferents successos hagin anat prenent formes diferents, fruits de la reflexió, i dels inputs que la vernalització d'aquestes reflexions han anat fent madurar les idees i creences inicials.
5. *Els valors estan implícits en la recerca.* La realitat cobra sentit quan és analitzada i interpretada i això ho fan les persones, totes elles amb unes creences i pensaments particulars que emmarquen i donen cos a les interpretacions. No es pot entendre cap recerca sense l'anàlisi de l'investigador o investigadora. Qualsevol acció humana porta implícita l'acompanyament dels valors de qui l'executa.
En aquest cas la recerca també aporta aquests elements, que per poder ser mínimament contrarestada s'emfatitzaran també els valors dels diferents informats.
6. *La recerca pretén descriure i interpretar casos individuals.* Tot i que la recerca ha optat per treballar amb tres casos molt amplis, el que es pretén no es tant el de generalitzar un producte final en forma de pla de formació sinó de trobar les estratègies que ens permetin entendre les necessitats, les causes de les necessitats i com es pot facilitar que cada entorn pugui adaptar la seva formació aprenent a conèixer i reflexionar sobre les seves necessitats.

Des del punt de vista fenomenològic la recerca ha intentat copsar les necessitats formatives des del punt de vista dels propis demandants. S'han tingut en compte cada una de les múltiples aportacions que han anat oferint tots els informants, que s'han expressat sota el prisma particular de qui les aportava. També sobre el fet que aquestes aportacions s'han efectuat en els espais propis de cada actuant. Ha estat la investigadora la que s'ha desplaçat a cada entorn permetent que l'espai actues com a marc de referència per a cada professional informant.

Malgrat la intenció de ser el més objectiva possible per observar amb la màxima pluralitat de percepcions dels informats, és possible que no ho hagi aconseguit, però en algun moment aquesta "mirada subjectiva" també m'ha permès entendre certes percepcions i matisos que de vegades no eren expressats verbalment (gestos, mirades, expressions no verbals, etc).

L'estudi de casos

Dins la metodologia qualitativa he emprat el mètode d'estudi de casos i les dades s'han analitzat des de la perspectiva fenomenològica.

L'estudi de casos múltiple

En un estudi de cas s'observa un centre o comunitat, a través d'un anàlisi exhaustiu per conèixer quins fenòmens hi succeeixen amb la finalitat d'interpretar-los i oferir-los-hi significat i poder-los generalitzar Blaxter, L. i altres (2000: 15-17).

Segons Stake, R (1998: 11) l'estudi de casos és "l'estudi de la particularitat i la complexitat d'un cas singular per arribar a comprendre'l en circumstàncies importants".

En els tres casos que presento en la recerca: Universidad Nacional Tres de Febrero, Universidad de Valparaíso i les diferents Universitats catalanes, es recullen expressions en la que cada agent, de manera particular exposa la seva problemàtica concreta, la seva mirada professional que des del seu bagatge i formació viu en la seva feina diària.

La intenció de la recerca no és tant la de generalitzar i fer una proposta única sinó la de poder observar i analitzar quins són els factors que incideixen en la professió docent en l'etapa de l'educació superior i provoquen problemes que no permeten realitzar la feina de manera àgil, quines són les carències sentides i viscudes pels mateixos protagonistes per a fer la seva feina quins són els impediments interns i externs que provoquen malestar a les aules i en la pròpia institució. A través de l'estudi de casos intento trobar les "pistes" per interpretar una realitat, una realitat múltiple.

Preguntar als diferents agents quines són les seves necessitats és un primer pas cap a la reflexió ja que "obliga" a fer una introspecció que pot generar, o no, a una actitud crítica.

Malgrat el que es pugui pensar que l'estudi de casos consisteix únicament en observar sense intervenir, plantejar què es vol mirar i de la manera que es vol fer, forma part també de la recerca.

La interpretació de les dades és un dels aspectes més importants en l'estudi de casos: múltiple, explicatiu, no comparatiu. Segons Stake (1998: 47) "en l'estudi qualitatiu de casos és molt important la funció interpretativa constant de l'investigador".

Alguns dels aspectes que cal considerar en el moment de la interpretació són els següents:

- Tot i que la comunicació és vital en una recerca d'aquestes característiques cal tenir present que no sempre els informants diuen allò que volen dir ja que les preguntes que se'ls formula ja condicionen en part les seves respostes.
- Que l'investigador interpreta d'acord amb els seus paràmetres i visions donades per la concepció que té incorporada a través de les seves vivències .
- Que la interpretació pot estar mediatitzada per les expectatives que l'investigador tingui d'allò que espera trobar.
- Les respostes poden estar mediatitzades per les demandes externes o expectatives externes que reclamen les organitzacions o institucions.

- Descriure el tema i les concepcions d'entrada poden acotar o delimitar les dades i inferir en la interpretació, no obstant és totalment necessari per no perdre's amb la immensitat de les dades i divagar a l'hora d'establir les categoritzacions "sense el marc teòric els casos es converteixen en una successió d'anècdotes" Chiva i Camisón (2002: 20).

Per a la recerca he triat tres casos ben diferents, situats en contextos també ben diversos – tres universitats (UNTREF, Valparaíso i universitats catalanes) de tres països diferents (Argentina, Xile i Espanya) que corresponen a contextos internacionals i comunitaris diferents (l'EEES i el *Espacio Latinoamericano y del Caribe de Educación Superior*) - No estan triats per a ser comparats, sinó per a ser observats en profunditat.

Els temes que es trien per simples que puguin semblar, no són senzills ja que es troben imbricats en contextos complexos: polítics, socials, històrics, estructurals, amb històries socials i personals... conèixer les incidències que poden tenir les diferents persones situades en contextos ben diferenciats té implicacions ben diferents.

No es intenció d'aquesta recerca fer una avaluació comparativa entre les situacions dels diferents contextos, el motiu és el d'aprofundir al màxim en cada un dels casos i poder extreure'n aspectes que poden ser útils considerats dins el context o al marge del context.

Tot i que l'estudi de casos té els seus inconvenients, compte amb aspectes molt positius que afavoreixen l'objectiu de la recerca. Basant-me en les diferències que estableix Blaxter, L. (2000: 85-99) he tingut present les fortaleces que m'ofereix el mètode d'estudi de casos intentant compensar les debilitats amb l'ús de la metodologia quantitativa. En el quadre que presento es poden observar les seves fortaleces i debilitats que segons la mateixa autora presenta l'estudi de casos.

Quadre 30. Fortaleses i debilitats de l'estudi de casos.

FORTALESES	DEBILITATS
<p>. Parteixen de les experiències de les persones i els professionals, per tant es considera que estan suficientment basats en la realitat.</p> <p>. Permet estendre generalitzacions a partir de la interpretació de les circumstàncies particulars.</p> <p>. Permet observar aspectes de la realitat des de la complexitat en la que existeixen.</p> <p>. Com l'estudi de casos es genera a partir de les experiències i les pràctiques, es fàcilment vinculable a contribuir als canvis de les mateixes, dins un procés d'investigació acció.</p> <p>. Com són propers a les persones, són fàcilment accessibles.</p>	<p>. La complexitat que vesteix qualsevol institució o comunitat fa que els fenòmens, els successos, les relacions, siguin molt amples i per tant dificulti l'estudi. Cal establir prioritats sense perdre la idea de conjunt.</p> <p>. El context és important i costa separar-lo.</p>

La descripció dels casos en els quals he treballat em permetrà tenir una visió ampla de la realitat i d'aquesta manera interpretar totes les aportacions i les possibles relacions que mantenen entre elles. Són aportacions que parteixen de l'experiència i de la pràctica, expressen els problemes que senten i els transformen en necessitat. La interpretació d'aquestes expressions, des del punt de vista personal i professional lligada a les raons socials, institucionals i contextuals que els provoquen aquests problemes em permetrà comprendre quines innovacions poden fer: son capaços de fer, els permeten fer i necessiten fer.

En l'estudi de casos s'empren múltiples dades, cosa que facilita el raonament inductiu. Les dades recollides a través dels tres casos que utilitzo per la recerca són múltiples, això m'ha facilitat la possibilitat de crear noves categories inductives no previstes amb anterioritat.

Considero que l'estudi de casos és el més adient per la meua recerca ja que:

- Descriu tres casos, concrets i contextualitzats, facilitant la comprensió i reconeixement de la complexitat de la realitat social i educativa, cosa que permet oferir alternatives interpretatives.
- La comprensió del cas està acompanyada per la presència de l'investigadora en el camp, i la seva implicació, cosa que afavoreix la interpretació de la realitat educativa.
- El disseny de la recerca potencia els processos inductiu-deductius, bàsics per a la interpretació adequada i també per a tenir presents tant els factors personals com els institucionals.
- Els participants aporten significats a través de les seves experiències, fent més rica la interpretació de les dades.
- Els casos (en aquest cas concret) són de la realitat actual, basats la pràctica, cosa que proporciona una base natural que fa més factible la generalització.
- La complexitat de les organitzacions en les quals estan integrats els diferents informats. Cap cas pot ser analitzat des de la simplicitat. La particularitat que exposa cada agents s'ha de tenir en compte però sense oblidar que forma part d'un tot que s'interrelaciona.

Aquestes possibilitats que ofereix l'"estudi de casos", compensa els possibles inconvenients o debilitats exposades, que s'han pogut compensar amb l'ús de la metodologia quantitativa.

Amb la metodologia d'estudi de casos múltiple explicativa he dissenyat la recerca i els instruments tenint presents els passos següents:

- Una revisió documental sobre el tema que es planteja tenint en compte tots aquells aspectes que infereixen en les necessitats dels docents:
 - Les funcions i competències del docent universitari.
 - Els canvis que s'estan desenvolupant en la societat actual i que afecten directa o indirectament a la institució universitària.
 - El concepte de necessitat per saber quin o quins haurien de ser els punts de partida de la interpretació.

Aquesta revisió documental és la que serveix de base per l'elaboració del marc conceptual que facilitarà la construcció dels instruments per a la recerca i la selecció de la mostra.

- La selecció dels instruments i dels casos, i concretament de la mostra en cada cas.
- La recollida de les dades.
- La categorització definitiva de les dades i l'anàlisi interpretatiu de les mateixes.
- L'elaboració de les conclusions i d'una possible proposta formativa.

L'estudi de casos en la recerca

Perquè l'estudi de casos en la recerca? Perquè permet l'observació de casos en el context on es realitza l'acció podent-ne fer un tractament amb tota la profunditat que ho permetin els agents implicats. Els tres casos, són casos complexos però que poden ser analitzats des de la individualitat amb que cada informant percep i considera l'educació superior, l'organització en la qual desenvolupa la seva tasca docent i la seva professió amb tot el que això comporta.

Perquè amb una mostra tant ampla és fa necessari un plantejament inicial que emmarqui el tema a desenvolupar sense que aquest bloquegi la interpretació d'aquells aspectes emergents que van sorgint en el diàleg entre investigadora i informants.

Tema

El tema de la recerca és la detecció de les necessitats formatives dels docents universitaris des de la mirada dels propis protagonistes.

Objectius

Els objectius generals de la recerca són els següents:

- Identificar les necessitats formatives dels professors i professores que imparteixen docència en l'etapa d'educació superior.
- Acostar-me al context per observar i escoltar les veus dels docents.
- Interpretar les informacions recollides a través dels diferents informants per esbrinar les necessitats formatives que tenen els docents universitaris en funció del context i el seu bagatge formatiu així com dels requeriments externs.
- Elaborar unes conclusions que facilitin eines per l'elaborar possibles plans formatius.
- Elaborar una proposta marc de formació que contempli les necessitats més generalitzables i que permeti l'elaboració de plans diversos que cobreixin les necessitats més focalitzades.

Els objectius específics són:

- Identificar si els docents universitaris de qualsevol ensenyament, gaudeixen coneixements pedagògics i si són suficients per exercir la seva activitat docent.
- Reconèixer si tenen, o no, necessitats formatives en l'àmbit pedagògic per a realitzar la seva activitat diària incorporant els canvis generats per les alteracions sobrevingudes en les darreres dècades.
- Saber quin són els aspectes que valoren els mateixos docents de la seva feina.
- Distingir les dificultats que provoquen obstacles importants per a implementar innovacions.
- Tenir coneixement de les necessitats concretes que senten els docents independentment del context on estiguin desenvolupant la seva activitat i de les exigències externes.
- Percebre sensacions dels docents que aporten informacions implícites en positiu i en negatiu sobre la docència i sobre la formació permanent.
- Aconseguir elements suficients per configurar una proposta marc de formació permanent del professorat universitari en diferents contextos.

Descripció dels casos

Els casos escollits per a la recerca són les universitats següents:

- La Universidad de Valparaíso, Xile.
- La Universidad Nacional Tres de Febrero, Argentina.
- Les universitats catalanes:
 - Universitat de Barcelona. La majoria d'informants pertanyen a la UB, però també han participat docents d'altres universitats catalanes.
 - La Universitat Autònoma de Barcelona.
 - La Universitat Pompeu Fabra.
 - La Universitat Politècnica de Catalunya.

La selecció ha estat vehiculada, en part per la meua participació en una demanda de recerca generada en el grup de recerca consolidat FODIP de la facultat de pedagogia del qual en formo part i que m'oferia la possibilitat de treballar en les universitats de Xile i Argentina compaginant la meua recerca amb la demanda de les dues Universitats sobre la mateixa temàtica.

Les universitats pertanyents a Catalunya han acabat de completar les dades tenint en compte un context completament diferent al que s'esdevenien els altres dos casos analitzats.

La instrumentalització per a la recollida de dades

Un cop seleccionades les metodologies que han de guiar el disseny de la recerca cal prendre decisions entorn:

- Dels instruments que serviran per a la recollida d'informació.
- De l'escenari en el qual s'aplicaran.
- Dels participants que seran protagonistes de l'acció.

Procés de categorització

En el procés d'anàlisi i interpretació de les dades la categorització n'és una part força important. Aquestes es poden crear a través de dues vies: via deductiva, quan l'investigador proposa les categories prèviament i les va a cercar en treball de camp i la via inductiva que intenta esbrinar i interpretar a partir de les dades que va obtenint mentre les obté i també en posterioritat.

En el cas de la recerca el procés ha estat deductiu - inductiu.

Les categories deductives s'han elaborat tenint en compte els aspectes teòrics sobre els quals els docents basen la seva intervenció a l'aula. El contrast entre les funcions establertes a nivell normatiu i les competències requerides als docents en les seves intervencions han estat els factors que han facilitat informació per a crear els indicadors i les categories.

A través de les entrevistes i les dades recopilades a través de les tècniques col·laboratives s'han pogut confirmar algunes de les categories establertes i incrementar-ne d'altres no establertes a priori. El diàleg generat en les entrevistes amb els diferents docents i els debats

originats a través de la tècnica col·laborativa així com també les preguntes obertes del mateix qüestionari, han permet que poguessin emergir factors que s'han pogut establir com a categories i com a subcategories que aporten factors que tenen especial interès.

El que si s'ha intentat és que els docents que participessin en l'enquesta no fossin els mateixos que protagonitzessin les entrevistes o els grups col·laboratius. El motiu de la diversificació ha estat el de no condicionar les respostes dels entrevistats.

A l'hora de crear les categories ha estat complicat eludir la influència de les pròpies conviccions i vivències com a docent i com a formadora; no obstant, la possible subjectivitat mostrada també facilita la interpretació d'aspectes que poden ser més emocionals.

Les categories i subcategories deductives a partir de les quals s'ha construït el qüestionari i les categories i subcategories que s'han construït a partir de les informacions emergents són les que figuren en les taules que segueixen a continuació.

Categories deductives

Categories inductives

<i>Quadre 31. Categories deductives elaborades a partir de la revisió documental.</i>			
CATEGORIES	SUBCATEGORIES	INDICADORS	DESCRIPCIÓ
NECESSITAT FORMATIVA	Necessitats formatives pròpies per a l'exercici de la docència.	. Necessitats professionals. . Necessitats personals.	Considerarem necessitats formatives pròpies de l'exercici de la docència o personals aquelles que el docent viu com un problema o una carència o dificultat per a dur a terme la seva tasca professional.
	Necessitats fruits de l'adaptació als requeriments de la institució i/o el context.	. Necessitats institucionals. . Necessitats socials.	Considerarem necessitats formatives institucionals o socials aquelles que són fruit dels canvis que es generen en la societat i en les organitzacions amb el pas del temps i que fan nàixer noves necessitats als docents.
EXPERIÈNCIA DOCENT	Prèvia a la incorporació a la Universitat.	. En qualsevol àmbit i etapa educativa. . En formació de formadors.	Aquella experiència docent anterior a la incorporació a la docència universitària en qualsevol àmbit i etapa educativa.
	En l'exercici de la docència universitària.		Aquella experiència que es comptabilitza des de la incorporació a la docència universitària.
FORMACIÓ DOCENT	Formació pedagògica prèvia.	. Importància.	Aquella formació que s'ha obtingut abans de la incorporació a la docència universitària i que capacita per a l'exercici docent en diferents etapes i concretament a la universitària.
	Formació en recerca.	. Gestió de la recerca. . Instruments per a la recerca.	Considerarem formació en recerca aquella que capacita tant per al gestió de la recerca com pel seu desenvolupament.
PLANIFICACIÓ DOCENT	Planificació dels objectius.	. Formulació. . Selecció. . Disseny.	Considerarem planificació dels objectius a aquella planificació que té en compte la formulació, selecció i disseny dels objectius a curt i llarg termini: els que es proposen per aconseguir en finalitzar cada assignatura i també la revisió que es va realitzant durant el curs per adaptar els objectius a la realitat dels estudiants, el context,... i altres aspectes rellevants.
	Planificació dels continguts.	. Formulació. . Selecció. . Disseny.	Considerarem planificació dels continguts a aquella planificació que té en compte la formulació, selecció i disseny dels continguts a curt i llarg termini: els que es proposen per desenvolupar en el transcurs de l'assignatura i també la revisió que es va realitzant durant el curs per adaptar-los a la realitat dels estudiants, el context,... i altres aspectes rellevants.

	Planificació de les activitats.	. Formulació. . Selecció. . Disseny.	Considerarem planificació de les activitats a aquella planificació que té en compte la formulació, selecció i disseny de les activitats a curt i llarg termini: les que es proposen per a dur a terme en el transcurs de l'assignatura i també la revisió que es va realitzant durant el curs per adaptar-les a la realitat dels estudiants, el context,... i altres aspectes rellevants.
METODOLOGIA DOCENT	Motivació dels estudiants.	. Motivació intrínseca. . Motivació extrínseca.	Considerarem motivació tant la motivació intrínseca com extrínseca que mostrin els estudiants en els seus estudis universitaris.
	Gestió de l'aula.	. Temps. . Espais.	Considerarem gestió de l'aula tots aquells aspectes que poden ser regulats pel docent.
	Gestió social de l'aula.	. Clima del grup.	Considerarem gestió social de l'aula a tots aquells aspectes que tenen a veure amb l'organització dels estudiants en activitats realitzades dins o fora de l'aula (en treballs de camp) i que faciliten la participació i la creació d'un clima adequats pels treballs de grup.
	Estratègies.	. Treballs individuals. . Treballs en grup. . Estratègies innovadores.	Considerarem en aquest apartat aqueles estratègies que poden ser utilitzades en determinades metodologies docents innovadores i que fomenten habilitats en els estudiants per a treballar individualment i en grup.
	Funcionalitat.	. Activitats lligades a la realitat. . Organització de treballs pràctics.	Representen aquelles intervencions que faciliten la relació i /o connexió dels coneixements i les habilitat a desenvolupar a través de les assignatures amb aspectes de la realitat social, laboral o quotidiana.
	Recursos i materials de suport.	. En suport paper. . En suport visual. . En suport auditiu. . En suport TIC.	Representen tots aquells recursos que en qualsevol suport poden ser utilitzats per a la preparació de les classes i també com a suport de les classes. Tant pel que fa a la seva elaboració com al seu ús.
	Ús de les TIC.	. Per part dels docents. . Per part dels estudiants.	Té a veure amb ús dels diferents mitjans tecnològics per part dels diferents agents: alumnes I professorat amb finalitats diverses: recollida d'informació processament de la mateixa, ús dels mitjans coma suport a les classes.
	Atenció a la diversitat.	. Coneixements. . Expectatives.	Considerarem atenció a la diversitat a la Universitat aquells ajustaments necessaris perquè els alumnes amb diferències

			significatives de coneixements dins un mateix grup puguin assolir els mateixos objectius que la resta. També s'hi inclouen els ajustaments particulars que es poden tenir presents per adaptar-se a les expectatives dels estudiants.
AVALUACIÓ	Organització del procés d'avaluació.	. Disseny del procés. . Disseny de les activitats.	Considerarem l'avaluació dins l'organització del procés quan aquesta es planteja i dissenya des del principi per tenir en compte durant tot el procés d'ensenyament aprenentatge.
	Avaluació diagnòstica dels estudiants.	.Identificació: . coneixements, . habilitats,	Ens referim a l'avaluació prèvia que es porta a terme abans de qualsevol procés d'aprenentatge per identificar coneixements, habilitats i competències existents en els estudiants i que aporta informació per ajustar la planificació i /o programació.
	Avaluació continuada.	. Individual. . Grupal.	Ens referim a aquella avaluació que permet el seguiment del grup d'estudiants i que aporta informacions pertinents per ajustar la planificació i/o la programació . L'avaluació continuada s'entén també com el seguiment que el docent manté amb cada alumne/a de manera individual facilitant la identificació dels errors en els aprenentatges o procés d'aprenentatge i afavorint l'adquisició d'estratègies recursos que el/la condueixin a la millora.
	Instrumentes d'avaluació.	. Estratègies i instruments alternatius. . Exàmens. . Treballs en grup. . Treballs de camp. . Que avaluïn competències.	Considerarem instruments d'avaluació totes aquelles eines que permeten al docent recollir informació per a reflexionar sobre qualsevol dels aspectes de la intervenció educativa. En aquest cas s'hi inclouran tant l'observació de la pròpia eina com allò que es vol observar .
	Aprendre dels errors.	. Avaluació com instrument de millora del procés d'E/A.	Ens referim a aquells errors que l'estudiant és capaç de identificar i que pot modificar a través del guiatge del docent en qualsevol moment de la intervenció educativa.
	Autoavaluació docent.	. Reflexió sobre la pràctica.	Ens referim al procés que realitza el docent per a identificar i analitzar aspectes de la seva pràctica i que sota una visió crítica pot canviar, o no.
RELACIÓ PROFESSOR/A ESTUDIANTS	Coneixement dels estudiants.	. Característiques. . Interessos.	Considerarem dins el coneixement dels estudiants aquells processos que faciliten l'aprenentatge en els joves i les persones adultes així com dels interessos i expectatives que els mouen a aprendre.

	Motivació docent.		Ens referim a la motivació que aporta el docent en la seva tasca diària malgrat el pas del temps.
	Habilitats comunicatives del docent.	. Expressió verbal i no verbal. . Tècniques d'oratoria.	Considerarem habilitats comunicatives totes aquelles habilitats del docent necessàries per a mantenir una excel·lent comunicació tant a nivell col·lectiu com individual amb els estudiants: escolta activa expressió de tot tipus,
	Habilitats socials del docent.	. Tractament personalitzat als estudiants. . Relacions amb el grup.	Ens referim a aquelles habilitats del docent que li permeten tenir un tracte cordial que no amistós amb els alumnes.
	Orientació acadèmica i professional.	. Individualment. . En grup.	Té a veure amb aquella orientació que precisen alguna estudiants que no tenen prou clar el futur professional dels estudis que estan desenvolupant.
	Participació dels estudiants en activitats a l'aula.	. Interacció. . Estratègies.	Té a veure amb tots aquells aspectes que generen la participació dels alumnes en les activitats que es proposen a l'aula per a treballar a través d'estratègies diferenciades que faciliten la interacció i l'aprenentatge.
MODALITAT FORMATIVA	Personals.	. Lectures. . Assaig - error.	Es refereixen a aquelles modalitats formatives no dirigides que de manera individual s'utilitzen com a auto formació.
	Grupals.	. Formació estandarditzada: cursos, conferències, tallers, Jornades, Congressos... . Col·laboracions i treball en equip: aprenentatge entre iguals,etc.	Es refereixen a aquelles modalitats formatives dirigides que de forma intensiva en el temps: Congressos i jornades, o de manera extensiva, en el temps provoquen (o poden provocar) aprenentatge.

Quadre 32. Categories inductives en relació a la docència.

CATEGORIES	SUBCATEGORIES	INDICADORS	DESCRIPCIÓ
EL CONEIXEMENT	Coneixement disciplinar.	. Coneixement profund de la matèria. . Gestió dels continguts.	Contempla tots aquells coneixements relacionats amb els continguts propis de la matèria que s'imparteix i al grau de profunditat amb que es mantenen i actualitzen
	Coneixement didàctic.	. Estratègies. . Metodologies. . Tècniques.	Contempla aquells coneixements i destreses que permeten implementar de manera adequada metodologies , estratègies i tècniques perquè la diversitat de l'alumnat pugui adquirir les competències que s'espera adquireixin.
	Coneixements per a la recerca.	. Metodologies per a la recerca. . Metodologia per la recerca pedagògica des de la docència de qualsevol camp disciplinar. . Transferència de la recerca a docència. . Gestió per a la recerca. . Continguts per a la recerca.	Contempla tots aquells coneixements i habilitats que són necessàries per a gestionar efectuar i divulgar recerca així com aquells coneixements i habilitats que permeten transferir els continguts de la recerca a la pràctica i als continguts de les matèries que s'imparteixen.
	Coneixements instrumentals.	. Habilitats comunicatives . Idiomes pràctics	Inclou aquelles habilitats que permeten mantenir una comunicació afectiva, funcional de manera individual i col·lectiva fins i tot en grups de llengües i cultures diferents a la pròpia.
LES CONCEPCIONS I CREENCES PERSONALS	. La concepció sobre educació. . La concepció sobre la figura del docent.	. Vocació + tècnica = professional docent.	Considerarem concepcions o creences aquells criteris de vegades implícits que emmarquen algunes de les intervencions o expressions dels docents.
L'EXPERIÈNCIA	Les experiències prèvies.	. Les experiències docents prèvies.	Entenem per experiència docent prèvia el temps que ha exercit la docència abans d'incorporar-se com a docent a la Universitat independentment de l'etapa i/o àmbit educatiu al que hagi dedicat aquest temps.
CONEIXEMENT DELS OBSTACLES INTERNS I EXTERNS	Institucionals.	. Normatius.	Inclouen aquelles normatives que provenen de la pròpia institució universitària o bé l'emmarquen: normativa europea de l'EEES o del Espacio Latinoamericano de Educación Superior que cal que els docents coneguin.

	Socials .	. Horaris laborals dels alumnes.	Inclouen les diferents casuístiques laborals que una gran part de l'alumnat comparteixen amb els seus estudis i que provoquen dificultats i de vegades incompliments d'algunes demandes dels docents.
	Condicions logístiques.	. Espais. . Grups nombrosos.	Inclouen aquelles condicions logístiques que acaben essent un obstacle per a determinats canvis metodològics: espais preparats per a classes magistrals o grups molt nombrosos que priven de fer determinats treballs en grup o de pràctiques guiades.
PLANIFICACIÓ DOCENT	La planificació de la docència.	. Ajustaments en els objectius, continguts, activitats, temps,...	Inclou tots aquells ajustaments que són necessaris per a adaptar els objectius, continguts i activitats al grup, temps i context.
	Domini dels diferents factors que intervenen en la planificació.	. Gestió del temps. . Característiques dels estudiants. . Matèria.	Inclou tots aquells aspectes que també cal tenir presents en el moment de realitzar els ajustaments de la programació.
CONEIXEMENT I ÚS DE METODOLOGIES DIVERSES	Relacionades amb cada matèria.		Inclou el coneixement profund de diferents metodologies per poder utilitzar la més adequada en funció dels continguts de cada matèria.
	Motivació dels estudiants.	. Ús de metodologies motivadores.	L'ús de metodologies que fomentin la funcionalitat dels aprenentatges i l'adquisició de les competències personals i socials a més de les intel·lectuals.
	Gestió de l'aula.	Gestió del temps.	La gestió del temps és bàsica per a totes les activitats d'aula però també les de preparació de les intervencions o la correcció de les mateixes. La gestió del temps té a veure també amb els espais que el docent ha de compartir amb la recerca i amb la seva vida personal.
	Gestió social de l'aula.	Participació dels estudiants en activitats a l'aula.	En la gestió social de l'aula s'hi inclouen aquelles propostes que afavoreixen la participació dels alumnes en activitats proposades a l'aula.
	Estratègies d'aprenentatge.	. Treball en equip dels estudiants. . Tècniques participatives. . D'escolta activa en els estudiants. . Aprenentatge cooperatiu.	Té en compte aquelles estratègies que directa o indirectament afavoreixen els aprenentatges dels estudiants.

	Les competències.	. Autonomia en els aprenentatges. . Organització, planificació. . Reflexió sobre l'acció.	Inclou totes les competències personals i intel·lectuals i socials que s'espera que els alumnes adquireixin en el seu pas per la Universitat i que precisen per la seva vida personal, social i professional. Aquelles competències que es poden aconseguir a través de determinades metodologies.
	En formats diferents.	. Semipresencials. . Pràctiques fora aula.	Inclou aquelles metodologies que es poden dur a terme en espais diferents a l'aula ordinària.
	Funcionals i pràctiques.		Inclou aquelles intervencions que estan lligades a la pràctica i que visualitzen el significat real d'allò que es estudia.
	Condicions per triar una metodologia.	. Segons continguts. . No exclusió de les altres. . Acordes amb la normativa vigent. . Que desenvolupin competències.	Cada metodologia afavoreix l'adquisició de determinades competències, conèixer-les a fons ens proporcionarà els elements per a poder realitzar una tria adequada.
LES COMPETÈNCIES DELS ESTUDIANTS	Personals.	. Autonomia. . Responsabilitat.	Inclou aquelles competències necessàries per a fer front a les altres competències: socials i intel·lectuals.
	Intel·lectuals.	. Relacionades amb els coneixements i les habilitats.	Inclou aquelles competències relacionades amb els sabers i les habilitats.
	Socials.	. Treball en equip.	Inclou les habilitats que permeten relacionar-se amb els demés de forma eficaç, eficient i cordial.
ELABORACIÓ I ÚS DE RECURSOS DE SUPORT	Elaboració de materials adaptats.	. Escrits. . Gràfics. . TIC.	Inclou tots aquells recursos que poden ser utilitzats com a suport a les classes i als estudiants (materials escrits de lectures, materials gràfics per a reforçar les explicacions o material TIC) i que cal elaborar o adaptar per a la matèria que s'imparteix.
DOMINI DE LES TIC A NIVELL PRÀCTIC	Ús del moodle.	Per ensenyar. Per fer el seguiment. Com a carpeta d'aprenentatge. Per a l'avaluació.	Té en compte l'ús de les TIC de manera sistemàtica en qualsevol finalitat educativa i no únicament com un recurs.
L'AVALUACIÓ COM A PART DEL PROCÉS D'E/A	L'avaluació diagnòstica.		Inclou aquelles intervencions que permeten fer un diagnòstic per conèixer la situació departida i poder realitzar les adaptacions pertinents.

	L'avaluació continuada.	<ul style="list-style-type: none"> . La devolució reflexionada sobre els resultats. . Correcció i retorn. . Dificultats i obstacles: <ul style="list-style-type: none"> . grups nombrosos, . temps, . manca de recursos. 	<p>Inclou tant les activitats d'avaluació com els instruments que faciliten l'observació com el retorn que cal fer als estudiants per a utilitzar l'avaluació com a font d'aprenentatge.</p> <p>Inclou alhora els obstacles que priven de realitzar un seguiment acurat de l'alumnat.</p>
	L'avaluació única.		Inclou les reflexions entorn la valoració dels aprenentatges dels estudiants a través d'una única prova.
	L'avaluació formativa.	. Avaluació dels continguts sobre la seva aplicació.	Inclou les reflexions sobre la forma que hauria de tenir l'avaluació final o sumativa.
	Instruments i estratègies.	. Adequació a cada moment, contingut, grup.	Té en compte les estratègies i instruments que poden ser utilitzats segons contingut, moment, aspecte que es vol avaluar o destinataris de l'avaluació.
	Autoavaluació.	<ul style="list-style-type: none"> . Dels estudiants. . Dels docents. 	Inclou l'avaluació que s'ha de fer cada estudiant i també el docents sobre la seva feina per millorar-la.
	Triangulació dels resultats de les avaluacions en els equips docents.	. Observació.	Té en compte l'observació que han de fer els docents i que han de compartir per a fer les valoracions dels aprenentatges dels estudiants.
SEGUIMENT DELS ESTUDIANTS	Seguiment individualitzat.	<ul style="list-style-type: none"> . Seguiment acadèmic. . Atenció personalitzada. . Orientació professional i acadèmica. 	Inclou aquelles estratègies i recursos necessaris per a fer un seguiment individualitzat dels estudiants: tutories individuals, retorn de les avaluacions, orientació acadèmica personalitzada ...
	Seguiment del grup.	<ul style="list-style-type: none"> . Condicionants personals dels docents. . Competències socials. . Respecte a l'heterogeneïtat. 	Inclou aquelles habilitats necessàries per a fer un seguiment col·lectiu del grup classe: tutories, clima de grup.
	Manca de motivació dels estudiants.		Considerem motivació dels estudiants tots aquells a aspectes que fan que estiguin interessats pels estudis que realitzen de manera voluntària.
	Condicions logístiques.	<ul style="list-style-type: none"> . Espais. . Temps. . Recursos. . Massificació d'alumnes. 	Inclou aquelles condicions logístiques que caldria gaudir per a realitzar un seguiment adequat als estudiants i que si no es gaudeixen poden provocar dificultats, resistències, obstacles...

	Condicions en les relacions.	<ul style="list-style-type: none"> . Respecte. . Diàleg. . Disponibilitat. . Espais adequats. . Grups reduïts. 	Inclou aquelles condicions que han de complir ambdues parts (docents i estudiants) i que en cas de no tenir-les no es poden mantenir unes relacions adequades.
	Relacions docent- estudiants.	<ul style="list-style-type: none"> . Avantatges i inconvenients de les relacions cordials amb el grup. . Relacions diferenciades segons l'espai on es realitzin les activitats. 	Inclou aquelles reflexions sobre els inconvenients i avantatges de mantenir unes relacions cordials amb els estudiants així com les diferències significatives que s'observen quan les relacions es realitzen en un o altre espai (classe o espais externs).
TREBALL EN EQUIP	Tècniques de treball cooperatiu.		Inclou aquelles tècniques que cal conèixer per a dinamitzar adequadament els grups aconseguint que el treball de grup es converteixi en un treball cooperatiu.
NOUS TEMES DE FORMACIÓ PERMANENT	Relacionats amb els continguts.		Inclou temes relacionats amb els continguts disciplinars que caldria tenir en compte a l'hora de planificar la formació permanent i que habitualment no resten inclosos en cap programa formatiu.
	Relacionats amb la docència.	<ul style="list-style-type: none"> . Metodologies amb enfocaments alternatius. . Educació de la veu. 	Inclou temes relacionats amb l'exercici de la docència que caldria tenir en compte a l'hora de planificar la formació permanent i que habitualment no resten inclosos en cap programa formatiu.
	Relacionats amb el creixement personal.	<ul style="list-style-type: none"> . El treball de les emocions. . Empatia, 	Inclou temes relacionats amb el creixement personal que caldria tenir en compte a l'hora de planificar la formació permanent i que habitualment no resten inclosos en cap programa formatiu.
FORMACIÓ DE LES COMPETÈNCIES DOCENTS	. Metodologies que facilitin el desenvolupament de les competències docents (contingut i mètode en coherència).	<ul style="list-style-type: none"> . Eines i estratègies per aconseguir formació permanent autònoma, . Habilitats personals, . Habilitats socials, 	Inclou aquelles metodologies formatives que han de rebre els docents i que faciliten l'adquisició de les competències necessàries: personals, socials, intel·lectuals.
LA INSTITUCIÓ	Coneixement: normatives, formes de promoció.		Inclou tots aquells coneixements que són necessaris per moure's i promocionar dins la institució.

Quadre 33. Categories inductives en relació a la modalitat formativa.

CATEGORIES	SUBCATEGORIES	INDICADORS	DESCRIPCIÓ
FORMACIÓ ENTRE IGUALS	<ul style="list-style-type: none"> . Entre professionals del mateix camp disciplinar . Entre professionals de camps disciplinars molt diferents (juristes, economistes, psicòlegs...). 	<ul style="list-style-type: none"> . Dins els grups de treball. . En les mateixes assignatures, àrees o matèries. 	Considerem formació entre iguals aquella que té lloc a través de la interacció que es produeix en els equips de treball o en els espais en que es comparteixen les mateixes assignatures o assignatures paral·leles.
MODALITATS FORMATIVES	<ul style="list-style-type: none"> . Virtuals. . Presencials: <ul style="list-style-type: none"> . Cursos, . Tallers, . “càpsules” formatives, . Acompanyament (més que assessorament). 		Inclou totes aquelles modalitats formatives que poden facilitar l’adquisició de coneixements, habilitats o competències en els docents ja siguin dirigides o no.
AUTOFORMACIÓ			Inclou aquella formació que cada docent va realitzant de manera desorganitzada o organitzada a través de les diferents activitats que ell/ella mateix es proposa.
EXPERIÈNCIA	Eines i recursos per a la reflexió sobre la pràctica.	Autoanàlisi professional.	Inclou el bagatge professional que es va incorporant a través de la reflexió sobre la pròpia pràctica. A través del retorn que facilita aquesta reflexió es promou l’adquisició de les pròpies estratègies en el context.
CONDICIONS DE LA FORMACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> . Objectius. . Currículum. . Utilitat. . Rellevància. . Innovadora. 	<ul style="list-style-type: none"> . Planificació dels objectius. . Gestió dels plans docents. . Que s’anticipi o neixi amb els canvis (no després). . Formació no generalista, propera al lloc de treball. . Aprofundida (no superficial). . Funcional, pràctica i amb possibilitat de retorns (pràctiques tutelades). 	Inclou aquelles condicions que es consideren indispensables o molt importants perquè una formació sigui efectiva, arribi al màxim de docents possible i faciliti la innovació a nivell personal i col·lectiu.

		<ul style="list-style-type: none"> . Útil. . Real. . Rellevant. . Personalitzada. . Que parteixi de les necessitats /problemes reals. . Que faciliti respostes (i no generi més problemes). . Que aportï innovació. . Que fomenti la recerca. 	
	Obstacles.	<ul style="list-style-type: none"> . Temps. . Reconeixement institucional a la docència i la formació docent. . Conciliació de la formació amb la vida laboral i personal. . Cost econòmic. . Compatibilitat. 	Inclou aquells obstacles que seria important i urgent salvar per tal que la formació fos més ben valorada a nivell personal i a nivell institucional i que fos de més fàcil accés pels assistents: facilitat horària compatible amb la vida personal i professional.
FORMACIÓ PEDAGÒGICA INICIAL	En modalitats i continguts diferents.		Té en compte aquella formació pedagògica que fora important planificar prèvia a la incorporació a la Universitat : formació del professorat novell o fins i tot anterior.
AVALUACIÓ DE LA FORMACIÓ	Satisfacció.		Inclou aquells aspectes que són aptes de ser avaluats que tenen a veure amb la satisfacció personal i professional de la formació rebuda.
	Transferència.		Té a veure amb aquelles modificacions que s'han pogut incorporar a la pràctica quotidiana fruit de l'assistència i incorporació dels continguts desenvolupats en una formació.
	Impacte.		Té a veure amb l'avaluació institucional de la formació planificada per observar les repercussions a gran escala i l'efecte que produeix tota la formació en cada un dels nivells en que es porta a terme. Té en compte també aquells aspectes més logístics i econòmics que giren al voltant de la formació que s'està efectuant.

INSTITUCIONALITZACIÓ DE LA FORMACIÓ	Estructura formativa institucional.	Pla de formació.	Inclou l'elaboració d'un pla de formació que contempli els nivells macro (directrius generals i estructura) i micro (necessitats específiques de cada universitat, facultat, departament..)
	Obligatorietat de la formació permanent.		Contempla la possibilitat de fer obligatòria la formació permanent.

Tècniques de recollida de dades

La selecció de les tècniques de recollida de dades no ha estat aleatòria sinó que ha estat determinada per l'objectiu de la recerca. Per conèixer quines són les necessitats dels docents universitaris calen dades en extensió i en profunditat, així com pensaments individualitzats i raonaments col·lectivitzats.

Sota aquests paràmetres i en relació a les possibilitats de selecció dels contextos en els que es porta a terme la recerca els instruments que han fet possible la recollida de les dades han estat els següents:

- El qüestionari.
- Les entrevistes en profunditat.
- Els grups col·laboratius.

De les dades recollides a través dels tres instruments se'n farà una triangulació que afavorirà la interpretació.

Qüestionari

Els motius de la selecció del qüestionari com un dels instruments de recollida d'informació són, per una banda perquè és un mitjà útil i eficaç per a recopilar molta informació d'una forma relativament breu i per l'altra perquè permet conèixer la magnitud de les necessitats en el context en el qual es presenten.

L'ús del qüestionari elaborat per a la recerca em facilita informacions sobre el grau de necessitat que tenen els docents i el valor que li ofereixen a un seguit d'aspectes relacionats amb la docència que imparteixen i amb la formació rebuda o que poden rebre.

Aporta informació sobre aspectes que volem confirmar/verificar i que s'han extret de la literatura pedagògica.

Alguns dels aspectes que m'han posicionat sobre l'ús del qüestionari han estat basades en les seves característiques positives.

Característiques d'un qüestionari

Les característiques que tenen els qüestionaris i que he utilitzat com a criteri per al seu ús en la investigació són les següents:

- Actua com si fos un entrevista estructurada.
- Permet obtenir informació d'una mostra extensa.
- Està basat en diverses variables a partir de les quals es formulen les preguntes o se'n demanen valoracions.
- Ofereix la informació per escrit que es retorna també per escrit.
- Poden estar dissenyats amb preguntes obertes, tancades o mixtes.

El qüestionari elaborat per la recerca conté preguntes tancades que els participants han de respondre a través d'una escala de valoració que va des del gens necessari a

l'imprescindible entre les quals s'hi troben sis alternatives: gens important, poc important, important, bastant important, molt important i imprescindible.

Està dissenyat amb sis alternatives per tal que les valoracions fruit de totes les respostes es puguin condensar en un extrem o altre sense el perill de caure en els termes entremitjos. Al final de cada pregunta s'adjunta la categoria Altres, especificar i /o justificar... perquè pugui ampliar o argumentar les seves aportacions.

Establir aquestes categories d'inici facilita l'anàlisi de les respostes.

Al final del qüestionari s'inclou una pregunta oberta en la que els docents poden completar amb tot allò que considerin important i que no hagi estat previst per la investigadora.

Aspectes presents en l'elaboració del qüestionari

Per a elaborar el qüestionari vaig tenir en compte els aspectes següents:

- Definir els objectius que pretenia aconseguir amb la recerca.
- Cercar en la teoria les variables més rellevants de la docència per tal de plasmar-les en el document, tenint present que era impossible contemplar-les totes.
- Seleccionar les variables i detallar-les en concrecions significatives.
- Dissenyar-lo tenint present que les preguntes fossin clares, precises, entenedores i de resposta fàcil.
- Que els enquestats ho poguessin respondre perquè tenen la informació o experiència suficient.
- Que el temps de resposta fos breu.
- Que els docents es puguin plantejar les preguntes al marge de la necessitat de resposta, per tant que se sentin motivats per a respondre.

El qüestionari de la recerca

El qüestionari elaborat per a la recerca consta de tres apartats:

- a. Primer apartat en el qual se sol·licita informació de caràcter general sobre el perfil professional del docent que respondrà les preguntes.
- b. Segon apartat en el que es requereix informació específica amb relació a la docència, i la formació dels docents.

Aquest segon apartat està subdividit en diferents subapartats:

- Sobre necessitats formatives en relació a la docència en els aspectes que segueixen:
 - La planificació de la docència.
 - La metodologia docent.
 - L'avaluació.
 - La relació professor/a – alumne/a.
- Formació rebuda i modalitats formatives.
- c. Tercer apartat en el qual es sol·licita informació sobre la necessitat formativa que té el docent entorn la recerca.

En la segona part del qüestionari s'interroga als docents sobre el grau d'importància que li ofereixen els diferents aspectes que s'hi detallen. Els valors que ajuden a concretar la importància oscil·len també entre el gens important a l'imprescindible.

La majoria de les preguntes formulades són preguntes tancades, tot i que al final de cada subapartat o pregunta sempre hi ha inclòs un espai en el que poden concretar altres aspectes que no hagin quedat reflectits en els ítems oferts.

Hi ha algunes preguntes obertes en cada apartat que permeten al docent justificar la seva resposta o ampliar la informació.

Com el qüestionari s'ha presentat a diferents països amb lèxic i currículum docent diferents s'ha estat revisat en contingut i forma adaptant-se a les condicions dels països participants (Xile i Argentina). El motiu dels arranjaments per part de les universitats ha estat el de facilitar una millor interpretació intentant que aquesta dificultat salvable no finalitzes en possibles errades que esbiaixessin els resultats.

Posteriorment el qüestionari ha estat validat pels responsables de les universitats Tres de Febrero (vegeu annex 3) i Valparaíso (vegeu annex 4).

En el cas de la Universitat de Barcelona¹ els arranjaments i la validació la va fer el Vicerectorat de professorat de la Universitat de Barcelona, qui també va atorgar el vist-i-plau perquè el qüestionari es pogués enviar de manera massiva i per correu electrònic a tot el professorat de la Universitat.

El qüestionari es va repartir en format paper pels docents de les Universitats de Xile i Argentina i en format virtual als docents de la Universitat de Barcelona.

Per preservar la confidencialitat i, a la vegada, aconseguir que les respostes fossin el més reals i fiables possible els qüestionaris han estat anònims.

Per a fer la recopilació de les dades i la tabulació posterior he utilitzat els programes Excel i SPSS.

L'anàlisi de les dades del qüestionari aportarà la freqüència amb que els docents valoren la importància dels aspectes relacionats amb la seva docència el domini del seu saber i la seva tasca pedagògica i investigadora. I també allò que necessiten per millorar la seva pràctica.

Essent conscient de que el qüestionari no permet respostes obertes ni en profunditat. He complementat la recerca amb les altres tècniques de recollida de dades: l'entrevista i els grups col·laboratius.

¹ El qüestionari només es va enviar als docents de la UB.

L'entrevista

Per complementar les possibles limitacions de la tècnica del qüestionari he realitzat un seguit d'entrevistes en profunditat a docents de diferents universitats i facultats.

Les entrevistes són situacions interactives planificades en la que l'investigador i l'informant dialoguen a partir d'un guió previ. Això permet que aflorin aspectes que la investigadora no ha pogut preveure inicialment i que milloren considerablement els resultats.

El principal objectiu de l'entrevista és provocar una conversa sobre el tema d'investigació amb la finalitat d'obtenir dades, opinions, creences, coneixements, que siguin rellevants i significatius pels participants.

És interessant realitzar-la a informants clau o persones que estiguin molt implicades en el tema que s'investiga. Per aquest motiu les entrevistes s'han dut a terme tant a docents de diferents categories professionals i també a directors acadèmics de diferents facultats.

Entre les diverses possibilitats de realitzar l'entrevista he optat per l'entrevista en profunditat per la potencialitat que una conversa té en relació a l'exposició d'experiències dels docents implicats més que la mera resposta a les preguntes tancades.

Els motius que han induït a l'ús d'aquesta tècnica han estat els següents:

- Facilita el diàleg directe amb el docent sense limitació de temps i acotació del tema.
- Es produeix en el context del docent i això facilita la seva predisposició i la confiança entre els dos protagonistes de l'entrevista (l'informant i l'investigador).
- És dinàmica ja que permet biaixos en el tema, la introducció de noves preguntes, la demanda d'aclariments, l'aprofundiment d'alguns aspectes, etc.
- Permet abordar temes que emergeixen de les creences o valoracions de l'informant i que no succeïrien si el diàleg estigués delimitat per un guió tancat.
- Perquè afavoreixen una recollida de dades molt extensa i basada en l'experiència personal.

Característiques de l'entrevista en profunditat

Les principals característiques de l'entrevista en profunditat i per les quals he escollit aquest instrument han estat les següents:

- És una conversa provocada per l'entrevistador amb una finalitat pactada.
- S'utilitza de manera individual.
- Aporta gran quantitat d'informació moltes vegades no prevista a priori.
- Facilita informació qualitativa sobre creences, sentiments, percepcions, actituds, experiències opinions, ... de les persones que hi participen.
- Permet generalitzar tot i que no sigui una tasca fàcil perquè les dades recopilades són amples i disperses.
- Facilita la inducció de categories a partir de les respostes obtingudes.
- L'investigadora participa a través de l'escolta activa durant tota l'entrevista i pot mantenir el feedback amb l'entrevistat.
- El canal principal de comunicació és la llengua parlada, no obstant hi ha aspectes no verbals que aporten informació complementària.
- Poden ser estructurades, semiestructurades o lliures.

En el cas de la recerca s'han efectuat vint-i-set entrevistes. De les vint-i-set entrevistes - nou en a cada Universitat-, algunes han estat estructurades, altres semiestructurades i altres totalment lliures.

El guió de l'entrevista es va confeccionar amb les categories deductives extertes de l'anàlisi documental i representava una síntesi del qüestionari.

En la presentació de l'entrevista i el diàleg precedent a la conversa participativa he donat a conèixer les tres possibilitats demanant al docent en quina opció se sentia més còmode.

He considerat que cada docent tenia el dret a escollir la forma en que li fos més fàcil i còmode per expressar les seves opinions. Així doncs he trobat les tres possibilitats.

De forma prèvia a la presentació de l'entrevista vaig fer la selecció dels informants. Aquesta selecció ha estat condicionada a que els informats complissin algun dels següents requisits:

- Que fos professor o professora en actiu.
- Que pertanyés a diferents facultats.
- Que tingués diferents nivells d'experiència:
 - Novell amb menys de cinc anys d'experiència en docència universitària.
 - Sèniors i/o experimentats amb més de cinc anys en la docència universitària.
- Que tingués o no càrrecs de gestió:
 - Representants de la gestió acadèmica.

En el moment precedent a l'entrevista

El primer pas, després de saber quins podrien ser els destinataris de l'entrevista, ha estat el de pactar un dia i hora de trobada.

En el cas de les universitats de Xile i Argentina els contactes el van efectuar els coordinadors de cada institució.

En el cas de les universitats catalanes els contactes els vaig realitzar personalment via correu electrònic o via telefònica.

Aquest primer contacte servia per a trobar dia i hora i espai possible per a realitzar l'entrevista.

Durant l'entrevista

Un cop en l'espai pactat he explicat el contingut de l'entrevista, oferint alhora per escrit el formulari base de l'entrevista i he exposat les tres possibilitats de seguir-la: tancada, semiestructurada o lliure.

Cada docent ha escollit lliurement l'opció que ha considerat més adequada.

En el moment de la tria també demanava si tenia inconvenient en que l'entrevista fos enregistrada o pel contrari preferia que la investigadora prengués anotacions del que anava dient.

Les opcions escollides pels docents han estat molt diverses:

- Parlar en una conversa informal sobre el tema sense fer cap enregistrament amb la possibilitat de que posteriorment poguessin enviar-ho per escrit a la investigadora responnent les preguntes una a una.
- Realitzar una entrevista estructurada amb la possibilitat d'enregistrar-la per fer-ne posteriorment la transcripció.
- Realitzar una entrevista semiestructurada, llegint prèviament les preguntes per elaborar el seu discurs d'acord amb l'objectiu de la investigadora però sense que aquesta fos enregistrada.
- Realitzar una entrevista semiestructurada llegint prèviament les preguntes, anant seguint-les de tant en tant per no perdre l'objectiu podent enregistrar la conversa per a fer-ne posteriorment una transcripció.
- Realitzar una entrevista lliure a partir de l'explicació inicial de la investigadora i la conducció de la mateixa amb el docent participant. Aquestes entrevistes també van ser enregistrades.

El guió de l'entrevista

El guió de l'entrevista compta amb nou preguntes o enunciats oberts perquè cada docent pugui respondre en relació amb la seva experiència i a les seves necessitats partint de la seva realitat i l'entorn en el qual actua (vegeu annex 5). Les preguntes estan relacionades amb:

- a. L' experiència docent i les dificultats que l'entrevistat ha anat tenint al llarg de la seva trajectòria professional des que es va iniciar com a docent universitari.
- b. Al domini que considera tenir en diferents aspectes que es relacionen amb l'àrea pedagògica de la seva carrera com a docent universitari.
- c. La necessitat de formació pedagògica que estima per a la millora de la seva pràctica.
- d. La necessitat de formació que considera per a la millora de la qualitat educativa de la Universitat en la qual imparteix la docència.
- e. Les modalitats de formació més adequades a les seves possibilitats i expectatives.

Eines

Les eines que s'han utilitzat en les entrevistes han estat doncs:

- La gravadora.
- El bloc de notes.
- L'entrevista escrita.

Anàlisi de les dades

Les entrevistes en profunditat aporten molta informació sense que estigui categoritzada inicialment ja que ni tant sols hi ha previsió del que pot emergir.

Per a l'anàlisi i la interpretació dels resultats, després de la lectura de les transcripcions, s'ha fragmentat el text en unitats de significat i posteriorment s'han classificat les unitats de significats tenint en compte tant el sistema de categories establert com les categories que emergeixen de les informacions proporcionades pels entrevistats.

Els grups col·laboratius

Per complementar les informacions recopilades a través del qüestionari i les entrevistes he utilitzat la tècnica dels grups col·laboratius.

- El qüestionari aporta informacions concretes categoritzades inicialment d'una mostra força representativa.
- Les entrevistes aporten informacions individualitzades sobre els pensaments, creences, percepcions de les persones que participen.
- Els grups col·laboratius permeten establir un diàleg entre tots els participants i recollir aportacions i arguments sobre el tema així com establir categories i prioritats sobre els mateixos temes que sorgeixen.

L'anàlisi de necessitats col·laboratives o participatives no es tracta només d'un conjunt d'estratègies o tècniques més o menys útils, sinó de la resposta estratègica a la necessitat de facilitar el desenvolupament dels processos de participació per diagnosticar necessitats de formació en un col·lectiu.

La fase de detecció de necessitats té un doble objectiu:

- Per una part, que un grup de persones siguin capaces de conèixer les necessitats que els genera la seva pràctica per millorar-la. Aquest coneixement els ha de proporcionar no solament una llista de problemes sinó també un mapa en el que s'identifiquin les seves necessitats, les relacions existents entre elles i, finalment, una prioritització de les mateixes. Des de la perspectiva participativa s'assumeix que les necessitats s'han de construir mitjançant un procés de reflexió que condueixi no només al seu coneixement, sinó també, i sobretot, a una presa de consciència que aquestes són les necessitats que el grup estableixi. L'anàlisi s'ha de produir en el grup, encara que per a dur a terme la tècnica es requereixi de suport extern.
- El segon objectiu seria que aquest mateix col·lectiu de persones, a més de prendre consciència de les seves pròpies necessitats, participi d'un procés que faciliti l'autoconeixement en la detecció de les pròpies necessitats i també de les necessitats del grup.

En el procés s'ofereix una estratègia capaç d'aconseguir aquests dos objectius. Consta de tres fases:

1. Identificació de necessitats.
2. Categorització de les necessitats.
3. Priorització de les necessitats.

La fase d'identificació de les necessitats

És el primer pas en aquest procés de reflexió. Pretén, bàsicament, que a partir de la identificació de necessitats individuals, s'arribi a construir una identificació col·lectiva, sentida per tots i en la qual tots s'hi sentin representats.

El procés s'estructura de la següent manera:

- El formador exposa el procés i la tasca que el grup ha de realitzar.
- Cada membre del grup reflexiona individualment sobre les seves pròpies necessitats i elabora una llista amb les mateixes (tècnica nominal).
- En petits grups es realitza una posada en comú de les necessitats individuals fins a arribar a una proposta del petit grup. En aquesta part del procés és molt important no emetre valoracions sobre les necessitats individuals, es tracta únicament de considerar per igual cada una de les necessitats individuals i incorporar-les, sense més, a la llista del petit grup ampliant el camp problemàtic amb la incorporació de les necessitats de tots els membres del grup.

La fase de categorització de necessitats

Durant aquesta fase es classifiquen les necessitats en categories de significat, encara semblin aleatòries, només perquè em permeti fer-nos una idea de la dimensió del problema alhora que sintetitzar les aportacions. Cada categoria ha d'incloure aquelles necessitats que es puguin abordar en la fase posterior de "Planificació per a l'acció", és a dir, que puguin ser resoltes mitjançant un mateix pla d'acció.

La categorització es construeix a través d'una discussió- debat amb la participació de tot el grup. L'investigadora només assumeix el rol de moderadora sense participar en les argumentacions i/o decisions.

La fase de priorització de necessitats

En la fase de categorització s'aconsegueixen un nombre de categories que per mínimes que siguin generalment no poden obtenir resposta formativa immediata: per manca de temps, recursos materials o humans, coneixements, etc., això exigeix determinar quines prioritats tenen les necessitats establertes, per a tot el grup, és a dir que reclama establir la seva priorització. Entre totes les persones del grup han de decidir quines categories de problemes s'abordarà en primer, segon, tercer..... lloc.

La tècnica que se sol utilitzar per desenvolupar el procés de priorització es denomina *diamant*. Per aconseguir-ho seguim el següent procés:

- Es proposa que cada integrant del grup pensi quina seria la seva prioritat formativa tenint present els criteris d'urgència, importància i viabilitat que representen per a ell/a les categories finals.
- Cada membre del grup expressa la primera de les prioritats, és a dir la que col·locaria en la punta del diamant.

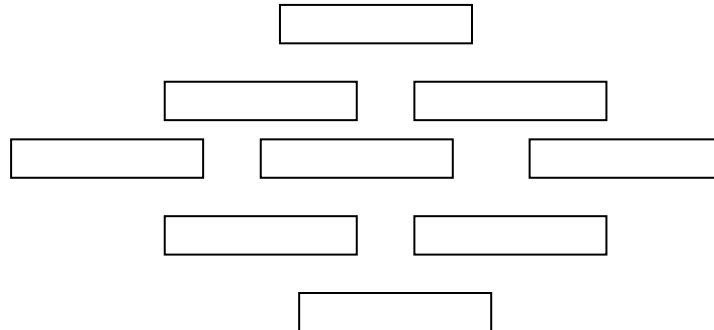

Figura3. El diamant

En cas de que el grup no seleccioni la mateixa de manera unànime es genera un debat en el que s'aporten els arguments que han fet escollir a cada representant l'opció triada fins que s'aconsegueix col·locar la primera opció a través del consens.

De la mateixa manera es van argumentant i col·locant les posteriors necessitats en el diamant.

Aquesta fase del procés és important perquè és el moment en el que s'han d'excloure part de les necessitats manifestades i sentides per alguns membres del grup, i, per altra banda, s'ha d'aconseguir el màxim consens possible respecte al "diamant" resultant, que serà la base del pla d'acció.

Triangulació

L'ús de les tres tècniques i instruments per a la recollida de dades ofereix informacions diferents però complementàries.

Cada tècnica per separat ens ofereix suficient informació, però la triangulació ens pot oferir eines per a fer una aproximació més comprensiva de la situació i millorar la possibilitat de fer propostes més ajustades.

La triangulació ens permetrà abordar un mateix problema analitzat a través de formes diferents.

Les diferents possibilitats que hi ha de realitzar una triangulació:

- De les dades que han estat recopilades en temps i espais diferents.
- De les dades que han estat recopilades a través d'un mateix instrument utilitzat per investigadors/es diferents.
- De tècniques diferents per a la recollida de la informació.
- De metodologies diferents per a la recollida de dades.

Les que he seleccionat per a la recerca han estat les dades:

- Obtingudes a través dels diferents instruments: qüestionaris, entrevistes en profunditat i grups col·laboratius amb l'objectiu de diferenciar el que pertany als subjectes d'estudi de la interpretació donada pels investigadors.
- De cada Universitat obtingudes a través de cada instrument.
- De cada Universitat en relació al context en el qual se situen.

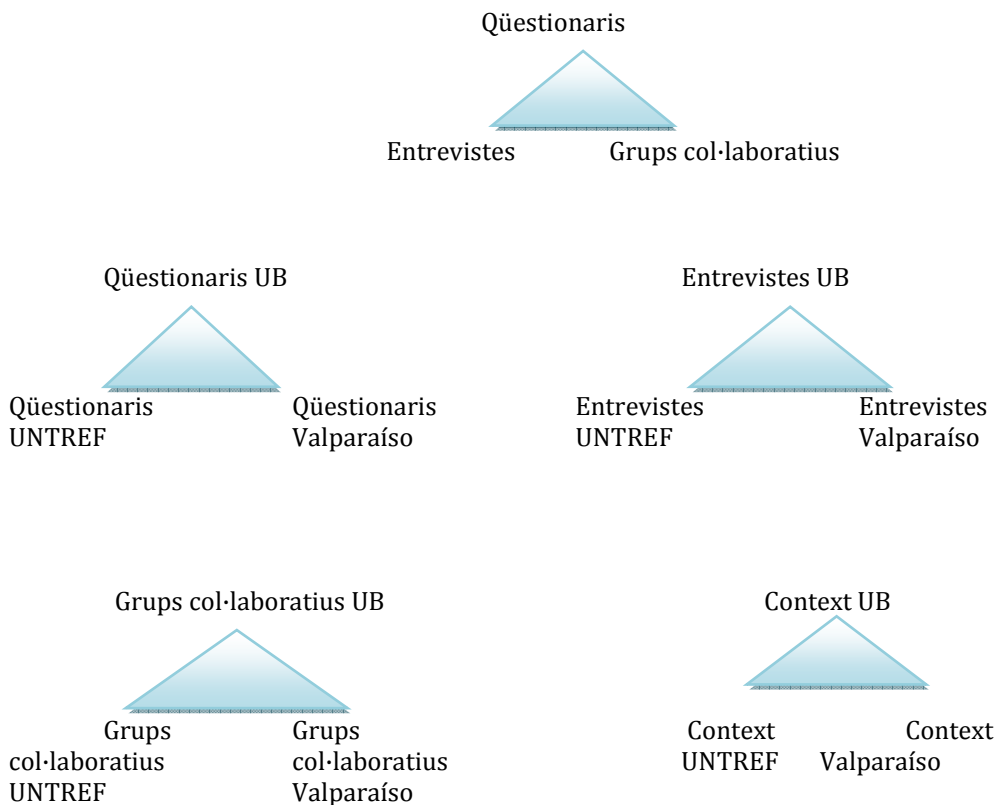

Figura 4. Triangulació de la informació.

Una vegada analitzada i organitzada la informació analitzada ens permetrà:

- Comprendre la naturalesa dels problemes i dissenyar d'aquesta manera la formació adequada a les necessitats reals.
- Conèixer la percepció dels docents sobre les seves necessitats de formatives des de diferents perspectives.
- Conèixer els aspectes que són propis de cada context en particular i quines són generalitzables a qualsevol context.
- Identificar els aspectes en les quals s'haurien de focalitzar les intervencions formatives.

Aquesta triangulació permet augmentar el grau de validesa de la informació recollida i amb això l'equilibri entre les necessitats detectades perquè d'aquesta forma es pugui oferir una major coherència i satisfacció al pla de formació.

L'escenari

En una recerca d'enfocament majoritàriament qualitatiu l'escenari és un factor destacable. El context en el qual se situa l'acció ha de ser l'escenari en el qual es recullen les dades.

Sota aquesta òptica tant els qüestionaris com les entrevistes i els grups col·laboratius s'han realitzat en cada Universitat:

- Universidad Nacional Tres de Febrero (UNTREF).
- Universidad de Valparaíso.
- Universitats catalanes.

Dins cada escenari també s'han produït algunes variances:

- Les entrevistes i els grups col·laboratius efectuades a la UNTREF s'han realitzat majoritàriament en la seu que la Universitat té a la ciutat de Buenos Aires. Només dues entrevistes es van realitzar en una altra seu que tot i formant part de la mateixa Universitat està situada a certa distància de la ciutat.
En aquest cas la investigadora es va desplaçar a la facultat on els professors/es impartien la docència.
- Les entrevistes de la Universidad de Valparaíso es van portar a terme en cada una de les facultats on impartien docència els professors/es enquestats. Bàsicament en els seus despatxos de treball.

Els grups col·laboratius es van desenvolupar en la seu que la Universitat té a la ciutat de Valparaíso.

- Les entrevistes de la universitats catalanes s'han efectuat en cada facultat on els docents enquestats impartien docència.
Els grups col·laboratius s'han dut a terme a la mateixa Universitat de Barcelona.

En un apartat posterior es detallaran els participants i els espais concrets on es van portar a terme les entrevistes i els grups col·laboratius.

Les decisions sobre la determinació de la mostra s'han pres valorant els avantatges i inconvenients que suposa tenir una mostra tant ampla com la que s'utilitza en la recerca.

Quadre 34. Avantatges i inconvenients relatius a la selecció de la mostra.

	AVANTATGES	INCONVENIENTS	POSSIBILITATS
Mostra reduïda a una Universitat.	. És més breu. . És més ràpid.	. Les informacions poden estar condicionades al context i els requeriments externs.	
Mostra ampla de tres Universitats i contextos diferents.	. Pot aportar informacions diferents donats per factors externs a la funció docent. . Es poden observar les similituds i diferències entre les percepcions dels diferents professionals independentment del context. . Les diferents Universitats tenen requeriments externs també diferents.	. És més llarg. . Hi ha multiplicitat de dades i és més difícil d'analitzar.	. Es poden utilitzar els mitjans informàtics per passar, rebre les enquestes i treballar amb els resultats d'una forma més àgil.

Els participants

Els participants són peces determinants de la recerca. En cada cas han estat seleccionats de manera diferent en cada cas i per a cada instrument:

- Els qüestionaris. S'han repartit entre tots els docents de cada Universitat. En cada Universitat s'ha demanat el permís corresponent per a fer un enviament massiu. De manera voluntària i anònima ha participat:

- 191 professors i professores de la UNTREF.
- 443 professors i professores de la Universidad de Valparaíso.
- 487 professors i professores de les universitats catalanes.

- Les entrevistes. S'han realitzat un total de vint-i-set entrevistes, nou per a cada Universitat. En la UNTREF i la U. de Valparaíso van ser els coordinadors qui varen fer la selecció dels informats clau. Previ a la selecció es van compartir els criteris que podien guiar la tria (i que s'han explicat anteriorment):

- Que fossin docents en actiu.
- Que poguessin pertànyer a diferents facultats.
- Que tinguessin diferents responsabilitats dins la institució: docent, i també docents amb algun càrrec de gestió.
- Que manifestessin la voluntat de participar.

En el cas de les universitats catalanes els docents entrevistats han estat triats per la pròpia investigadora tenint presents els mateixos criteris que en les altres dues universitats.

- Els grups col·laboratius. S'han realitzat un total de vuit grups col·laboratius. En les tres universitats els docents participants dels grups han estat escollits per la pròpia institució:
 - En les Universitats Tres de Febrero i Valparaíso pels coordinadors de cada Universitat amb un total de:
 - Tres grups per la UNTREF.
 - Tres grups per a la Universidad de Valparaíso.
 - En la Universitat de Barcelona per la coordinadora de formació universitària de l'ICE de la mateixa Universitat amb un total de dos grups (en els cas dels grups col·laboratius només han participat docents de la UB).

La composició dels diferents grups de cada Universitat es concreta en cada capítol corresponent a l'anàlisi de les dades de cada Universitat de l'anàlisi de les dades, a l'inici de cada grup.

Els criteris que es van seguir de mutu acord en cada Universitat van ser els següents:

- Es van requerir docents agrupats segons antiguitat en l'exercici docent: d'aquesta forma es van establir:
 - Grups de docents novells.
 - Grups de docents experimentats.
 - Un grup mixt en el qual hi hagués tant docents experimentats com docents novells.

En el cas de les universitats de Catalunya aquest grup mixt no va ser possible.

La voluntat de cercar informats amb característiques professionals ben diferents ha estat per intentar trobar el màxim de informacions no determinades per factors com ara l'edat, l'experiència, el càrrec que ocupa o la contractació laboral sota la qual es troba. Cada un dels informants podia fer aportacions (o no) en funció de cada una de les possibles casuístiques amb es que ens podem trobar dins les diferents facultats de les diferents Universitats.

En la selecció de les facultats s'ha tingut en compte que en la mostra estiguessin representades les màximes disciplines possibles:

- Àrea de ciències experimentals i tecnologies.
- Àrea de ciències de la salut.
- Àrea de ciències socials.
- Àrea d'humanitats.

En cada apartat es detallen les facultats a les que corresponen els docents que han participat a través dels qüestionaris, entrevistes i grups col·laboratius.

La sistematització de les dades

Les dades recopilades a través dels instruments utilitzats en una metodologia qualitativa produeixen una gran diversitat i dispersió. Per a que l'anàlisi no generi un problema en l'investigador i no es basi únicament en la seva intuïció s'han seguit una sèrie de principis que faciliten el procés:

- Les dades recollides s'han classificat i agrupat en unitats de significat.
- S'han etiquetat les categories d'acord a la significació del tema que desenvolupen.
- Algunes d'aquestes unitats de significat o categories s'han dividit en subcategories.
- S'han ordenat en funció d'uns criteris.

Criteris de rigor

Els criteris de rigor tinguts en compte en la recerca són:

- *La credibilitat.* La interpretació fruit de l'anàlisi de les dades obtingudes a través de les diferents fonts ha estat contrastada.
- *La validesa.* Tot i que les entrevistes s'han realitzat en profunditat i de manera participativa per part de la investigadora, i que en alguns casos s'han formulat preguntes i demanat aprofundiments que no estaven establerts dins el primer guió, s'ha intentat no incidir en les respostes ni en les contribucions dels docents. Les intervencions en les entrevistes i en els grups col·laboratius han estat bàsicament per obrir el diàleg amb els docents entrevistats i per dinamitzar els esmentats grups. La interpretació de les dades s'ha fet després de les transcripcions de totes les entrevistes.
- *L'aplicabilitat / utilitat.* La investigació té l'objectiu de conèixer les necessitats sentides pels mateixos docents i els instruments han estat dissenyats d'acord amb aquesta finalitat. Conèixer, des del marc teòric quines són les necessitats que venen donades per la pròpia institució o des d'altres àmbits superiors i comparar-les amb les que tenen els docents facilita que les dades recollides tinguin presents els diferents escenaris on existeixen necessitats. Tenir aquestes dades pot ser de gran utilitat per a confeccionar un pla de formació que cobreixi totes les necessitats detectades.

L'aplicabilitat vindrà determinada per l'administració responsable de la formació universitària, però si més no, tindrà elements de judici per saber com organitzar-lo.

- *Contextualització.* Totes les accions s'han realitzat en el context d'origen. S'ha viatjat a cada país per cercar les dades en el seu context, garantint d'aquesta forma que les informacions no estiguessin mediatitzades per canvis contextuais.
- *Profunditat.* La recerca ha estat realitzada tenint en compte tres casos corresponents a tres universitats diferents situades en tres contextos i que tenen situacions diferenciades.

En la recerca han participat un total de 1,297 docents:

- 1,121 a través dels qüestionaris,
- 27 en les entrevistes,
- 149 en els grups col·laboratius,

entre els quals no es comptabilitzen els coordinadors i coordinadores de cada Universitat que han ajudat a fer possible algunes de les accions dissenyades.

Haver comptat amb informacions aportades de quasi 1,300 professionals justifica la profunditat en la recollida de les dades.

La triangulació que es portat a terme amb les dades aporten un valor afegit a aquesta profunditat en l'anàlisi de les mateixes.

CAPÍTOL 9.

ANÀLISI DE LES DADES DELS QÜESTIONARIS

Universitat de Barcelona

Per obtenir dades suficients vaig cercar una mostra inicialment força ampla, tenint present que no tots els docents que rebessin l'enquesta l'arribarien a respondre. Comptant amb aquesta premissa vaig enviar l'enquesta – amb el vistiplau de la direcció de professorat acadèmic- per correu electrònic, a tots els professors i professores de la UB.

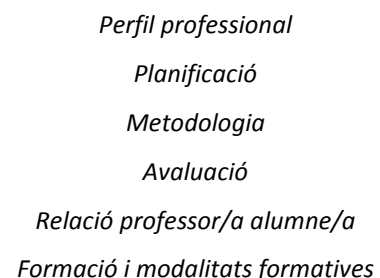
Durant un mes es van fer dos enviaments acompanyats d'una carta en la qual s'expressava el motiu de la demanda i s'agraïa de manera avançada la col·laboració (vegeu annex 2). El total de qüestionaris contestats durant el període esmentat va ser de 487.

El qüestionari que es va repartir entre els docents està dividit en el següents apartats:

1. Perfil professional dels docents.
2. Valoracions en relació a la planificació de la docència.
3. Valoracions en relació a la metodologia docent.
4. Valoracions en relació a l'avaluació.
5. Valoracions en relació a la relació professor/alumne.
6. Valoracions en relació a la formació i les modalitats formatives.

Cada apartat consta de preguntes tancades amb respostes sobre l'escala de Likert, de gens a molt necessari o imprescindible, i preguntes obertes en les que es convida als docents a exposar tot allò que consideren adient proposar sobre el tema. Vegeu-lo amb tot detall a l'annex 5.

De les dades obtingudes en faig l'anàlisi que presento a continuació.

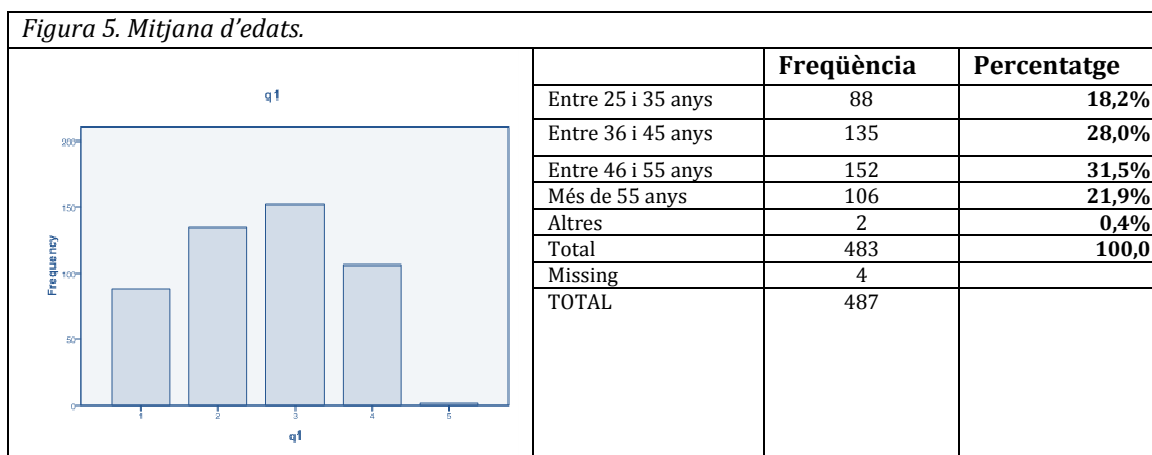
Perfil professional
Planificació
Metodologia
Avaluació
Relació professor/a alumne/a
Formació i modalitats formatives

En relació al perfil professional dels docents

Del 487 professors que han contestat el qüestionari la franja d'edats que contempla un major nombre de docents és la compresa entre els 36 i els 55 anys arribant a un 81'4% de la població mostra. La franja d'edats majoritària és la que té l'edat compresa entre els 46 i 55 anys que representa un 31'5% de la mostra.

Edat

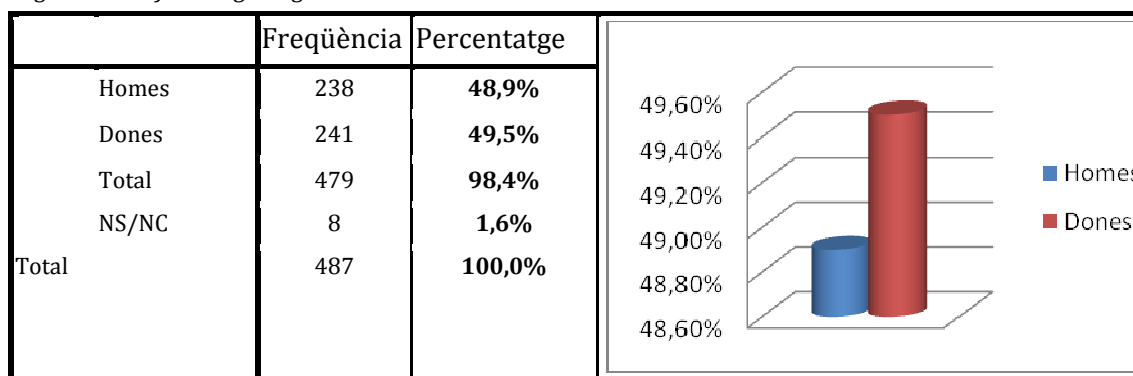
Figura 5. Mitjana d'edats.

Gènere

Dels quals el 48'9% són del sexe masculí i 49,5 % del sexe femení.

Figura 6. Mitjana segons gènere dels docents.

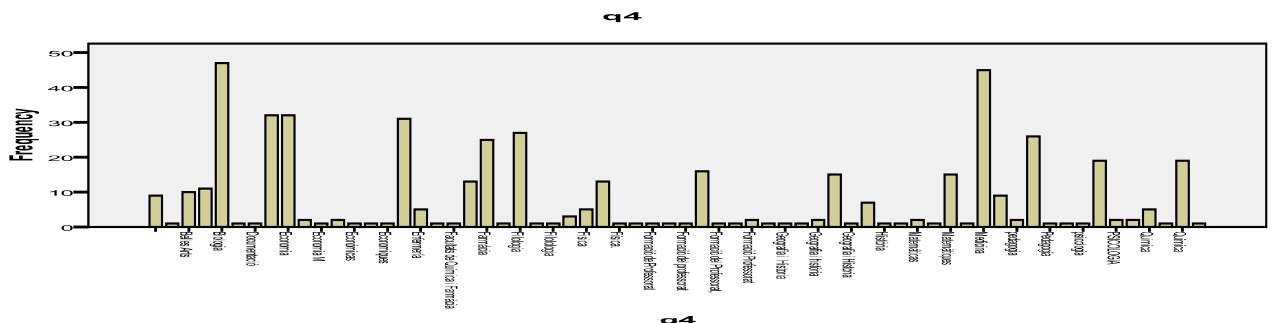

En relació a les facultats en les quals desenvolupen les seves tasques docents, el nombre d'enquestats més representatiu és el que correspon a les facultats de Biologia amb un 9.9%, Medicina amb un 9,4%, Economia i Empresa amb un 8,2% i Infermeria amb un 7'4%.

Facultats en les que imparteixen docència

Figura7. Facultats.

	Freqüència	Percentatge
BB.AA.	1	0,2%
Belles Arts	10	2,1%
Biblioteconomia	11	2,3%
Biologia	48	9,9%
Documentació	1	0,2%
Dret	32	6,6%
Economia	40	8,2%
Infermeria	36	7,4%
EUI de la UB	1	0,2%
Farmàcia	39	8,0%
FFP	1	0,2%
Filologia	29	5,9%
Filosofia	3	0,6%
Física	19	3,9%
Formació del professorat	24	4,9%
Geografia Història	21	4,3%
Geologia	7	1,4%
Història	1	0,2%
INEFC	1	0,2%
Matemàtiques	18	3,7%
Medicina	46	9,4%
Odontologia	9	1,8%
pedagogia	29	5,9%
psicologia	24	4,9%
Química	25	5,1%
treball social	1	0,2%
Total	487	100,0

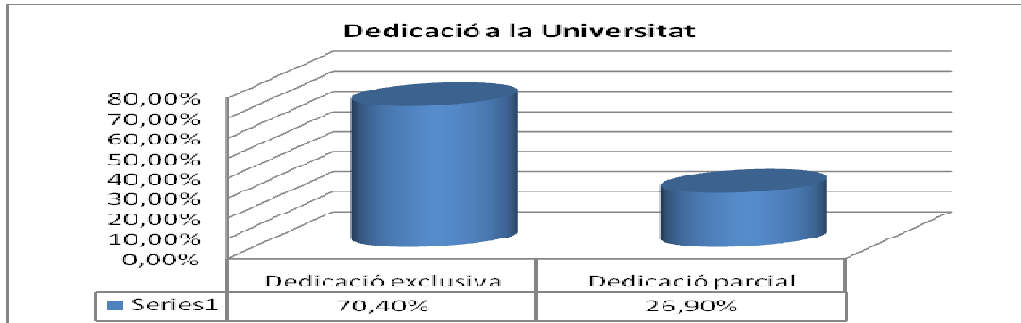
Dedicació

Hi ha un elevat percentatge de dedicacions exclusives front el de les dedicacions parcials. Un 70,4 % tenen dedicació exclusiva mentre que només un 26,9% tenen dedicació parcial. La dedicació exclusiva ofereix més garanties de treball en equip donada la possibilitat horària que facilita les trobades.

Altres implicacions que tenen a veure amb la dedicació exclusiva front la dedicació parcial són un més fàcil accés als grups de recerca i innovació i la possibilitat de realitzar investigacions.

Els professors que tenen dedicació parcial tenen un horari més restringit a la Universitat la qual cosa els dificulta d'assistir a totes les reunions proposades, i a realitzar col·laboracions que els permetran promocionar per accedir a l'acreditació o per poder realitzar investigacions dins els grups del departament.

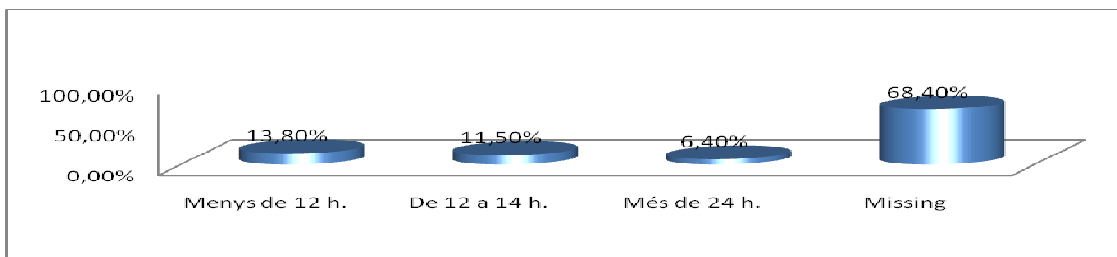
Figura 8. Taula de dedicacions.

Tipus de dedicació

Dels qui fan dedicació parcial, una bona part dels enquestats, un 68'4% no responen la pregunta i dels restants, només un 13,8% fa menys de 12 hores de dedicació mentre que un 11,5% fan entre 12 i 14 hores i un 6,4% fan més de 24 hores.

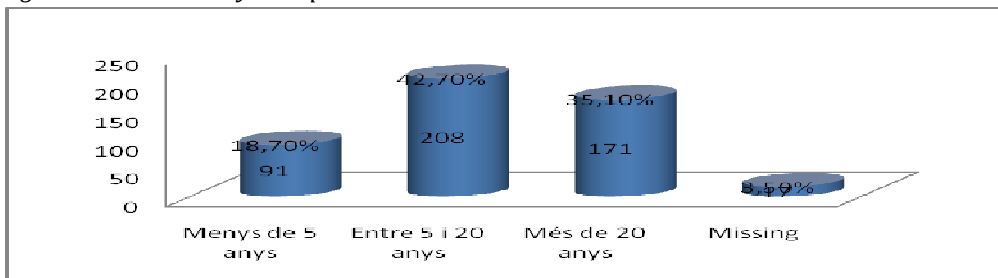
Figura 9. Taula de tipus de dedicació.

Anys d'experiència

Respecte als anys d'experiència com a docent a la Universitat el percentatge més elevat se centra en el professorat que ja gaudeix d'experiència com a docent, com a mínim de 5 anys.

Figura 10. Taula d'anys d'experiència.

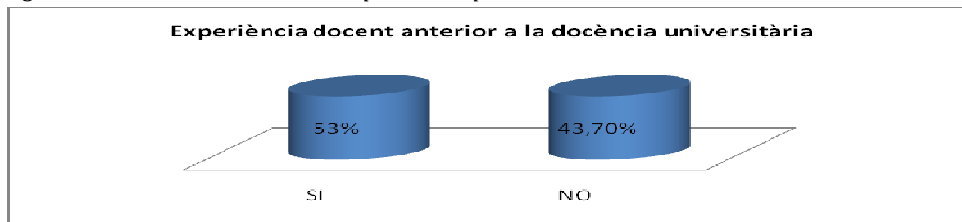
Un 42,7% dels docents enquestats afirmen tenir entre 5 i 20 anys d'experiència en docència universitària i un 35,1% tenen més de vint anys d'experiència. Això ens situa en un cos de docents experimentat.

Experiència prèvia en altres àmbits educatius

Una de les preguntes que es formula als docents és sobre si han tingut experiència docent abans de ser professors universitaris. Aquesta experiència els pot atorgar un bagatge que poden utilitzar en la seva nova etapa.

Respecte a la pregunta sobre l'experiència prèvia en altres àmbits educatius abans d'incorporar-se com a docents a la Universitat, un 53% respon si gaudir-ne mentre un 43'7% respon negativament.

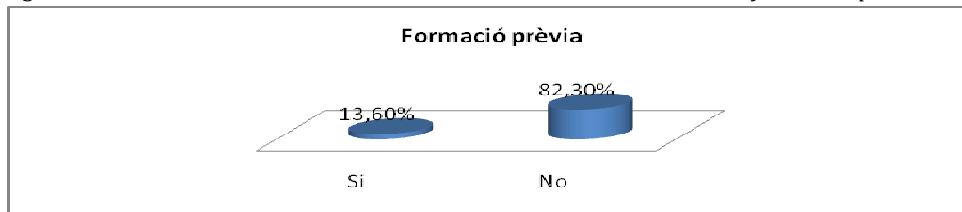
Figura 11. Taula en relació a l'experiència prèvia.

Formació pedagògica prèvia

Respecte a la pregunta de si consideren tenir suficient formació per a desenvolupar la seva tasca professional com a docent universitari, un 82'3% considera que no té suficient formació front un 13'6% que creu que si.

Figura 12. Taula en relació a la consideració dels docents de la seva formació prèvia.

Quan la pregunta es formula de manera generalitzada -sense personalitzar si és un mateix que precisa de formació per exercir la docència -, la creença es reafirma ja que només una majoria creu que si es necessària la formació pedagògica per exercir com a docent a la Universitat. Un 75'8% creu que és entre imprescindible o força necessària la formació, mentre que un 18'1% ho considera poc o gens necessària.

En relació a la formació

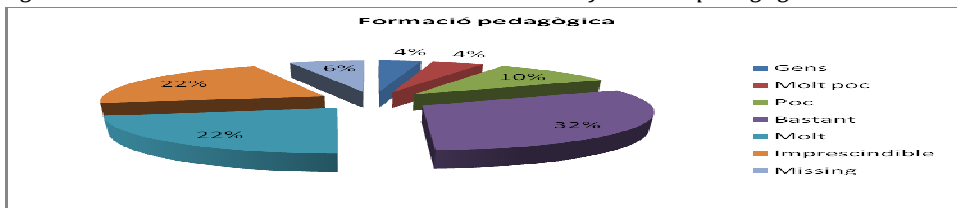
La pregunta sobre la formació inicial del docent es desglossa en diferents enunciats:

- Sobre la seva formació pedagògica per impartir docència.
- Sobre la formació per a realitzar investigació.
- Sobre la formació inicial.

Formació pedagògica

Sobre la formació pedagògica la pregunta demana si considera necessària la formació per a exercir com a docent a la Universitat. Un 44% creu que és molt important o imprescindible.

Figura 13. Taula en relació a la consideració sobre la formació pedagògica.

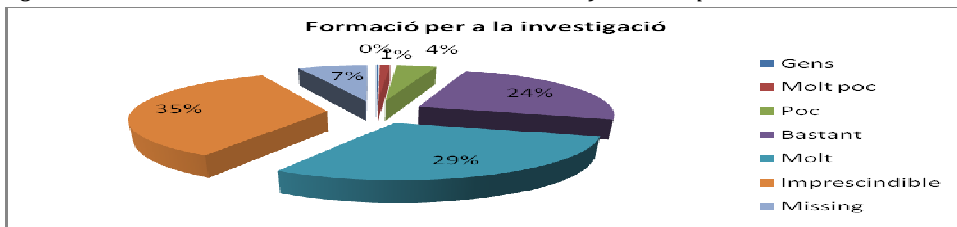

Formació per a la recerca

Quan la pregunta formula si es considera necessària una formació que faciliti la recerca també una gran majoria ho considera entre imprescindible i força necessària: un 88'1% front el 5'1% que ho creu poc o gens necessari.

Quasi un 64% consideren entre molt important i imprescindible rebre una bona formació per a la recerca.

Figura 14. Taula en relació a la consideració sobre la formació per a la recerca.

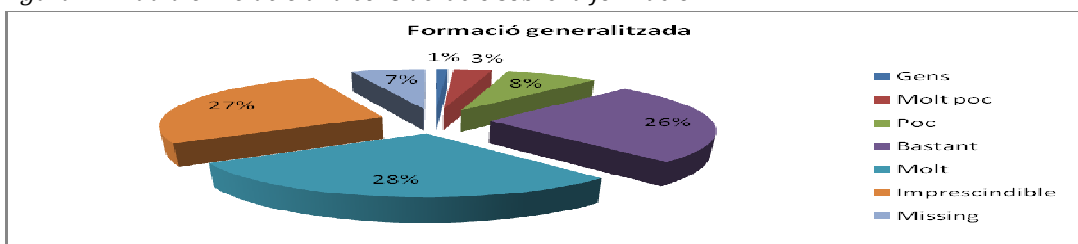

En aquest cas creuen més necessària la formació per a la recerca (64%) que per a la docència (44%).

Formació

Si ho analitzem de manera generalitzada, sense fer la divisió entre la formació pedagògica o centrada en la recerca hi ha un elevat percentatge que creu que la formació a la Universitat és necessària. Un 81'3% ho considera entre imprescindible o força important mentre que un 12'3% no ho considera bàsic i ho valora entre gens o poc necessari.

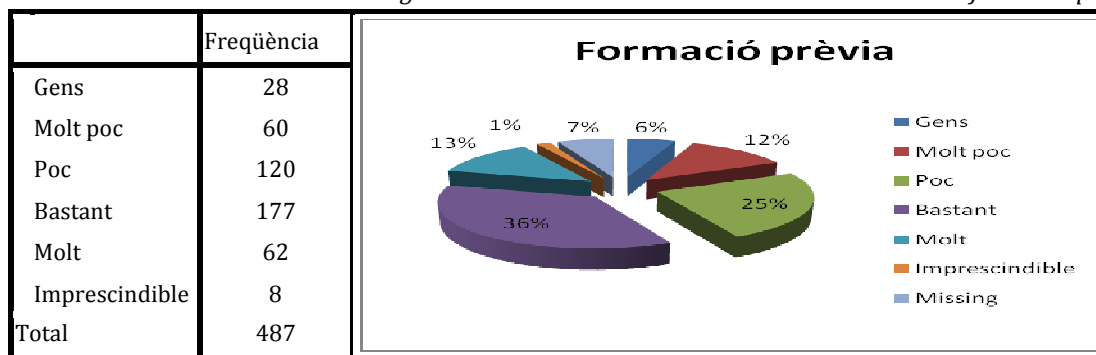
Figura 15. Taula en relació a la consideració sobre la formació.

Formació prèvia

La pregunta demanava als docents si considerava que la seva formació inicial havia estat suficient per exercir com a docents. La respostes han estat bastant repartides entre el poc i el molt. Queda, però bastant igualat el % entre els que consideren que la seva formació inicial va ser suficient per a exercir la docència en la Universitat. Un 50'6% entre imprescindible i força, front un 42'6% que consideren que va ser poca o quasi nul·la.

Figura 16. Taula en relació a la consideració sobre la formació prèvia.

Resultats de l'anàlisi del perfil professional dels docents de la Universitat de Barcelona

De l'anàlisi realitzat amb la mostra de docents de la Universitat de Barcelona se'n pot extreure el següent perfil:

Quadre 35. Anàlisi del perfil professional dels docents de la UB.

Gènere.	Homes	48,9%	Dones	49,5 %
Edats.	Entre 46 i 55 anys			
Dedicació.	Exclusiva	70,4%	Parcial	26,9 %
Experiència.	Experimentats	77,8 %	Novells	18,7 %
Experiència prèvia.	Si	53,0 %	No	43,7 %
Formació pedagògica prèvia.	Suficient	13,6 %	Insuficient	82,3 %
Valoració formació pedagògica.	Impresc. o necessària	75,8 %	Poc o gens neces.	18,1 %
Valoració formació investigadora.	Impresc. o necessària	88,1 %	Poc o gens neces.	5,1 %
Valoració formació en general.	Impresc. o necessària	81,3 %	Poc o gens neces.	12,3 %
Valoració formació inicial.	Suficient	50,6 %	Insuficient	42,6 %

Resum

Quadre 36. Resum del perfil professional dels docents de la UB.

És força paral·lel el nombre de professors al nombre de profesores.	Equitat entre homes i dones.
El percentatge més elevat té edats compreses entre 46 i 55 anys.	46 a 55 anys.
Amb elevat percentatge de dedicació exclusiva a la Universitat.	Dedicació exclusiva.
Amb experiència docent de més de cinc anys.	Experimentats.
Amb experiència prèvia en altres etapes educatives.	Experiència docent prèvia.
Amb insuficient formació pedagògica prèvia.	Insuficient formació pedagògica prèvia.
Consideren insuficient la seva formació pedagògica.	Insuficient formació pedagògica.
Consideren insuficient la seva formació investigadora.	Insuficient formació investigadora.
Consideren necessària i important la formació en l'àmbit universitari.	Motivats per la formació.

En relació a la docència

Respecte a la docència s'ha demanat als enquestats la importància que li atorga a diferents aspectes de la seva pràctica. Per a fer-ho s'han dividit alguns dels aspectes més rellevants per la docència en quatre grans eixos cada un dels quals resta desgranat en diverses concrecions. Els quatre grans eixos són els següents:

- Planificació de la docència.
- Metodologia docent.
- Avaluació.
- Relació docent - alumnat.

De cada concreció de cada gran bloc s'ha demanat igualment el grau d'importància que li confereix per a la seva pràctica. Els valors van del més imprescindible a la manca d'importància.

Planificació de la docència

Els aspectes que he tingut en compte per interrogar sobre la planificació han estat els següents:

- La formulació d'objectius.
- La selecció i organització dels continguts.
- La planificació de les activitats dels alumnes.

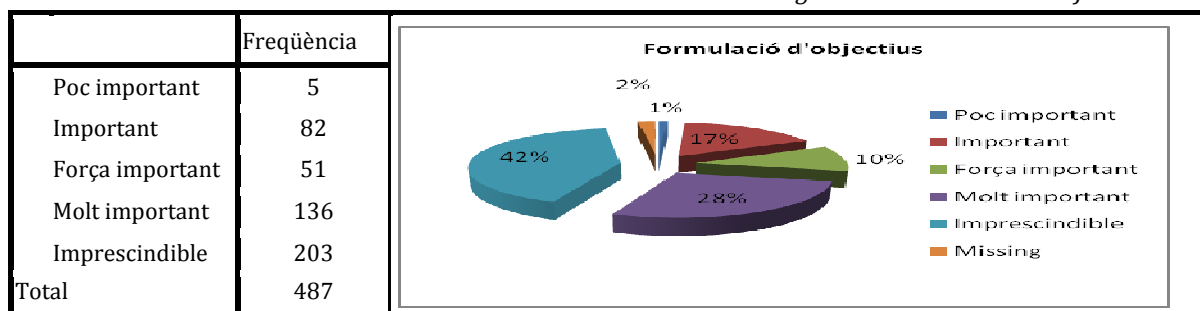
De cada enunciat es demana la valoració dins l'escala de valors que va des del poc important al imprescindible.

Formulació d'objectius

Tenint en compte la valoració que fan sobre saber formular adequadament els objectius Un 42 % ho valoren com imprescindible. Un 96,9% ho consideren important o imprescindible mentre que un 1,0% ho consideren poc important.

Una correcta formulació d'objectius es considera doncs necessària per a la docència.

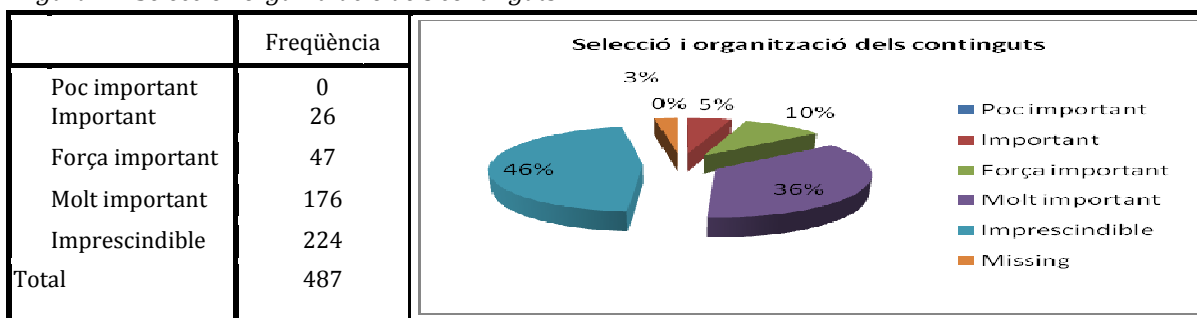
Figura 17. Formulació d'objectius.

Selecció i organització dels continguts

La selecció dels continguts i la seva organització per a una bona planificació les valoracions se situen de la forma següent:

Figura 18. Selecció i organització dels continguts.

El 46% ho considera imprescindible front a un 0% que ho considera poc important.

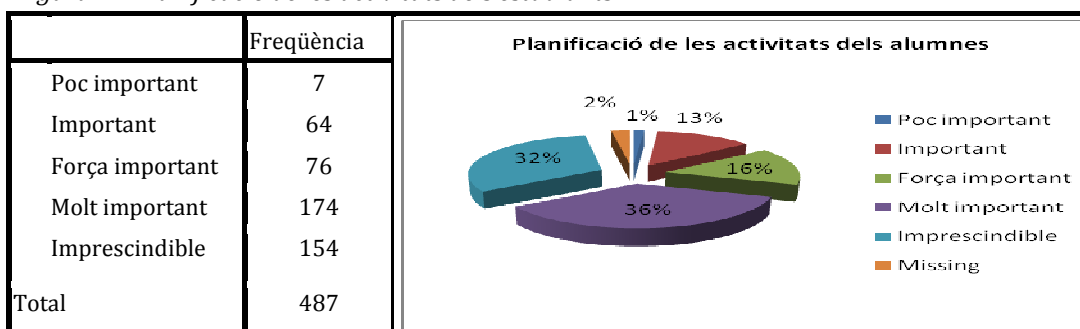
Un 97,1% ho considera de important a imprescindible.

És necessària també una correcta selecció i organització dels continguts.

Planificació de les activitats dels alumnes

El 96,1% ho consideren de important a imprescindible mentre que un 1,4% li confereixen una baixa importància. Una adequada planificació de les activitats dels alumnes és també necessària però no del tot imprescindible.

Figura 19. Planificació de les activitats dels estudiants.

Si analitzem els tres ítems conjuntament podem observar que la planificació de la docència està considerada de important a imprescindible per un 96,66%.

Quadre 37. Quadre resum de la planificació de la docència.

PLANIFICACIÓ DE LA DOCÈNCIA					
		Objectius	Continguts	Activitats	Percentatges
	Poc important	1,0%	0,0%	1,4%	0,8%
	Important	16,8%	5,3%	13,1%	11,7%
	Força important	10,5%	9,7%	15,6%	11,93%
	Molt important	27,9%	36,1%	35,7%	33,23%
	Imprescindible	41,7%	46,0%	31,6%	39,76%
	Absents	2,1%	2,9%	2,5%	

Aportacions dels docents entorn la planificació de la docència

Al final de cada bloc de contingut hi ha preguntes obertes en les que es demana als docents que anotin possibilitats que no hagin quedat concretades en els enunciats o bé observacions que considerin interessants.

Les observacions que es mostren a l'entorn de la planificació en l'annex 9 giren entorn:

- L'experiència: En el qüestionari es demanava si abans d'incorporar-se com a docent a la Universitat havia impartit docència en altres etapes i també de quants anys de docència gaudia (entre una escala donada) però no es demanava el que podia representar l'experiència a l'hora d'enfrontar-se a les tasques pròpies de la docència, com ara la planificació. Tot i que la majoria dels enquestats han respost que és necessària una formació que ajudi a millorar la planificació en tots els sentits, un professor de la facultat de pedagogia ens escriu que l'experiència és un grau sempre i quan es sigui prou competent per anticipar, organitzar, planificar i seleccionar adequadament objectius, continguts i activitats.
- El coneixement de la matèria: Consideren que cal tenir un elevat coneixement de la matèria per a poder tenir una visió global i planificar tenint present tot allò que és important. Si no es coneix en profunditat allò que s'està exposant, es corre el risc de perdre's en banalitats sense importància.
- L'avaluació i les activitats avaluadores. No sempre l'avaluació es considera com una part del procés d'ensenyament aprenentatge, això fa que de vegades no es mantingui una relació directe entre allò que s'està treballant i allò que s'exigeix en les proves d'avaluació. Per a no córrer aquest risc, el millor és plantejar-la en la planificació de la mateixa manera que ho fem amb els objectius, continguts i activitats.
- L'adaptació als programes establerts. Cal adaptar els programes establerts tenint en compte el temps, alumnat i el criteri professional de l'expert que l'imparteix, però de vegades també cal adaptar els temaris si es consideren poc adients o deslligats de la realitat. Encara que de vegades sigui difícil portar a terme aquestes adaptacions ja que la planificació de les assignatures no depenen directament dels docents sinó dels coordinadors.
El grau de flexibilitat també aniria en el sentit de que una bona planificació també ha de permetre aprofitar situacions quotidianes que siguin d'actualitat i que no estaven previstes.
- Els inconvenients que troben en la planificació de l'acció docent.

En relació a la metodologia docent

El segon eix en que l'enquesta té distribuïda la docència és la metodologia docent.

Els aspectes en que es detallen són els següents:

- La motivació dels alumnes.
- La claredat en les explicacions del docent.
- La gestió en el funcionament social de l'aula.
- L'organització del temps i l'espai.
- L'organització de les activitats dels alumnes.
- L'ús d'estratègies innovadores.
- L'elaboració de recursos de suport escrit i visual.
- L'ús de les tecnologies.
- L'adaptació a la diversitat de l'alumnat.

De la mateixa manera que en l'apartat anterior es demana al docent que valori en una escala entre gens important a imprescindible cada un dels enunciats que se li proposa.

El final de cada apartat es deixa obert per que es puguin fer les observacions i aportacions que es considerin més adients.

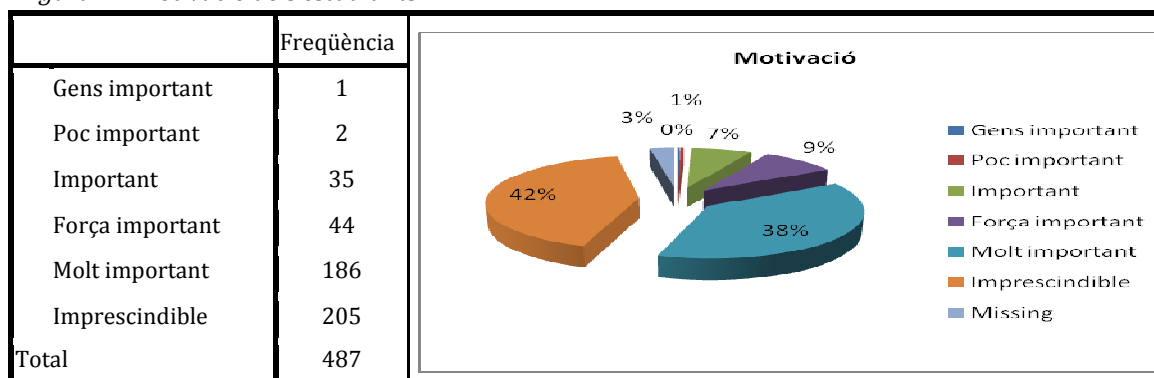
Despertar l'interès en els alumnes

La primera de les preguntes en la que es demana una valoració és sobre la importància que atorguen els docents a la motivació de l'alumnat i es concreta en la pregunta de si consideren important despertar interès en els alumnes.

Un elevat percentatge el situen com a imprescindible, un 42,1%.

Només un 0,6 % ho consideren de baixa o nul·la importància front un 96,5 % que ho veuen entre important i imprescindible.

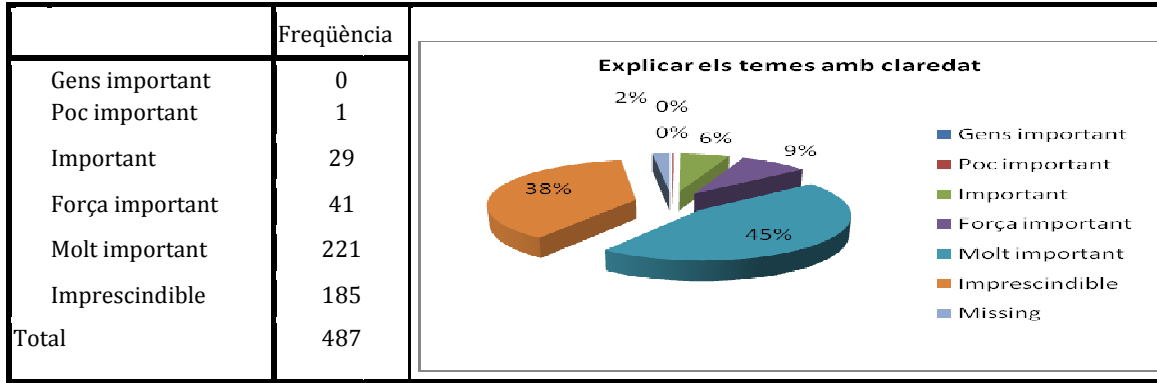
Figura 20. Motivació dels estudiants.

Explicar els temes amb claredat

El percentatge de importància que li atorguen a la bona presentació dels temes a l'aula en relació a la claredat en l'explicació dels temes se situa en a mateixa franja d'importància que la motivació, entre un 97,8 % que ho consideren entre important a imprescindible a un 0,2 % que ho consideren irrellevant.

Figura 21. Exposició dels temes amb claredat.

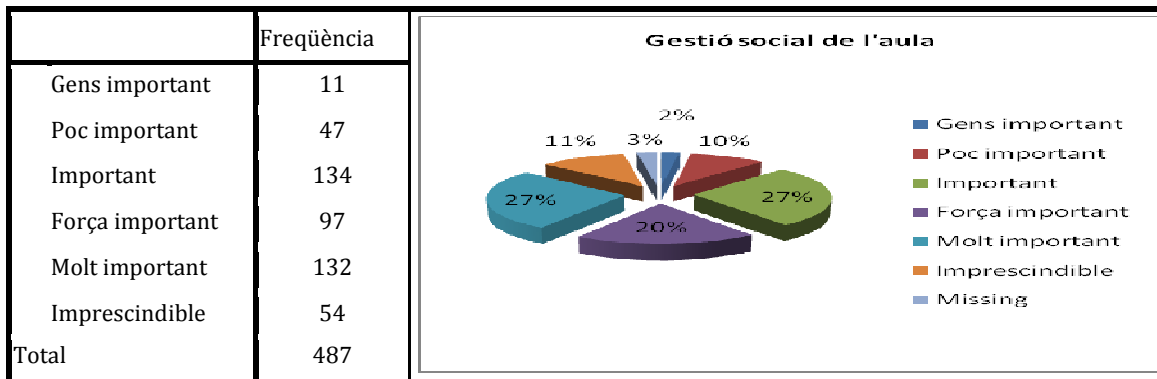

Consecució d'unes normes de funcionament a l'aula

En el mateix bloc de metodologia es preguntava als docents sobre la importància que hi veien en aconseguir unes normes acceptades i/o pactades de funcionament intern per crear un clima de classe adequat.

La valoració que se'n fa és més relativa que en d'altres variables, no obstant es considera important. La màxima freqüència se situa entre el molt important i important però es poc imprescindible. La importància és doncs relativa.

Figura 22. Consecució d'unes normes de funcionament a l'aula.

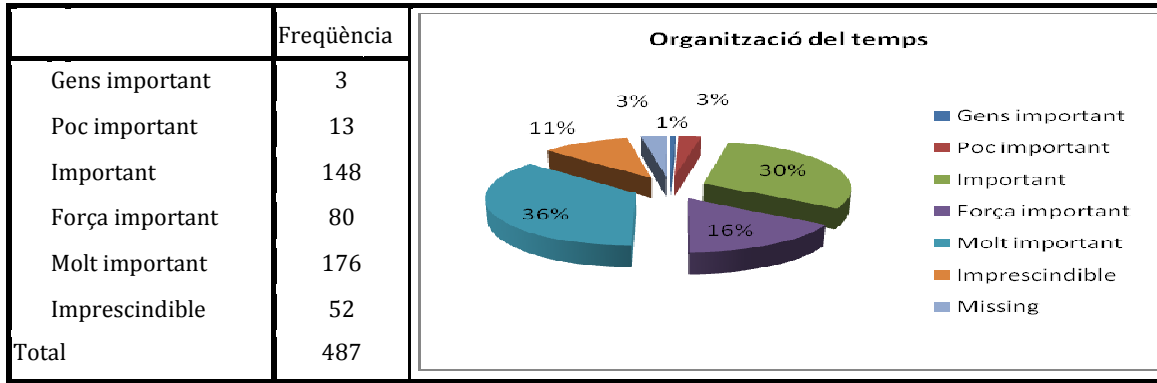

Organització i distribució del temps

L'organització del temps a l'aula es considera important però no és excessivament rellevant. Només un 10,7 % ho considera imprescindible.

Si que es valora amb certa importància ja que un 93,6% creuen que és important però les valoracions estan força repartides entre els termes mitjos (important o molt important).

Figura 23. Distribució i organització del temps.

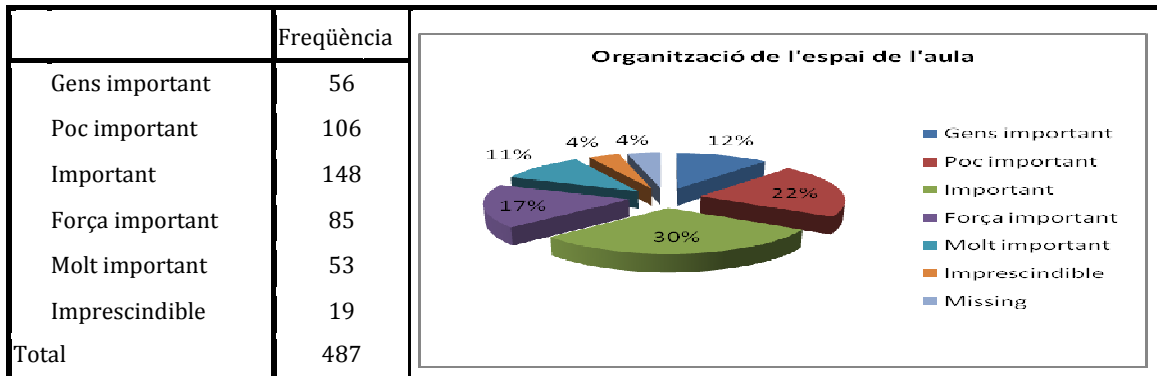

Organització de l'espai a l'aula

La variable de l'organització i la distribució de l'espai és potser la considerada com a menys necessària pel bon funcionament de l'aula. Tot i que es considera important la rellevància que se li atorga no és massa destacable.

Ens trobem amb un 22,95% que ho considera poc important front un 32,3% que ho considera entre força important o imprescindible. Un 30,4 % ho observa com important.

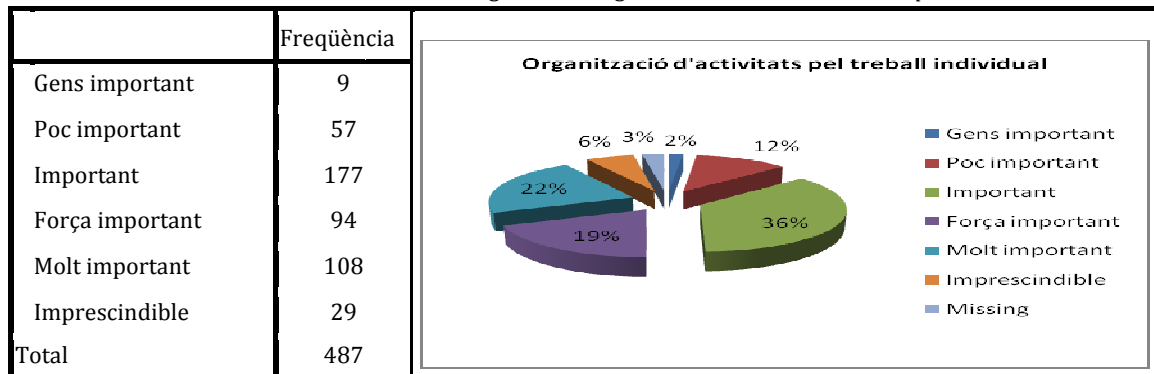
Figura 24. Organització de l'espai a l'aula.

Organització de les activitats pel treball individual

En relació a la preparació i organització de les activitats dels alumnes pel treball individual el grau d'importància que li ofereixen els docents és relativa. La màxima freqüència se situa en la franja de important. Només un 6 % ho considera imprescindible i un 13,5 % ho considera poc important o irrellevant.

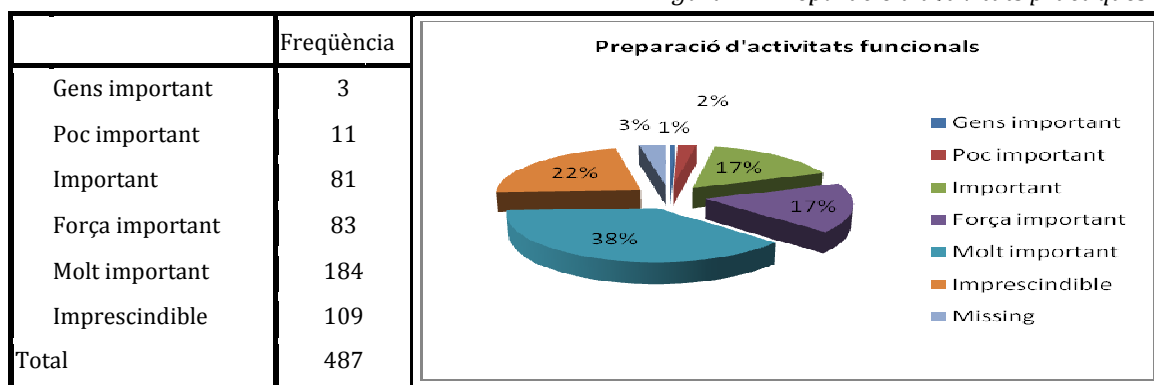
Figura 25. Organització de les activitats pel treball individual.

Preparació d'activitats pràctiques i d'aplicació a la realitat

La preparació d'activitats pràctiques i funcionals té una valoració entre el molt important i imprescindible que sumen un 60,2 % mentre que només un 2,9 % ho consideren poc important o irrellevant.

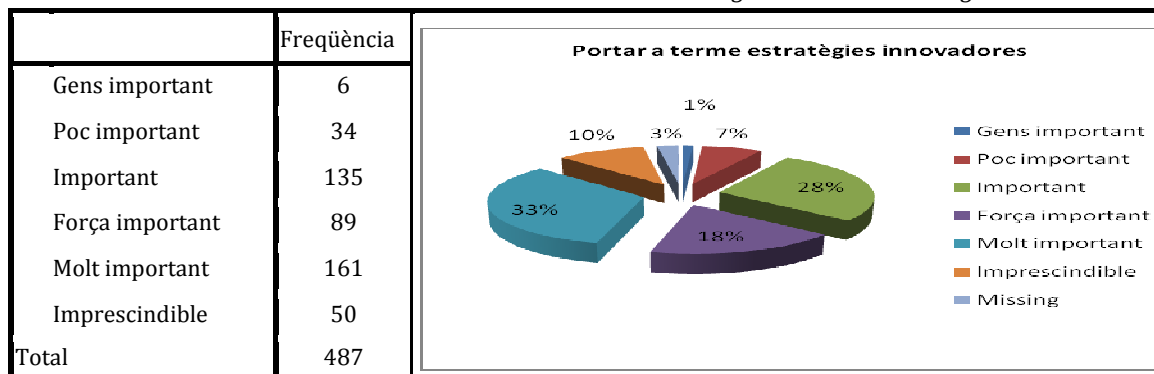
Figura 26. Preparació d'activitats practiques.

Portar a terme estratègies innovadores a l'aula

Les estratègies innovadores a l'aula es valoren positivament. En la franja intermèdia entre el que és important i el molt important estaria el 79,1 % dels docents mentre que el 8,2 % ho considera poc o gens important i un 10,3 % imprescindible.

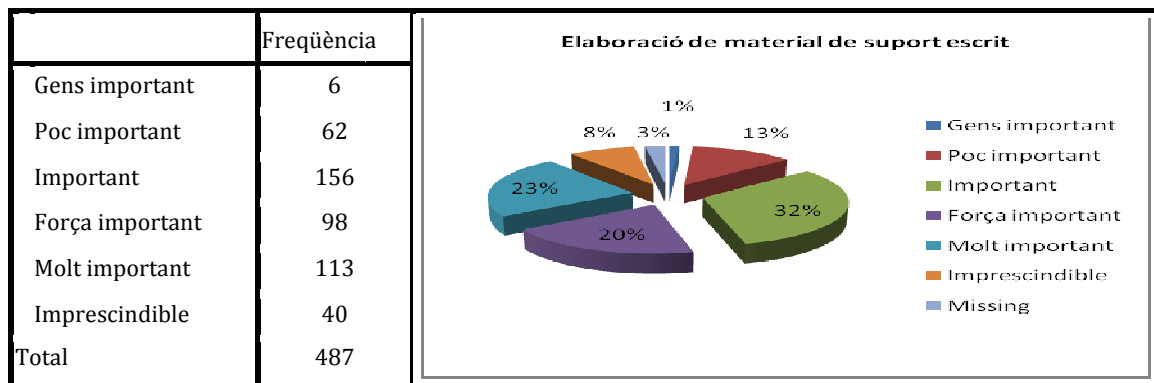
Figura 27. Ús d'estratègies innovadores.

Elaboració de material de suport escrit

El material de suport és una de les eines que s'utilitza de manera sistemàtica en les classes, ja sigui escrit o visual. Aquests materials han d'estar adaptats als continguts de la matèria que s'imparteix i també al grup classe a la qual s'adrecen. L'elaboració d'aquests materials és doncs un factor important que els docents valoren de la següent forma.

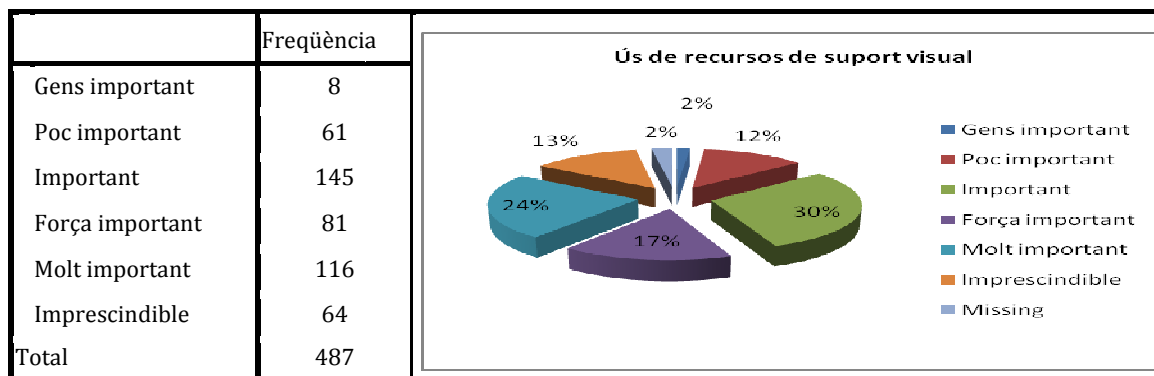
Figura 28. Elaboració de material de suport.

Utilització de recursos de suport visual, auditiu o d'altres tipologies

L'ús de recursos visuals es valora coma a important però no en desmesura, només un 30 % ho veu important i únicament un 13% creu que és imprescindible. Tot i això l'escala entre el que és important a molt important està en un 71%.

Figura 29. Ús de diferents tipologies de recursos de suport.

Ús de recursos en general

Si comparem la importància que se li ofereixen als recursos escrits i visuals ens trobem que les diferències són imperceptibles. Se li atorga la mateixa importància a al suport escrit que al suport visual.

Quadre 38. Resum de l'ús de recursos.

	Suport escrit	Suport visual	Diferència
Gens important	1,2%	1,6%	0,4%
Poc important	12,7%	12,5%	0,2%
Important	32,0%	29,8%	2,2%
Força important	20,1%	16,6%	0,6%
Molt important	23,2%	23,8%	0,6%
Imprescindible	8,2%	13,1%	4,9 %

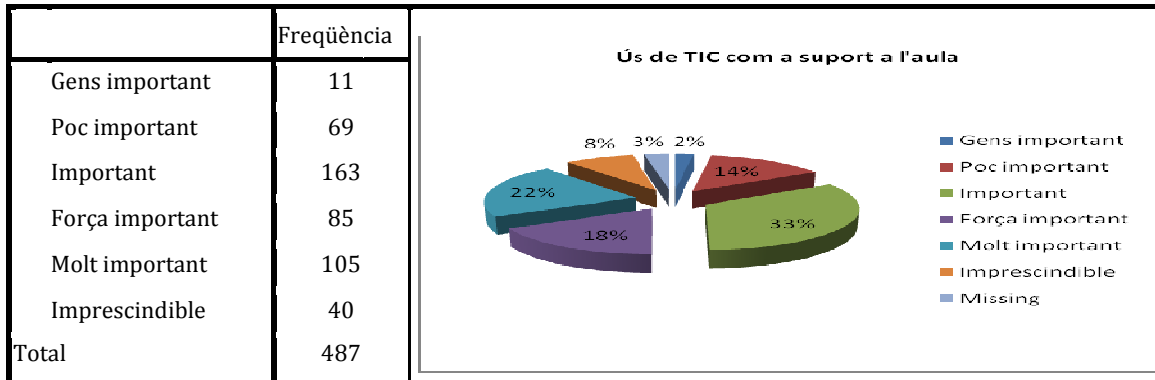
Ús de les TIC

Sobre la variable de l'ús de TIC tenim dues concrecions: l'ús de les TIC com element de suport a les aules i l'ús de les TIC per part dels alumnes per a la gestió de la informació.

Ús de les TIC, per part del docent, com a suport a l'aula

La primer d'elles, la que pregunta sobre la importància de l'ús de les eines informàtiques i els audiovisuals com eines de suport a l'aula, els professors /es responen que és important però ni sense massa rellevància.

Figura 30. Ús de les TIC per part del docent.

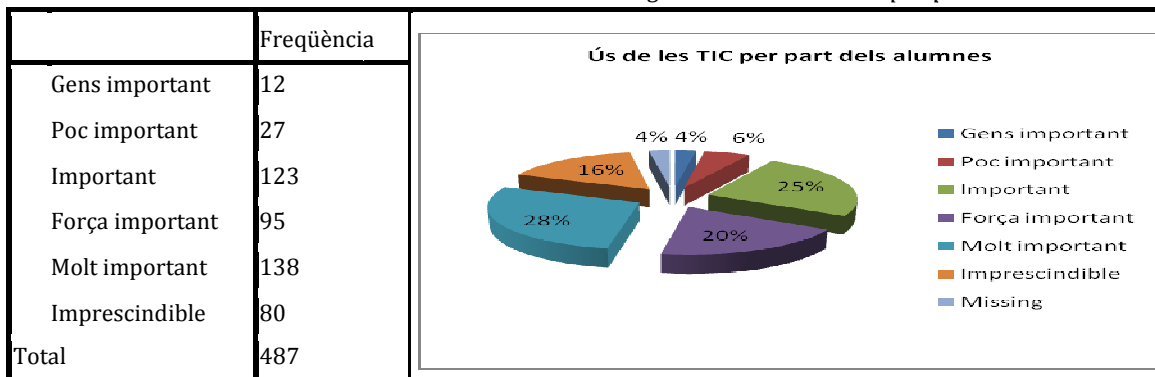

Si del que es tracta és de valorar que els alumnes utilitzin les tecnologies per la recerca i gestió de la informació la valoració fluctua entre el molt important amb un 28,3% i important 25,3%. No és imprescindible però tampoc és infravalorat.

Ús de les TIC, per part dels alumnes, en la cerca d'informació

Aconseguir que els alumnes utilitzin TIC a com a element per la cerca d'informació es considera molt important o important.

Figura 31. Ús de les TIC per part des estudiants.

Si establim una comparació entre les dues variables que es refereixen a l'ús de les TIC en les aules, ja sigui per part del docent com per part de l'alumnat, observarem tot i que les diferències no són massa significatives, hi ha un percentatge més elevat de docents que consideren més important que el professorat utilitzi les tecnologies informàtiques i audiovisuals.

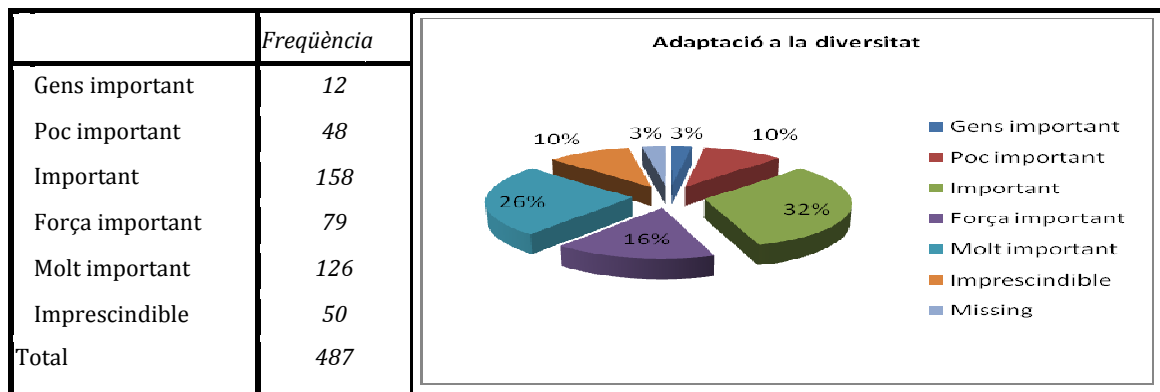
Quadre. 39. Resum de l'ús de les TIC.

	Ús de les TIC per part del professorat	Ús de les TIC per part de l'alumnat	Diferència
Gens important	2,3%	2,5%	0,2%
Poc important	14,2%	5,5%	8,7%
Important	33,5%	25,3%	8,2%
Força important	17,5%	19,5%	2,0%
Molt important	21,6%	28,3%	6,7%
Imprescindible	8,2%	16,4%	8,2%

Adaptació a la diversitat de l'alumnat

L'adaptació a la diversitat està considerada com important però no com imprescindible. Tot i que la freqüència fluctua entre el molt important i el important un 12,4 no li atorga importància i només un 10,3% ho considera imprescindible.

Figura 32. Adaptació a la diversitat.

En relació al boc general sobre la metodologia docent

La valoració de la importància que s'ofereixen als diferents aspectes es pot veure reflectida en la taula següent i que ens permetrà observar quin són els aspectes que es consideren més rellevants i quin grau d'importància se li confereix a la metodologia en la seva docència.

Entre els aspectes de la metodologia que es consideren més rellevants, trobem els següents en aquest ordre de prioritats:

- Aconseguir la motivació de l'alumnat.
- Exposar els temes amb claredat.
- Preparar activitats pràctiques i funcionals.
- Organitzar i distribuir adequadament el temps.
- Portar a terme estratègies innovadores a l'aula.
- L'ús de les tecnologies per la gestió de la informació per part de l'alumnat.
- Atendre la diversitat de l'alumnat.
- Elaborar material de suport a l'aula escrit, visual i tecnològic.

Respecte a la metodologia, excepte la motivació i l'exposició clara dels temes, els altres aspectes no es consideren imprescindibles.

El percentatge més elevat se situa en la valoració de molt important deixant només amb un 10,44% aspectes que són poc o gens rellevants.

Quadre 40. Resum metodològia.

METODOLOGIA													
	Motivació	Oralitat	Gestió social	Temps	Espai	Activitats	Estratègies	Suport escrit	Suport visual	TIC suport	TIC alumnat	Divers.	% TOTALS
Gens	0,2%	0,0 %	2,3 %	0,6%	11,5 %	0,6 %	1,2%	1,2%	1,6%	2,3%	2,5%	2,5%	2,20%
Poc	0,4%	0,2 %	9,7 %	2,7%	21,8 %	2,3 %	7,0%	12,7%	12,5%	14,2%	5,5%	9,9%	8,24%
Important	7,2%	6,0 %	27,5 %	30,4%	30,4 %	16,6 %	27,7%	32,0%	29,8%	33,5%	25,3%	32,4%	24,90%
Força	9,0%	8,4 %	19,9 %	16,4%	17,5 %	17,0 %	18,3%	20,1%	16,6%	17,5%	19,5%	16,2%	16,30%
Molt	38,2%	45,4 %	27,1 5 %	36,1%	10,9 %	37,8 %	33,1%	23,2%	23,8%	21,6%	28,3%	25,9%	29,20%
Imprescindible	42,1%	38,0 %	11,1 %	10,7%	3,9 %	22,4 %	10,3%	8,2%	13,1%	8,2%	16,4%	10,3%	16,20%

Els aspectes que es consideren més IMPRESCINDIBLES són els següents:

- La motivació .
- L'oralitat o capacitat d'expressar-se amb claredat en les diferents exposicions que es porten a terme a les aules.
- Les activitats pel treball individual.

Analitzant de manera global els resultats obtinguts en cada un dels ítems es pot considerar que un 65% valoren la metodologia en tots els seus aspectes entre força important i imprescindible, mentre que només un 9% creu que és poc rellevant i un 26% considera que és important.

L'escala de valors se situa en la franja alta en un 65% front un 35 % on se situa la franja més baixa (entre el que s'inclou el valor important sense qualificatiu).

Els aspectes que es consideren MOLT IMPORTANTS són els següents:

- L'oralitat o capacitat d'expressar-se amb claredat en les diferents exposicions que es porten a terme a les aules.
- La motivació.

Aportacions dels docents en relació a la metodologia

Les aportacions que han fet els docents en l'apartat de la metodologia han estat força variades (vegeu el detall en l'annex 10). Estan en relació a:

- La matèria que s'imparteix. S'ha pogut observar en algunes respostes que molts dels aspectes relacionats amb la metodologia mantenen una certa dependència amb la matèria que s'imparteix. Aplicar una metodologia o altra depèn del contingut de la matèria que s'està desenvolupant. Així ens ho apunten professors/es de les facultats de Belles Arts, matemàtiques i medicina.
- L'ús de les TIC. Tot i que hi ha una alta valoració de l'ús de les TIC a les aules, ja sigui per part del docent com de l'alumnat, hi ha qui considera que de vegades es pot fer un abús de les tecnologies a l'aula.
- L'ús dels recursos de suport que s'utilitzen a l'aula hi ha opinions diverses. Hi ha qui creu que els recursos s'han d'adaptar al grup d'alumnes i que són important i necessaris o qui considera que s'ofereixen massa suports a l'aula.
- Als estudiants. Les observacions giren entorn d'afirmacions diverses: la motivació i la participació o el treball en equip de l'alumnat, el treball individual i també sobre els valors ètics i la responsabilitat. Però també hi ha observacions que fan incidència en els valors que es transmeten de forma directa o indirecta a través de la docència.
- La tria d'una o altra opció metodològica. Alguns docents apunten que el fet d'utilitzar una o altra metodologia està condicionat a diversos factors que, aliens a la matèria en concret, incideixen directa o indirectament en la tria, com ara el número d'alumnes per aula, els espais, les normatives de la Universitat o la tipologia de l'assignatura. Les classes magistrals han estat un dels mètodes més utilitzats en les aules universitàries. Sense treure-li cap mèrit, hi ha altres opcions que es poden utilitzar compaginant segons matèria, grup, curs, etc, i que són reivindicades.
- La tipologia d'activitats que consideren més adequada. N'hi ha que consideren que aquestes haurien de fomentar l'autonomia dels aprenentatges fent que els estudiants siguin els propis agents generadors d'aprenentatge encara considerin la seva complexitat. Orientades al treball en grup amb l'ús d'estratègies concretes que tenen a veure amb els continguts, la comunicació o la motivació dels alumnes i del docent que permetin ser coherents entre el que es diu que s'ha de fer i el que es fa.
- En relació a una metodologia que faciliti als alumnes competències pel seu futur com a professionals i que no solament els capaci en coneixements. Una metodologia basada en la consecució de les competències que aporti eines per resoldre situacions pròpies de cada especialitat.
- L'ús de recursos a l'aula és un dels ítems que han valorat com important o molt important els docents enquestats. Aconseguir que les tecnologies estiguin presents en la quotidianitat, ja sigui dels alumnes com pels propis docents, és un dels objectius que es plantegen. Sempre que la incorporació de les TIC no sigui en detriment de l'eliminació d'altres formats que fins ara eren significatius o que s'utilitzin de manera adequada.
- Sobre l'adaptació dels objectius, continguts o estratègies a nivell individual o al grup classe hi ha aportacions que discrepen en que la Universitat sigui un espai en el que s'hagi d'atendre la diversitat.

En relació a l'avaluació

En relació al tercer apartat referit a l'avaluació es pregunta sobre els diferents ítems que, com en apartats anteriors, analitzo primer per separat i després de manera global. Els ítems en què es desglossa aquest apartat són els següents:

- Organitzar el procés i les activitats d'avaluació de l'assignatura.
- Identificar els coneixements i preparació prèvia dels alumnes.
- Portar a terme l'avaluació continuada.
- Seleccionar el tipus de prova adequada.
- Utilitzar estratègies alternatives d'avaluació.
- Corregir exàmens dels alumnes.
- Avaluar les pràctiques de laboratori o treballs de camp.
- Utilitzar l'avaluació dels alumnes per a reflexionar sobre la millora del procés d'aprenentatge.
- Conèixer criteris, tècniques i estratègies per avaluar la pròpia activitat docent.
- Altres, especificar.

Respecte a la pregunta sobre la importància que li ofereixen a l'organització del procés d'avaluació i de les activitats que es proposen per avaluar l'assignatura. La valoració que han atorgat els docents que han contestat ha estat elevada.

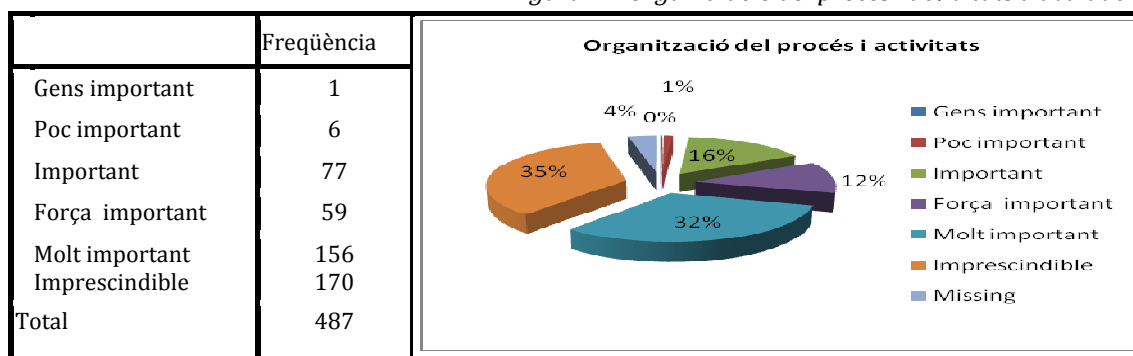
Organització del procés i les activitats d'avaluació de l'assignatura

Els percentatges més alts es concentren entre l'imprescindible i el molt important.

Mentre un 66,9 % ho consideren entre aquests dos ítems, només un 1,4% dels enquestats ho consideren poc o gens important i un 27,9 % ho observen entre important o força important.

El procés d'avaluació i les activitats que han de servir per avaluar l'assignatura està considerat amb un alt grau d'importància.

Figura 33. Organització del procés i activitats d'avaluació.

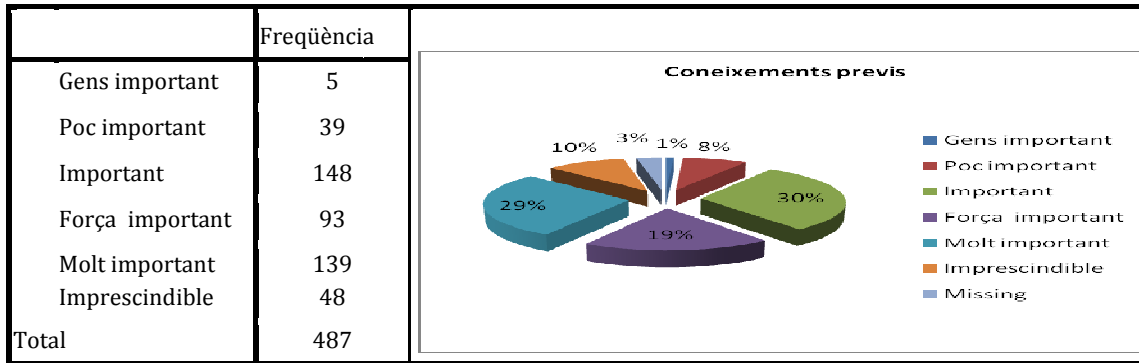

Identificar els coneixements i la preparació prèvia dels alumnes

La identificació dels coneixements previs dels alumnes per tal de tenir elements per adaptar els objectius i activitats d'ensenyament aprenentatge i també les d'avaluació estan considerades com important i molt important però no com imprescindibles.

En les observacions sobre l'avaluació podrem observar que aquest moment de l'avaluació no està considerat. El motiu s'exposen en les aportacions (vegeu annex 11): la Universitat té els seus objectius i d'aconseguir-los o no depèn l'acreditació que s'atorga als estudiants.

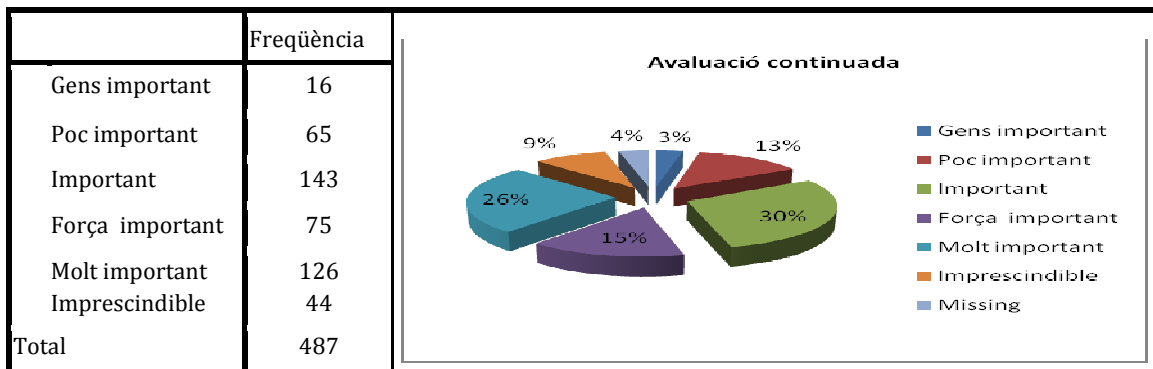
Figura 34. Identificació dels coneixements previs.

Portar a terme una avaluació continuada

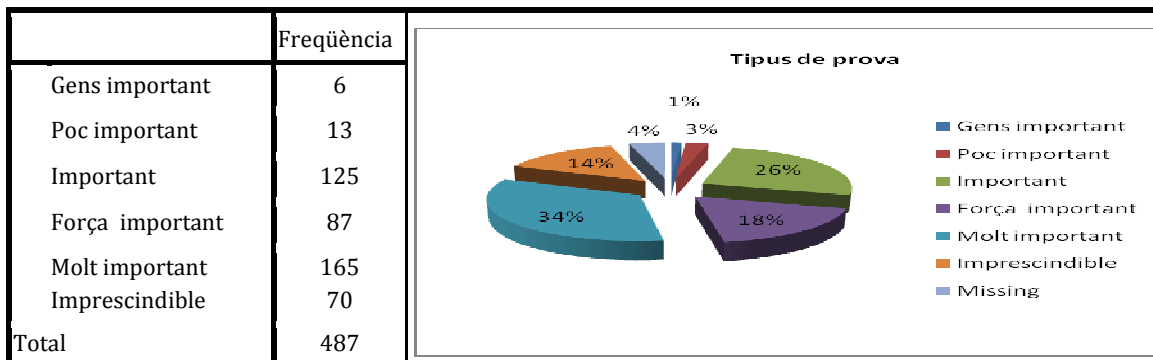
En aquest ítem les opinions es mantenen en la mateixa valoració que l'anterior: important o molt important però en cap cas imprescindible.

Figura 35. Avaluació continuada.

Seleccionar el tipus de prova adequada

Figura 36. Selecció de la prova adequada.

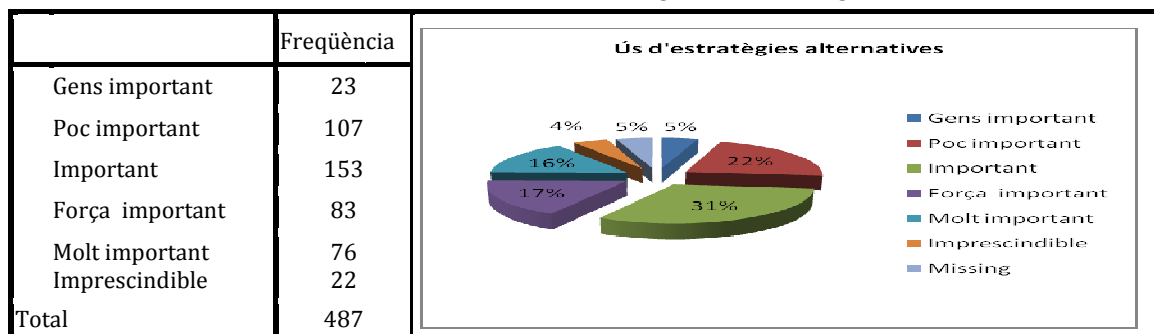

Saber quina pot ser la prova més adequada al moment, contingut alumnes,... està ben valorat però tampoc amb excés. És important o molt important per un 59,6% mentre que només un 32,3% ho consideren força important o imprescindible.

Utilitzar estratègies alternatives d'avaluació

La valoració que s'ofereix a la cerca d'alternatives d'avaluació és molt baixa, tot i que un 31,4% ho consideren important, un 26,7% creuen que és poc o gens important. Això fa pensar que o bé tenen suficients estratègies per avaluar o bé no les necessiten.

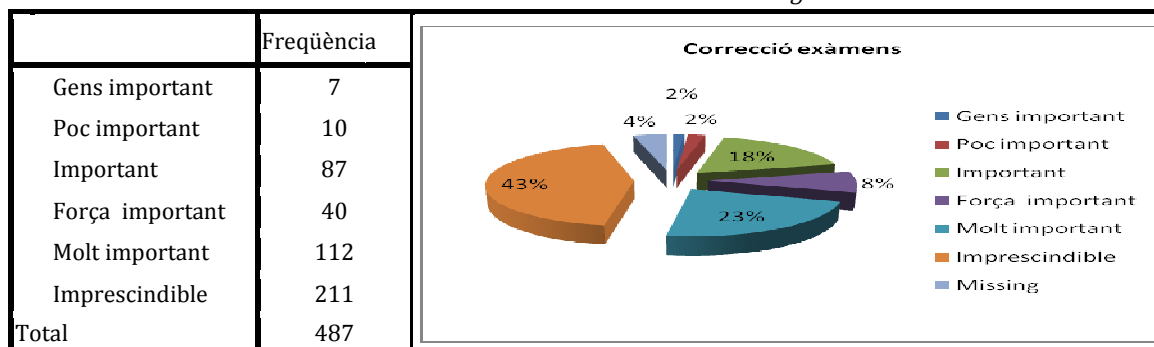
Figura 37. Estratègies alternatives d'avaluació.

Corregir exàmens dels alumnes

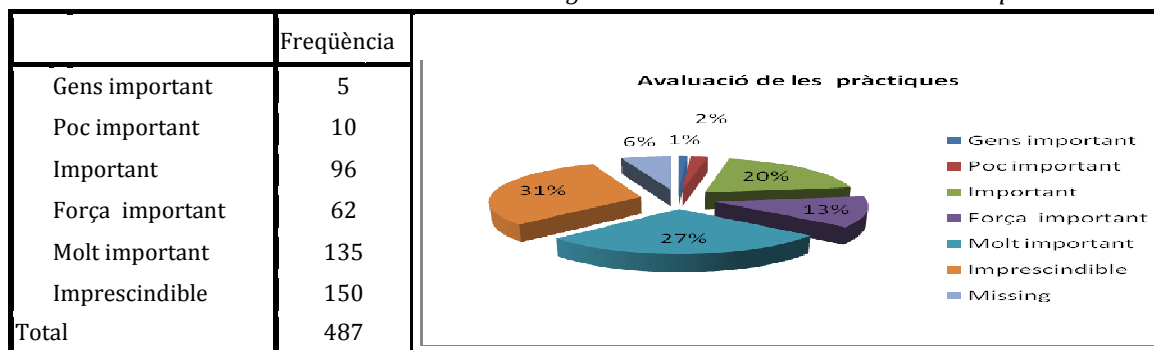
Saber com corregir els exàmens dels alumnes, ser adequats i justos en les valoracions si que és un tema que preocupa considerablement. Un 43,3% dels docents ho consideren imprescindible i un 66,3% creuen que és molt important o imprescindible. Aquest percentatge li dona un elevat índex de representativitat.

Figura 38. Correcció dels exàmens.

Avaluar les pràctiques de laboratori o treballs de camp

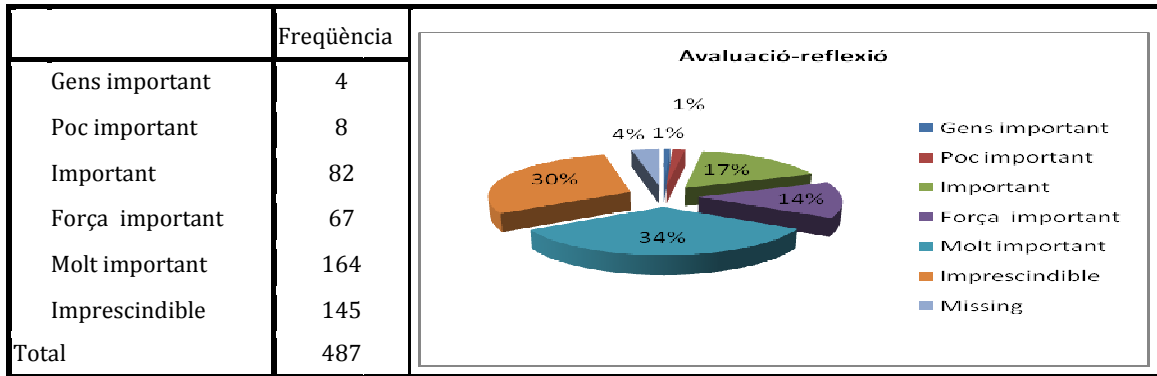
Figura 39. Avaluació dels treballs de camp i laboratori.

L'avaluació de les qüestions més pràctiques que es puguin realitzar al laboratori o en diferents treballs de camp és valorada pels enquestats com a força importants i imprescindible. Entre aquest dos valors és on es registra la màxima freqüència de respostes. Un 30,8% creu que és imprescindible i si analitzem el grup que està entre el força important i l'imprescindible ens trobem amb un 71,2%, un percentatge força representatiu.

Utilitzar l'avaluació dels alumnes per a reflexionar sobre la millora del procés d'ensenyament

Figura 40. Ús dels resultats de l'avaluació per la millora de l'ensenyament.

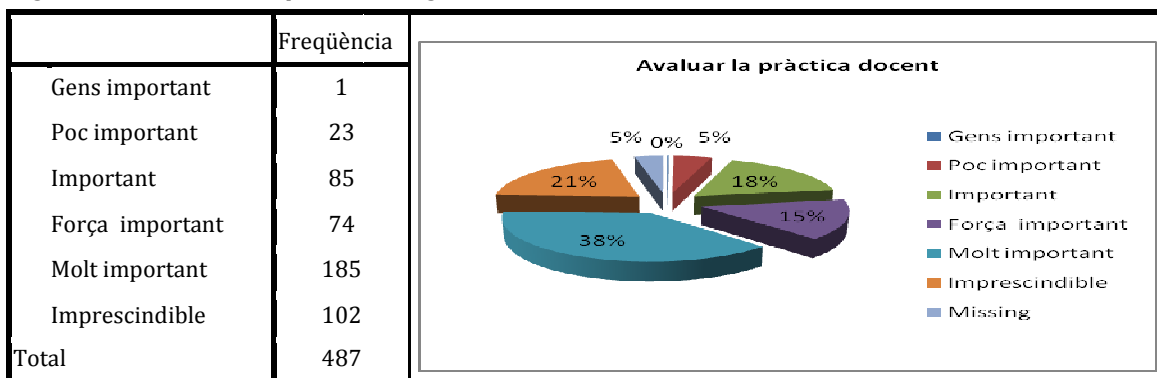
Es considera entre molt important i imprescindible en un 63,5% fes servir els resultats de l'avaluació practicada als alumnes per reflexionar sobre el procés d'ensenyament aprenentatge.

Només un 2,4% creuen que té poca o gens importància.

Conèixer criteris, tècniques i estratègies per avaluar la pròpia activitat docent

També està ben considerada l'avaluació de la pròpia pràctica i l'ús d'estratègies per a portar-ho a terme. Un 48,9% és la suma dels que creuen que és molt important o imprescindible.

Figura 41. Criteris, tècniques i estratègies d'avaluació docent.

Quadre 41. Resum avaluació.

AVALUACIÓ										
	Organitzar procés i activit.	Avaluació diagnòstica	Avaluació continuada	Selecció prova	Estratègies alternatives	Correcció exàmens	Avaluació Treball camp	Reflexió resultats	Avaluació activit. docent	% TOTALS
Gens	0,2%	1,0%	3,3%	1,2%	4,7%	1,4%	1,0%	0,8%	0,2%	
Poc	1,2%	8,0%	13,3%	2,7%	22,0%	2,1%	2,1%	1,6%	4,7%	
Important	15,8%	30,4%	29,4%	25,7%	31,4%	17,9%	19,7%	16,8%	17,5%	
Força	12,1%	19,1%	15,4%	17,9%	17,0%	8,2%	12,7%	13,8%	15,2%	
Molt	32,0%	28,5%	25,9%	33,9%	15,6%	23,0%	27,7%	33,7%	38,0%	
Imprescindible	34,9%	9,9%	9,0%	14,4%	4,5%	43,3%	30,8%	29,8%	20,9%	

En relació a l'avaluació els diferents factors es consideren entre els valors de molt important, imprescindible i força important (en aquest ordre).

L'avaluació és un dels factors de la docència que està considerada com important i necessària pels professors i professores. Els aspectes de l'avaluació que més valoren són:

- La correcció dels exàmens.
- L'organització del procés i de les activitats d'avaluació de l'assignatura.

Aportacions dels docents en relació a l'avaluació

Les observacions que presenten els docents en aquest apartat tenen a veure bàsicament amb el moment en que es porta a terme l'avaluació es refereixen bàsicament a l'avaluació continuada i l'avaluació única (vegeu detalls en annex 11).

En aquest sentit hi trobem comentaris a favor i en contra de cada un dels moments principals de l'avaluació. Hi ha força docents que valoren positivament l'avaluació continuada. Fins i tot n'hi ha que defensen com a imprescindible la seva existència i l'observen com a part ineludible del procés d'ensenyament-aprenentatge i destaquen alguns dels aspectes rellevants com ara la devolució dels resultats, aprendre dels errors com actitud favorable per reflexionar sobre els propis aprenentatges.

Força docents troben inconvenients a l'avaluació continua tot i que aquest no vinguin determinats de manera directa per la pròpia avaluació. Entre els inconvenients destaquen la manca de temps, els grups d'alumnes massa nombrosos o la quantitat d'assignatures que imparteix un/a mateix/a professor/a:

En relació a l'avaluació única hi ha opinions tant positives com negatives.

En relació als criteris que han de determinar què cal avaluar les observacions es centren en que és equivoc centrar-se en un únic mètode i valoren la importància de que els alumnes sàpiguen sobre que se'ls avaluarà.

En relació al com avaluar, les aportacions estan tant en la línia d'aplicació, en la manera d'avaluar, com en trobar criteris de fiabilitat en les avaluacions dels estudiants, que no sempre realitzen de manera adequada la demanda expressada en les consignes d'avaluació.

Quan es centren en els agents avaluadors les observacions es concentren tant el propi alumne/a com agent principal d'avaluació com en els beneficis d'aquesta per l'autoconeixement i l'aprenentatge/construcció del coneixement. La triangulació o la creació d'equips d'avaluació són algunes de les aportacions dels docents. Malgrat tot s'observen dificultats en avaluar el treball individual quan aquest s'esdevé dins un treball de grup o les dedicacions particulars i poder realitzar una avaluació més personalitzada:

Quant a la relació professorat - estudiants

En relació al quart apartat referit a la relació entre estudiants i professorat hi ha els diferents ítems que, igual que en els apartats anteriors, analitzaré per separat i també de manera global.

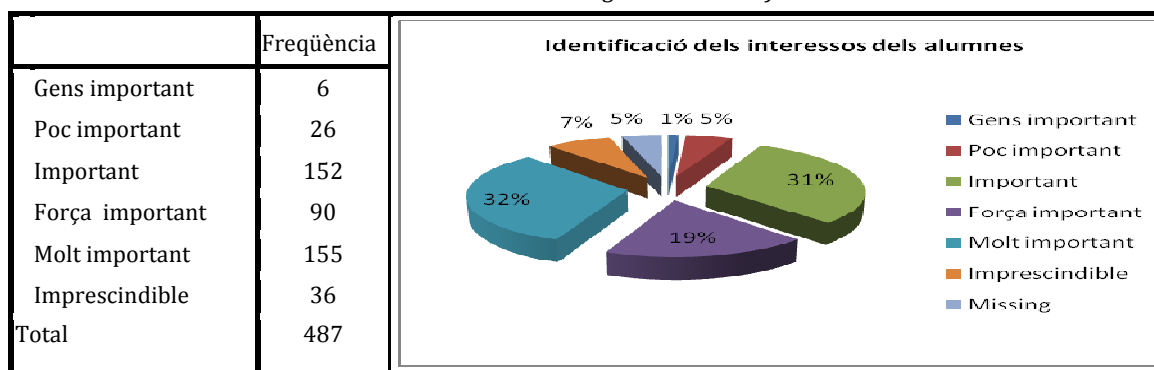
Els ítems en que es detalla l'apartat són els següents:

- Identificar els interessos dels alumnes.
- Utilitzar, amb èxit, estratègies de motivació.
- Crear un clima positiu a l'aula.
- Potenciar la participació dels alumnes en la dinàmica de classe.
- Mantenir un cert entusiasme a la hora d'impartir las classes.
- Parlar de forma clara i comprensible, utilitzant tècniques de control de la veu.
- Utilitzar tècniques d'oratoría per elaborar discursos coherents, ordenats i motivadors .
- Establir relacions interpersonals amb els alumnes (fins i tot amb temes aliens a l'assignatura) sense perdre de vista els objectius docents.
- Tractar a l'alumne/a de forma personalitzada.
- Desenvolupar activitats d'orientació acadèmica i en concret de la matèria.
- Desenvolupar activitats d'orientació en els aprenentatges dels alumnes.
- Desenvolupar las tasques d'orientació del grup - classe.
- Altres. Especificar.

Identificar els interessos dels alumnes

A la primera de les preguntes sobre la importància que li ofereixen a l'organització del procés i les activitats d'avaluació de l'assignatura, els docents han contestat que és important però de forma relativa. Les dues freqüències més nombroses es concentren en els valors de molt important i important deixant amb poca representativitat els valors de força important o imprescindible. És necessari però no imprescindible.

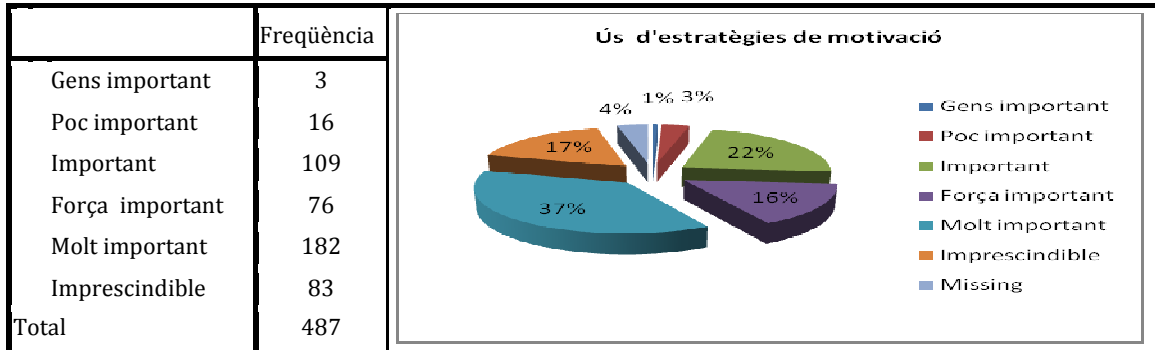
Figura 42. Identificació dels interessos dels alumnes.

Utilitzar amb èxit estratègies de motivació

Fer ús d'estratègies motivadores, amb el condicionant que aquestes gaudeixin d'èxit en la seva implementació, està valorat com a molt important pel que fa pensar que també s'observa com a necessari.

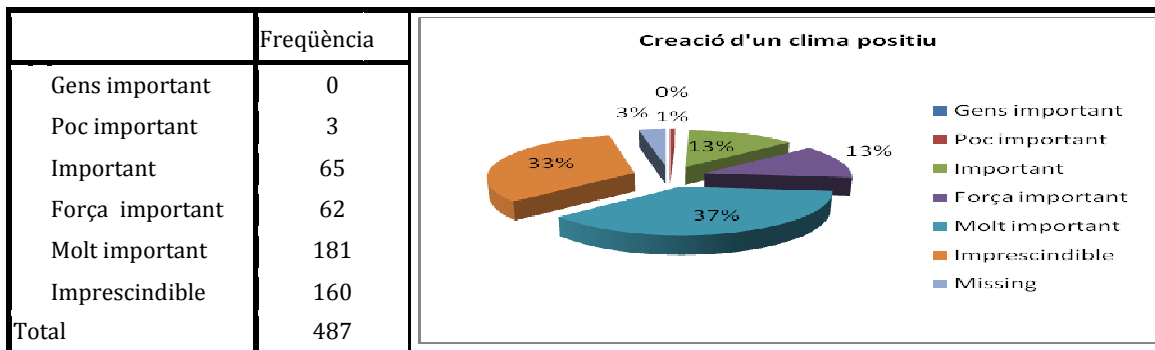
Figura 43. Ús d'estratègies de motivació.

Crear un clima positiu a l'aula

La creació d'un clima positiu a l'aula és una de les voluntats expressades per un elevat nombre de docents que puntuen aquest ítem entre els valors de molt important i imprescindible.

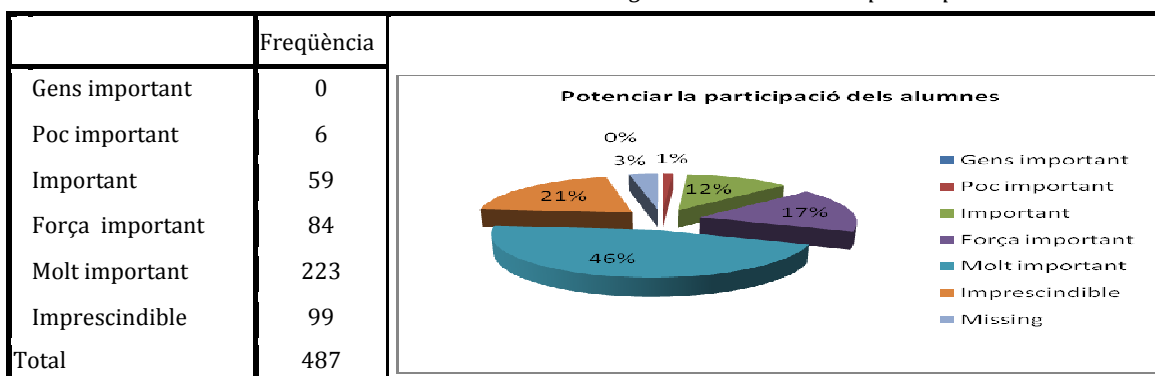
Figura 44. Creació d'un clima positiu a l'aula.

Potenciar la participació dels alumnes en la dinàmica de classe

La participació dels alumnes és necessària per per obtenir la retroalimentació que assegura la comprensió dels missatges o per afavorir el diàleg i amb ell la construcció del coneixement pels propis alumnes entre d'altres. Aconseguir que els alumnes intervinguin o col·laborin en les tasques encomanades és una de les fites difícils d'aconseguir. Un 46% valoren aquest fet com a molt important cosa que li confereix certa transcendència.

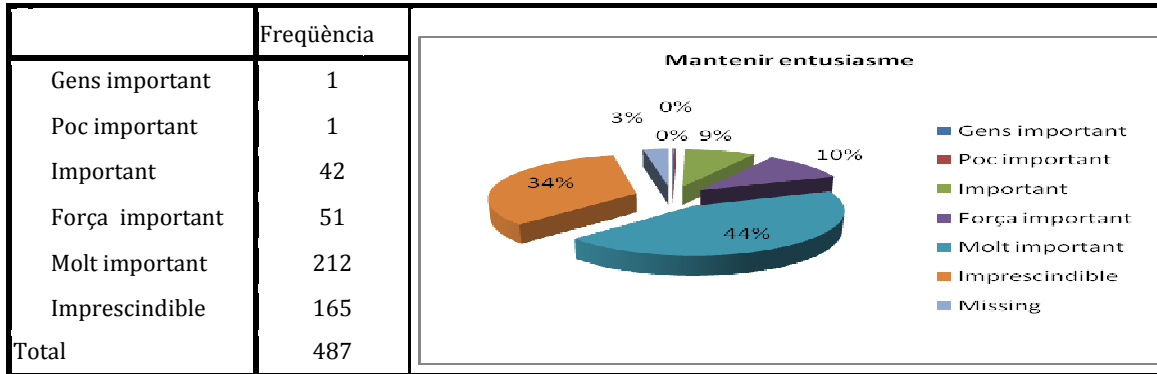
Figura 45. Potenciar la participació dels alumnes.

Mantenir un cert entusiasme a la hora d'impartir las classes

La mateixa transcendència que té pels professors el fet de mantenir la motivació i l'entusiasme en impartir les classes que està valorat com a molt important per un 44% seguit d'un 34% que ho valora com imprescindible.

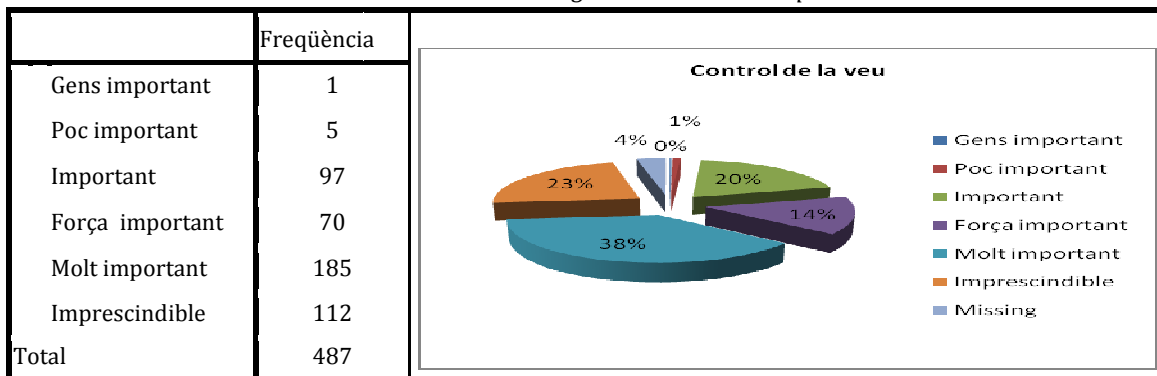
Figura 46. Estusiasme del docent.

Parlar de forma clara i comprensible, fent ús de tècniques de control de la veu

El control de la veu és quelcom pel que poques vegades s'ha rebut formació inicial a no ser que s'hagi cursat alguna formació específica i voluntària. En canvi aquesta és una de les eines principals del docent. Així ho veuen també els docents enquestats que han valorat com a molt important i imprescindible.

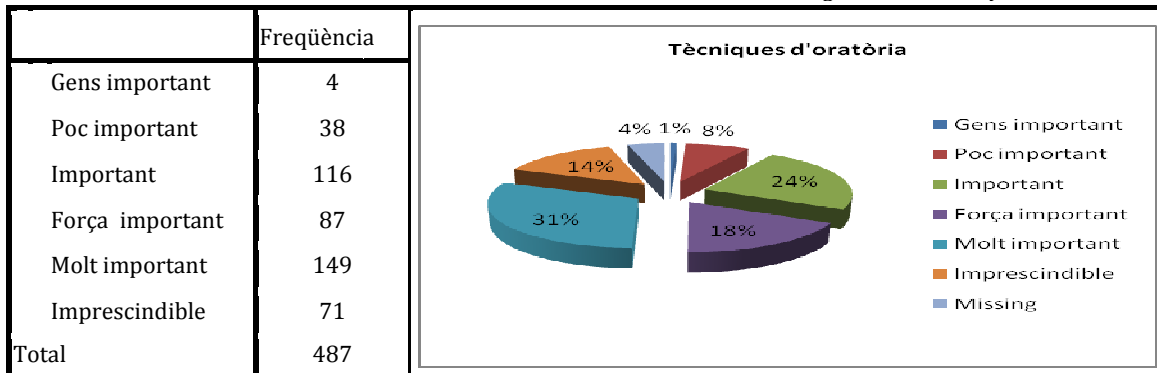
Figura 47. Ús de tècniques del control de la veu.

Utilitzar tècniques d'oratòria

Parlar de forma clara (vocalització, entonació,...) és un dels factors esmentats com important, però també ho és articular els coneixements, les idees i les opinions de forma entenedora elaborant un discurs clar i ordenat. Les tècniques d'oratòria poden ajudar a estructurar el pensament per expressar-nos de manera més coherent. D'aquesta manera ho veuen els docents que han valorat de molt important.

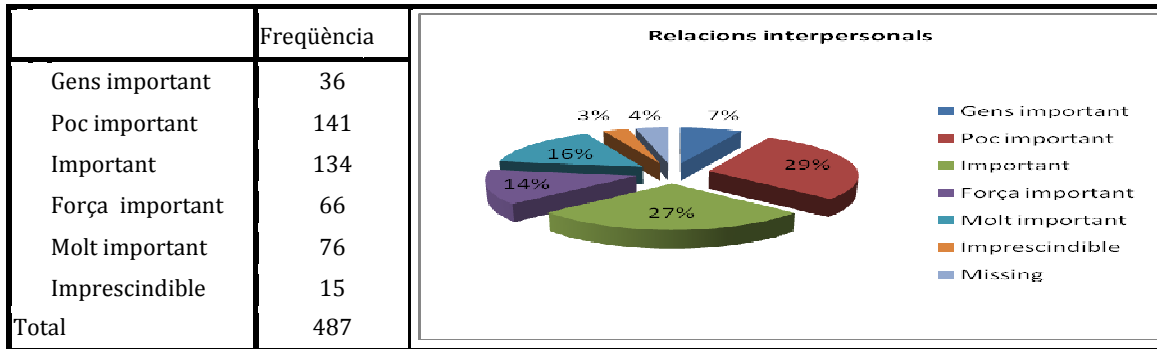
Figura 48. Tècniques d'oratòria.

Establir relacions interpersonals amb els alumnes sense obviar els objectius docents

Mantenir relacions interpersonals amb els alumnes no es considera gaire important. En els comentaris que es poden observar en l'annex 12 per a força docents la Universitat és una etapa on les relacions interpersonals haurien de restar al marge de la docència i que aquestes fins i tot poden perjudicar en algunes ocasions a caure en el subjectivisme. No es consideren necessàries les relacions amb els alumnes malgrat aquestes estiguin totalment supeditades als objectius docents.

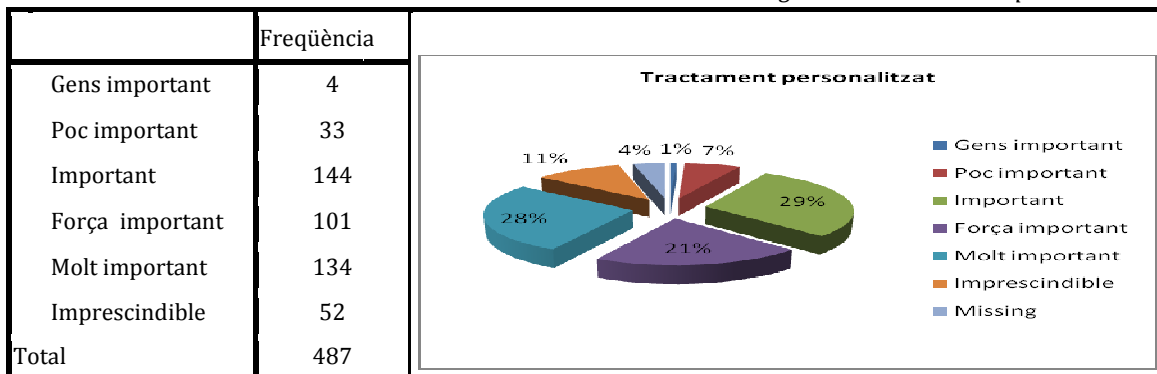
Figura 49. Les relacions interpersonals amb els estudiants.

Tractar a l'alumne/a de forma personalitzada

El seguiment personalitzat amb cada alumne/a ja és més acceptat. Tot i que no es considera imprescindible si que es valora com important la tutorització particular i tenir les eines per a fer-ho.

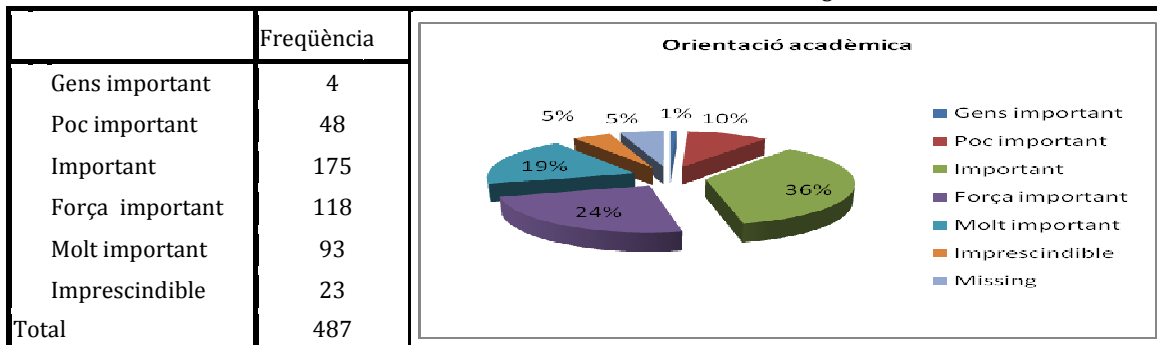
Figura 50. Tractament personalitzat.

Desenvolupar activitats d'orientació acadèmica i en concret de la matèria

L'orientació segueix essent necessària durant els primers anys i en algunes ocasions fins i tot en cursos més avançats. Els docents valoren de important i força important aquesta activitat d'orientació i la veuen necessària encara que no imprescindible.

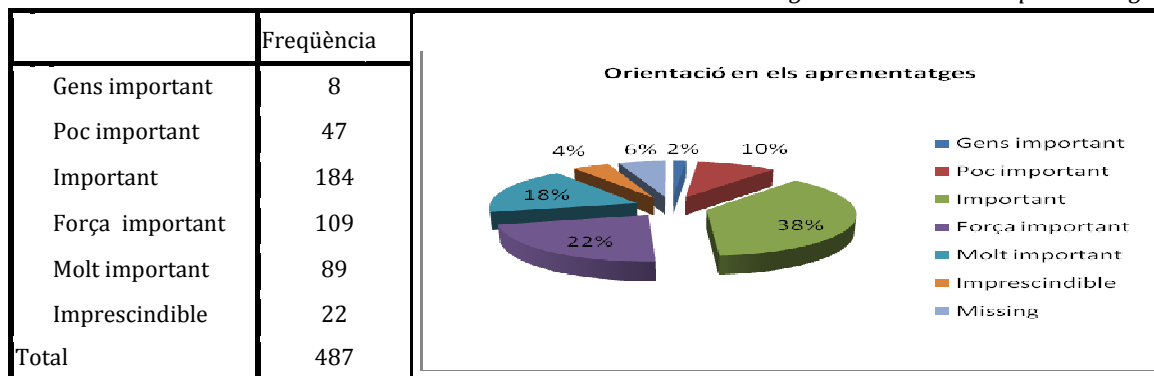
Figura 51. Orientació acadèmica.

Desenvolupar activitats d'orientació en els aprenentatges dels alumnes

Quan l'orientació està encara als aprenentatges la valoració està en la mateixa línia d'importància. El seguiment i tutorització que cal tenir amb cada alumne/a s'observa igualment com a necessària.

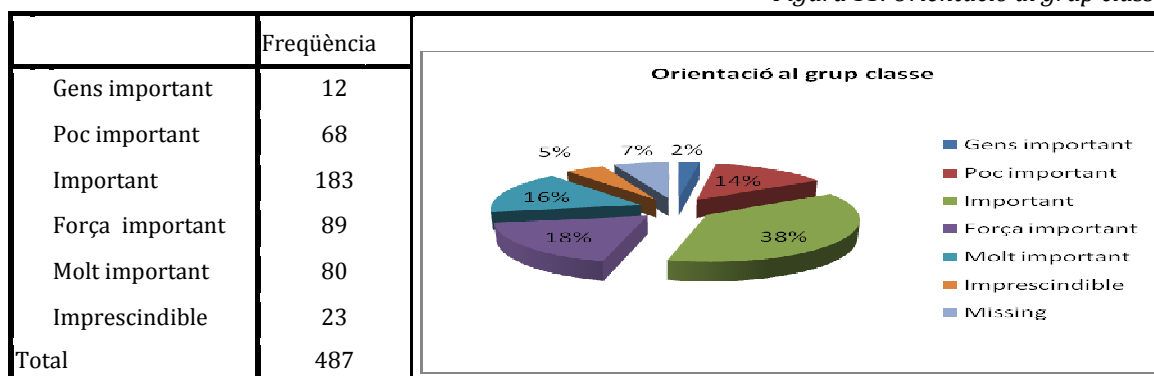
Figura 52. Orientació aprenentatges.

Desenvolupar les tasques d'orientació del grup classe

L'orientació no sempre es fa de manera personalitzada en una tutoria individual, també es pot realitzar en el grup classe. Tenir eines per dinamitzar el grup, dirigir els lideratges i orientar fins a crear un clima d'aula adient, utilitzar tècniques per orientar de manera col·lectiva en el seguiment de la matèria, entre d'altres, és un tema que es visualitza com important per una bona part dels docents un 38% però sobre el que no hi ha un acord unànime de necessitat.

Figura 53. Orientació al grup classe.

Quadre 42. Resum relacions professor/estudiants.

RELACIÓ PROFESSOR/A ALUMNE/A												
	Identificar interessos	Ús d'estrat de motivació	Clima positiu a l'aula	Participació alumnes	Motivació docent	Tècniques control veu	Tècniques oratòria	Relacions interpersonals	Tractament personalitzat	Orientació acadèmica	Orientació aprenentatges	Orientació al grup
Gens	1,20%	0,60%	0,00%	0%	0,20%	0,20%	0,80%	7,40%	0,80%	0,80%	1,60%	2,50%
Poc	5,30%	3,30%	0,60%	1,20%	0,20%	1,00%	7,80%	29,00%	6,80%	9,90%	9,70%	14,00%
Important	31,20%	22,40%	13,30%	12,10%	8,60%	19,90%	23,80%	27,50%	29,60%	35,90%	37,80%	37,60%
Força	18,50%	15,60%	12,70%	17,20%	10,50%	14,40%	17,90%	13,60%	20,70%	24,20%	22,40%	18,30%
Molt	31,80%	37,40%	37,20%	45,80%	43,50%	38,00%	30,60%	15,60%	27,50%	19,10%	18,30%	16,40%
Imprescindible	7,40%	17,00%	32,90%	20,30%	33,90%	23,00%	14,60%	3,10%	10,70%	4,70%	4,50%	4,70%

Les relacions professor/a- alumne/a tenen una valoració relativa. Està considerat com important però no aconsegueix els valors que s'aconsegueixen en els altres apartats.

Els aspectes de l'apartat de les relacions que estan més valorats són:

- La motivació del docent.
- La participació dels alumnes en les activitats plantejades a l'aula.

Aportacions dels docents sobre la relació professor/a- alumne/a

Algunes de les observacions que es recullen en les preguntes obertes posen de relleu els inconvenients en que es troben els docents quan existeix la voluntat de fer un seguiment de l'alumnat com ara el temps, l'elevat nombre d'alumnes.

Es recullen algunes valoracions positives sobre les relacions professor/a- alumne/a, basada en una relació personal i de confiança que generi comprensió, sense defugir de les qüestions purament "professionals". En aquestes valoracions s'observa fins a quin punt una relació cordial potencia actituds positives vers els continguts i ajuda a crear un clima de participació.

Hi també ha aportacions a l'entorn de les activitats de tutorització i orientació en les que alguns dels docents estableixen un paral·lelisme entre la relació professor/a alumne/a i la metodologia que s'utilitza a l'aula.

Alguns docents fins i tot consideren que determinada relació amb l'alumnat pot afectar a la valoració "subjectiva" dels resultats de l'avaluació. Afirmen que la relació docent-discent ha de ser la justa i necessària per facilitar els aprenentatges.

Alguns docents apunten que hi ha alternatives a la classe ordinària que permeten un major i millor coneixement i una millora de les relacions amb l'alumnat: a través de les sortides o visites o fins i tot amb un canvi de metodologia que permeti un major protagonisme a l'alumne o grup d'alumnes.

Vegeu més detalls en annex 12.

En relació la modalitat formativa utilitzada

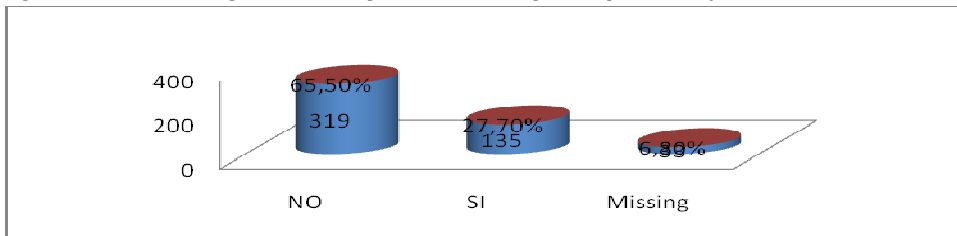
Després dels apartats relacionats directament amb la docència hi ha un seguit de preguntes que interroguen als docents sobre la formació: temes en els que actualment s'estan formant i modalitats que més han utilitzat o utilitzen per a formar-se. La primera de les preguntes d'aquesta segona part del qüestionari demana als docents si actualment està cursant alguna formació, i si la fa, en quin dels quatre camps proposat en els apartats anteriors, ho està fent.

Actualment s'està formant?

El 27,7% dels de la mostra està rebent alguna formació (en els moment en que es van recollir les dades). Un 65,5% no està rebent cap tipus de formació.

En les respostes posteriors en les que es demana als docents que justifiquin la seva resposta s'observa que les respostes negatives es refereixen a la formació estandarditzada i no en autoformació, lectures o altres modalitats formatives que no depenen d'altres.

Figura 54. Percentatges docents que actuament participen de la formació.

Actualment s'està formant en algun dels aspectes esmentats?

Als 135 docents que han contestat afirmativament se'ls pregunta en quin aspecte reben formació: dels quatre eixos proposats o d'altres no contemplats prèviament. Les respostes són les següents:

Quadre 43. Aspectes dels quals reben formació.

TEMES	FREQÜÈNCIES	PERCENTATGES
Planificació	53	10,90 %
Metodologia	91	18,70 %
Avaluació	66	13,60 %
Relació professorat/alumnat	25	5,10 %
Altres	22	4,50 %
Absents	352	72,20 %

Només un 27,7% dels enquestats està realitzant algun tipus de formació dels quals un 18,7% ho està fent sobre metodologia docent. Els temes que se situen en les següents categories són l'avaluació i la planificació i en darrer terme i amb una proporció força baixa, la relació professor/a- alumne/a.

El 4,5% dels enquestats responen que estan realitzant formació en altres temes que no han quedat descrits en les preguntes anteriors de l'enquesta.

No tots els qui responen ho fan sobre la formació que estan realitzant actualment, alguns anoten també les que han fet més recentment. El temes sobre els quals han rebut (fa poc temps) o reben (en l'actualitat) formació són els que es presenten seguidament.

Temes que proposen els docents

Ente els temes que els docents proposen per formar-se n'hi ha de molts concrets i d'altre de força generals. Els que escrivim a continuació són els de caràcter general. El més específics els podeu veure en l'annex 13. Els temes que es presenten són els següents:

- Moodle i TIC.
- Pla d'acció tutorial.
- Estratègies d'aprenentatge.
- Competències transversals.
- Innovació.
- Característiques i els nous trets de la gent jove.

Alguns dels docents han emès comentaris sobre el format a través dels quals reben aquesta formació i s'han pogut observar els que es detallen a continuació.

Aportacions que fan els docents en relació als formats que estan utilitzant actualment en la seva formació

Les aportacions que fan els docents sobre a la formació que actualment està utilitzant està en relació a les modalitats apuntades en el qüestionari (vegeu annex 14).

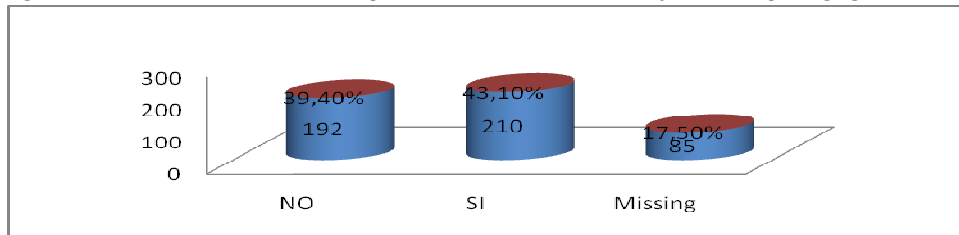
- A la formació entre iguals. Els grups de treball són el lloc on força docents troben un espai d'aprenentatge i reflexió. Compartir dubtes, coneixements, reflexions, lectures... entre professors amb diferents bagatges docents és una de les fonts d'aprenentatge que a més de crear vincles (i millorar el bon clima del grup) optimitza els recursos existents. Fer observació a les aules dels companys amb qui es comparteix assignatura o grup de treball està considerat com un dels espais de formació més preuats.
- Als cursos. Els cursos no són el format més utilitzat.
- A l'autoformació i l'experiència. L'autoformació, l'experiència, l'observació del dia a dia, la reflexió encetada a través de la interacció amb els alumnes, altres companys o un mateix i el mètode d'assaig - error són aspectes de la vida quotidiana que molts observen com activitats de formació i que són altament valorats.

Alguns docents s'interroguen sobre el sentit voluntari de la formació a la Universitat quan el sistema d'acreditació no premia la qualitat de la docència.

Altres confessen que no fan cap tipus de formació -alguns de manera temporal per motius personals o de manca de temps- altres perquè consideren que realitzar determinades activitats de formació és poc efectiu i apunten com a arguments la manca d'efectivitat o manca d'obligatorietat.

Considera suficient la formació que realitza per actualitzar els seus coneixements pedagògics?

Figura 55. Sobre la consideració que tenen els docents de la formació pedagògica.

Un 43,1% responen afirmativament i quasi un 40% responen negativament. Al final de la pregunta es demana als docents justifiquin la seva resposta.

Les justificacions que declaren els docents es poden observar en l'annex 15. El resum de les mateixes es presenta a continuació.

Hi ha docents que valoren positivament la formació de manera generalitzada, malgrat en aquests moments no n'estiguin realitzant cap fins i tot quan aquesta es realitza per actualitzar aspectes que venen imposats.

N'hi ha que reivindiquen la formació com quelcom indispensable i fins i tot n'hi ha que apunten que fora necessari algun retorn, seguiment o acompanyament a la formació que garantis l'aplicació d'allò que s'ha adquirit, es a dir una avaluació de la transferència.

Hi ha un seguit de justificacions a la pregunta que afirmen que l'experiència és un grau important que avala suficientment la capacitació per la docència Però també n'hi ha que creuen el contrari. Hi ha qui creu que la formació no pot afavorir res que no vingui predeterminat a nivell genètic: "la docència és vocacional" i ho argumenten.

Per alguns docents l'experiència és bàsica sempre i quan vagi acompanyada de la reflexió sobre la pràctica fent que els resultats d'aquesta reflexió permeti incorporar modificacions en la pràctica quotidiana. Mantindre una escolta activa amb els alumnes, amb els companys i amb el quefer quotidià és el que recolza l'experiència.

Hi ha docents que apunten que la formació és el darrer graó d'un procés. Perquè la Universitat aconseguixi la missió que té concretada són necessàries unes prèvies, la formació per sí sola és insuficient.

Hi ha qui pensa que sempre es pot millorar i apunta sobre quins aspectes creu que necessita formació o fa formació. Aquesta està en relació a la matèria que imparteix o a la didàctica que aplica. Hi ha una queixa reiterada de la manca de temps per a formar-se.

Hi ha queixes explícites de que la formació que s'està oferint en l'actualitat és massa genèrica i poc útil o fins i tot que la formació pugui ser innecessària i apunten que cal una formació més específica en relació a cada àmbit i no únicament pel que fa relació als coneixements propis de cada àrea, sinó també perquè les didàctiques, metodologies, estratègies... es poden particularitzar millor si parteixen de les realitats i necessitats

observades i sentides en cada espai. També es reivindica que s'ampliï en temàtiques i modalitats.

Quant als temes de la formació apunten la formació en TIC, formació pedagògica, formació en avaluació.

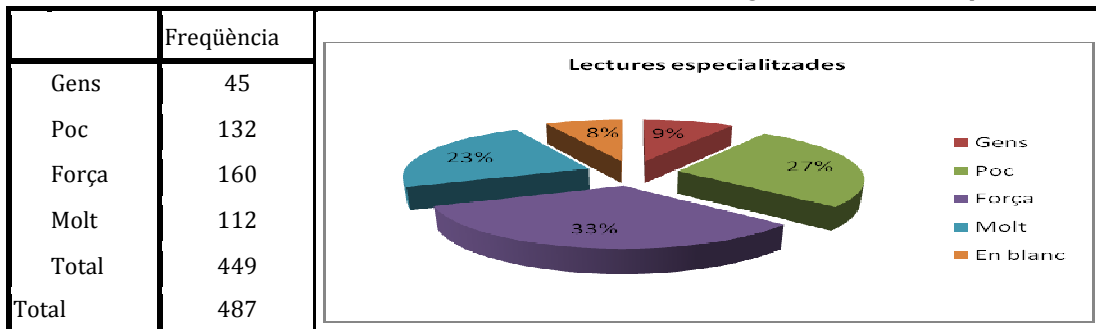
Modalitat formativa que utilitza o ha utilitzat per a la seva capacitat

En aquesta pregunta es demana als professors i professores que indiquin quina és la modalitat formativa que més utilitzen actualment o han utilitzat en el seu bagatge formatiu. Conèixer quines són les modalitats emprades pot orientar en saber quina pot ser la més apropiada o adequada a les característiques, necessitats o particularitats dels professors i professores.

Lectures especialitzades

Un elevat percentatge respon que les lectures especialitzades són una de les modalitats força o molt emprades. Caldria saber si com a única opció o com opció complementària d'altres modalitats. En la justificació hi ha observacions que comenten l'elecció d'aquesta opció. Malgrat tot, les lectures són un molt bon recurs utilitzat per una àmplia majoria.

Figura 56. Lectures especialitzades.

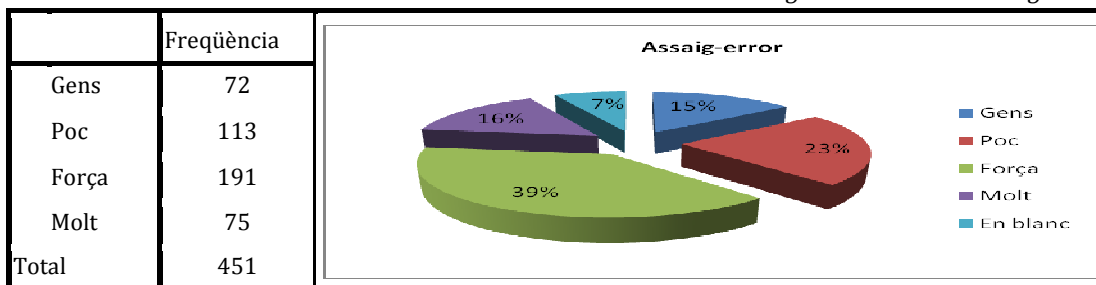

Mètode d'assaig error

El mètode de l'assaig-error és un mètode que per si sol no se'l pot considerar formatiu, però si aquest va acompanyat de la reflexió sobre tot allò que es fa diàriament i aquesta reflexió va associada a canvis que serveixin per la millora de qualsevol aspecte de la pràctica, és un bon mètode per complementar qualsevol altre tipus de formació.

Segons els enquestats és un mètode força utilitzat malgrat no és majoritari.

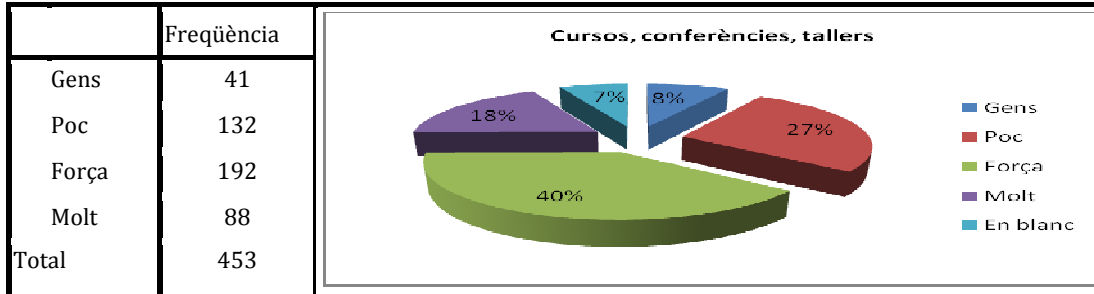
Figura 57. Mètode assaig error.

Cursos, conferències, tallers

Un 58% de la mostra declara que la formació que s'imparteix a través de conferències, cursos i tallers és la que més utilitza (força o molt). Un 35% l'utilitza poc o gens.

Figura 58. Cursos, conferències, tallers.

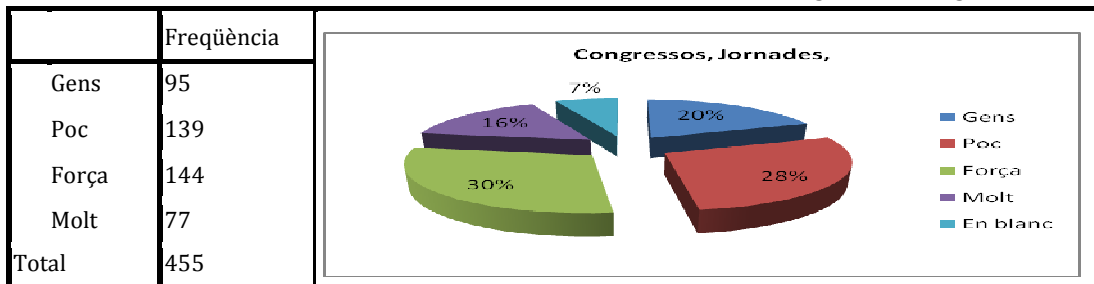

Congressos, Jornades...

Els Congressos i Jornades són modalitats menys utilitzades que els cursos, tallers o conferències però segueixen essent modalitats amb un ús important.

Un 48% l'utilitza poc o gens però un 46% el fa servir força o molt.

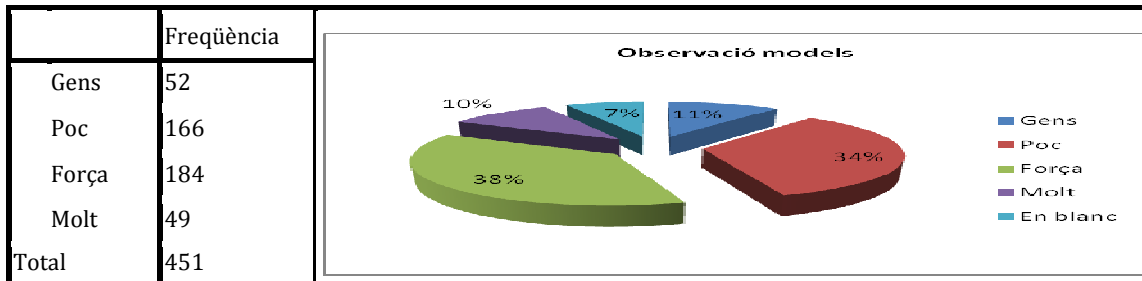
Figura 59. Congressos, Jornades.

Observació de diferents models d'ensenyament / aprenentatge

El mateix passa amb la modalitat d'observació de diferents models d'ensenyament / aprenentatge que de forma quasi paral·lela la meitat de la mostra la fa servir poc o gens, un 45% mentre un 48% la fa servir molt o força.

Figura 60. Observació models d'E/A.

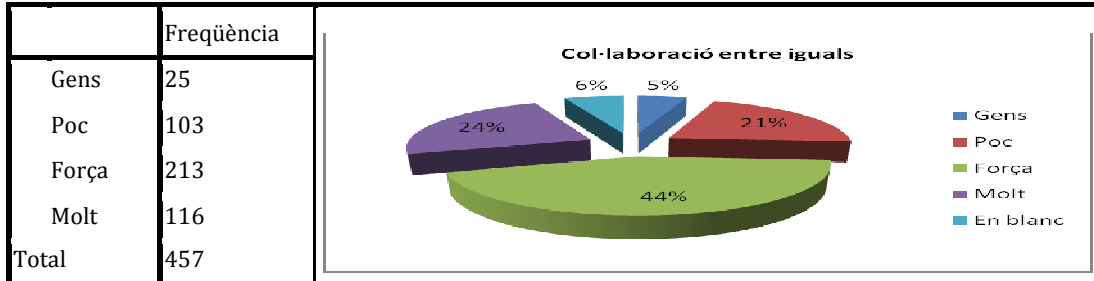

Col·laboració entre iguals

En la modalitat formativa basada en la col·laboració entre iguals la diferència entre els qui la fan servir de manera més sistemàtica i els que no, és més significativa.

Un 68% la utilitzen molt o força i només un 25% la fan servir gens o poc.

Figura 61. Col·laboració entre iguals.

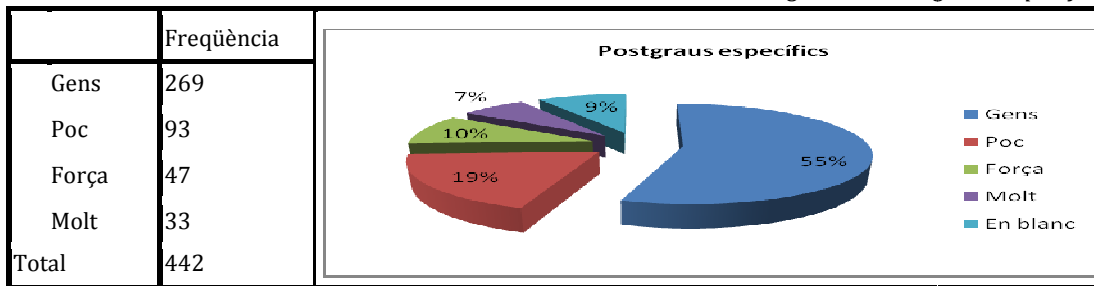

Postgraus específics

Els post graus específics ja són molt poc utilitzats pels professors i professores:

Un 74% l'usen poc o gens i només un 17% el fa servir molt o força.

Figura 62. Postgraus específics.

Quadre 44. Resum de les modalitats formatives utilitzades pels docents

	Lectures espec.	Assaig-error	Cursos, conferències, tallers	Congressos, Jornades	Observació models	Col·laboració entre iguals	Postgraus
Gens	9,20%	14,80%	8,40%	19,50%	10,70%	5,10%	55,20%
Poc	27,10%	23,20%	27,10%	28,50%	34,10%	21,10%	19,10%
Força	32,90%	39,20%	39,40%	29,60%	37,80%	43,70%	9,70%
Molt	23%	15,40%	18,10%	15,80%	10,10%	23,80%	6,80%
En blanc	7,80%	7,40%	7%	6,60%	7,40%	6,20%	9,20%

Per ordre de prioritats les modalitats formatives més emprades són:

- La col·laboració entre iguals.
- Les lectures especialitzades.
- Els cursos, conferències i tallers.
- L'assistència a Congressos i Jornades.
- El mètode d'assaig error.
- Els postgraus especialitzats.

Al final de la mateixa pregunta es deixa obert perquè els docents anotin quines altres modalitats no contemplades en el quadre han utilitzat o estan utilitzant. Algunes respostes escriuen només la modalitat emprada, altres les exposen de manera comentada (vegeu següent apartat).

Aportacions del docents en relació a altres modalitats de formació emprades

El docents enquestat consideren com a modalitats formatives més emprades:

- L'experiència. L'experiència com a docent en la Universitat o en altres etapes educatives és una manera de formar-se.
- La reflexió i anàlisi sobre la pròpia pràctica.
- La formació entre iguals. Hi ha un seguit de comentaris sobre la importància de la formació entre iguals com una de les modalitats que més ha afavorit el creixement professional d'alguns docents.
- L'autoformació.
- Les estades en altres universitats.

Raons per les quals ha assenyalat les modalitats que considera més adequades

Quan es demanen les raons per les quals cada docent ha assenyalat la modalitat que considera més adequada (vegeu detalls en l'annex 16) les respostes giren entorn els punt que es presenten a continuació.

L'assistència a Congressos, Jornades, ja que ofereixen una bona formació amb molt poc temps. Tot i així la formació a través d'aquesta modalitat està condicionada a la disponibilitat de temps que no solapi amb activitats laborals. Hi ha qui creu que l'assistència a Jornades, Congressos o fins i tot cursos, és molt adient però representa un elevat cost econòmic o que hi ha dificultats per assistir-hi per manca de temps.

Alguns docents exposen que han triat les opcions que han triat en el qüestionari no perquè siguin les modalitats més els agraden sinó perquè són les que ara per ara "poden fer".

També hi ha afirmacions sobre les lectures: sempre són un complement indispensable i que la reflexió sobre la pràctica és molt important en la formació personal i professional.

Hi ha aportacions molt positives sobre la formació entre iguals i la col·laboració entre iguals. I emfatitzen que per damunt de la formació el docent ha d'estar motivat. La motivació del docent és un factor clau per un bon funcionament de l'aula i també pels aprenentatges dels alumnes. Hi ha qui opina que sentir-se motivat és tant valuós com qualsevol formació.

Algun docent apunta que la formació hauria de ser un requisit "exigit" per la mateixa institució per obtenir innovació i també per un mateix com a docent.

I que el coneixement disciplinar és imprescindible i que està per damunt del coneixement pedagògic.

Hi ha qui estableix una diferència entre el que demanen les institucions i la pròpia Administració i el que demanen els propis docents, coneixedors de les seves fortaleces, debilitats i necessitats observades de la pròpia pràctica docent.

Molts docents asseguren que totes les modalitats són positives i la realitat demostra que gairebé totes elles es poden utilitzar de manera complementària. Cal mantenir un equilibri entre totes les possibilitats.

Quadre 45: Formats que utilitza o ha utilitzat en la seva formació.

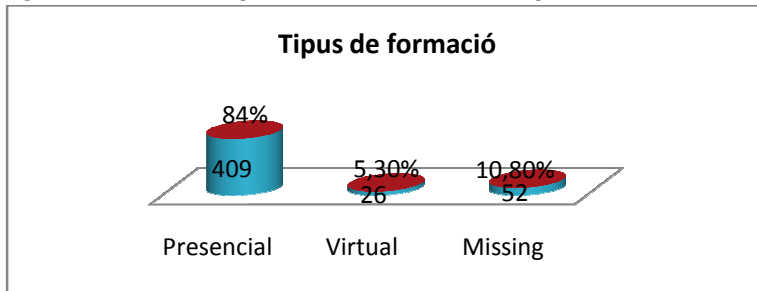
FORMAT QUE UTILITZA	FORMATS QUE HA UTILITZAT	RAONS
Formació entre iguals	. Formació entre iguals.	. Accessibilitat. . Relaxant. . Elaboració conjunta de criteris. . Observació de models diferents. . Autoanàlisi professionalment. . Formació sobre experiències viscudes i reals.
Cursos		. Còmode i directe (presencial). . Despertem interès. . Observació de models. . Aporta eines i/o estratègies.
Autoformació i experiència	. Autoformació.	. Parteix de l'observació de les pròpies debilitats o mancances.
Experiència	. Experiència.	. Motivació. . Reflexió.
	. Reflexió sobre la pràctica.	. Empatia. . Compromís. . Autonomia.
	. Estades a l'estranger o altres universitats.	
	. Congressos i Jornades.	Raons positives . Molt contingut en poc temps. . Trobades i interaccions amb altres professionals. . Experiències de primera ma. . Són específics de la matèria. Raons negatives . Elevat cost econòmic.
Lectures		. Complementa qualsevol modalitat formativa. . Estan sempre a l'abast. . Molt coneixement amb molt poc temps.

La seva formació ha estat habitualment presencial o virtual?

Aquesta pregunta es formula als docents per conèixer quina formació els és més fàcil, propera i viable, si és la que han realitzat habitualment.

En cas que el format que exposin l'hagin escollit per motius diversos, fins i tot aliens a la seva voluntat, tenen la pregunta següent per explicitar com voldrien que fos la formació perquè estigués dissenyada d'acord amb les seves necessitats.

Figura 63. Formació que realitza habitualment: presencial o virtual.

La gran majoria dels professors i professores han fet formació presencial. Només un 5,30% l'ha realitzat de manera virtual front el 84% que declara haver-la fet presencial.

Quines condicions creu que hauria de tenir la formació perquè fos adequada als seus interessos i necessitats

Les opinions vers les condicions que consideren hauria de tenir la formació són múltiples i variades i van des del més general al més particular (vegeu-ne més detalls en annex 17).

Alguns dels docents apunten que una condició a tenir en compte és la planificació. La formació adreçada als docents universitaris hauria d'estar ben planificada i tenir en compte totes les fases: des de la planificació dels models de formació fins les estratègies docents aplicables a l'aula:

- Adequada a cada àmbit. No generalista. El fet de que sigui massa general i teòrica fa que s'observi com inadequada, supèrflua, poc real o innecessària.
- Que tingui caràcter pràctic.
- Útil, real i rellevant.
- Personalitzada.
- Adreçada al desenvolupament de les competències.
- Impartida per experts en el camp al qual s'adreça.
- Basada en la reflexió sobre la pràctica.
- De durada i calendarització apropiada al temps real dels docents o adaptable a les circumstàncies particulars.
- Que tingui presents tots els aspectes: modalitats formatives, fases de la formació, innovació estratègies d'aula, aspectes personals i professionals.
- Que sigui valorada per l'Administració.
- Que tingui una missió clara.
- Que parteixi de les necessitats reals i pugui oferir respostes.
- Que ofereixi condicions ben diferenciades que garanteixin l'accés a tots els docents (o al màxim possible). Condicions de temps, calendari, espais, formats, modalitats, cost econòmic.

Cal que la formació, a més d'aportar coneixements i habilitats, sigui atractiva i motivadora

- Que pugui tenir diferents formats: presencial, semipresencial o virtual en funció de cada disponibilitat, malgrat hi ha una aposta important per la semipresencial i la virtualitat.
- Que s'anticipi als canvis proposats per l'Administració. Una adequada planificació facilitaria l'anticipació als canvis que planteja com obligatoris l'Administració.
- Que faciliti intercanvis múltiples i extensos amb institucions, entitats, universitats administracions,...

Hi ha qui creu que a través de la formació permanent no es poden adquirir totes les habilitats que precisa un docent, o que la formació permanent no ofereix resposta a les dificultats amb que es troben els estudiants quan arriben a la Universitat.

I apunten suggeriments com ara que cal:

- Ampliar l'oferta.
- Combinar tallers participatius, pràctiques tutelades i metodologies en el que el contingut i el mètode siguin una mateixa cosa.
- Que els participants en la formació tinguin predisposició.

En quins aspectes s'hauria de concentrar la formació?

A la pregunta sobre quins serien els aspectes de la formació consideren que caldria fer concrecions, s'han ofert les respostes que segueixen a continuació que es poden categoritzar en els següents apartats:

- Recerca. Tenint en compte el lligam entre recerca i docència.
- Escripura de treballs científics i redacció d'articles.
- Comunicació i divulgació.
- Metodologia Treball en equip i tècniques de treball de grup.
- Idiomes.

Quins aspectes considera importants i no han quedat reflectits en el qüestionari

Algunes de les aportacions dels docents posen l'accent en:

- El desenvolupament de les emocions. “Saber estar”, tenir un coneixement d'un mateix i dels altres, gaudir d'habilitats socials.... són habilitats que hauria de tenir tot professor o professora.
- La funció de la Universitat. Cal una revisió de la funció de la Universitat i plantejar-ne si la seva missió finalitza en preparar als estudiants amb la consecució d'uns coneixements aplicables a la seva vida professional o si la seva missió pot ser extensiva a la consecució d'un seguit de competències necessàries per a la vida (personal i professional).
Poques vegades es planteja la possibilitat de que la formació per als professors universitaris també pugui ser interdisciplinària de manera que permeti treballar amb professionals que no són del mateix camp científic. La col·laboració entre professionals és una de les demandes del món laboral. Iniciar-ho a la Universitat pot ser un bon moment.
- La interacció en el treball d'equip com a eina principal del docent.
- Els estudiants com a destinataris principals de la docència. La mirada del qüestionari està ubicada en els docents, un altre qüestionari que també aportaria molta informació seria el que estigués ubicat en els estudiants. Cal tenir en compte a l'hora d'analitzar la formació que requereixen els docents quin és el nivell de coneixements dels alumnes que arriben a la Universitat així com la motivació que tenen o les habilitats i competències de que gaudeixen.
- L'enfocament de la formació permanent. Tot i que molts docents consideren important la formació pedagògica creuen que la formació científica, que aporta els continguts sobre l'àrea de coneixement que imparteixen, és bàsica i prioritària. També hi ha docents que no consideren necessaris els coneixements pedagògics o l'adquisició de les habilitats pròpies d'un docent per a impartir classes a la Universitat.
- La recerca com a eix principal de la formació. La recerca si que es considerada de vital importància tant pel que representa per si sola i pel propi creixement del coneixement sinó també pel que la investigació aporta al docent com a creixement personal.
- Sobre la metodologia. Tenir la mirada posada en les metodologies, conèixer formats alternatius a més dels tradicionals per utilitzar en funció de cada contingut, grup, situació, etc, proporcionaria eines i habilitats als docents que permetria implementar canvis fonamentats. Per això, però, cal fer canvis en les formats de les aules (n. d'alumnes..) i no oblidar que la metodologia més tradicional: una bona classe magistral, segueix essent tant o més bona que qualsevol altre mètode.

Temes no contemplats

Hi ha aportacions entorn a temes que es consideren importants i que no s'inclouen generalment en la formació per a docents. Alguns d'aquests temes són les llengües, les normatives de la Universitat o l'educació de la veu.

Els professors enquestats han ofert un seguit d'opinions crítiques tant de caire positiu com de caire negatiu relacionades amb:

- La formació i a la seva gestió. Que estigui ben planificada.
- La formació al llarg del tot el període de docència. La formació és important en tot moment, la que s'adreça als professors novells, però també la que es pot fer al llarg de tota la vida. Una formació que fomenti tot allò que es pot aconseguir a través de lectures especialitzades.
- L'obligatorietat. La llàstima és que, en no ser obligatòria, els assistents a la formació no sempre són qui més ho necessiten.
- L'abús de generalització. En alguns casos la formació hauria de ser personalitzada, és a dir en forma d'acompanyament, que ajudi a trobar respostes a situacions particulars difícils.
- Que promou la recerca.
- Que es tingui en compte la transferència de la formació a les practiques. Que de la mateixa manera que es fa en les formacions de continguts, en la formació pedagògica es busqui l'eficàcia i l'eficiència.

Altres apunten que la formació no pot suplantar tot allò que no es té integrat de manera "vocacional" i fan referències a la professionalització i la vocació com un tàndem inseparable.

Altres observacions dels docents apunten que la formació per si sola no pot donar respostes a les dificultats o mancances que s'observen i que si la pròpia institució universitària no recolza, facilita i promou alguns canvis interns (enfocaments, climes interns,...), serà difícil aconseguir les fites proposades.

La manca de temps ha estat una aportació recurrent en diverses respostes al qüestionari.

Quadre 46. Condicions que hauria de reunir la formació.

CONDICIONS
. Planificada des de la macro a la microplanificació.
. Que tingui una missió clara i compartida.
. No generalista- adequada a cada àmbit.
. De caràcter pràctic.
. Útil, real i rellevant.
. Personalitzada i que acompanyi en situacions problema.
. Adreçada a la consecució de les competències dels alumnes.
. Impartida per experts de cada àmbit de coneixement (fins i tot quan la formació és pedagògica i /o didàctica).
. Basada en la reflexió sobre la pràctica.
. De durada i calendari adaptable a les circumstàncies particulars i els horaris dels docents.
. Que tingui presents les diferents modalitats formatives, les estratègies d'aula.
. Que sigui valorada per l'Administració tan com ho són altres aspectes: publicacions, investigació, etc.
. Que parteixi de les necessitats reals i pugui aportar respostes.
. Que tingui condicions diferents per a tots els públics: temps, espais, cost, modalitat, ...
. Que sigui atractiva i motivadora.
. Que tingui diferents formats: presencial, semipresencial i virtual.
. Que sigui realment permanent.
. Que s'anticipi als canvis proposat com obligatoris per l'Administració.
. Que faciliti intercanvis diversificats: universitats, institucions, entitats..
. Que l'oferta sigui més ampli que l'a que s'ofereix actualment.
. Que estigui propera al lloc de treball.
. Que combini els tallers participatius amb pràctiques tutelades i altres metodologies alternatives.
. Que els participants tinguin predisposició per realitzar-la.

Quadre 47. Temes o aspectes que hauria de concretar la formació.

TEMES
. Recerca.
. Escriptura de treballs científics redacció d'articles.
. Comunicació, divulgació.
. Metodologia.
. Treball en equip.
. Tècniques de treball de grup.
. Idiomes.

Quadre48. Aspectes que afegiria i que no ha restat contemplats en el qüestionari.

ALTRES ASPECTES QUE AFEGIRIA
. El treball de les emocions.
. La revisió de les funcions de la Universitat.
. La interacció en el treball d'equip.
. Els estudiants coma destinataris de la docència.
. L'enfocament de la formació permanent.
. La recerca com a eix principal de la formació.
. Metodologia des de l'enfocament més alternatiu.
. Temes com: <ul style="list-style-type: none"> - L'aprenentatge d'idiomes estrangeres. - El coneixement de la normativa de la Universitat. - L'educació de la veu.
. Formació al llarg de tota la vida i no únicament per a professors novells.
. Anàlisi dels aspectes com la dualitat entre vocació i professionalització.
. Canvis en la institució per tal de facilitar les innovacions sorgides des de l'interior.

Universidad Nacional Tres de Febrero

Els qüestionaris es van repartir entre tots els docents de les diferents facultats de la Universidad Nacional Tres de Febrero de la ciutat de Buenos Aires, Argentina. Per a fer-ho varem treballar de manera coordinada amb els responsables de la Universitat.

Durant un mes els coordinadors de la mateixa Universitat varen fer els enviaments a tot el professorat intentant assegurar d'aquesta manera el màxim de col·laboració entre els docents.

El total de qüestionaris que es varen respondre durant el període esmentat va ser de 191.

El qüestionari que es va repartir entre els docents està dividit en el següents apartats:

- Perfil professional dels docents.
- Valoracions en relació a la planificació de la docència.
- Valoracions en relació a la metodologia docent.
- Valoracions en relació a l'avaluació.
- Valoracions en relació a la relació professor/alumne.
- Valoracions en relació a la formació i les modalitats formatives.

Cada apartat conté preguntes tancades amb respostes sobre l'escala de Likert, de gens a molt necessari o imprescindible, i preguntes obertes en les que es convida als docents a exposar tot allò que considerin adient sobre el tema proposat.

De les dades obtingudes en faig l'anàlisi que presento a continuació.

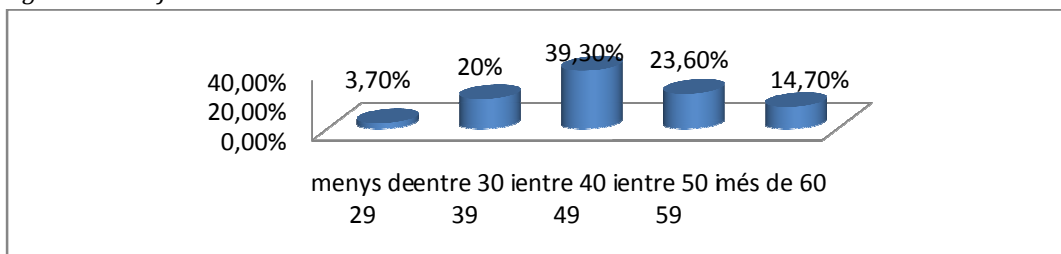
Perfil professional
Planificació
Metodologia
Avaluació
Relació professor/a alumne/a
Formació i modalitats formatives

En relació al perfil professional dels docents

Edats

La franja d'edats més representativa dels 191 professors i professores que han contestat el qüestionari és la compresa entre els 40 i els 49 anys en un 39,3% de la població mostra. La resta estan bastant repartits entre els que estan entre el 50 i els 59 anys (un 28,9% i els que tenen entre 30 i 39 anys (un 20%). Es tracta d'una població mostra d'edat mitjana alta.

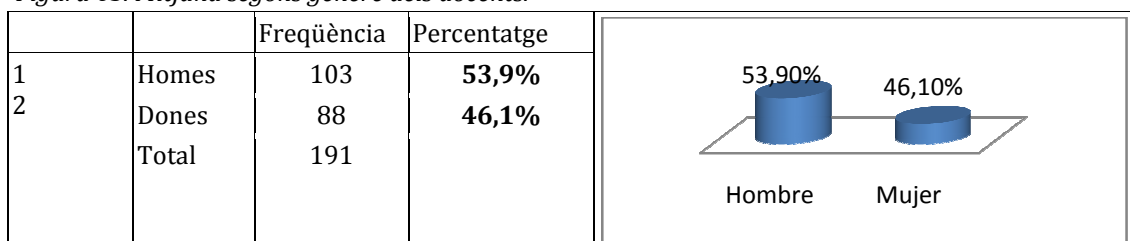
Figura 64. Mitjana d'edats.

Gènere

Dels quals el 53'9% són del sexe masculí i 46,1 % del sexe femení.

Figura 65. Mitjana segons gènere dels docents.

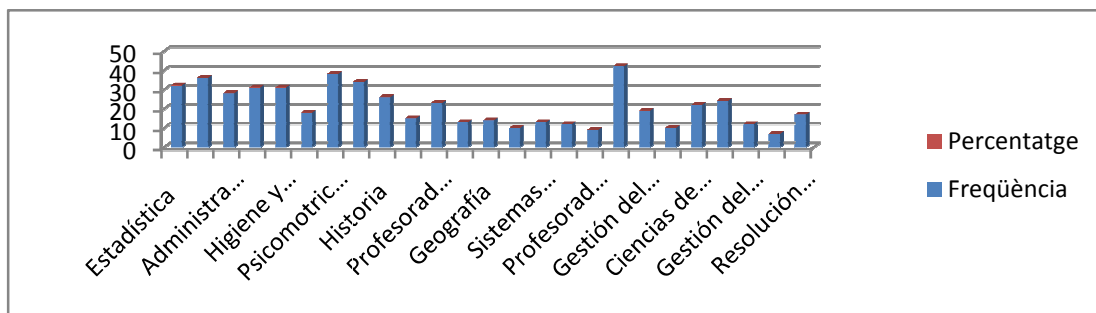
Les facultats a les quals pertanyen els docents que han contestat l'enquesta són els que es presenten a continuació.

La facultat que més aportacions ha fet ha estat la de la llicenciatura en arts electròniques amb un 22%. Li segueix la llicenciatura de psicomotricitat amb un 19,9% i en tercer lloc hi trobem la llicenciatura d'administració i gestió de polítiques socials.

Facultats en les que imparteixen docència

Figura 66. Facultats on imparteixen docència.

	Freqüència	Percentatge
Estadística	32	16,8%
Administración y gestión de políticas sociales	36	18,9%
Administración pública	28	14,7%
Gestión del arte y la cultura	31	16,2%
Higiene y seguridad en el trabajo	31	16,2%
Enfermería	18	9,4%
Psicomotricidad	38	19,9%
Relaciones comerciales e internacionales	34	17,8%
Historia	26	13,6%
Historia. Ciclo de complementación	15	7,9%
Profesorado en historia	23	12%
Profesorado en historia- ciclo de complementación	13	6,8%
Geografía	14	7,3%
Geografía- ciclo de complementación	10	5,2%
Sistemas de información geográficos	13	6,8%
Profesorado en geografía	12	6,3%
Profesorado en geografía- ciclo de complementación	9	4,7%
Artes electrónicas	42	22%
Gestión del deporte	19	10%
Sistemas de información geográficos	10	5,2%
Ciencias de la educación- ciclo de complementación	22	11,5%
Gestión educativa- ciclo de complementación	24	12,6%
Gestión del deporte- ciclo de complementación	12	6,3%
Filosofía- ciclo de complementación	7	3,7%
Resolución de conflictos y mediación- ciclo de complementación	17	8,9%
Total	191	100%

Dedicació

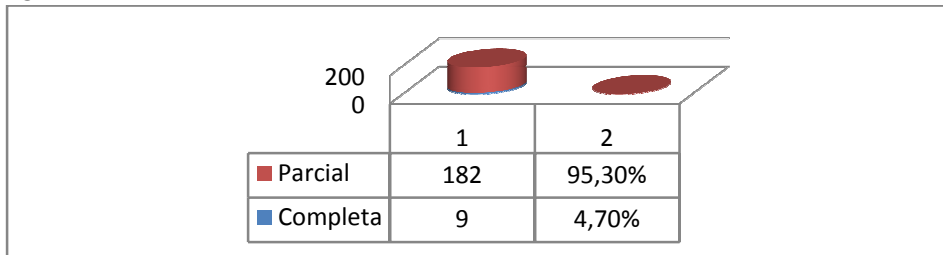
Un elevat percentatge de docents, un 95,3 % tenen dedicació parcial a la Universitat. Només un 4,7% tenen dedicació completa.

El 95,3% comparteixen la docència amb tasques laborals externes.

Bona part del 4,7% corresponen als càrrecs acadèmics de cada facultat.

En aquest cas l'accés als grups de recerca es presenta difícil i al treball en equip del professorat es veu afeblit.

Figura 67. Taula de dedicacions.

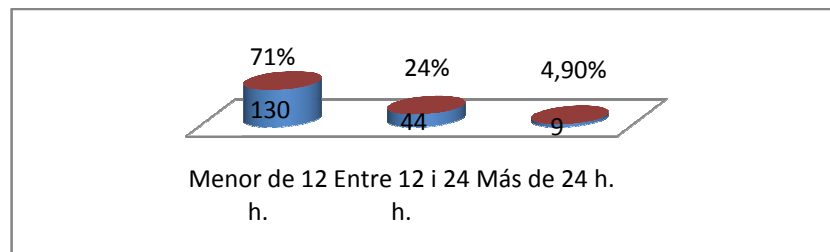

Els professors amb dedicació parcial és, a més, força acotat.

Tipus de dedicació

Del 95,3% que tenen treballen a temps parcial en la Universitat, un 71% hi dediquen menys de 12 hores. Un 24% fan entre 12 i 24 hores i la resta, un 4,9% fan més de 24 hores (que correspondria quasi a una dedicació completa).

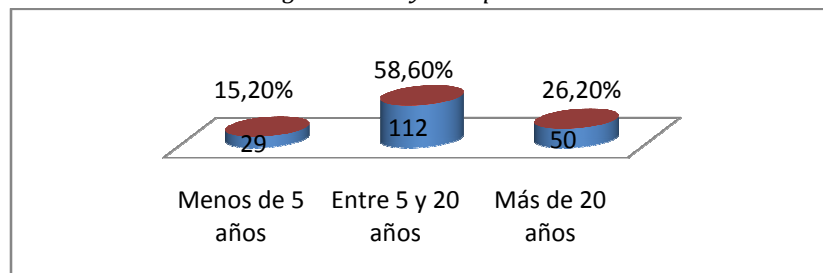
Figura 68. Taula de tipus de dedicació.

Anys d'experiència

L'experiència docent que tenen els professors/es enquestats està, majoritàriament, compresa en la franja entre 5 i 20 anys (un 58,6%). Hi ha menys docents novells, només un 15,2% i els que tenen més de 20 anys d'experiència es comptabilitzen en un 26,2%.

Figura 69. Anys d'experiència.

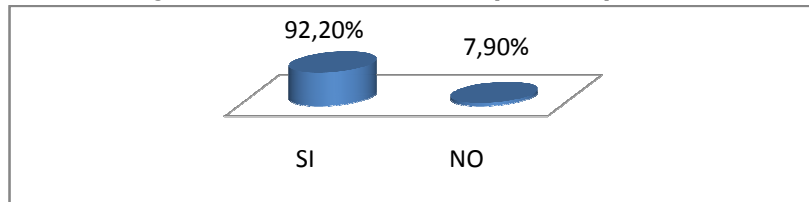
Estem doncs davant un cos de docents majoritàriament experimentat.

Experiència prèvia en altres àmbits educatius

Una molt bona part dels professors i professores ha tingut experiència docent abans del seu ingrés a la Universitat.

A la pregunta sobre la seva experiència prèvia en altres àmbits educatius abans d'incorporar-se com a docents a la Universitat, un 92,2% respon si tenir-ne mentre només un 7,9% respon no haver exercit abans d'incorporar-se a la Universitat.

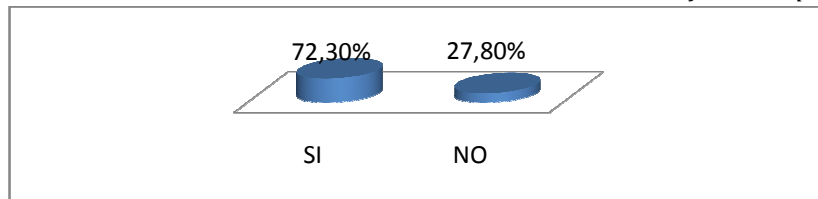
Figura 70. Taula en relació a l'experiència prèvia.

Formació prèvia

A la consulta sobre la formació prèvia que han pogut realitzar per a desenvolupar l'activitat docent a la Universitat, un 72'3% considera que si ha realitzat formació front un 27,8% que declara que no ho ha fet.

Figura 71. Taula en relació a la consideració dels docents de la seva formació prèvia.

Quan es pregunta als docents si consideren important la formació en els diferents àmbits responen el que es presenta a continuació.

En relació a la formació

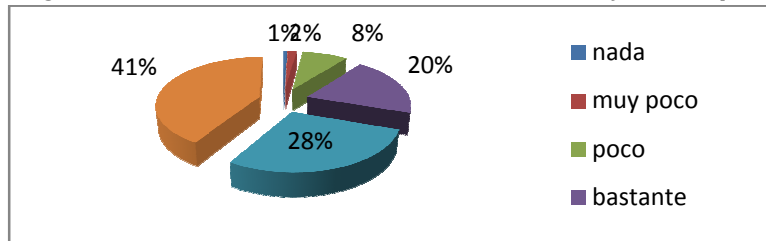
La pregunta sobre la formació inicial del docent es desglossa en diferents enunciats:

- Sobre la seva formació pedagògica per impartir docència.
- Sobre la formació per a realitzar investigació.
- Sobre la formació inicial.

Formació pedagògica

Sobre la formació pedagògica la pregunta demana si considera necessària la formació per a exercir com a docent a la Universitat. Un 41% ho considera imprescindible i un 69% creu que és molt important o imprescindible.

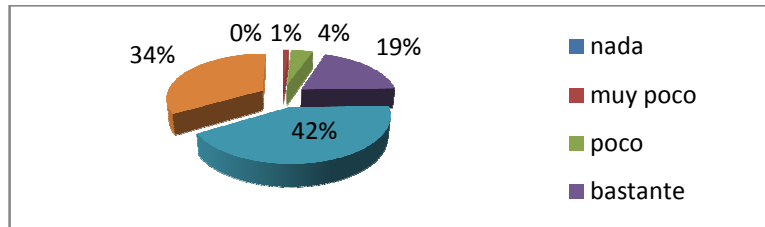
Figura 72. Taula en relació a la consideració sobre la formació pedagògica.

Formació per a la recerca

La formació per a la recerca es considera molt important però no imprescindible. Només un 34 % ho considera imprescindible front un 42% que creu que és molt important.

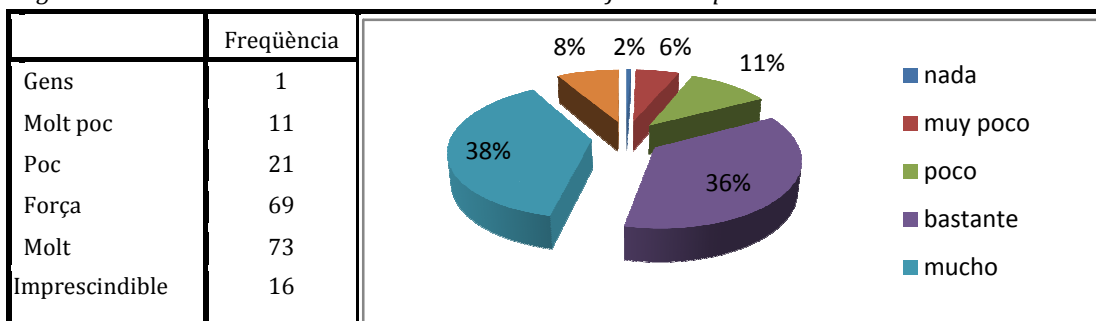
Figura 73. Taula en relació a la consideració sobre la formació per a la recerca.

Formació prèvia

La majoria dels docents han contestat que gaudeixen d'experiència docent prèvia a la seva incorporació a la Universitat. A la pregunta sobre si la consideren suficient les respostes han estat les següents.

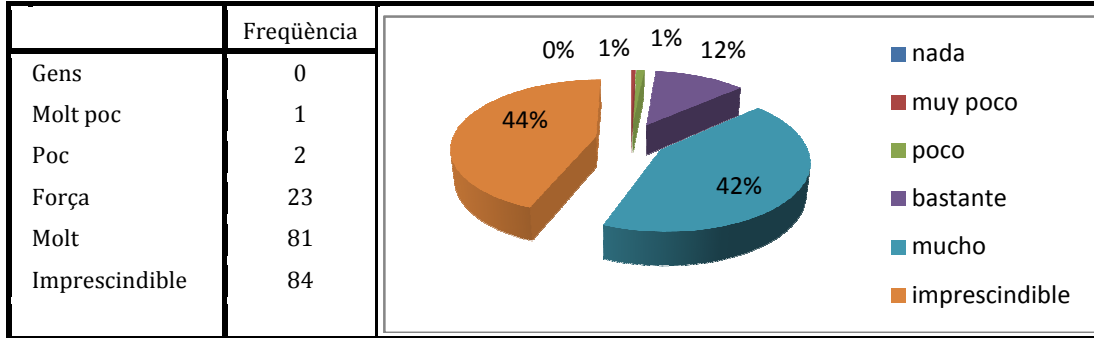
Figura 74. Taula en relació a la consideració sobre la formació prèvia.

Formació al llarg de la vida

Un 44% del professorat creu que la formació durant tota la seva carrera professional és imprescindible. La formació al llarg de la vida està considerada molt important o imprescindible per un 86% de professors i professores.

Figura 75. Taula en relació a la consideració sobre la formació al llarg de la vida.

Resultats de l'anàlisi del perfil professional dels docents de la UNTREF

L'anàlisi realitzat sobre el perfil dels docents es resumeix en el quadre següent:

Quadre 49. Anàlisi del perfil professional dels docents de la UNTREF.

Sexe	Homes	53,9%	Dones	46,1 %
Edats	Entre 40 i 49 anys.			
Dedicació	Exclusiva	4,7%	Parcial	95,3 %
Experiència	Experientats	84,8 %	Novells	15,2 %
Experiència prèvia	Si	92,2 %	No	7,9 %
Formació pedagògica prèvia	SI	72,3 %	No	27,8 %
Valoració formació pedagògica	Impresc. o molt impor	69,7 %	Poc o gens neces.	2,1 %
Valoració formació investigadora	Impresc. o molt impor	75,4 %	Poc o gens neces.	1 %
Satisfacció formació prèvia	Impresc. o molt impor	46,6 %	Poc o gens neces.	6,3 %
Valoració formació posterior	Impresc. o molt impor	86,4 %	Poc o gens neces.	0,5 %

Quadre 50. Resum del perfil professional dels docents UNTREF.

Predomina el nombre de professors al nombre de professores.	Hi ha més homes i dones.
El percentatge més elevat té edats compreses entre 40 i 49 anys.	40 a 49 anys.
Amb elevat percentatge de dedicació parcial a la Universitat.	Dedicació parcial.
Amb experiència docent de més de cinc anys.	Experientats.
Amb experiència prèvia en altres etapes educatives.	Amb experiència docent prèvia.
Consideren imprescindible la seva formació pedagògica.	Imprescindible la formació pedagògica.
Consideren molt important la seva formació investigadora.	Molt important la formació investigadora.
Consideren necessària i important la formació en l'àmbit universitari al llarg de la vida.	Motivats per la formació.

En relació a la docència

En aquest apartat relatiu a la docència s'ha demanat als enquestats que valorin la importància que li atorga a diferents aspectes de la seva pràctica. Ho he fet tenint present alguns dels aspectes més rellevants per la docència i els hem distribuït en quatre grans eixos cada un dels quals té diverses concrecions. Els quatre grans eixos són:

- Planificació de la docència.
- Metodologia docent.
- Avaluació.
- Relació docent - alumnat.

De cada concreció de cada gran apartat s'ha demanat i el grau d'importància li confereix per a la seva pràctica. Els valors per a fer les valoracions oscil·len des de el que consideren imprescindible al que consideren com gens important. Els resultats obtingut són els que es presenten a continuació.

Planificació de la docència

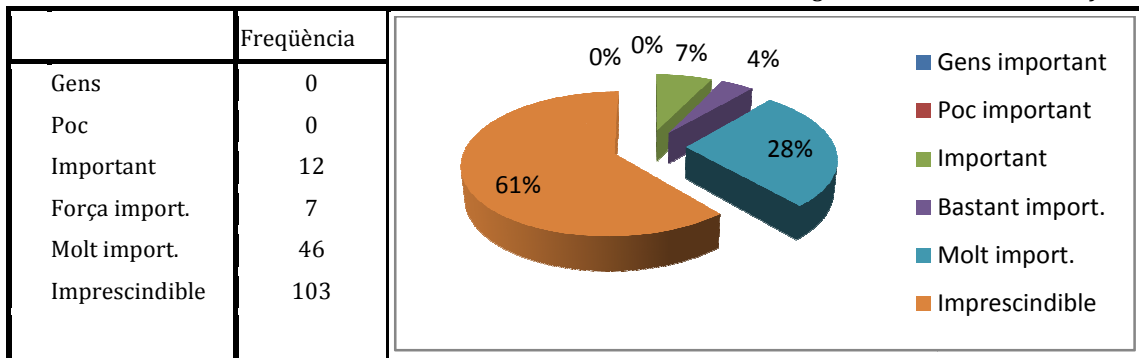
Els aspectes que s'han valorat en l'apartat de la planificació de la docència han estat els següents:

- La formulació d'objectius.
- La selecció i organització dels continguts.
- La planificació de les activitats dels alumnes.

Formulació d'objectius

Més de la meitat dels docents enquestats, un 61%, consideren imprescindible tenir ben formulats els objectius per aconseguir un bon rendiment. Un 89% ho consideren entre molt important i imprescindible. És doncs un factor important.

Figura 76. Formulació d'objectius.

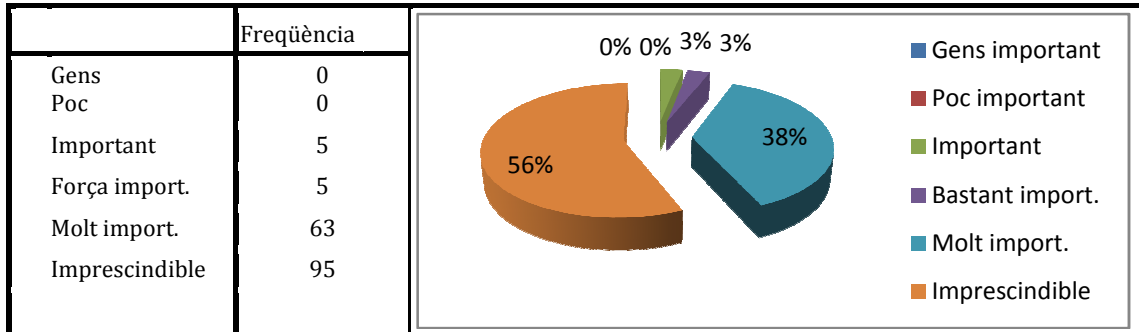

Selecció i organització dels continguts

Un 57% dels professors i professores consideren imprescindible fer una bona selecció dels continguts i un 95% creuen que és molt important o imprescindible.

És necessària també una correcta selecció i organització dels continguts.

Figura 77. Selecció i organització dels continguts.

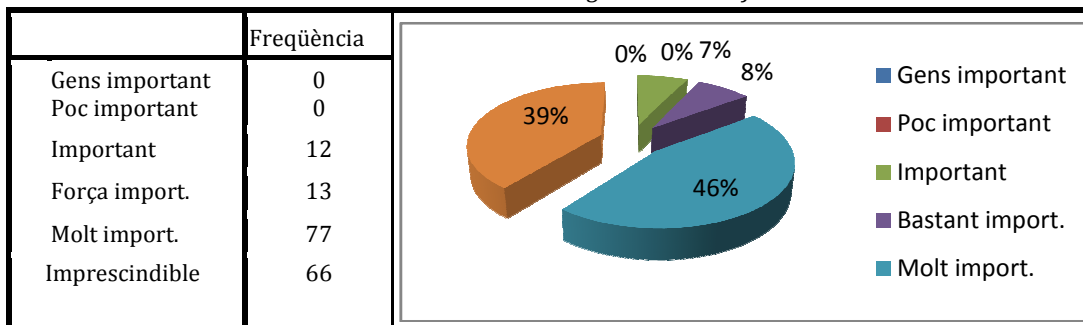

Planificació de les activitats dels alumnes

Planificar les activitats dels estudiants es considera molt important per un 46% dels enquestats. Un 85% creuen que és molt important o imprescindible.

Una adequada planificació de les activitats dels alumnes és també necessària però no tant imprescindible.

Figura 78. Planificació de les activitats dels estudiants.

Planificació de la docència

Si analitzem els tres ítems conjuntament observem que és prioritària la formulació d'objectius, seguida de la selecció de continguts.

Quadre 51. Quadre resum de la planificació de la docència.

PLANIFICACIÓ DE LA DOCÈNCIA					
	Objectius	Continguts	Activitats	Percentatges	
Gens important	0%	0%	0%	0%	
Poc important	0%	0%	0%	0%	
Important	7,10%	3%	7,10%	5,7%	
Força import.	4,20%	3%	7,70%	4,9%	
Molt import.	27,40%	37,50%	45,80%	36,9%	
Imprescindible	61,30%	56,50%	39,30%	52,3%	

En relació a la metodologia docent

El segon eix de l'enquesta està destinada a la metodologia docent. Els aspectes en que es concreten són els següents:

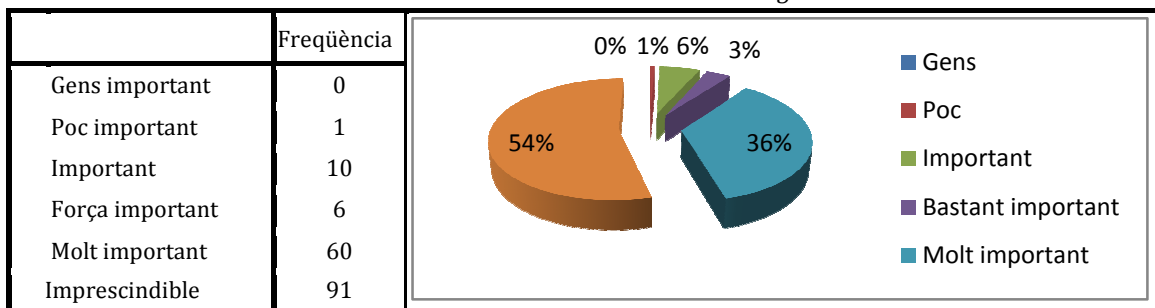
- La motivació dels alumnes.
- La claredat en les explicacions del docent.
- La gestió en el funcionament social de l'aula.
- L'organització del temps i l'espai.
- L'organització de les activitats dels alumnes.
- La preparació d'activitats practiques i d'aplicació a la realitat.
- L'ús d'estratègies innovadores.
- L'elaboració de recursos de suport escrit i visual.
- L'ús de les tecnologies.
- Parlar de forma clara utilitzant tècniques de control de la veu.
- Utilitzar tècniques d'oratòria.
- L'adaptació a la diversitat de l'alumnat.
- Desenvolupar activitats d'orientació acadèmica.

De la mateixa manera que en l'apartat anterior es demana al docent que valori en una escala entre gens important a imprescindible cada un dels enunciats que se li proposa.

Despertar l'interès en els alumnes

La pregunta demana als docents si consideren important despertar interès en els alumnes. Un elevat percentatge creuen que és imprescindible, un 54%. Només un 1 % ho consideren de baixa o nul·la importància.

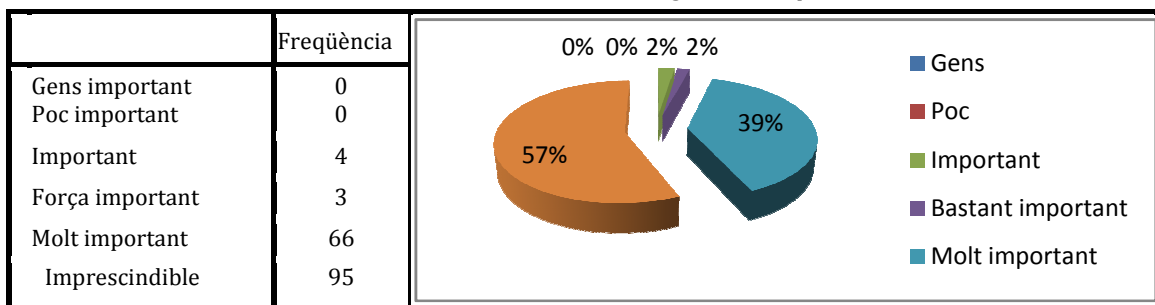
Figura 79. Motivació dels estudiants.

Explicar els temes amb claredat

Fer exposicions amb la màxima claredat és un dels temes que està considerat indispensable per un 58% dels docents i en un 97% entre molt important i imprescindible.

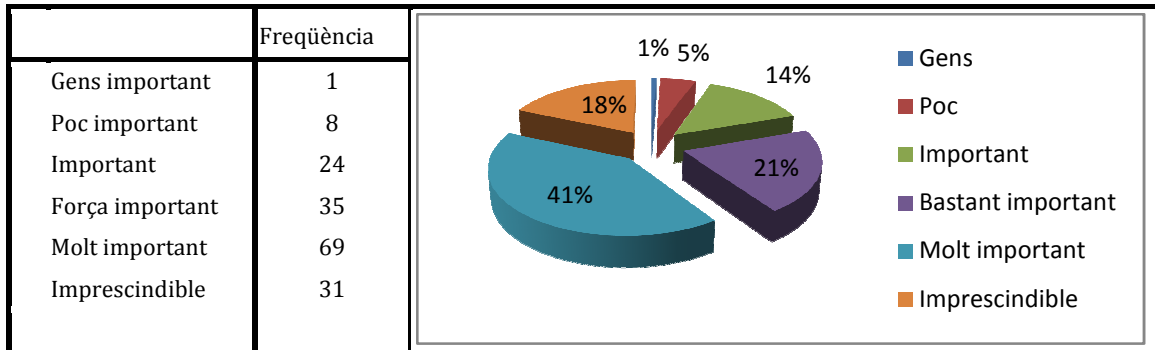
Figura 80. Exposició dels temes amb claretat.

Consecució d'unes normes de funcionament a l'aula

Les normes de funcionament a l'aula preocupa als docents d'una forma relativa. Està considerat com molt important però no com imprescindible.

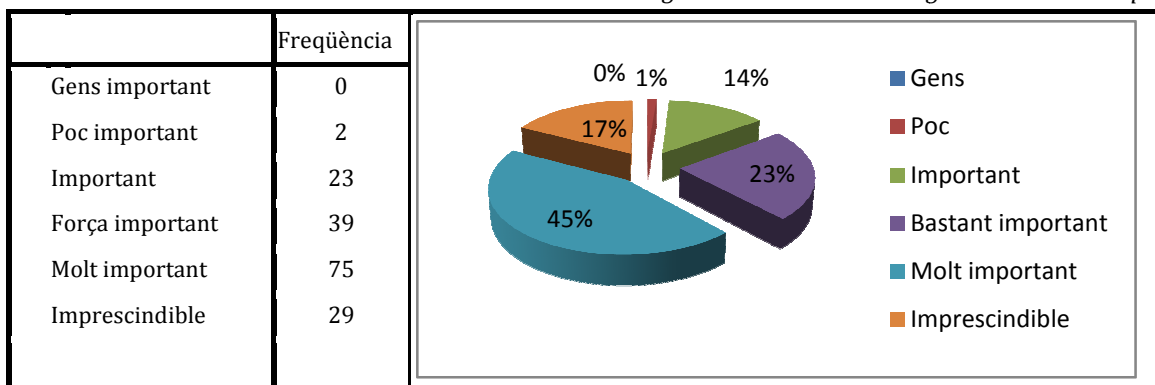
Figura 81 Consecució d'unes normes de funcionament a l'aula.

Organització i distribució del temps

Es considera molt important tenir domini sobre la distribució del temps. Les màximes oscil·len entre el molt important i el força important on es situa el 68% de les valoracions.

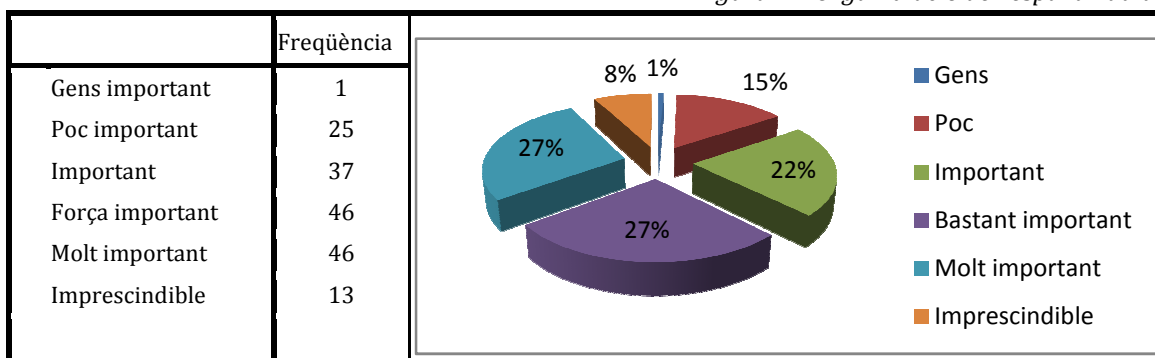
Figura 82. Distribució i organització del temps.

Organització de l'espai de l'aula

L'espai és un altre dels aspectes que tot i que necessari no es considera imprescindible. Les franges de valoració oscil·len entre el que és important i el molt important arribant a un 54%.

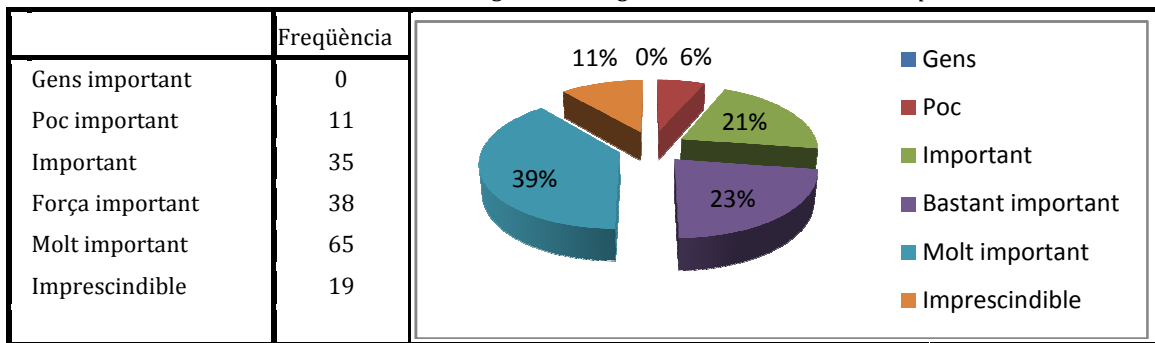
Figura 83. Organització de l'espai a l'aula.

Organització de les activitats pel treball individual

En el mateix grau d'importància es troba la preparació de les activitats pel treball individual a l'aula on les valoracions es troben entre el que és important i el molt important.

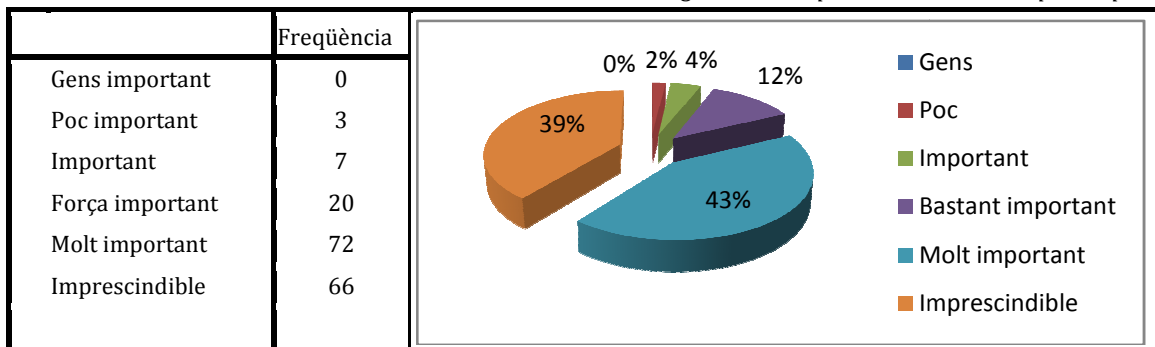
Figura 84. Organització de les activitats pel treball individual.

Preparació d'activitats pràctiques i d'aplicació a la realitat

La preparació de les activitats pràctiques si que està considerat molt important i quasi imprescindible, per un 82% dels docents. Saber planificar activitats que estiguin lligades a la realitat s'observa com necessari.

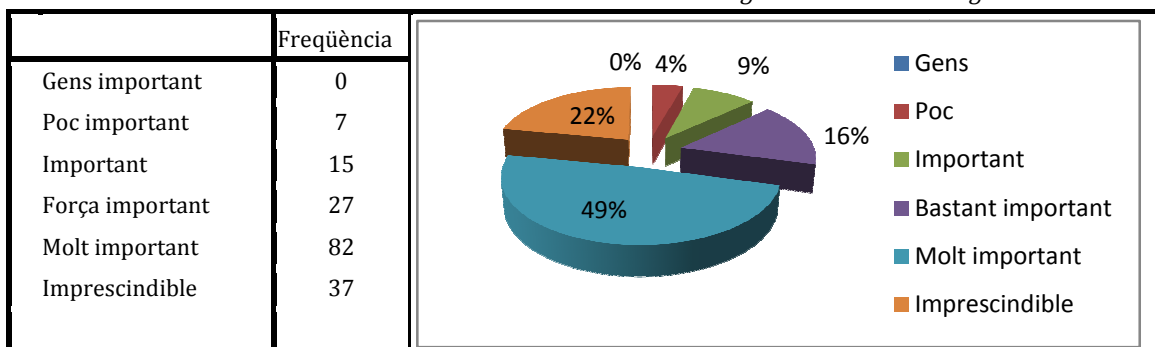
Figura 85. Preparació d'activitats pràctiques.

Portar a terme estratègies innovadores a l'aula

Conèixer estratègies innovadores per portar a terme a l'aula també està considerat molt important (en un 49%) i en menor escala imprescindible (un 37%).

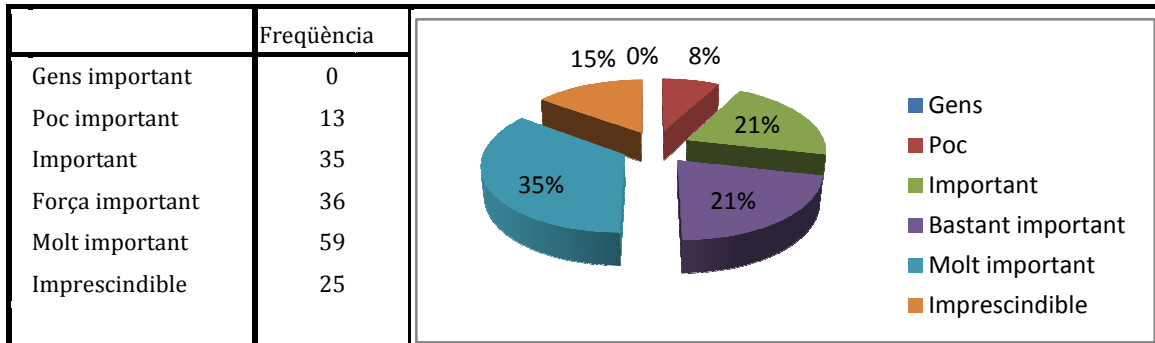
Figura 86. Ús d'estratègies innovadores.

Elaboració de material de suport escrit

L'elaboració del material de suport escrit és un dels aspectes que està més repartit entre les valoracions del docents. La franja se situa igualment entre el que és important i el molt important però el repartiment entre aquests valors és més equitatiu.

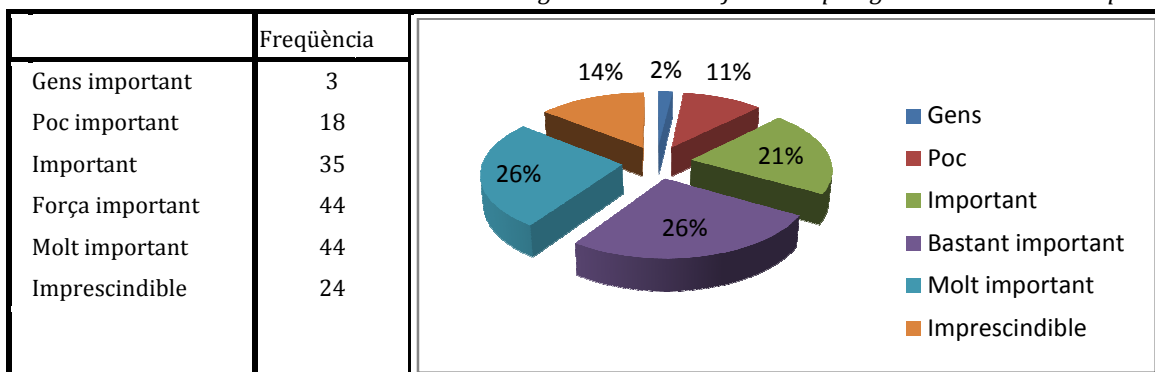
Figura 87. Elaboració de material de suport.

Utilització de recursos de suport visual, auditiu o d'altres tipologies

El material de suport visual està considerat amb la mateixa importància que el material escrit. Entre la franja del que és important i molt important però d'una forma força repartida entre els tres valors.

Figura 88. Ús de diferents tipologies de recursos de suport.

Ús de recursos en general

Les diferències entre la valoració que fan sobre l'elaboració i ús del materials de suport escrit o visual, és poc significativa. Ho consideren important sense desmesura.

Quadre 52. Resum de l'ús de recursos.

	<i>Suport escrit</i>	<i>Suport visual</i>	<i>Diferència</i>
Gens important	0%	2%	2%
Poc important	8%	11%	3%
Important	21%	21%	0%
Força important	21%	26%	5%
Molt important	35%	26%	9%
Imprescindible	15%	14%	1%

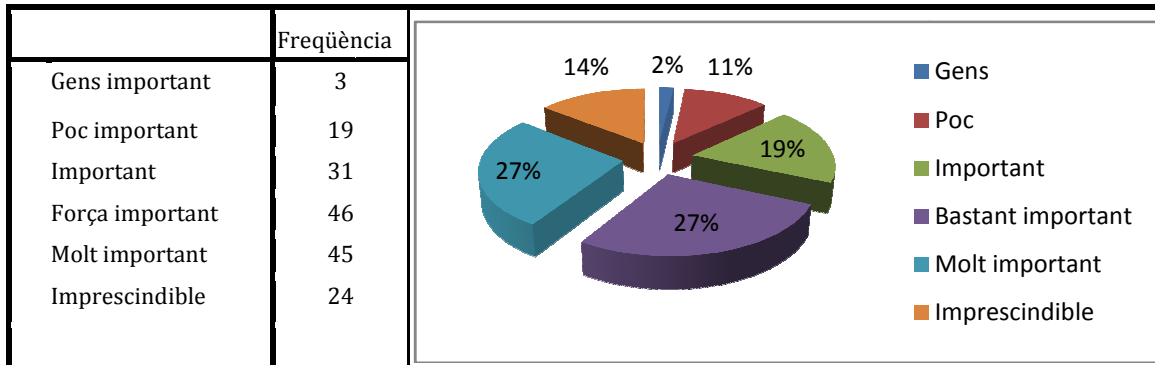
Ús de les TIC

Sobre la variable de l'ús de TIC tenim dues concrecions: l'ús de les TIC com element de suport a les aules i l'ús de les TIC per part dels alumnes per a la gestió de la informació.

Ús de les TIC, per part del docent, com a suport a l'aula

Tot i que les valoracions estan repartides entre el força important i el molt important hi ha un nombre de docents que creuen que és poc important. Per primer cop en aquest apartat de metodologia ens trobem amb un percentatge de docents que ho considera poc o gens necessari l'ús de les TIC a l'aula com a suport de les activitats, un 13 %.

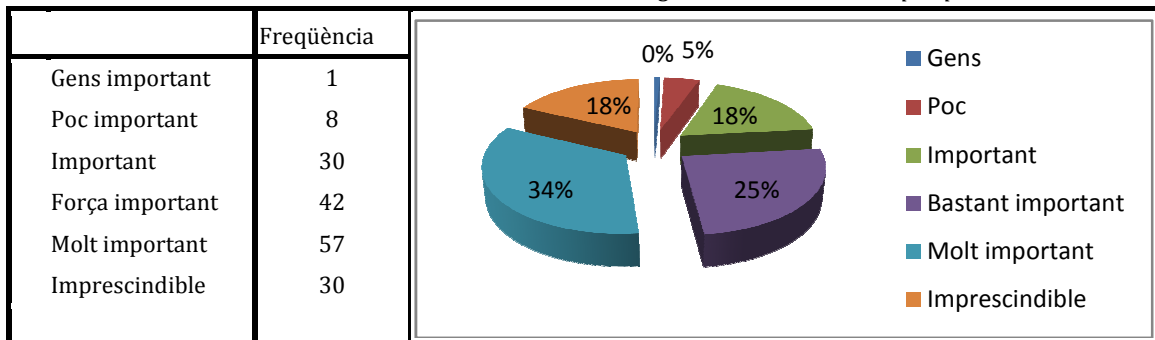
Figura 89. Ús de les TIC per part del docent.

Ús de les TIC, per part dels alumnes, en la cerca d'informació

En canvi, aconseguir que els alumnes utilitzin TIC a com a element per la cerca d'informació es considera molt important o força important.

Figura 90. Ús de les TIC per part des estudiants.

Fent una comparació entre la importància que creuen que han de tenir les TIC, ja siguin utilitzades pels alumnes o pels docents, ens trobem que les diferències són poc significatives.

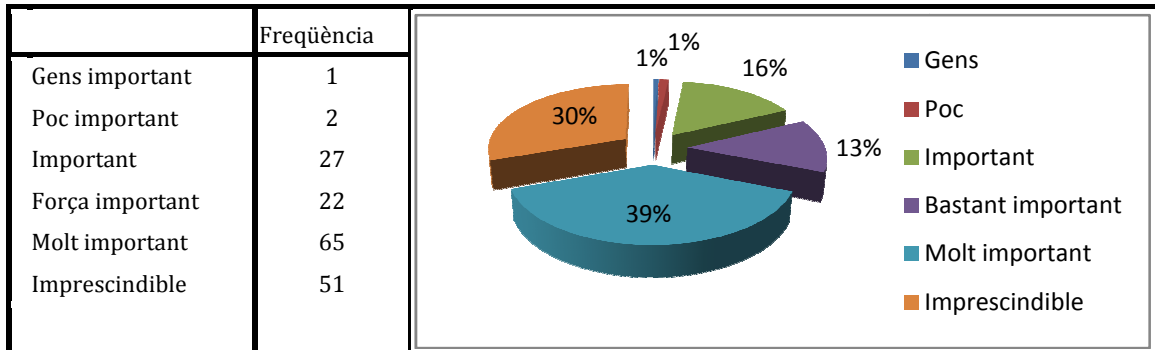
Quadre. 53. Resum de l'ús de les TIC.

	Ús de les TIC per part del professorat	Ús de les TIC per part de l'alumnat	Diferència
Gens important	2%	0%	2%
Poc important	11%	5%	6%
Important	19%	18%	1%
Força important	27%	25%	2%
Molt important	27%	34%	7%
Imprescindible	14%	18%	4%

Adaptació a la diversitat de l'alumnat

L'adaptació a la diversitat està considerada com molt important. Es veu també imprescindible per un alt percentatge de docents. Entre aquesta franja de molt important i imprescindible se situen el 49% dels professors i professores.

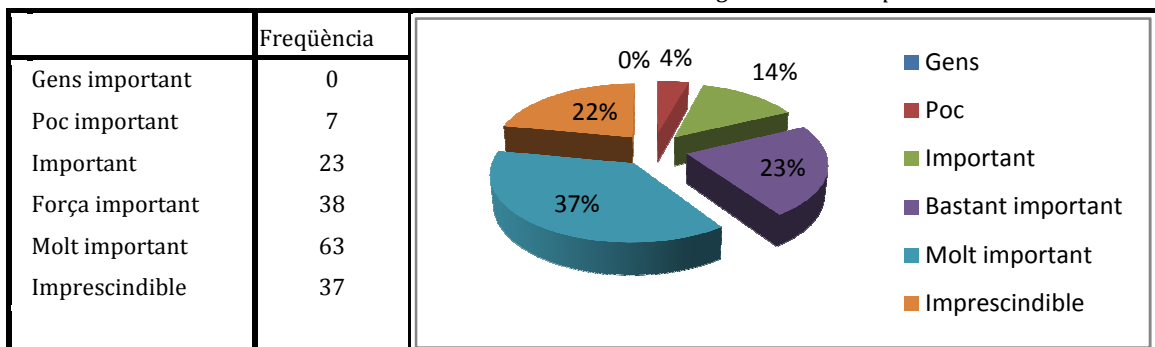
Figura 91. Adaptació a la diversitat.

Parlar de forma clara utilitzant tècniques de control de la veu

Tenir tècniques que afavoreixin un treball amb la veu, eina indispensable per a la docència està considerat per un alt percentatge del professorat entre la franja del que és força important i imprescindible, en un 82%.

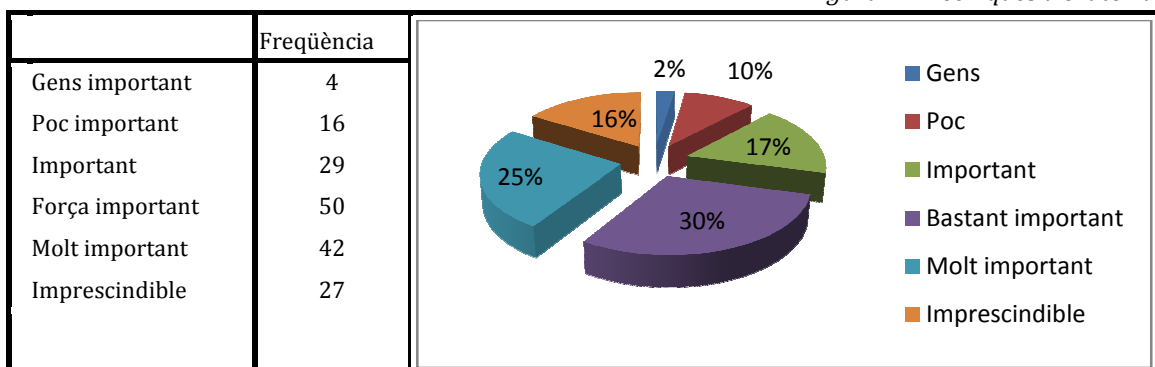
Figura 92. Tècniques del control de la veu.

Ús de tècniques d'oratòria

Saber organitzar un discurs ric i coherent preocupa de manera relativa als docents. Tot i que el percentatge més elevat se situa en el que és força important el repartiment entre els demés valors és força equitatiu. Per altra banda hi ha un 12% del professorat que ho considera poc o gens necessari.

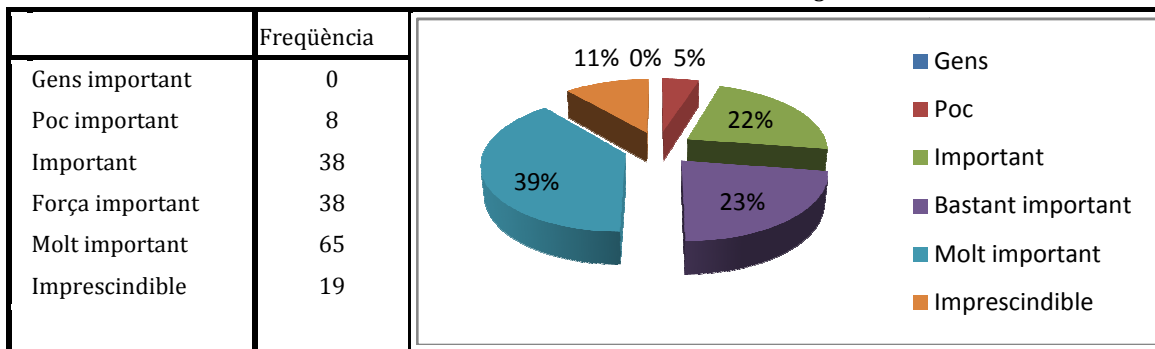
Figura 93. Tècniques d'oratòria.

Desenvolupar activitats d'orientació acadèmica

Les tasques d'orientació acadèmica està ben valorat tot i que la franja de percentatges més elevats se situa entre el que es considera important i molt important.

Figura 94. Orientació acadèmica.

En relació al bloc general sobre la metodologia docent

La valoració de la importància que s'ofereixen als diferents aspectes es pot veure reflectida en la taula següent i que ens permetrà observar quin són els aspectes que es consideren més rellevants i quin grau d'importància se li confereix a la metodologia en la seva docència.

Entre els aspectes de la metodologia que es consideren més rellevants, trobem els següents en aquest ordre de prioritats:

- Aconseguir la motivació de l'alumnat.
- Exposar els temes amb claredat.
- Preparar activitats pràctiques i funcionals.
- Organitzar i distribuir adequadament el temps.
- Portar a terme estratègies innovadores a l'aula.
- L'ús de les tecnologies per la gestió de la informació per part de l'alumnat.
- Atendre la diversitat de l'alumnat.
- Elaborar material de suport a l'aula escrit, visual i tecnològic.

Respecte a la metodologia, excepte la motivació i l'exposició clara dels temes, els altres aspectes no es consideren imprescindibles.

El percentatge més elevat se situa en la valoració de molt important deixant només amb un 10,44% aspectes que són poc o gens rellevants.

Quadre 54. Resum metodologia.

METODOLOGIA																
	Motivació	Oralitat	Gestió social	Temps	Espai	Activitats	Activitats pràctiques	Estratègies	Suport escrit	Suport visual	TIC suport	TIC alumnat	Divers.	Educació veu	Tècniques oratòria	Orientació
Gens	0%	0%	0,60%	0%	0,60%	0%	0%	0%	0%	1,80%	1,80%	0,60%	0,60%	0%	2,40%	0%
Poc	0,60%	0%	4,80%	1,20%	14,90%	6,50%	1,80%	4,20%	7,70%	10,70%	11,30%	4,80%	1,20%	4,20%	9,50%	4,80%
Important	6%	2,40%	14,30%	13,70%	22%	20,80%	4,20%	8,90%	20,80%	20,80%	18,50%	17,90%	16,10%	13,70%	17,30%	22,60%
Força	3,60%	1,80%	20,80%	23,20%	27,40%	22,60%	11,90%	16,10%	21,40%	26,20%	27,40%	25%	13,10%	22,60%	29,80%	22,60%
Molt	35,70%	39,30%	41,10%	44,60%	27,40%	38,70%	42,90%	48,80%	35,10%	26,20%	26,80%	33,90%	38,70%	37,50%	25%	38,70%
Imprescindible	54,20%	56,50%	18,50%	17,30%	7,70%	11,30%	39,30%	22%	14,90%	14,30%	14,30%	17,90%	30,40%	22%	16,10%	11,30%

Analizant de manera global els resultats obtinguts en cada un dels ítems podem considerar que la metodologia està bastant ben valorada en tots els seus aspectes. Els valors més alts oscil·len entre el que és molt important i imprescindible i el gens important no arriba ni al 1%.

Les prioritats en la metodologia són les següents:

- Expressar-se amb claredat.
- Tenir estratègies innovades.
- Les tècniques d'oratòria per organitzar un discurs ric i coherent.
- Organitzar activitats individuals a l'aula utilitzant tot tipus de suport.

Els aspectes que es consideren IMPRESCINDIBLES són els següents i en aquest ordre:

- Fer explicacions clares i tenir la capacitat d'expressar-se amb claredat en les diferents exposicions que es porten a terme a les aules.
- Despertar l'interès dels estudiants
- Proposar activitats pràctiques lligades a la realitat.

Els aspectes que es consideren MOLT IMPORTANTS són els següents:

- Portar a terme estratègies innovadores a l'aula.
- Organitzar i distribuir el temps.
- Desenvolupar activitats pràctiques.
- Tenir un domini de la gestió social de l'aula aconseguint unes normes de funcionament pactades amb els alumnes.

En relació a l'avaluació

El tercer apartat és el de l'avaluació . En aquest punt es pregunta als docents sobre la valoració que fan dels temes següents:

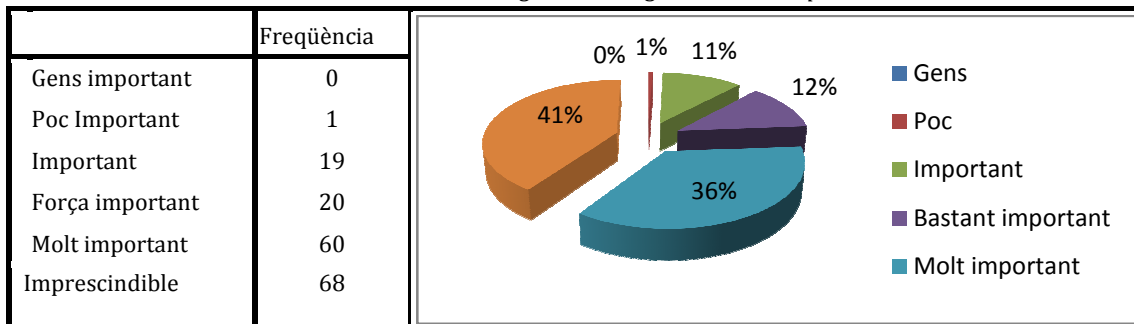
- Organitzar el procés i les activitats d'avaluació de l'assignatura.
- Identificar els coneixements i preparació prèvia dels alumnes.
- Portar a terme l'avaluació continuada.
- Seleccionar el tipus de prova adequada.
- Utilitzar estratègies alternatives d'avaluació.
- Corregir exàmens dels alumnes.
- Avaluar les pràctiques de laboratori o treballs de camp.
- Utilitzar l'avaluació dels alumnes per a reflexionar sobre la millora del procés d'aprenentatge.
- Conèixer criteris, tècniques i estratègies per avaluar la pròpia activitat docent.
- Altres, especificar.

El primer dels enunciats pregunta sobre la importància que s'ofereixen a l'organització del procés d'avaluació i de les activitats que es proposen per avaluar l'assignatura. La valoració que han atorgat els docents que han contestat ha estat elevada.

Organització del procés i les activitats d'avaluació de l'assignatura

El percentatge més elevat se situa en el valor del que és imprescindible. Per un 76% dels docents es considera molt important i imprescindible organitzar les activitats d'avaluació dins la planificació de les activitats de l'assignatura.

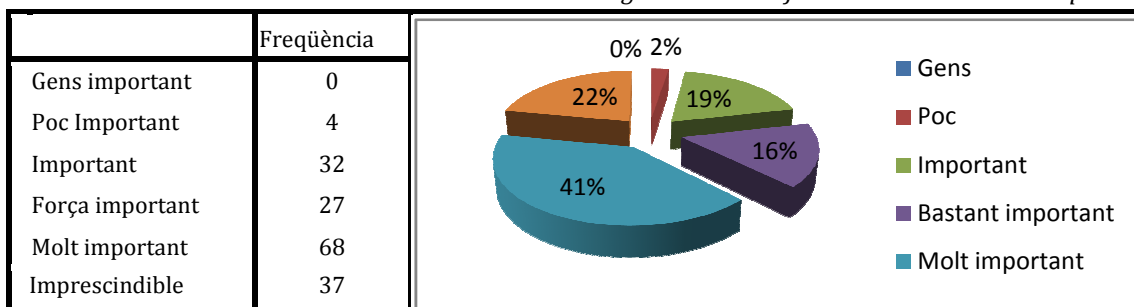
Figura 95. Organització del procés i activitats d'avaluació.

Identificar els coneixements i la preparació prèvia dels alumnes

Identificar els coneixements previs amb que l'alumnat s'apropia dels coneixements nous que es presenten a les diferents assignatures està considerat molt important per un 41% dels docents. Un 22% creu que és imprescindible.

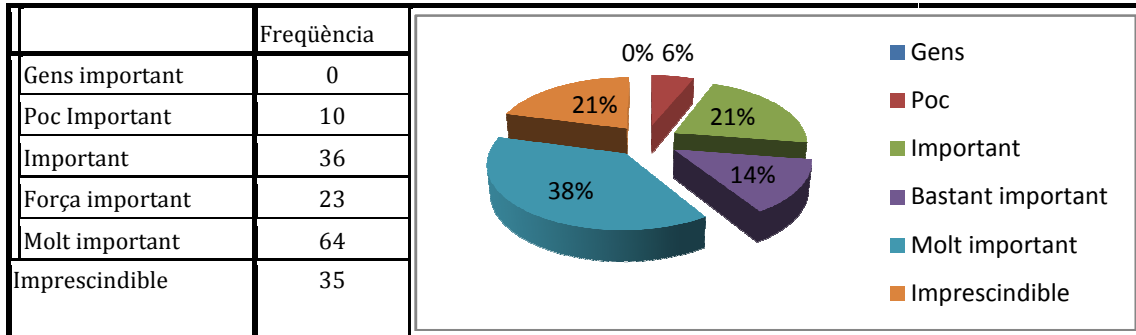
Figura 96. Identificació dels coneixements previs.

Portar a terme una avaluació continuada

Portar a terme una avaluació continuada és molt important pels professors i professores però no de manera imprescindible.

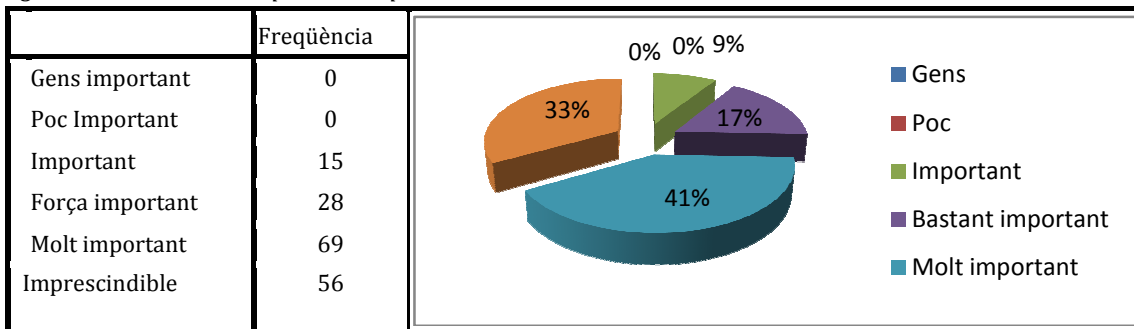
Figura 97. Avaluació continuada.

Seleccionar el tipus de prova adequada

També està considerat molt important i bastant imprescindible trobar la prova adequada per a cada ocasió d'avaluació. Conèixer instruments suficients i saber quin és el moment més idoni per aplicar-lo es considera rellevant pels docents enquestats. Un 74% és el percentatge que valora entre molt important i imprescindible aquest ítem.

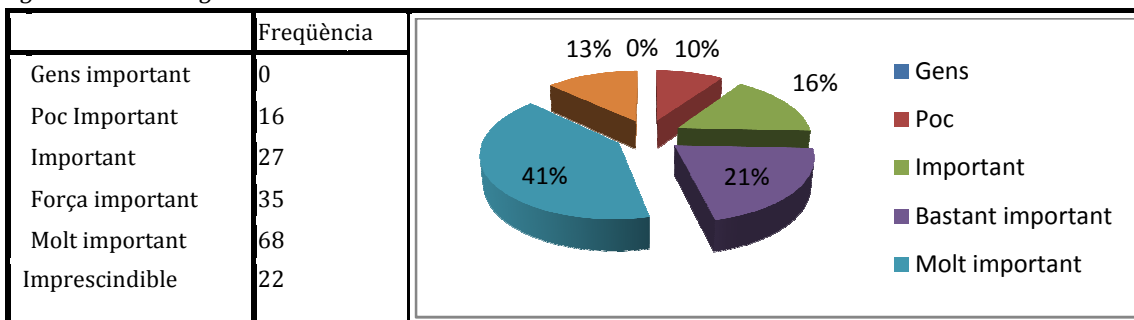
Figura 98. Selecció de la prova adequada.

Utilitzar estratègies alternatives d'avaluació

Conèixer estratègies alternatives d'avaluació, diferents a les que utilitzen de manera habitual, és una de les qüestions que també es valoren com molt importants però no com imprescindibles. Exceptuant el valor de molt important, el percentatge en la resta de valors està força repartit.

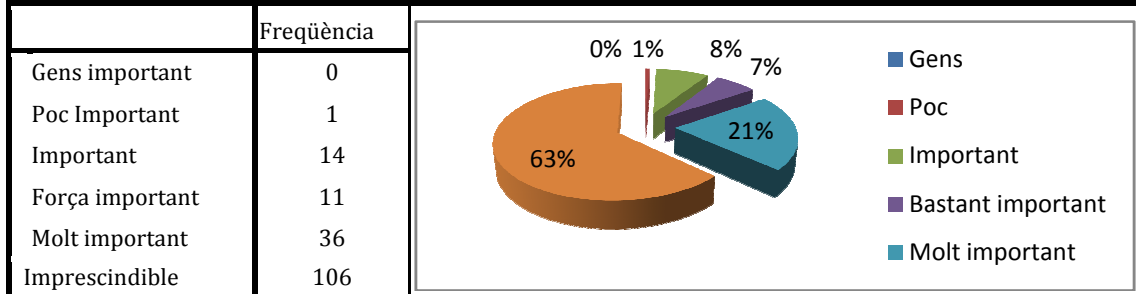
Figura 99. Estratègies alternatives d'avaluació.

Corregir exàmens dels alumnes

Si que està considerat imprescindible per un alt percentatge de docents és el saber com corregir els exàmens dels alumnes. Un 63% creuen que és indispensable i un 84% estan entre els valors de molt important i imprescindible.

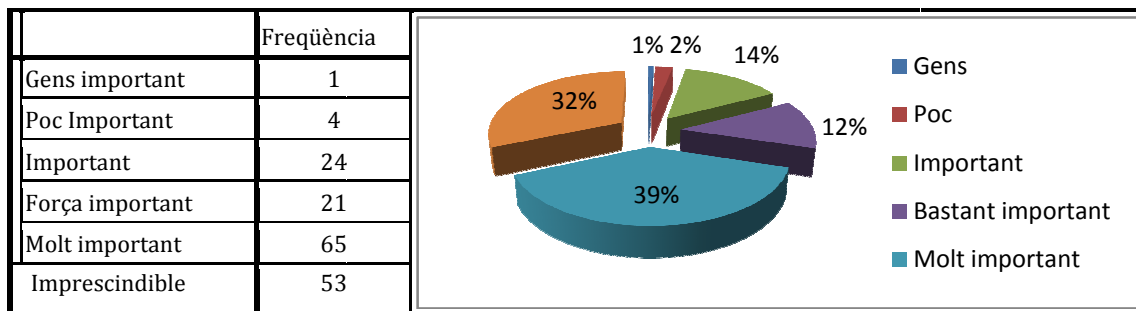
Figura 100. Correcció dels examens.

Avaluar les pràctiques de laboratori o treballs de camp

L'avaluació fora de l'espai aula i de les estratègies pròpies d'un treball de camps és una de les demandes que consideren importants els docents. Un 39% creu que és molt important i un 32% imprescindible i si ho mirem junt, representa un 71% .

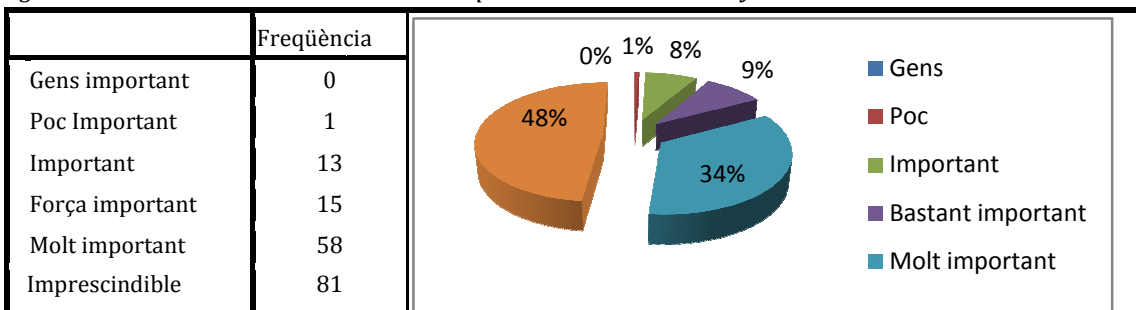
Figura 101. Avaluació dels treballs de camp i laboratori.

Utilitzar l'avaluació dels alumnes per a reflexionar sobre la millora del procés d'ensenyament

Si que consideren imprescindible i molt important fer ús dels resultats de les avaluacions per a fer-ne una reflexió global del procés d'ensenyament - aprenentatge. El percentatge que representa la valoració compresa entre aquests dos ítems és d'un 82%.

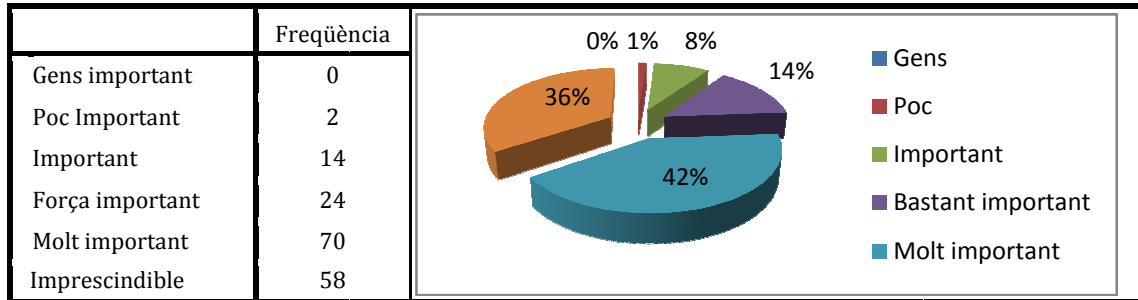
Figura 102. Ús dels resultats de l'avaluació per la millora de l'ensenyament.

Conèixer criteris, tècniques i estratègies per avaluar la pròpia activitat docent

Conèixer estratègies per avaluar la pròpia activitat docent, fer un anàlisi acurat de cada una de les variables que intervenen en el procés i utilitzar criteris que facilitin la millora constant està valorat com a molt important. Tot i que no es veu com imprescindible la franja que engloba els dos valors (molt important i imprescindible) és d'un 77%.

Figura 103. Criteris, tècniques i estratègies d'avaluació docent.

Quadre 55. Resum avaluació.

	Organitzar procés i activitat	Avaluació diagnòstica	Avaluació continuada	Selecció prova	Estratègies alternatives	Correcció exàmens	Avaluació Treball camp	Reflexió resultats	Avaluació activitat docent
Gens	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0,60%	0%	0%
Poc	0,60%	2,40%	6%	0%	9,50%	0,60%	2,40%	0,60%	1,20%
Important	11,30%	19%	21,40%	8,90%	16,10%	8,30%	14,30%	7,70%	8,30%
Força	11,90%	16,10%	13,70%	16,70%	20,80%	6,50%	12,50%	8,90%	14,30%
Molt	35,70%	40,50%	38,10%	41,10%	40,50%	21,40%	38,70%	34,50%	41,70%
Imprescindible	40,50%	22%	20,80%	33,30%	13,10%	63,10%	31,50%	48,20%	34,50%

L'avaluació és un dels factors de la docència que està considerada com important i necessària pels professors i professores.

Els aspectes de l'avaluació que més es valoren són:

- La correcció dels exàmens.
- La reflexió que s'ha de fer sobre els resultats per a la millora del propi procés d'ensenyament aprenentatge.

En relació a l'avaluació els diferents factors es consideren entre els valors de molt important, imprescindible.

En relació a la relació professorat - estudiants

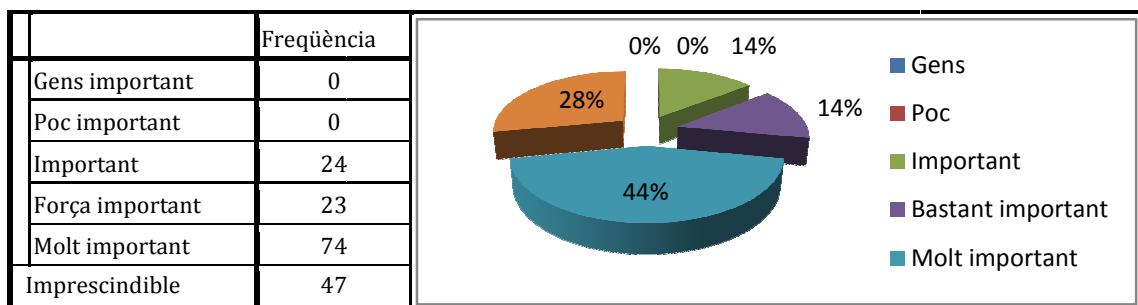
El quart apartat està dedicat a la relació entre estudiants i professorat. Els ítems que es contemplen són els següents:

- Identificar els interessos dels estudiants.
- Utilitzar amb èxit estratègies de motivació.
- Crear un clima positiu a l'aula.
- Potenciar la participació dels alumnes en la dinàmica de classe.
- Mantenir un cert entusiasme a la hora d'impartir las classes.
- Establir relacions interpersonals amb els alumnes (fins i tot amb temes aliens a l'assignatura) sense perdre de vista els objectius docents.
- Tractar a l'alumne/a de forma personalitzada.
- Desenvolupar activitats d'orientació en els aprenentatges dels alumnes.
- Desenvolupar las tasques d'orientació del grup – classe.

Identificar els interessos dels alumnes

Reconèixer quins són els interessos dels estudiants està considerat pels docents com una bona eina de treball. Un 44% creuen que és molt important. Els altres valors estan força repartits entre el que si creuen que és important o imprescindible, però ningú creu que sigui poc o gens necessari.

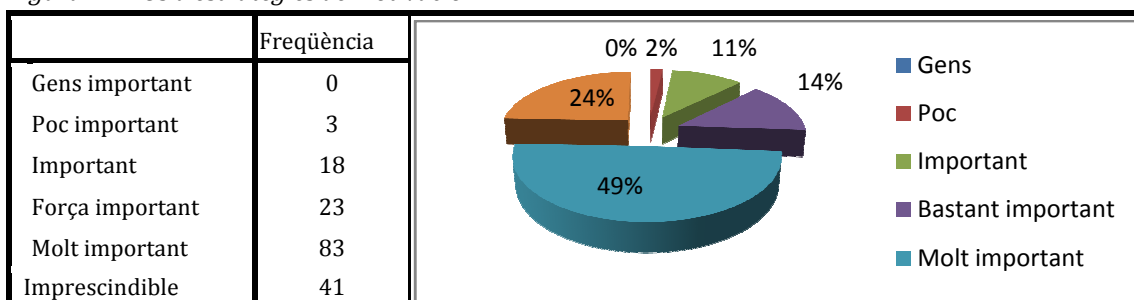
Figura 104. Identificació dels interessos dels alumnes.

Utilitzar amb èxit estratègies de motivació

També està valorat amb la mateixa escala de valors (molt important) per un 49% dels professors i professores fer ús d'estratègies de motivació que puguin ser exitoses.

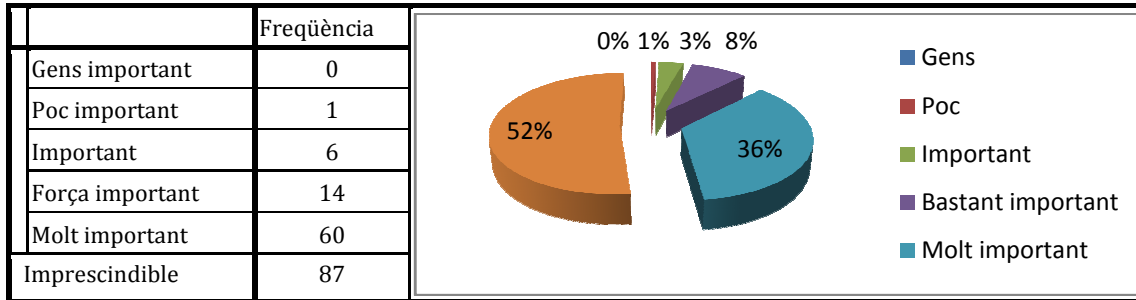
Figura 105. Ús d'estratègies de motivació.

Crear un clima positiu a l'aula

Crear un bon clima de a l'aula si que està considerat com imprescindible. Un 52% creu que és imprescindible per a fer una bona feina i un 88% creu que és entre molt important i imprescindible.

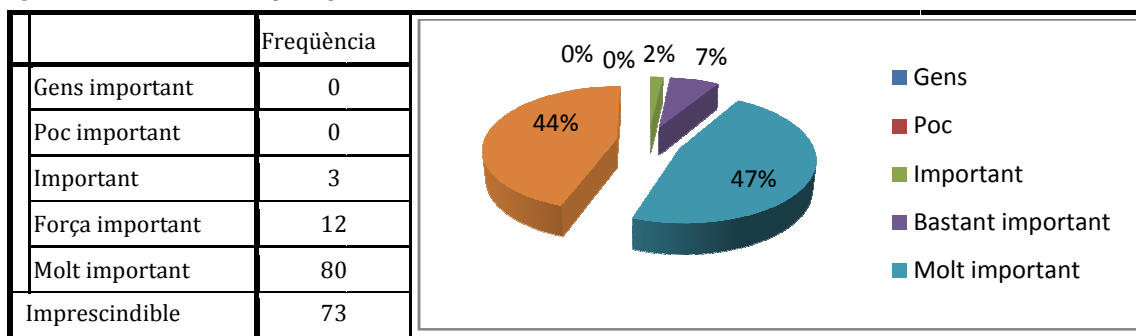
Figura 106. Creació d'un clima positiu a l'aula.

Potenciar la participació dels alumnes en la dinàmica de classe

També està considerat entre molt important i imprescindible que dins el bon clima de l'aula els alumnes participin de les activitats que es proposen. Un 91% dels docents ho valoren dins aquesta franja. La participació es considerada molt necessària.

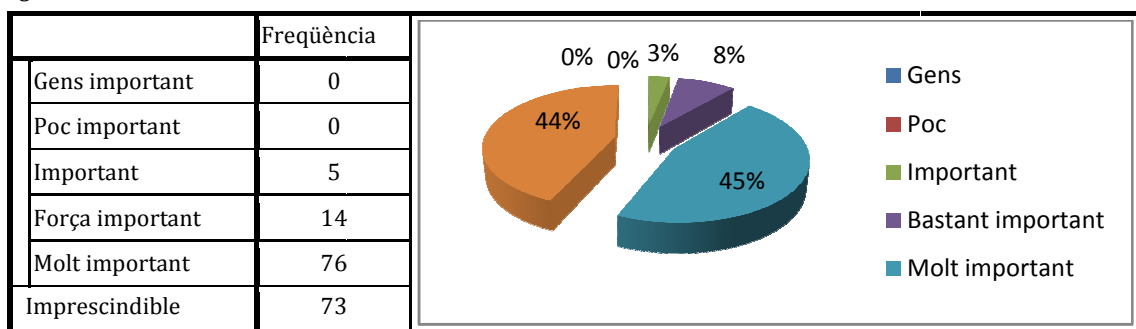
Figura 107. Potenciar la participació dels alumnes.

Mantenir un cert entusiasme a la hora d'impartir las classes

El percentatge més elevat se situa també entre els dos ítems més alts: molt important i imprescindible arribant a un 89% dels docents. Es considera doncs molt necessari.

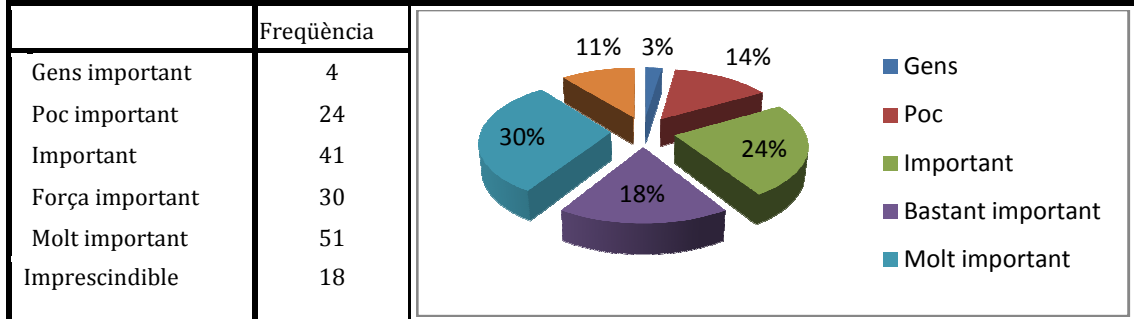
Figura 108. Estusiasme del docent.

Establir relacions interpersonals amb els alumnes

Les valoracions entorn aquest ítem estan molt repartides. Hi ha fins i tot un 17% que creu que és poc o gens important. No es considera que sigui massa important.

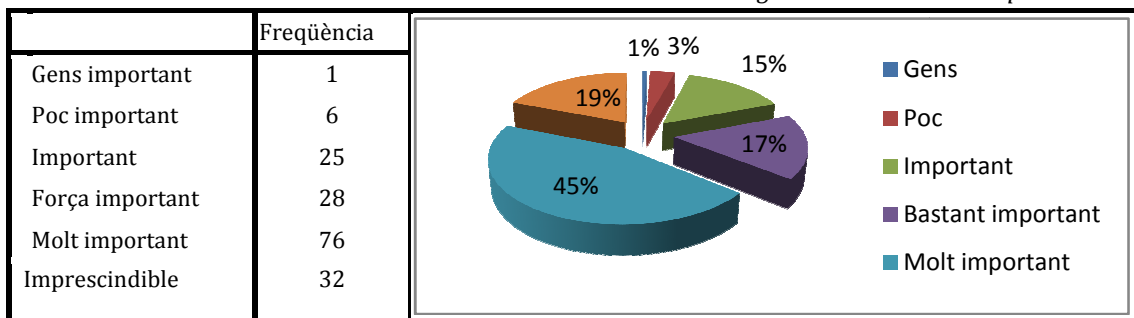
Figura 109. Les relacions interpersonals amb els estudiants.

Tractar a l'alumne/a de forma personalitzada

El seguiment personalitzat amb cada alumne/a es considera molt important per un 45% dels docents. A resta de professors i professores estan força repartits entre els altres valors.

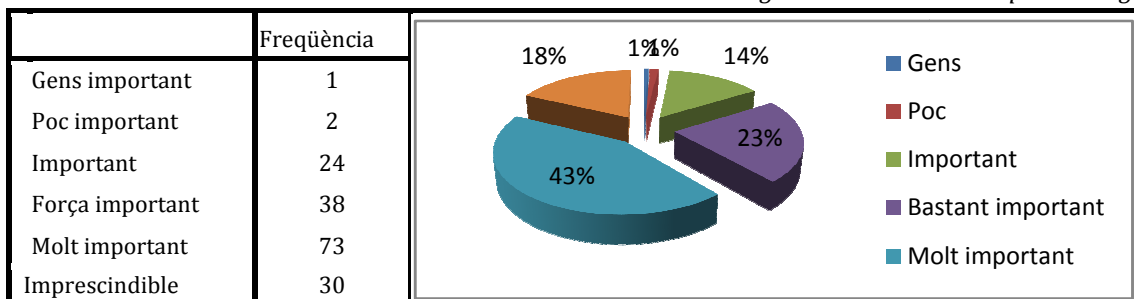
Figura 110. Tractament personalitzat.

Desenvolupar activitats d'orientació en els aprenentatges dels alumnes

També es considera molt important desplegar activitats d'orientació amb els alumnes. El seguiment i tutorització que cal tenir amb cada alumne/a s'observa igualment com a necessària.

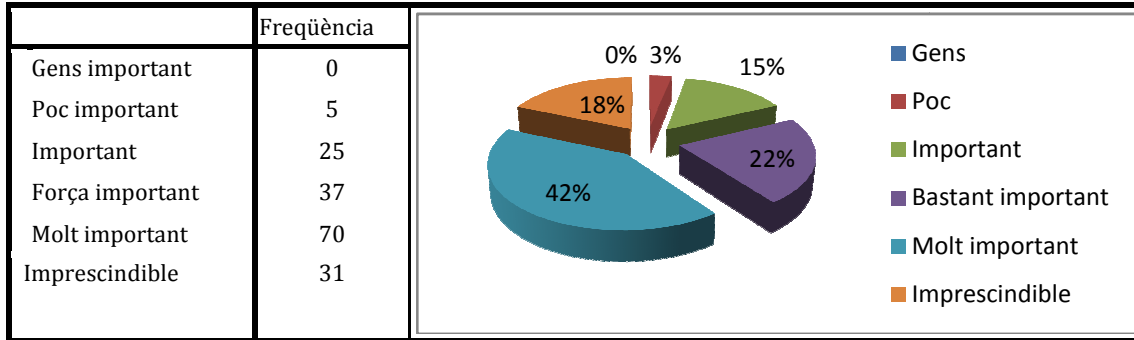
Figura 111. Orientació aprenentatges.

Desenvolupar las tasques d'orientació del grup - classe

L'orientació de manera més generalitzada i que es pot desplegar amb tot el grups classe també es considera molt important. Un 42% creu que és molt important tenir eines per dinamitzar el grup, dirigir els lideratges i orientar fins a crear un clima d'aula adient, utilitzar tècniques per orientar de manera col·lectiva en el seguiment de la matèria.

Figura 112. Orientació al grup classe.

Resum

El resum de les relacions entre el professorat i els estudiants es relaciona en la taula següent:

Quadre 56. Resum relacions professor/estudiants.

	Identificar interessos	Ús d'estrat de motivació	Clima positiu a l'aula	Participació alumnes	Motivació docent	Relacions interpersonals	Tractament personalitzat	Orientació aprenentatges	Orientació al grup
Gens	0%	0%	0%	0%	0%	2,40%	0,60%	0,60%	0%
Poc	0%	1,80%	0,60%	0%	0%	14,30%	3,60%	1,20%	3%
Important	14,30%	10,70%	3,60%	1,80%	3%	24,40%	14,90%	14,30%	14,90%
Força	13,70%	13,70%	8,30%	7,10%	8,30%	17,90%	16,70%	22,60%	22%
Molt	44%	49,40%	35,70%	47,60%	45,20%	30,40%	45,20%	43,50%	41,70%
Imprescindible	28%	24,40%	51,80%	45,50%	43,50%	10,70%	19%	17,90%	18,50%

Les relacions professor/a- alumne/a són molt importants per la majoria de docents.

Els aspectes de l'apartat de les relacions que estan més valorats són:

- La consecució d'un clima positiu a l'aula.
- L'ús d'estratègies exitoses de motivació.
- L'orientació tant dels aprenentatges com al grup classe.
- Les relacions interpersonals amb els estudiants.

En relació a la modalitat formativa utilitzada

En els apartats següents relacionats amb la docència les preguntes interroguen als docents sobre la seva formació: temes en els que actualment s'estan formant i modalitat que més han utilitzat o utilitzen per a formar-se.

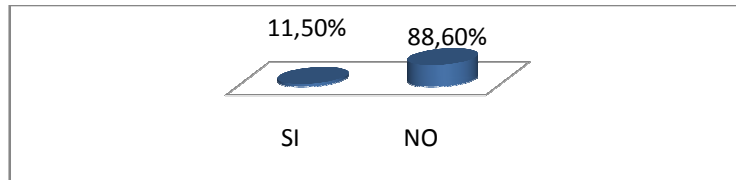
La primera de les preguntes d'aquesta segona part del qüestionari demana als docents si actualment està cursant alguna formació, i si la fa, en quin dels quatre camps proposat en els apartats anteriors, ho està fent.

Actualment s'està formant?

Només un 11,50% dels docents de la mostra estan rebent alguna formació (en els moments en que es van recollir les dades) sobre algun dels temes proposats: planificació, metodologia, avaluació i/o relacions alumnat-professorat.

Un 88,60% no està rebent cap tipus de formació.

Figura 113. Percentatges docents que actualment participen de la formació.

Actualment s'està formant en algun dels aspectes esmentats?

Dels 15 docents (11,5%) que han contestat afirmativament ho estan fent majoritàriament sobre el tema de la metodologia docent.

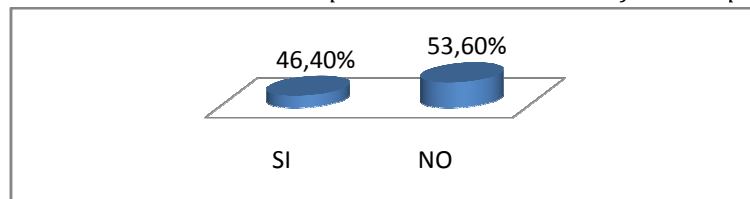
Quadre 57. Aspectes dels quals reben formació.

TEMES	FREQÜÈNCIES	PERCENTATGES
Planificació	3	20%
Metodologia	8	53,3%
Avaluació	6	40%
Relació pro/alumnes	3	20%

Considera suficient la formació que realitza per actualitzar els seus coneixements pedagògics?

Un 53,60% responen negativament és a dir que no consideren suficient la seva formació habitual mentre un 46,40% responen afirmativament.

Figura 114. Sobre la consideració que tenen els docents de la formació pedagògica.

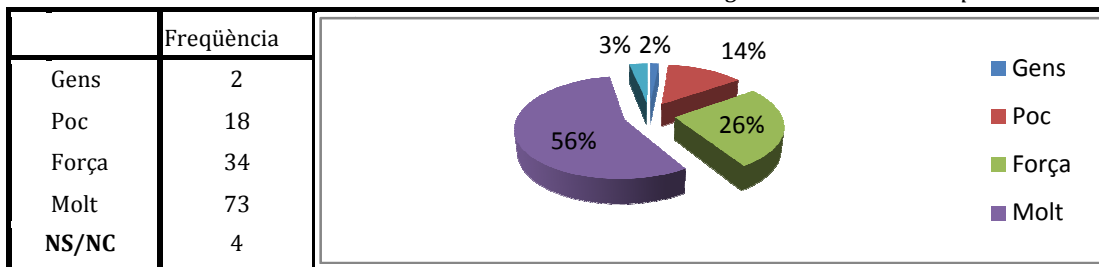
Modalitat formativa que utilitza o ha utilitzat per a la seva capacitació

En aquesta pregunta es demana als professors i professores que indiquin quina és la modalitat formativa que més utilitzen actualment o han utilitzat en el seu bagatge formatiu. Conèixer les modalitats emprades pot orientar en saber quina pot ser la més apropiada o adequada a les característiques, necessitats o particularitats dels professors i professores.

Lectures especialitzades

Un 56% dels docents consideren les lectures especialitzades un recurs molt important de formació i l'utilitzen de manera habitual. Només per un 1% no s'utilitza de manera regular.

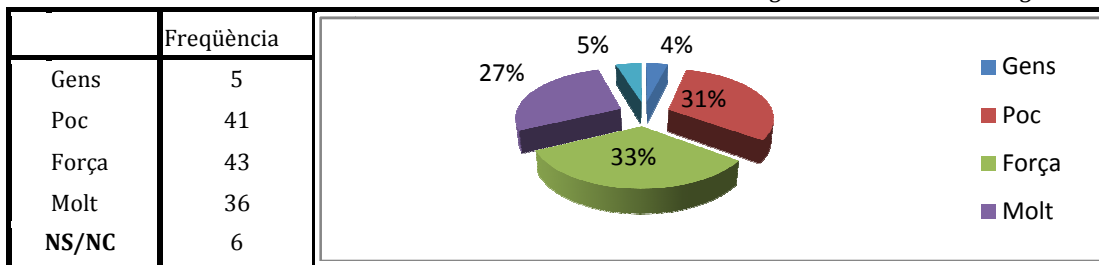
Figura 115. Lectures especialitzades.

Mètode d'assaig error

El mètode assaig error està bastant repartit. Així com per un 33% és un mètode força utilitzat, per un 31% ho és poc i en la franja baixa hi ha un 35% que creu que no el fa servir o ho fa en poques ocasions.

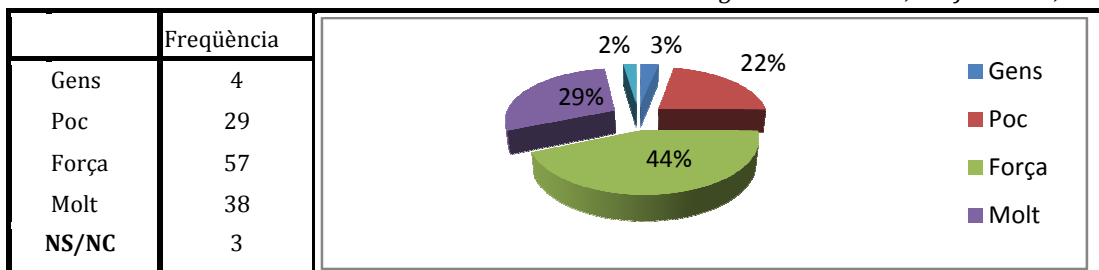
Figura116. Mètode assaig error.

Cursos, conferències, tallers

Els cursos, conferències i tallers en canvi si són força utilitzats, així ho declaren un 44% dels docents. En la franja alta (entre molt i força) se situen el 73% mentre que en la franja baixa només hi ha un 24%.

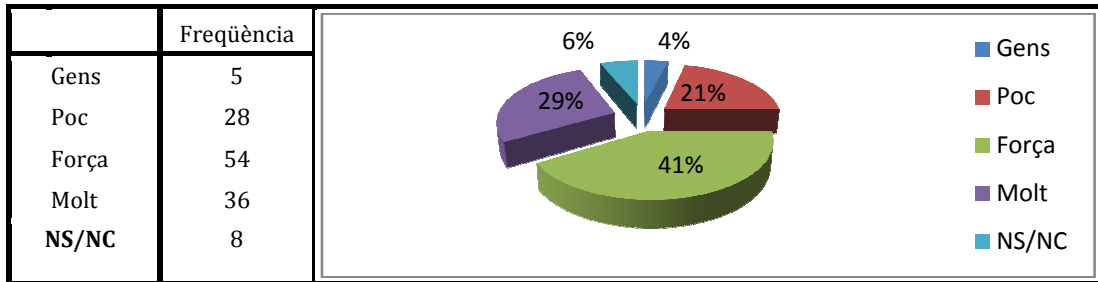
Figura 117. Cursos, conferències, tallers.

Congressos, Jornades ...

Els Congressos també són una de les modalitats més utilitzades: un 69% entre molt i força front un 27% (entre poc o gens)

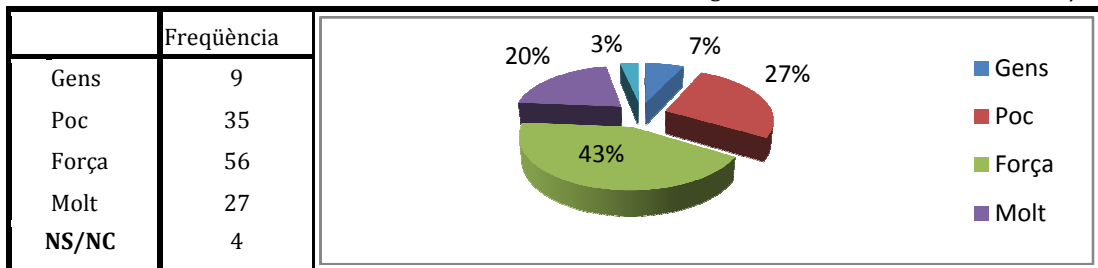
Figura 118. Congressos, Jornades.

Observació de diferents models d'ensenyament / aprenentatge

L'observació de models d'ensenyament – aprenentatge té un 63% que la fan servir entre molt o força mentre que un 30% la fan servir poc o gens.

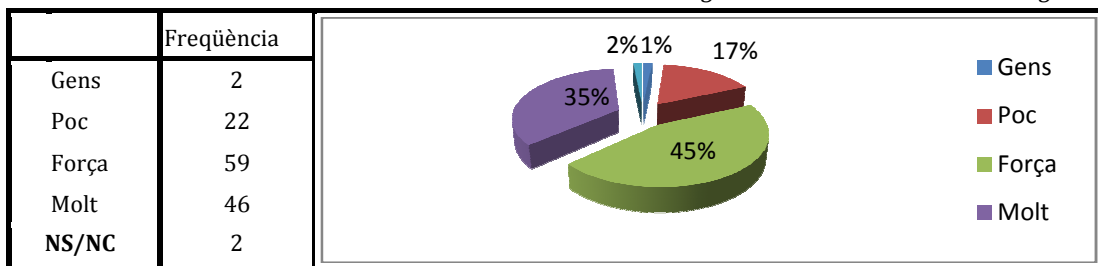
Figura 119. Observació models d'E/A.

Col·laboració entre iguals

La col·laboració entre iguals és més habitual entre els docents enquestats. Un 80% l'utilitzen entre molt o força mentre només un 19 % la fan servir poc o gens.

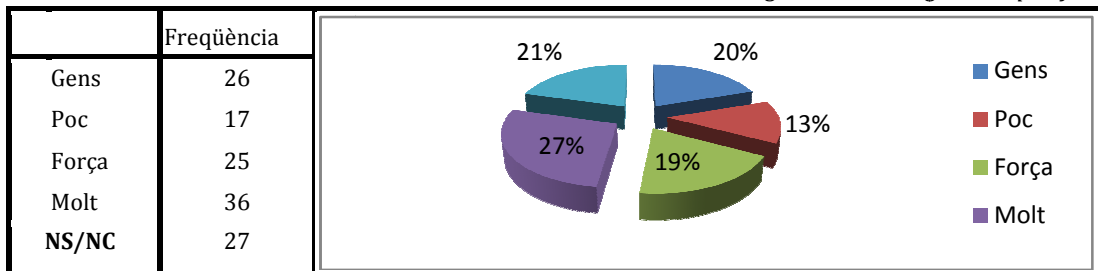
Figura 120. Col·laboració entre iguals.

Postgraus específics

La modalitat formativa dels postgraus específics és menys emprada. HI ha un 41% que la fan servir poc o gens a diferència d'altres modalitats.

Figura 121. Postgraus específics.

Quadre 58. Resum de les modalitats formatives utilitzades pels docents.

	Lectures espec.	Assaig-error	Cursos, conferències, tallers	Congressos, Jornades	Observació models	Col·laboració entre iguals	Postgraus
Gens	1,50%	3,80%	3,10%	3,80%	6,90%	1,50%	19,80%
Poc	13,70%	31,30%	22,10%	21,40%	26,70%	16,80%	13%
Força	26%	32,80%	43,50%	41,20%	42,70%	45%	19,10%
Molt	55,70%	27,50%	29%	27,50%	20,60%	35,10%	27,50%
En blanc	3,10%	4,60%	2,30%	6,10%	3,10%	1,50%	20,60%

Per ordre de prioritats la modalitat formativa més emprada és la lectura de continguts especialitzats seguida de l'assistència a Congressos, conferències i tallers.

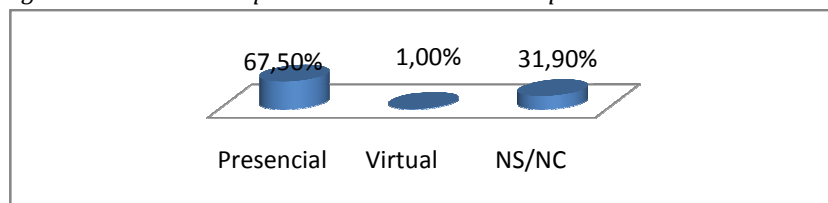
En tercer lloc el mètode més utilitzat és el de l'assaig error.

En darrer lloc hi ha els postgraus especialitzats que únicament són els menys utilitzats.

La seva formació ha estat habitualment presencial o virtual?

A través de la pregunta que es formula als docents es vol conèixer quina formació tenen més a l'abast, quin els és més fàcil, propera i viable, si és la que han realitzat habitualment.

Figura 122. Formació que realitza habitualment: presencial o virtual.

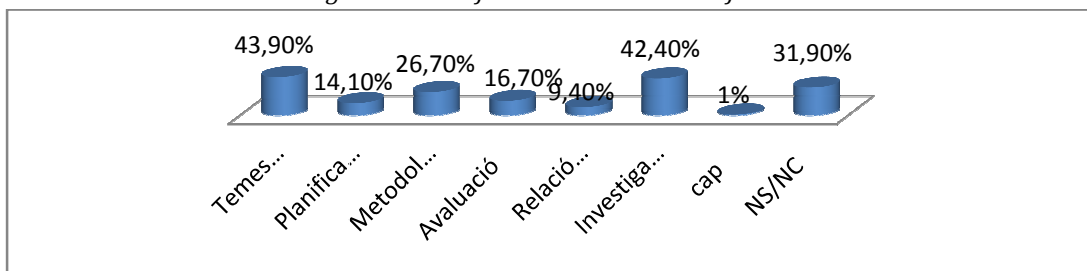
Els docents declaren que la modalitat presencial és la més utilitzada. Només dos docents, un 1% de tots els enquestats, han realitzat una formació virtual.

Si tingués la possibilitat de fer una formació en quin àmbit tindria preferències ?

Els temes que han triat per a formar-se fins al moment, són majoritàriament els que estan relacionats amb el seu àmbit temàtic, es a dir el del continguts de les assignatures que imparteixen, o bé els que estan relacionats amb la investigació.

Amb menor intensitat han optat per la metodologia docent.

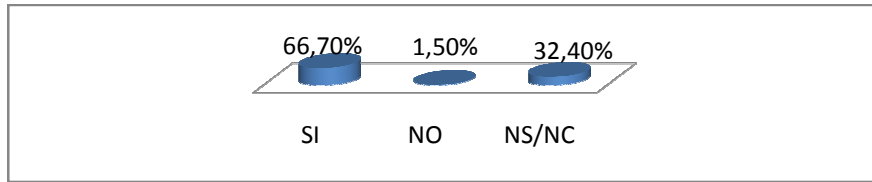
Figura 123. Preferències en àmbits de formació.

Considera necessària la formació en l'àmbit de la recerca?

Un elevat percentatge de docents creu que és important la formació per a la investigació. Només un 1,5% considera innecessària estar format per investigar.

Figura 124. Necessitat formativa en l'àmbit de la recerca.

Quin grau de necessitat formativa té sobre els temes que es presenten?

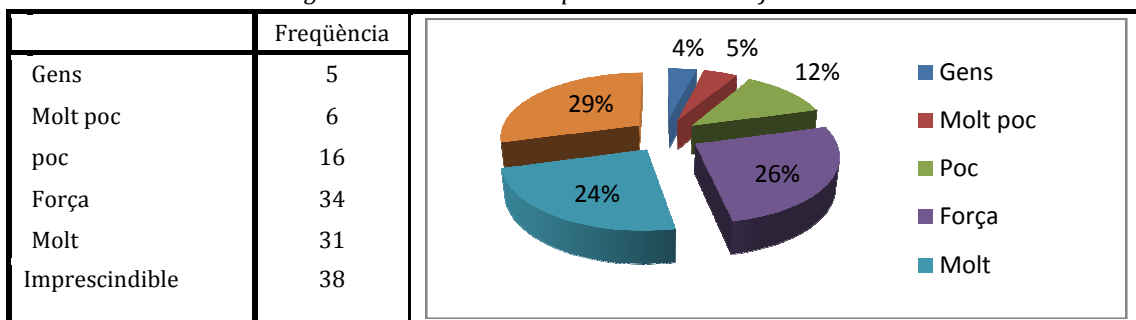
En aquesta pregunta es demana als docents explicitin quin són els temes sobre els quals es troba amb la necessitat de formar-se. Els temes que es proposen són els següents:

- Ús de les TIC per accedir a la informació.
- Coneixement de programes d'anàlisi de dades.
- Investigació en el seu àmbit de treball.
- Gestió de projectes de recerca.

En l'ús de tecnologies per accedir a la informació

L'ús de les TIC està considerat, pels docents, com molt important i imprescindible.

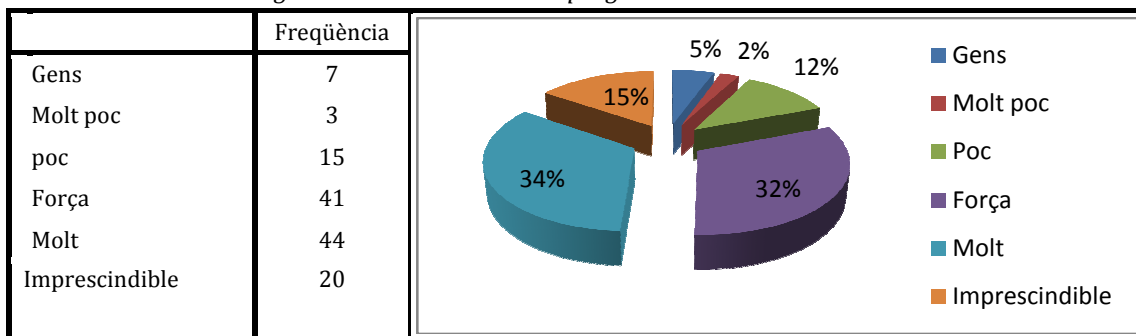
Figura 125. Ús de les TIC per accedir a la informació.

Coneixement de programes d'anàlisi de dades

La demanda sobre programes informàtics que facilitin el processament de les dades en la recerca és de força interès pels docents. Ho consideren entre força i molt important, però no imprescindible.

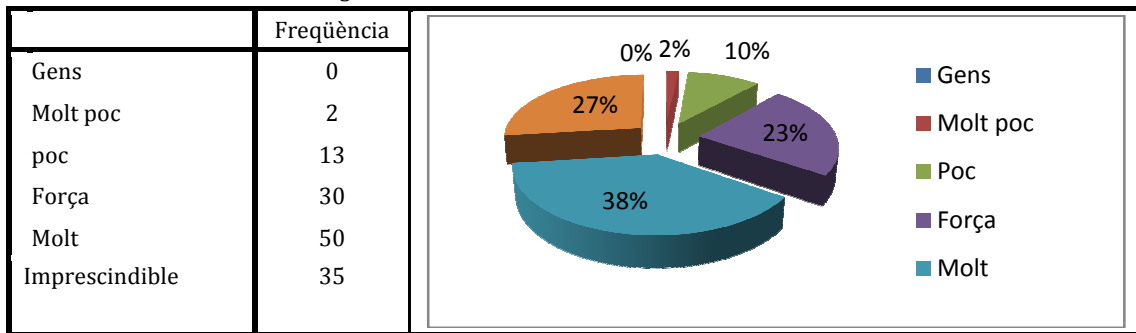
Figura 126. Coneixement de programes d'anàlisi de dades.

Investigació en el seu àmbit de treball

És igualment important realitzar recerca des de cada àmbit en particular. Pel 50% del professorat és molt important.

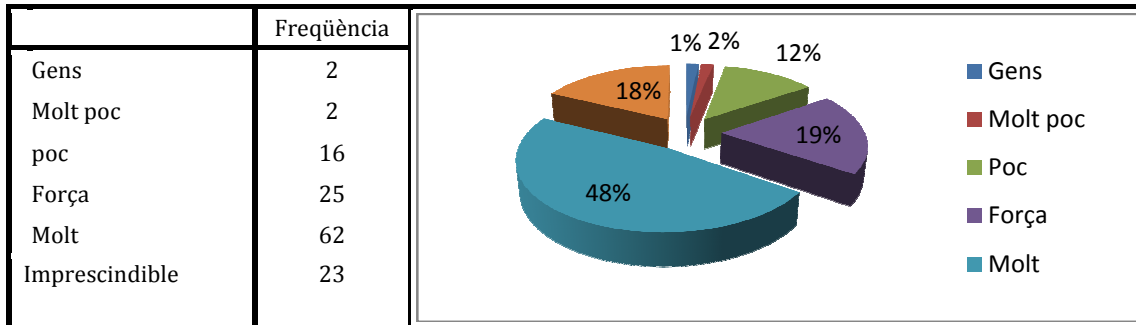
Figura 127. Recerca en el seu àmbit de treball.

Gestió de projectes de recerca

La gestió de projectes és també molt important per un 62% del professorat.

Figura 128. Gestió de projectes de recerca.

Universidad de Valparaíso

Els qüestionaris es van repartir entre tots els docents de les diferents facultats de la Universidad de Valparaíso de la ciutat de Valparaíso, Xile. Per a fer-ho vaig treballar de manera coordinada amb els responsables de la Universitat.

Durant un mes la mateixa Universitat va fer els enviaments intentant assegurar d'aquesta manera el màxim de col·laboració dels docents.

El total de qüestionaris contestats durant el període esmentat va ser de 443.

El qüestionari que es va repartir entre els docents està dividit en el següents apartats:

- Perfil professional dels docents.
- Valoracions en relació a la planificació de la docència.
- Valoracions en relació a la metodologia docent.
- Valoracions en relació a l'avaluació.
- Valoracions en relació a la relació professor/alumne.
- Valoracions en relació a la formació i les modalitats formatives.

Cada apartat conté preguntes tancades amb respostes sobre l'escala de Likert, de gens a molt necessari o imprescindible, i preguntes obertes en les que es convida als docents a exposar tot allò que considerin adient sobre el tema proposat.

De les dades obtingudes en faig l'anàlisi que presento a continuació.

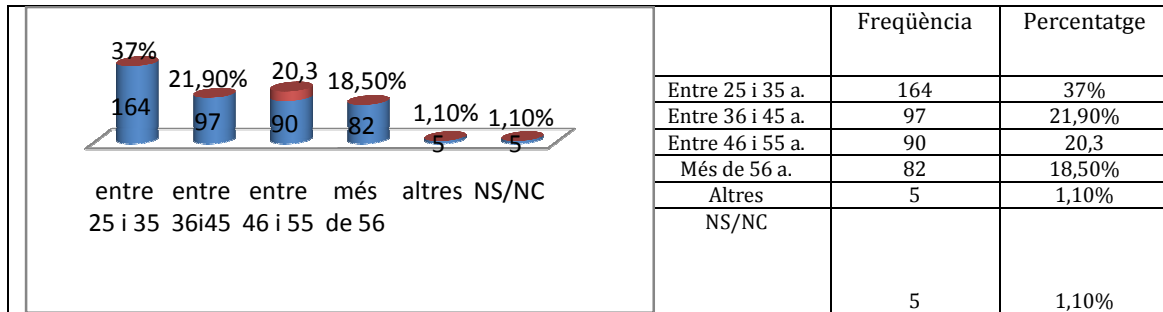
Perfil professional
Planificació
Metodologia
Avaluació
Relació professor/a alumne/a
Formació i modalitats formatives

En relació al perfil professional dels docents

Edat

L'edat majoritària se situa en la franja que està entre els 25 als 35 anys. Ens trobem davant una població jove. L'altre franja que també comprèn força docents és la que està entre els 46 i els 55 anys.

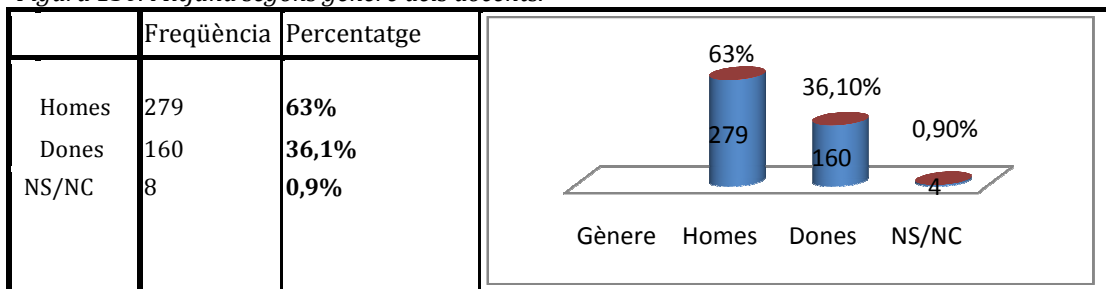
Figura 129. Mitjana d'edats.

Gènere

La població de docents és majoritàriament masculina. Un 63% són homes front una minoria de 36,1%. Hi ha una gran diferència de gènere.

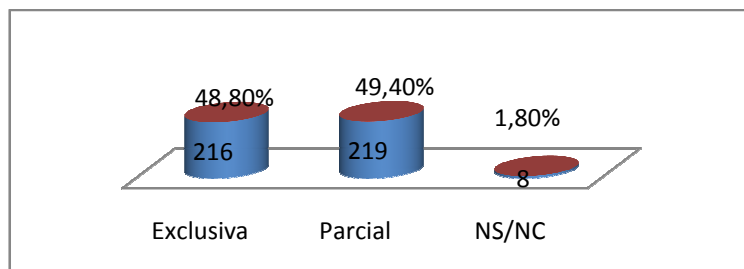
Figura 130. Mitjana segons gènere dels docents.

Dedicació

Del total dels 443 docents enquestats en 48,8% treballa a temps complet i un 49,4% treballa a temps parcial. El repartiment és gairebé equitatiu.

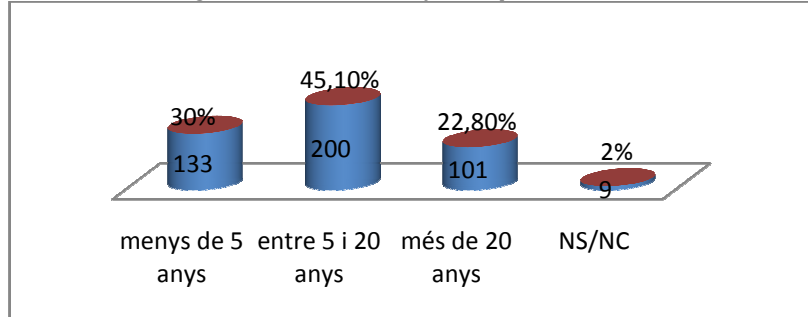
Figura 131. Taula de dedicacions.

Anys de dedicació a la Universitat

El major percentatge, un 45,1%, se situa en la dels docents experimentats ja que porten entre cinc i vint anys de docència a la Universitat. El percentatge de novells és però igualment representatiu, un 30%.

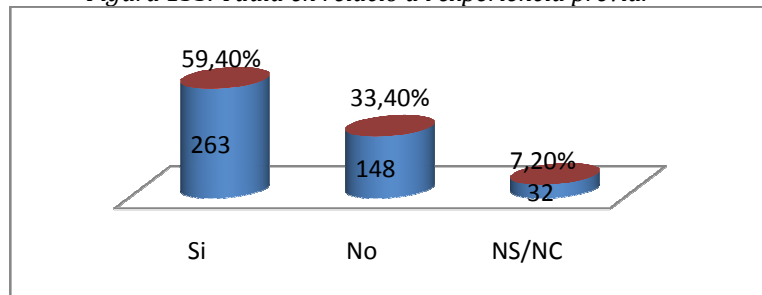
Figura 132. Taula d'anys d'experiència.

Experiència prèvia en altres àmbits educatius

Una bona part han tingut experiències docents prèvies en altres etapes educatives abans de la seva incorporació a la Universitat. Un 59,4% declara haver impartit classes durant la seva vida professional. Un 33,4 % declara no haver-ho fet.

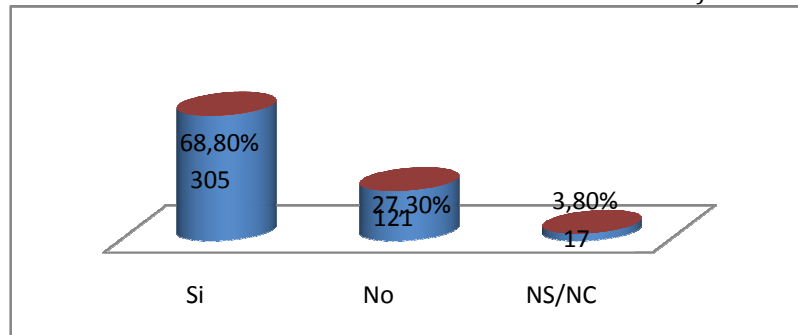
Figura 133. Taula en relació a l'experiència prèvia.

Formació prèvia

Un 68,8% afirma haver rebut una formació prèvia a la seva entrada com a docent a la Universitat mentre un 27,3% afirma no haver-la rebut.

Figura 134. Taula en relació a la consideració dels docents de la seva formació prèvia.

Quan es pregunta als docents si consideren important la formació en diferents àmbits responen el que es presenta a continuació.

En relació a la formació

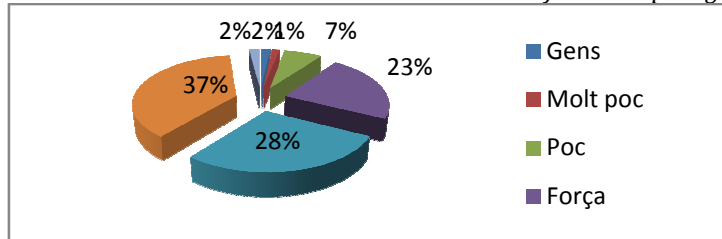
La pregunta sobre la valoració que fan els docents sobre la importància que ofereixen a la formació del docent es desglossa en diferents enunciats:

- Sobre la seva formació pedagògica per impartir docència.
- Sobre la formació per a realitzar investigació.
- Sobre la suficiència de la formació inicial que varen rebre.

Formació pedagògica

Un 37% dels docents valoren de imprescindible rebre una formació pedagògica per a impartir les seves classes. En un 88% estan els que ho consideren entre força important, molt important i imprescindible, mentre que només un 10% creuen que és poc, molt poc o gens necessari. La formació pedagògica es considera necessària.

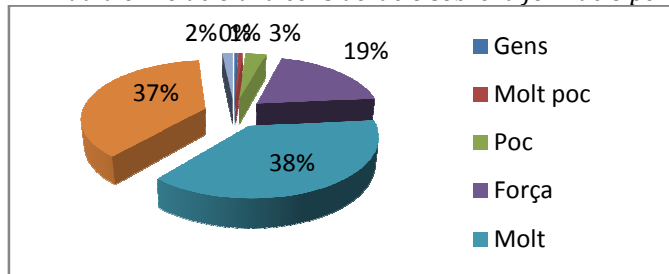
Figura 135. Taula en relació a la consideració sobre la formació pedagògica.

Formació per a la recerca

La formació per a la investigació també està ben considerada per la majoria dels docents. Mentre un 94% creu que és força, molt important o imprescindible, només un 4% creu que no els fa falta. La formació per a la investigació es valora com a molt necessària.

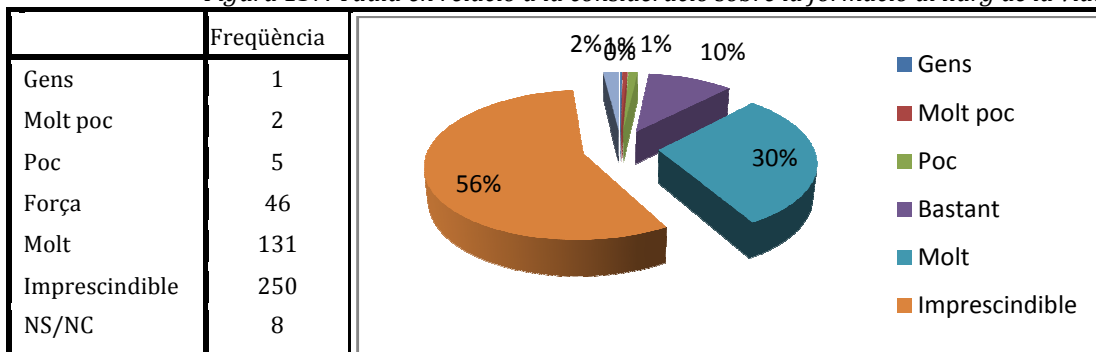
Figura 136. Taula en relació a la consideració sobre la formació per a la recerca.

Considera important fer una formació al llarg de la vida

Un 56,4% creuen que la formació durant tota la seva carrera professional és imprescindible. Està considerada molt important o imprescindibles per un 86% dels professors i professores.

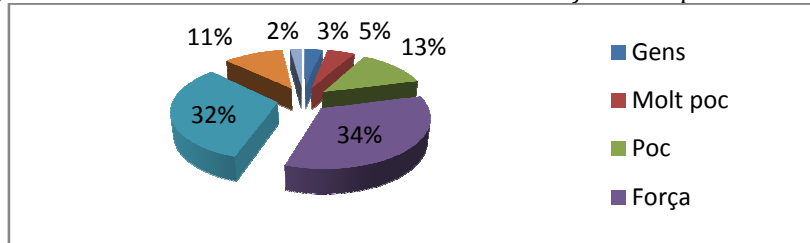
Figura 137. Taula en relació a la consideració sobre la formació al llarg de la vida.

Formació prèvia

Sobre la satisfacció de la seva formació prèvia els docents responen de la manera següent: un 66% creuen que va ser molt o força important mentre un 21% consideren que va ser poc, molt poc o gens satisfactòria.

Figura 138. Taula en relació a la consideració sobre la formació prèvia.

Resultats de l'anàlisi del perfil professional dels docents de la Universidad de Valparaíso

L'anàlisi realitzat amb la mostra de docents de la Universidad de Valparaíso, dibuixa el següent perfil docent:

Quadre 59. Anàlisi del perfil professional dels docents de la U. de Valparaíso.

Sexe	Homes	48,8%	Dones	36,1 %
Edats	Entre 25 i 35 anys			37%
Dedicació	Exclusiva	48,8%	Parcial	49,4 %
Experiència	Experimentats	67,9 %	Novells	30 %
Experiència prèvia	Si	59,4 %	No	33,4 %
Formació pedagògica prèvia	Suficient	68,8%	Insuficient	27,3%
Valoració formació pedagògica	Impresc. o necessària	88%	Poc o gens neces.	10%
Valoració formació investigadora	Impresc. o necessària	94%	Poc o gens neces.	4%
Valoració formació posterior	Impresc. o necessària	86 %	Poc o gens neces.	0,7%

Quadre 60. Resum del perfil professional dels docents de U. de Valparaíso.

Hi ha un major nombre de professors que de professores	Majoritàriament masculina
El percentatge més elevat té edats compreses entre 25 i els 35 anys	25 a 35 anys
El percentatge del tipus de dedicació: parcial/exclusiva a la Universitat és força equitatiu	Dedicació exclusiva i parcial força equitatiu
Amb experiència docent de més de cinc anys	Experimentats
Amb experiència prèvia en altres etapes educatives	Experiència docent prèvia
Consideren insuficient la seva formació pedagògica	Insuficient formació pedagògica
Consideren insuficient la seva formació investigadora	Insuficient formació investigadora
Consideren necessària i important la formació en l'àmbit universitari	Motivats per la formació

En relació a la docència

En aquest apartat relatiu a la docència s'ha demanat als enquestats que valorin la importància que li atorga a diferents aspectes de la seva pràctica. Ho he fet tenint present alguns dels aspectes més rellevants per la docència i els he distribuït en quatre grans eixos cada un dels quals té diverses concrecions. Els quatre grans eixos són:

- Planificació de la docència.
- Metodologia docent.
- Avaluació.
- Relació docent – alumnat.

De cada concreció de cada gran apartat s'ha demanat igualment el grau d'importància li confereix per a la seva pràctica. Els valors per a fer les valoracions oscil·len des de el que consideren imprescindible al que consideren com gens important. Els resultats que s'han obtingut han estat els que es presenten a continuació.

Planificació de la docència

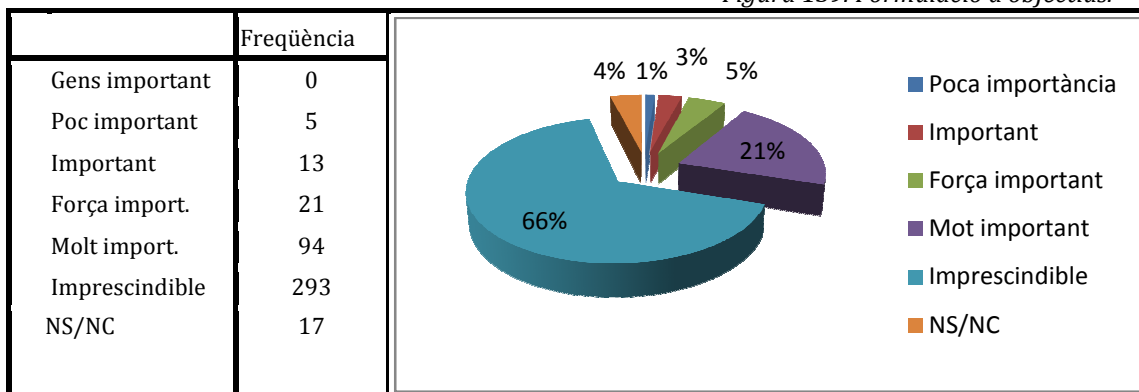
Els aspectes que s'han valorat en l'apartat de la planificació de la docència han estat els següents:

- La formulació d'objectius.
- La selecció i organització dels continguts.
- La planificació de les activitats dels alumnes.

Formulació d'objectius

Un 66% dels docents valoren de manera imprescindible saber formular de manera adequada els objectius de la seva assignatura. Un 89% consideren que és força, molt important o imprescindible mentre que un 8% ho creu innecessari. És doncs un factor important.

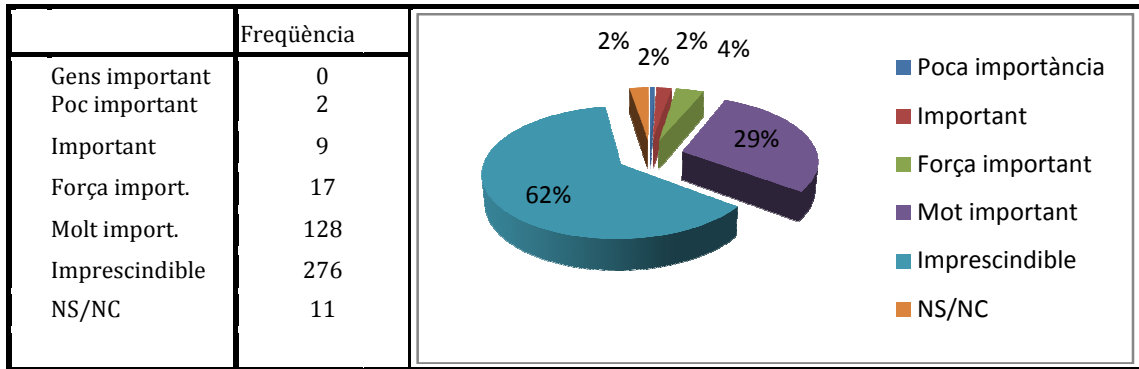
Figura 139. Formulació d'objectius.

Selecció i organització dels continguts

La selecció dels continguts i la seva organització per a una bona planificació es valora de la forma següent: un 62% dels professors i professores consideren imprescindible fer una bona selecció dels continguts i un 95% creuen que és força, molt important o imprescindible. És necessària una correcta selecció i organització dels continguts.

Figura 140. Selecció i organització dels continguts.

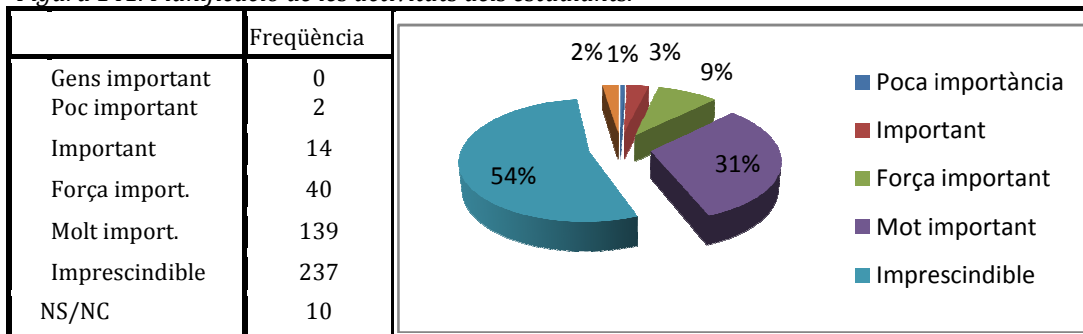

Planificació de les activitats dels alumnes

Planificar les activitats dels estudiants es considera imprescindible per un 54% dels enquestats. Un 91% creuen que és força, molt important o imprescindible.

Una adequada planificació de les activitats dels alumnes s'observa també com a necessària.

Figura 141. Planificació de les activitats dels estudiants.

Planificació de la docència

Si analitzem els tres ítems, conjuntament, podrem observar que la planificació de la docència, de manera general és totalment necessària. Les màximes valoracions oscil·len entre els valors Molt important i imprescindible.

Quadre 61. Quadre resum de la planificació de la docència.

PLANIFICACIÓ DE LA DOCÈNCIA					
		Objectius	Continguts	Activitats	Percentatges
	Gens important	0%		0%	0%
	Poc important	1,10%	0,50%	1%	0,86%
	Important	2,90%	2%	3%	2,63%
	Força import.	4,70%	3,80%	9%	5,83%
	Molt import.	21,20%	28,90%	31,40%	27,16%
	Imprescindible	66,10%	62,30%	53,50%	60,63%
	NS/NC	3,80%	2,50%	2,3%	2,86%

Aportacions dels docents a l'entorn de la planificació

Entre els aspectes que es comenten i que es consideren importants per a planificar la docència hi trobem els que segueixen a continuació (vegeu més detalls en annex 18):

- Planificar activitats funcionals lligades a la realitat. Planificar activitats lligades a la realitat és una de les bases que afavoreix l'adquisició dels aprenentatges. Tenir-les planificades assegura portar-les a terme.
- Tenir coneixements sobre aspectes complementaris a la docència. Hi ha un seguit d'aspectes que essent totalment necessaris per a la planificació no estan gestionats en cap formació i es van aprenent sobre la marxa amb el suposat dèficit que això pot comportar.
- Tenir present l'avaluació en el procés de planificació de l'assignatura i no únicament al final és una de les preocupacions que afegeixen els docents.
- Despertar l'interès en els alumnes. La motivació és un element a tenir present des del moment de la planificació.
- Tenir material de suport propi. La planificació s'optimitza quan està reforçada per un bon material de suport.
- Seleccionar objectius, continguts i metodologia. Fer una selecció inicial tant de la metodologia com dels objectius i continguts és rellevant per una correcta planificació.
- Seleccionar la metodologia adequada.
- Flexibilitzar la planificació. Poder flexibilitzar la planificació sense pressions o poder elaborar la planificació de manera conjunta amb els estudiants ajudaria a assegurar la consecució dels objectius previstos

El treball en equip del professorat. Quan la planificació es desenvolupa en equip i no de manera individualitzada enriqueix als seus membres i ofereix menys possibilitats de solapament i o descuits.

En relació a la metodologia docent

El segon eix de l'enquesta està destinada a la metodologia docent. Els aspectes en que es concreta són els següents:

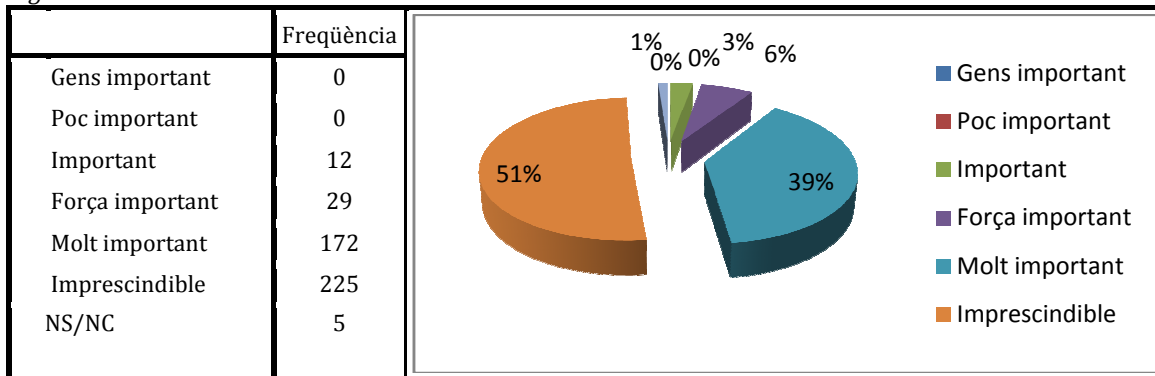
- La motivació dels alumnes.
- La claredat en les explicacions del docent.
- La gestió en el funcionament social de l'aula.
- L'organització del temps i l'espai.
- L'organització de les activitats dels alumnes.
- La preparació d'activitats practiques i d'aplicació a la realitat.
- L'ús d'estratègies innovadores.
- L'elaboració de recursos de suport escrit i visual.
- L'ús de les tecnologies.
- Parlar de forma clara utilitzant tècniques de control de la veu.
- Utilitzar tècniques d'oratòria.
- L'adaptació a la diversitat de l'alumnat.
- Desenvolupar activitats d'orientació acadèmica.

De la mateixa manera que en l'apartat anterior es demana als docents que valorin en una escala entre gens important a imprescindible cada un dels enunciats que se li proposa.

Despertar l'interès en els alumnes

La motivació de l'alumnat està considerada de imprescindible per més de la meitat dels docents enquestats: un 51%. Si sumem els percentatges compresos entre els intervals de força important, molt important i imprescindible, trobarem que arriben gairebé a la totalitat: un 96%. Cap docent creu que sigui poc o gens important. Aconseguir despertar l'interès dels alumnes és doncs un element imprescindible per a la docència.

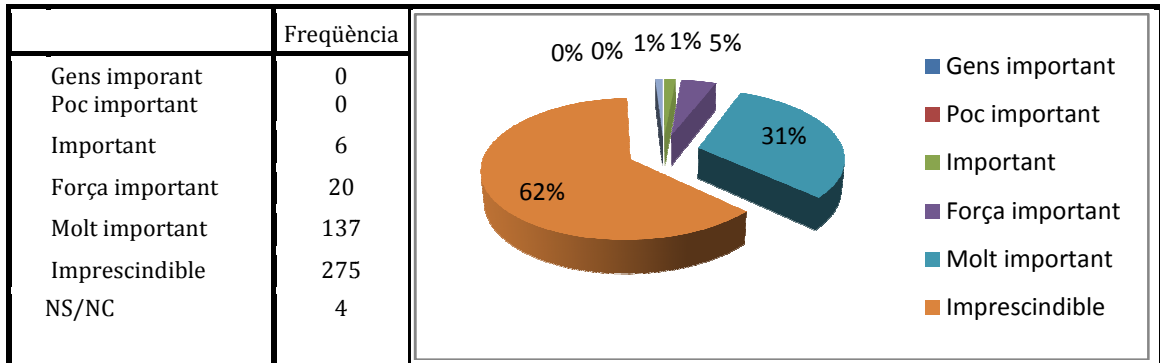
Figura 142. Motivació dels estudiants.

Explicar els temes amb claredat

Poder fer exposicions amb la màxima claredat és un dels temes que està considerat indispensable per un 62% dels docents i en un 98% entre força o molt important i imprescindible. Un 0% creu que és poc important o innecessari.

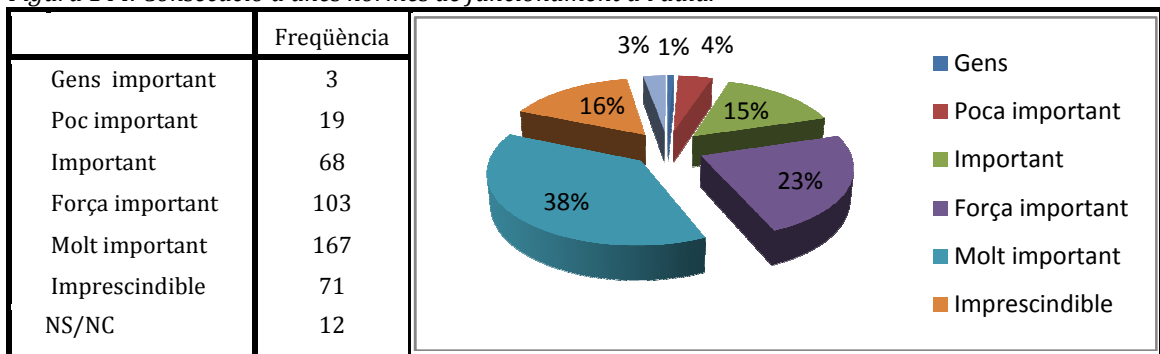
Figura 143. Exposició dels temes amb claredat.

Consecució d'unes normes de funcionament a l'aula

Les normes de funcionament a l'aula són importants pels docents d'una forma relativa. Està considerat com molt important però no com imprescindible.

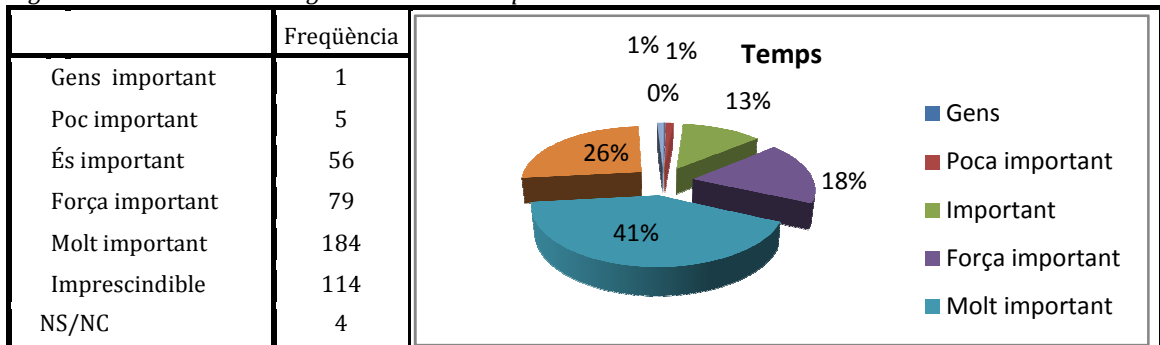
Figura 144. Consecució d'unes normes de funcionament a l'aula.

Organització i distribució del temps

És molt important saber organitzar i organitzar-se el temps i ho és per un 85% dels docents front un 15% que ho consideren menys important.

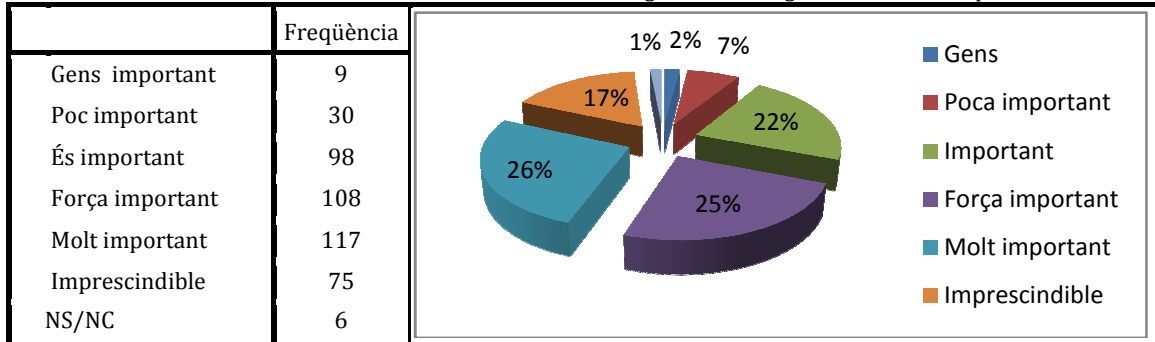
Figura 145. Distribució i organització del temps.

Organització de l'espai de l'aula

L'organització de l'espai a l'aula també està considerat important però no amb tanta intensitat com altres aspectes. Amb tot i això, un 68% creuen que és força o molt important o bé imprescindible.

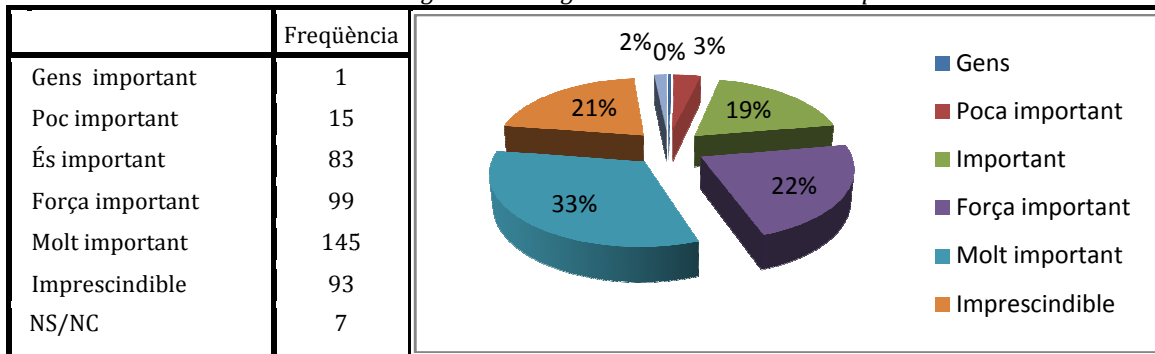
Figura 146. Organització de l'espai a l'aula.

Organització de les activitats pel treball individual

La organització de les activitats a l'aula per incentivar el treball individual s'observa com a part molt important del treball docent. Un 33% creuen que és molt important i un 76% se situen en la franja compresa entre el força important i imprescindible.

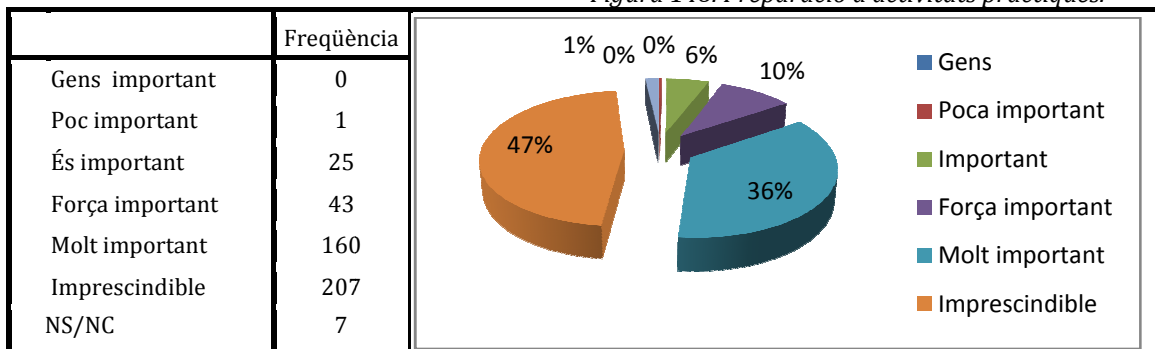
Figura 147. Organització de les activitats pel treball individual.

Preparació d'activitats pràctiques i d'aplicació a la realitat

Quan les activitats han de ser pràctiques, extretes de la realitat o bé d'aplicació directe a la realitat si que estan considerades com imprescindibles. Una gran majoria de docents opinen que són força o molt importants o bé imprescindibles, en un 93%.

Figura 148. Preparació d'activitats practiques.

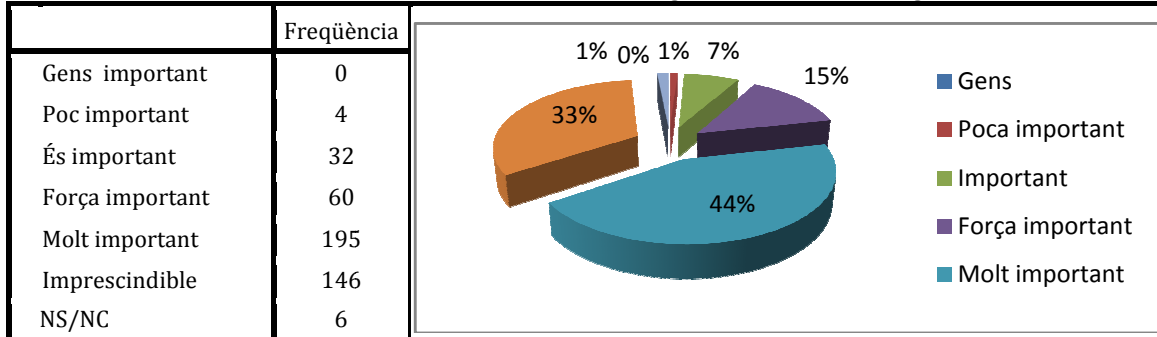

Portar a terme estratègies innovadores a l'aula

També se situa en una franja de valoració alta l'ús d'estratègies innovadores a l'aula com ara els estudis de cas o les simulacions, entre d'altres.

Un 91% es mantenen també entre la franja de valors més positius (entre força important i imprescindible).

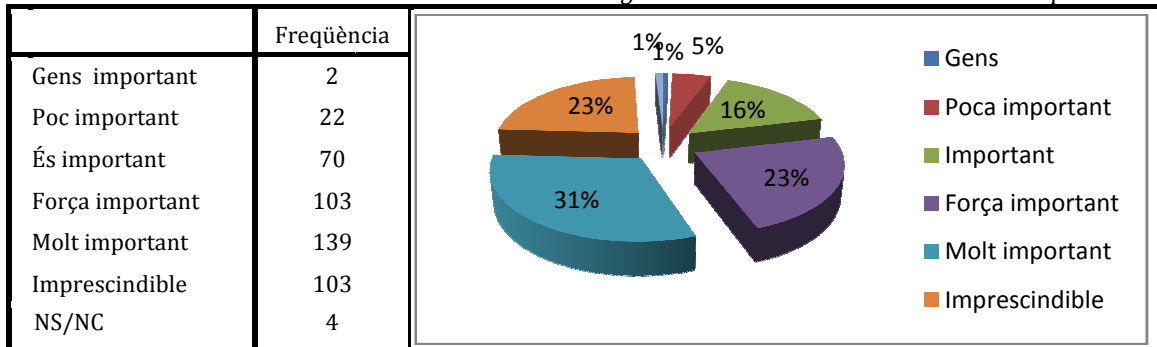
Figura 149. Ús d'estratègies innovadores.

Elaboració de material de suport escrit

En la mateixa escala de valors que els aparats anteriors també se situa l'elaboració del material escrit per ús de l'alumnat a l'aula o com eina d'estudi. Un 77% front un 22% que creu que no és tant important.

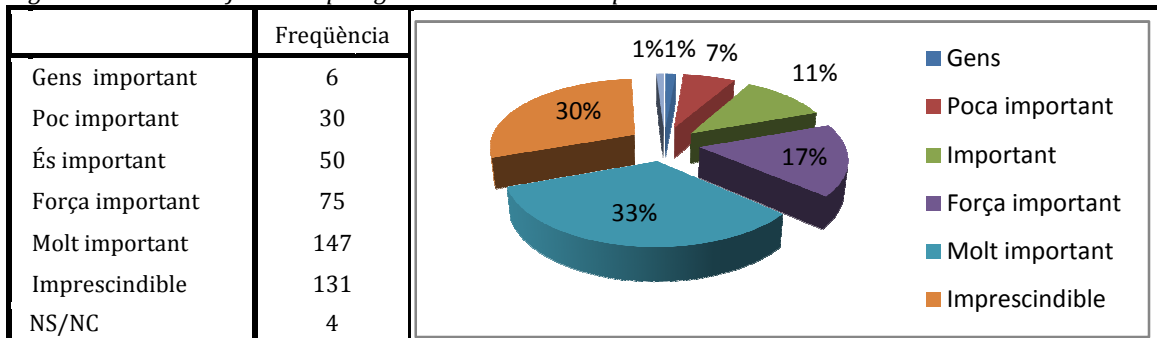
Figura 150. Elaboració de material de suport.

Utilització de recursos de suport visual, auditiu o d'altres tipologies

Els recursos visuals són tant importants com els recursos escrits. Tot i que dins els valors positius oscil·len entre el molt important i imprescindible, la suma de tots els valors de la franja alta (un 80%) és poc diferenciada de la que atorguen a l'elaboració de materials de suport escrit (un 77%).

Figura 151. Ús de diferents tipologies de recursos de suport.

Ús de recursos en general

Les diferències entre la valoració que fan sobre l'elaboració i ús del materials de suport escrit o visual, és poc significativa. Tot i així, amb la comparativa podem observar que valoren més els materials de suport visual que els escrits.

Quadre 62. Resum de l'ús de recursos.

	<i>Suport escrit</i>	<i>Suport visual</i>	<i>Diferència</i>
Gens important	0,50%	1,40%	0.9%
Poc important	5%	6,80%	1.8%
Important	15,80%	11,30%	4.5%
Força important	23,30%	16,90%	6.4%
Molt important	31,40%	33,20%	1.8%
Imprescindible	23,30%	29,60%	6.3%

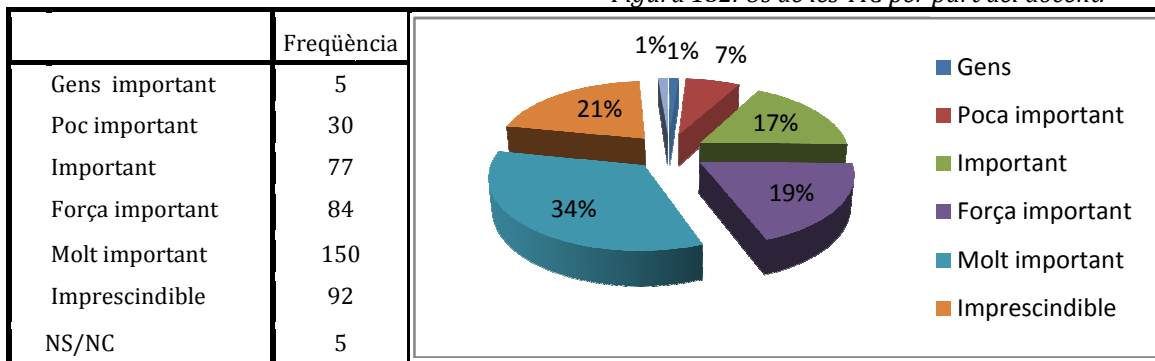
Ús de les TIC

Sobre la variable de l'ús de TIC tenim dues concrecions: l'ús de les TIC com element de suport a les aules i l'ús de les TIC per part dels alumnes per a la gestió de la informació.

Ús de les TIC, per part del docent, com a suport a l'aula

És molt important pels docents que les TIC formin part de les seves metodologies i en puguin fer un ús regular a l'aula, un 34% ho creuen d'aquesta manera i un 74% consideren que és molt positiu (entre molt important i imprescindible)

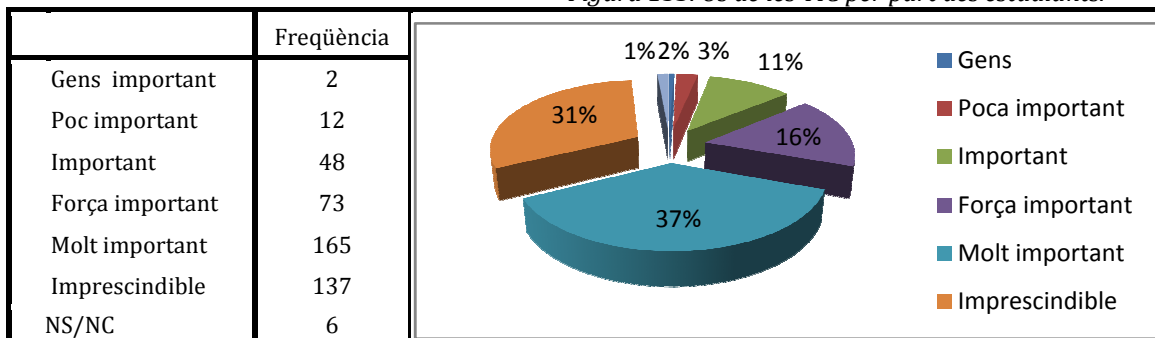
Figura 152. Ús de les TIC per part del docent.

Ús de les TIC, per part dels alumnes, en la cerca d'informació

Quan les TIC han de ser utilitzades pels alumnes les valors encara creixen més, un 85% creuen que és molt necessari, més que l'ús que en puguin fer els docents.

Figura 153. Ús de les TIC per part des estudiants.

Fent una comparació entre la importància que creuen que han de tenir les TIC, ja siguin utilitzades pels alumnes o pels docents, ens trobem que consideren més important que els alumnes sàpiguen utilitzar adequadament les TIC en el seu treball diari i la cerca d'informació que l'ús que en puguin fer els docents (malgrat les diferències tampoc són excessives)

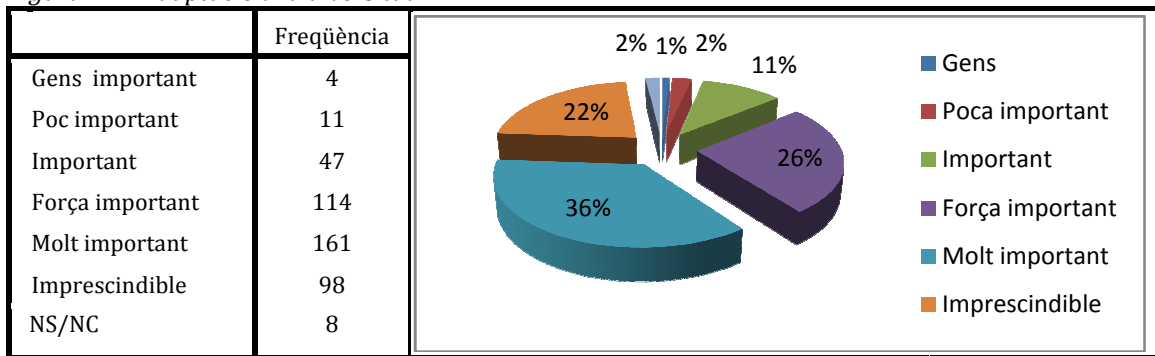
Quadre 61. Resum de l'ús de les TIC.

	Ús de les TIC per part del professorat	Ús de les TIC per part de l'alumnat	Diferència
Gens important	1,10%	0,50%	0.6%
Poc important	6,80%	2,70%	4.1%
Important	17,40%	10,80%	6.6%
Força important	19%	16,50%	2.5%
Molt important	33,90%	37,20%	3.3%
Imprescindible	20,80%	30,90%	10.1%

Adaptació a la diversitat de l'alumnat

La diversitat de l'alumnat a les aules també és un tema que preocupa als docents en un elevat percentatge. La franja positiva està en un 84% (entre el força important i imprescindible).

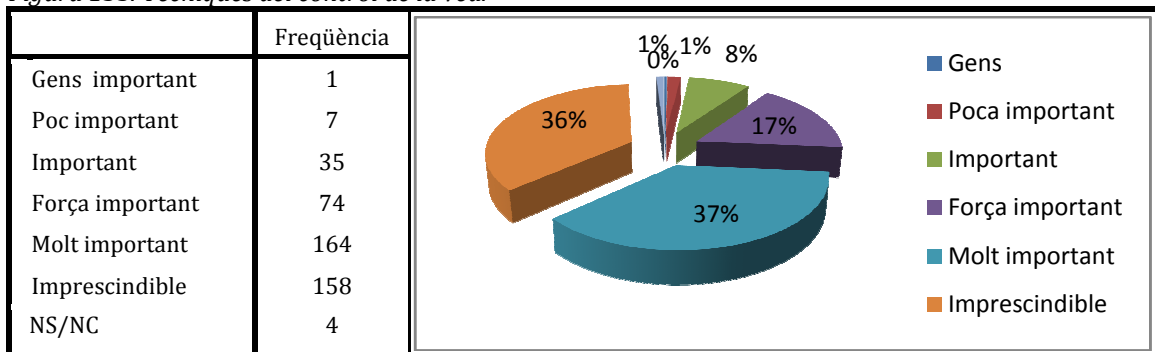
Figura 154. Adaptació a la diversitat.

Parlar de forma clara utilitzant tècniques de control de la veu

Amb la mateixa intensitat d'importància que els aspectes anteriors està la necessitat de parlar de forma clara utilitzant tècniques de control de la veu. Un 90% creu ho considera necessari.

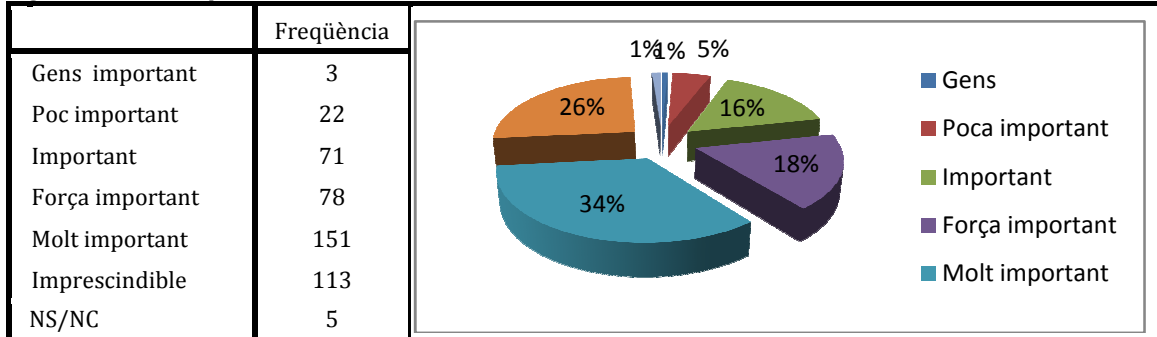
Figura 155. Tècniques del control de la veu.

Ús de tècniques d'oratòria

A part de tenir cura de la veu, el fet de parlar de manera coherent organitzant adequadament els discursos per a fer-se entendre, també es valora amb la mateixa importància, encara que no amb la mateixa intensitat, per un 77%.

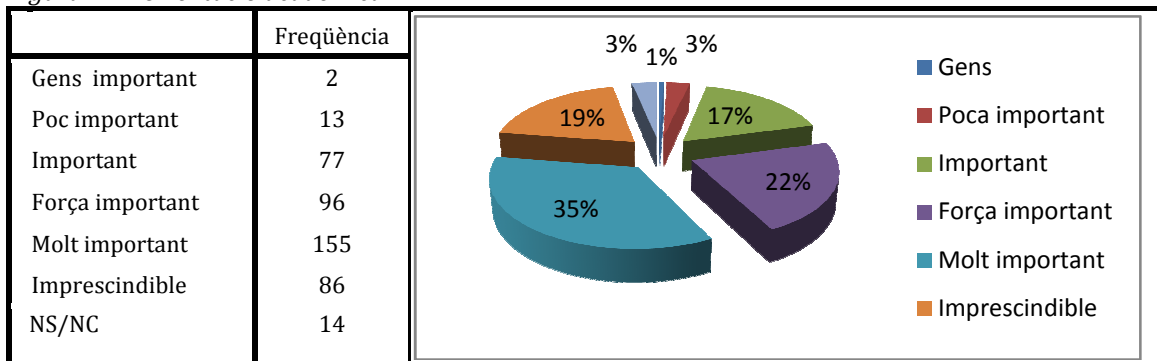
Figura 156. Tècniques d'oratòria.

Desenvolupar activitats d'orientació acadèmica

Malgrat ens trobem en la Universitat l'orientació vers els estudiants segueix essent factor considerat com molt important, així ho considera un 76% dels docents.

Figura 157. Orientació acadèmica.

En relació al bloc general sobre la metodologia docent

La valoració de la importància que s'ofereixen als diferents aspectes es pot veure reflectida en la taula següent i que ens permetrà observar quin són els aspectes que es consideren més rellevants i quin grau d'importància se li confereix a la metodologia en la seva docència.

Entre els aspectes de la metodologia que es consideren més rellevants, trobem els següents en aquest ordre de prioritats:

- Exposar els temes amb claredat.
- Desenvolupar l'interès i la motivació dels estudiants.
- Preparar activitats pràctiques i funcionals.

Respecte a la metodologia, excepte la motivació i l'exposició clara dels temes, els altres aspectes no es consideren imprescindibles.

El percentatge més elevat se situa en la valoració de molt important deixant només amb un 10,44% aspectes que són poc o gens rellevants.

Quadre 63. Resum metodologia.

METODOLOGIA																
	Motivació	Orali tat	Gesti ó social	Tem ps	Espa i	Activi tats	Activit ats pràcti ques	Estrat ègies	Supo rt escri t	Supo rt visua l	TIC supo rt	TIC alum nat	Dive rs.	Educ ació veu	Tècni ques oratòria	Orient ació
Gens	0%	0%	0,70 %	0,20 %	2%	0,20 %	0%	0%	0,50 %	1,40 %	1,10 %	0,50 %	0,90 %	0,20 %	0,70 %	0,50 %
Poc	0%	0%	4,30 %	1,10 %	6,80 %	3,40 %	0,20 %	0,90%	5%	6,80 %	6,80 %	2,70 %	2,50 %	1,60 %	5%	2,90 %
Importan t	2,70 %	1,40 %	15,3 0%	12,6 0%	22,1 0%	18,7 0%	5,60 %	7,20%	15,8 0%	11,3 0%	17,4 0%	10,8 0%	10,6 0%	7,90 %	16%	17,40 %
Força	6,50 %	4,50 %	23,3 0%	17,8 0%	24,4 0%	22,3 0%	9,70 %	13,50 %	23,3 0%	16,9 0%	19%	16,5 0%	25,7 0%	16,7 0%	17,60 %	21,70 %
Molt	38,80 %	30,9 0%	37,7 0%	41,5 0%	26,4 0%	32,7 0%	36,10 %	44%	31,4 0%	33,2 0%	33,9 0%	37,2 0%	36,3 0%	37%	34,10 %	35%
Impresci ndible	50,80 %	62,1 0%	16%	25,7 0%	16,9 0%	21%	46,70 %	33%	23,3 0%	29,6 0%	20,8 0%	30,9 0%	22,1 0%	35,7 0%	25,50 %	19,40 %

Els aspectes que es consideren MOLT IMPORTANTS són els següents:

- Portar a terme estratègies innovadores a l'aula.
- Organitzar i distribuir el temps.
- Desenvolupar activitats pràctiques.
- Tenir un domini de la gestió social de l'aula aconseguint unes normes de funcionament pactades amb els alumnes.

Els aspectes que es consideren IMPRESCINDIBLES són els següents i en aquest ordre:

- Fer explicacions clares i tenir la capacitat d'expressar-se amb claredat en les diferents exposicions que es porten a terme a les aules.
- Despertar l'interès dels estudiants.
- Proposar activitats pràctiques lligades a la realitat.

Analitzant de manera global els resultats obtinguts en cada un dels ítems podem considerar que la metodologia està bastant ben valorada en tots els seus aspectes ja que els valors més alts oscil·len entre el que és molt important i imprescindible.

Les prioritats en la metodologia són les següents:

- Expressar-se amb claredat.
- Desvetllar interès en els estudiants per aprendre i per tot allò que aprenen.
- Saber dissenyar activitats pràctiques lligades a aspectes de la realitat.

Aportacions dels docents a l'entorn de la metodologia

Les observacions dels docents entorn a la metodologia docent estan al voltant dels temes següents (vegeu més detalls en annex 19):

- Despertar l'interès als estudiants i fer-los partícips. Es considera important que els alumnes estiguin motivats i també que puguin participar activament en diferents moments del procés d'ensenyament aprenentatge: planificació, activitats de classe, etc.
- Tenir en compte l'experiència. L'experiència personal i professional es molt vàlida i cal optimitzar-la en tots sentits ja sigui per enriquir les informacions ja sigui per establir un lligam entre al teoria i la realitat.
- Fer treballs pràctics.
- Fomentar competències d'autoaprenentatge. A la Universitat també cal facilitar l'obtenció de les competències d'aprendre a aprendre i l'autonomia en els aprenentatges que no estan suficientment treballades en etapes educatives anteriors, ja que la seva adquisició tindrà conseqüències positives perdurables.
- Establir lligams entre la teoria i la pràctica. El lligam entre la teoria i la pràctica és una de les reivindicacions explicitades.
- Fer un seguiment dels estudiants tot atenent a la seva diversitat.

En relació a l'avaluació

El tercer apartat és el de l'avaluació. En aquest punt es pregunta als docents sobre la valoració que fan dels temes següents:

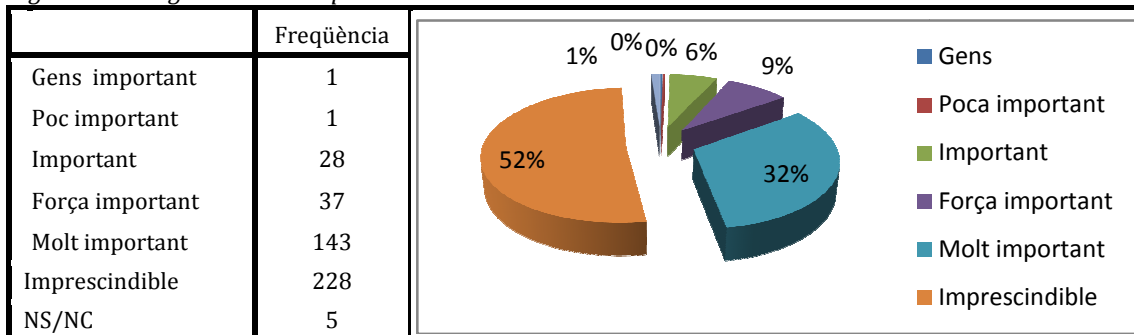
- Organitzar el procés i les activitats d'avaluació de l'assignatura.
- Identificar els coneixements i preparació prèvia dels alumnes.
- Portar a terme l'avaluació continuada.
- Seleccionar el tipus de prova adequada.
- Utilitzar estratègies alternatives d'avaluació.
- Corregir exàmens dels alumnes.
- Avaluar les pràctiques de laboratori o treballs de camp.
- Utilitzar l'avaluació dels alumnes per a reflexionar sobre la millora del procés d'aprenentatge.
- Conèixer criteris, tècniques i estratègies per avaluar la pròpia activitat docent.
- Altres, especificar.

El primer dels enunciats pregunta sobre la importància que li ofereixen a l'organització del procés d'avaluació i de les activitats que es proposen per avaluar l'assignatura.

Organització del procés i les activitats d'avaluació de l'assignatura

Més de la meitat dels enquestats creuen que organitzar adequadament les activitats d'avaluació de l'assignatura durant el procés d'ensenyament aprenentatge és imprescindible. Un 93% creuen que és força, molt important o imprescindible.

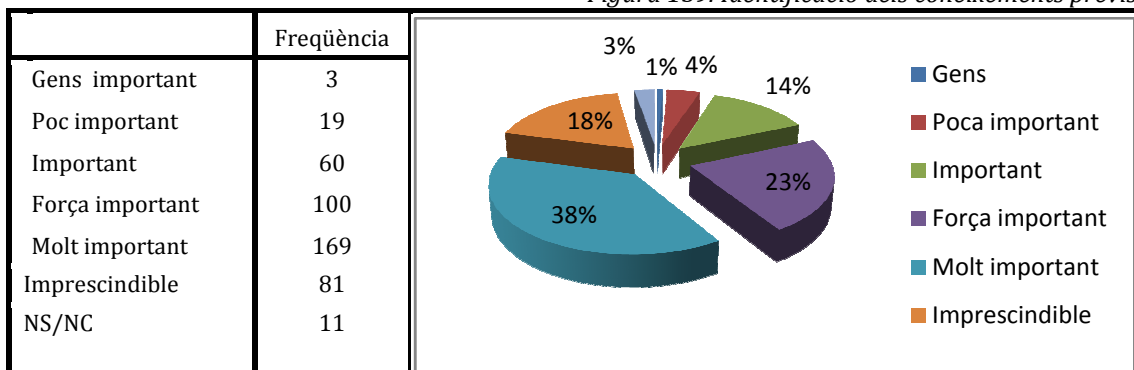
Figura 158. Organització del procés i activitats d'avaluació.

Identificar els coneixements i la preparació prèvia dels alumnes

No tant imprescindible però si molt o força important es valora la possibilitat de fer una prova diagnòstica per observar amb quins coneixements o habilitats inicien els aprenentatges els estudiants. Malgrat tot un 79% creu que és força, molt important o imprescindible.

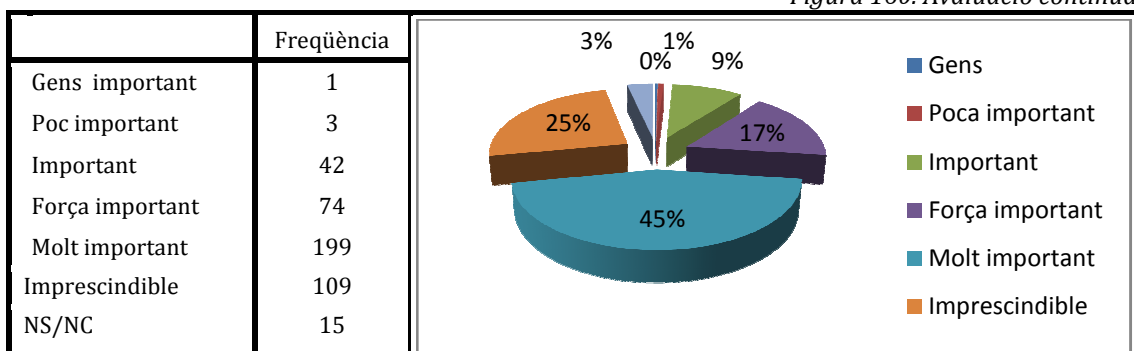
Figura 159. Identificació dels coneixements previs.

Portar a terme una avaluació continua

En la mateixa franja d'importància se situa l'avaluació continua. Per un 45% és considerada com molt important, no tant imprescindible ja que només un 25% creu que ho és. No obstant el 87% creu que és força molt important o imprescindible.

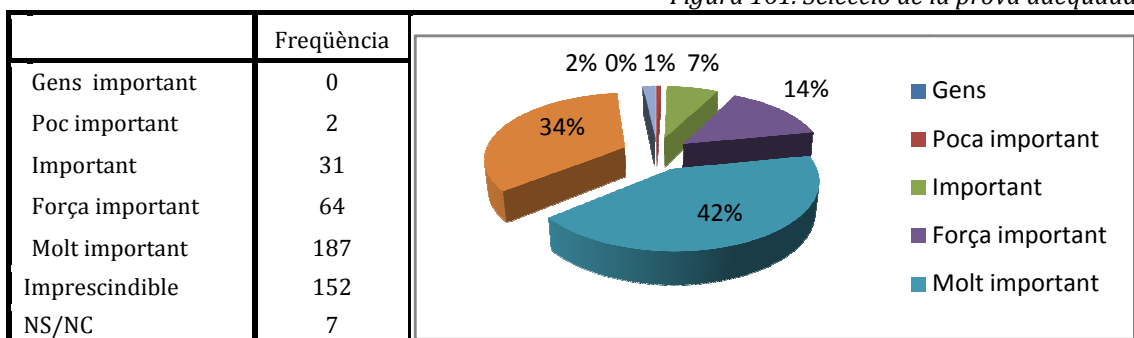
Figura 160. Avaluació continua.

Seleccionar el tipus de prova adequada

Un 76% creuen que és molt important o imprescindible seleccionar el tipus de prova. També ho és conèixer diferents tipus de prova i tenir els elements i criteris per a seleccionar-la.

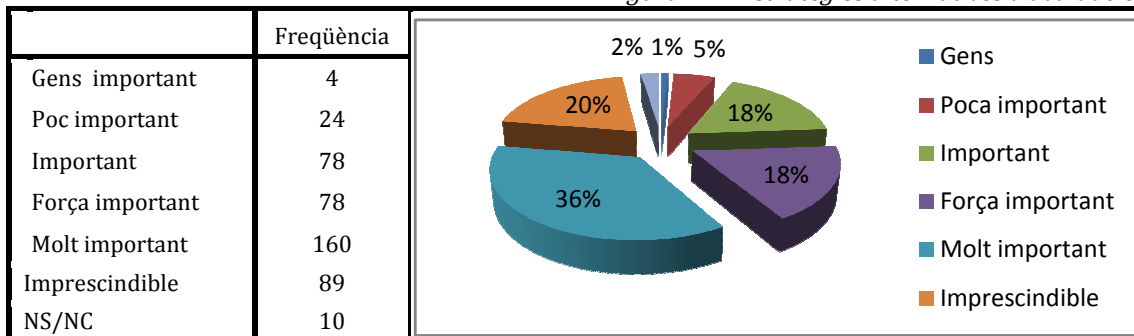
Figura 161. Selecció de la prova adequada.

Utilitzar estratègies alternatives d'avaluació

Si que es considera molt important per un 36% de la població enquestada, però els percentatges restants estan força repartits entre els diferents valors existents. En aquest cas, encara que la valoració més elevada correspon al valor de molt important el percentatge comprès entre el que és important al que és gens important és d'un 25%.

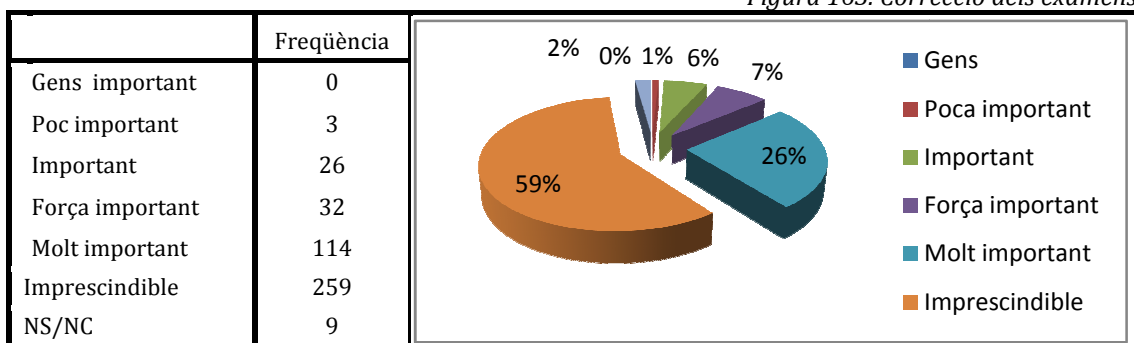
Figura 162. Estratègies alternatives d'avaluació.

Corregir exàmens dels alumnes

La correcció dels exàmens si que sembla ser un tema que preocupa. Un 58% considera imprescindible tenir criteris ben definits per a corregir els exàmens, i un 91% creu que és força, molt important o imprescindible.

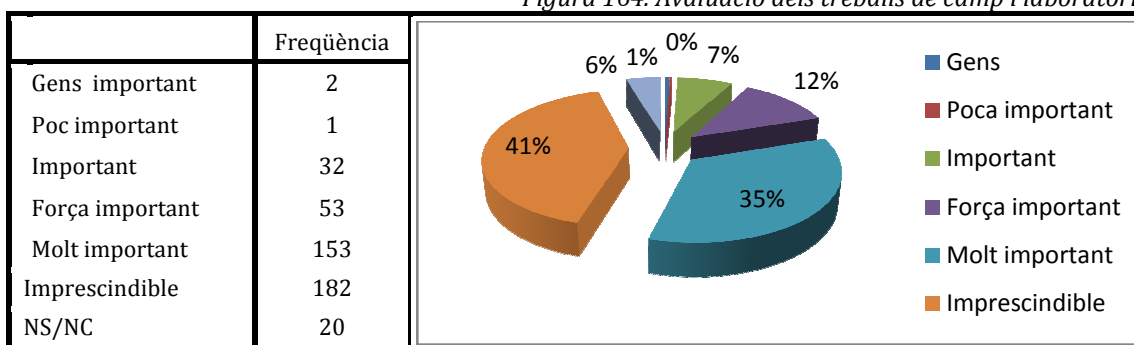
Figura 163. Correcció dels examens.

Avaluar les pràctiques de laboratori o treballs de camp

Hi ha també una gran demanda sobre l'avaluació en els treballs no estandarditzats: pràctiques de laboratori, treballs de camps o altres tasques que no són fàcilment avaluable ja que no es poden resoldre a través de proves escrites o altre proves més comuns. Un 76% creuen que és molt important o imprescindible.

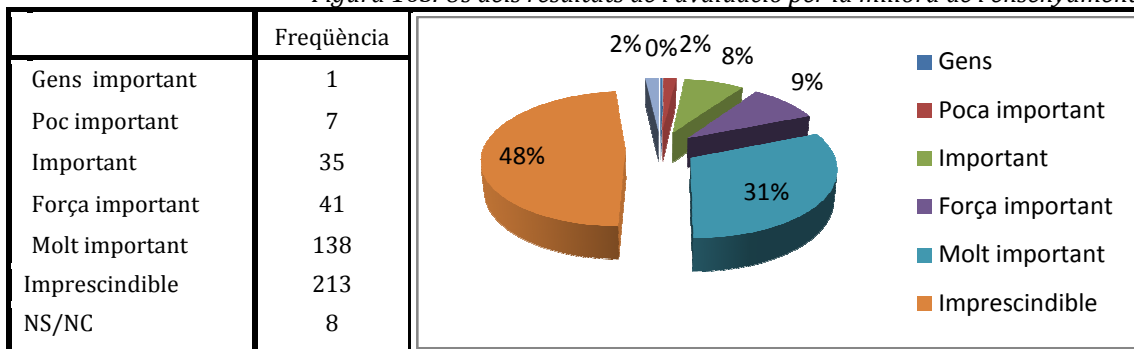
Figura 164. Avaluació dels treballs de camp i laboratori.

Utilitzar l'avaluació dels alumnes per a reflexionar sobre la millora del procés d'ensenyament

De imprescindible i molt important, en un 79%, valoren els docents utilitzar els resultats de les avaluacions dels estudiants per a reflexionar sobre totes les variables que intervenen en la docència.

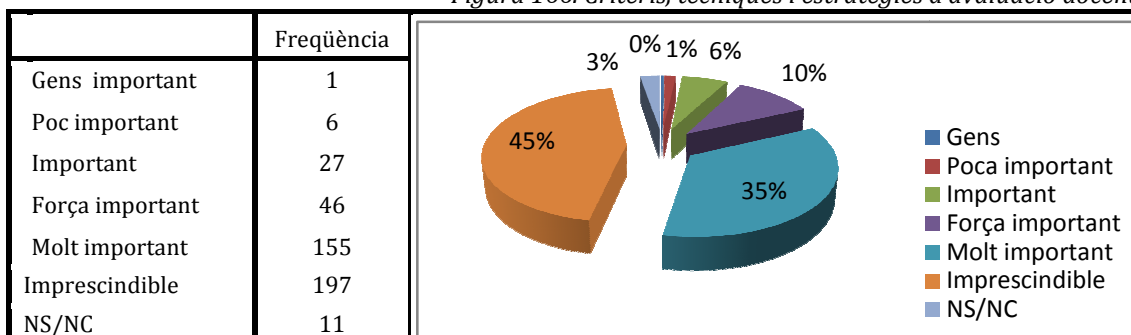
Figura 165. Ús dels resultats de l'avaluació per la millora de l'ensenyament.

Conèixer criteris, tècniques i estratègies per avaluar la pròpia activitat docent

També consideren molt important o imprescindible que l'activitat docent sigui també objecte d'avaluació. Un 80% ho consideren d'aquesta manera.

Figura 166. Criteris, tècniques i estratègies d'avaluació docent.

En relació a l'avaluació els diferents factors es consideren entre els valors de molt important, imprescindible.

Quadre 64. Resum avaluació.

	Organitzar procés i activitat.	Avaluació diagnòstica	Avaluació continua	Selecció prova	Estratègies alternatives	Correcció exàmens	Avaluació Treball camp	Reflexió resultats	Avaluació activitat docent
Gens	0,20%	0,70%	0,20%	0%	0,90%	0%	0,50%	0,20%	0,20%
Poc	0,20%	4,30%	0,70%	0,50%	5,40%	0,70%	0,20%	1,60%	1,40%
Important	6,30%	13,50%	9,50%	7%	17,60%	5,90%	7,20%	7,90%	6,10%
Força	8,40%	22,60%	16,70%	14,40%	17,60%	7,20%	12%	9,30%	10,40%
Molt	32,30%	38,10%	44,90%	42,20%	36%	25,70%	34,50%	31,20%	35%
Imprescindible	51,50%	18,30%	24,60%	34,30%	20,10%	58,50%	41,10%	48,10%	44,50%

L'avaluació és un dels factors de la docència que està considerada com important i necessària pels professors i professores. Els aspectes de l'avaluació que més valoren són:

- La correcció dels exàmens.
- L'organització de les activitats d'avaluació dins el procés d'ensenyament aprenentatge.
- L'avaluació continua.

Aportacions dels docents entorn l'avaluació

Les aportacions que fan els docents en aquest apartat és molt mins. (Vegeu-ne més detalls en annex 20).

Només quatre docents afegeixen altres qüestions no esmentades en els subapartats.

Tres de les aportacions fan referència a la motivació dels alumnes per aprofundir sobre el treball que se'ls demana com a mínims per "aprovar" l'assignatura en treballs que estiguin dins o fora de l'aula.

La restant aportació fa referència a la necessitat de gaudir de criteris d'avaluació qualitativa, que són els més difícils d'aconseguir i encara menys si aquest s'han de compartir amb l'equip docent.

Quant a la relació professorat - estudiants

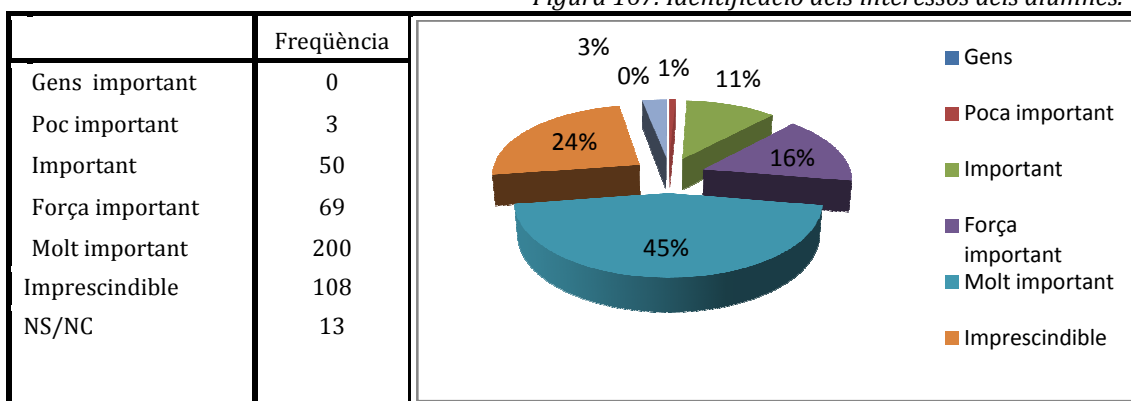
El quart apartat està dedicat a la relació entre estudiants i professorat. Els ítems que es contemplen són els següents:

- Identificar els interessos dels estudiants.
- Utilitzar amb èxit estratègies de motivació.
- Crear un clima positiu a l'aula.
- Potenciar la participació dels alumnes en la dinàmica de classe.
- Mantenir un cert entusiasme a la hora d'impartir las classes.
- Establir relacions interpersonals amb els alumnes (fins i tot amb temes aliens a l'assignatura) sense perdre de vista els objectius docents.
- Tractar a l'alumne/a de forma personalitzada.
- Desenvolupar activitats d'orientació en els aprenentatges dels alumnes.
- Desenvolupar las tasques d'orientació del grup – classe.

Identificar els interessos dels alumnes

Quant a la relació del professorat amb l'alumnat, la identificació dels interessos dels estudiants és un aspecte considerat molt important per un 45% dels docents. Un 85% consideren que és força important, molt important o imprescindible.

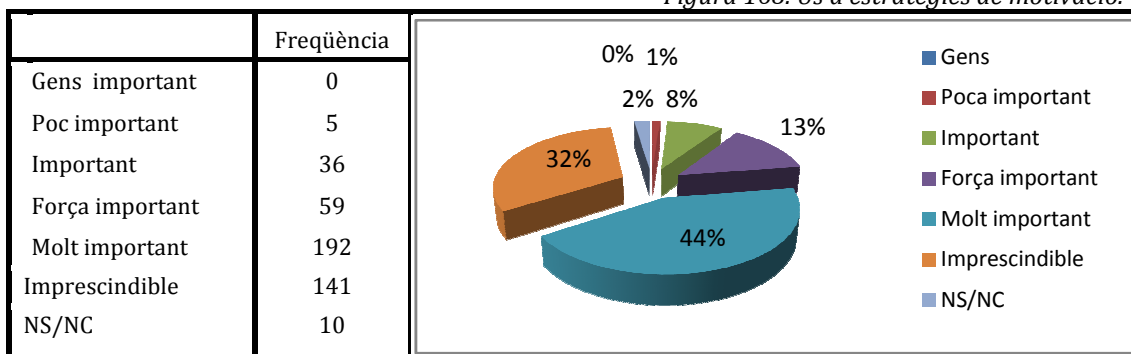
Figura 167. Identificació dels interessos dels alumnes.

Utilitzar amb èxit estratègies de motivació

També està considerat molt important gaudir i utilitzar estratègies que aportin la motivació dels estudiants sempre que l'ús d'aquestes sigui profitós i beneficiï els aprenentatges i la marxa del treball a l'aula. Un 44% creu que això és molt important i un 76% creu que és molt important o imprescindible.

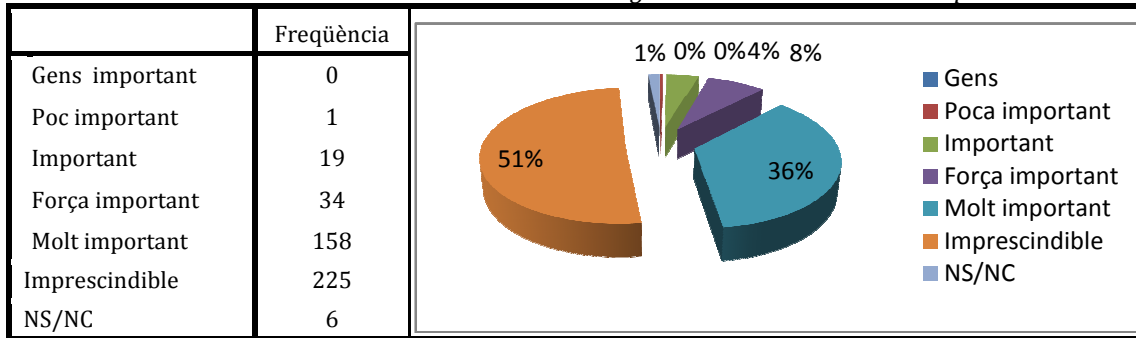
Figura 168. Ús d'estratègies de motivació.

Crear un clima positiu a l'aula

Obtenir un clima positiu a l'aula que generi treball, participació i bones relacions personals és dels temes que més de la meitat dels docents enquestats consideren imprescindible per seguir endavant. Un 87% creuen que és molt important o imprescindible.

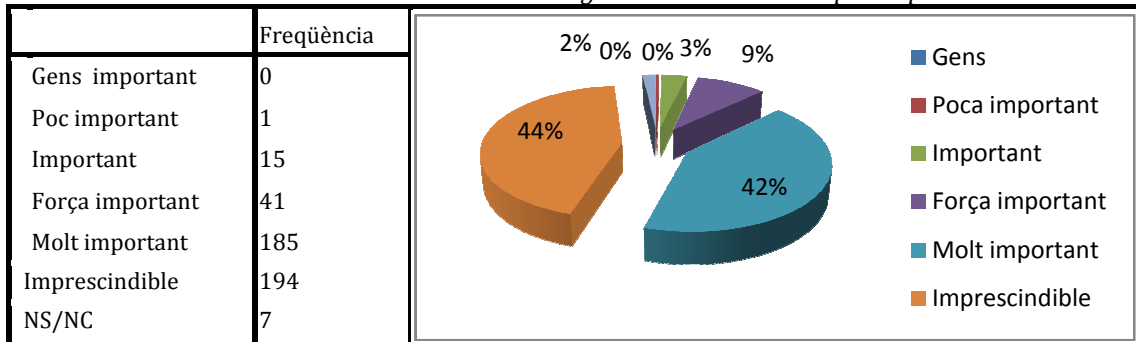
Figura 169. Creació d'un clima positiu a l'aula.

Potenciar la participació dels alumnes en la dinàmica de classe

Que el bon clima d'aula serveixi perquè els estudiants participin activament en totes les activitats proposades és un aspecte que pren una valoració molt alta. Un 86% creu que és molt important o imprescindible mentre que només un 3% creu que la importància és relativa o nul·la.

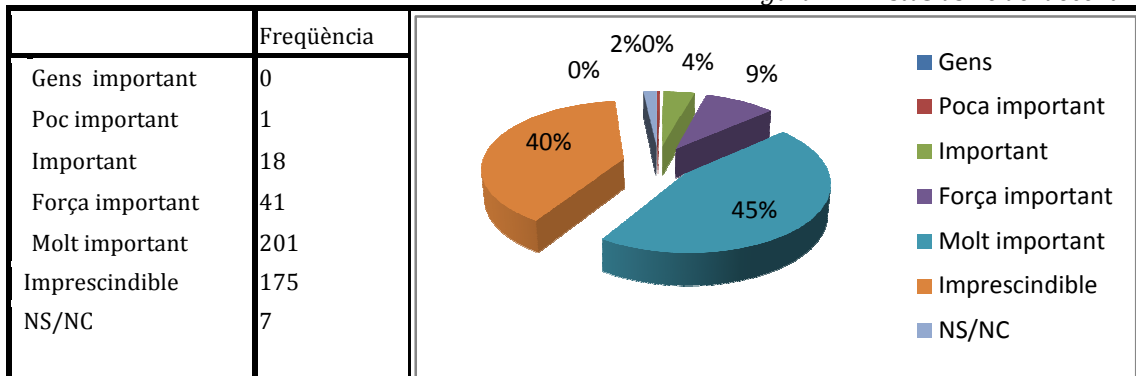
Figura 170. Potenciar la participació dels alumnes.

Mantenir cert entusiasme en impartir las classes

La motivació del professorat també és un factor que es valora molt positivament. Un 45% dels docents creu que mantenir l'entusiasme en les explicacions i en totes les activitats proposades és molt important i un 85% creu que és molt important o imprescindible.

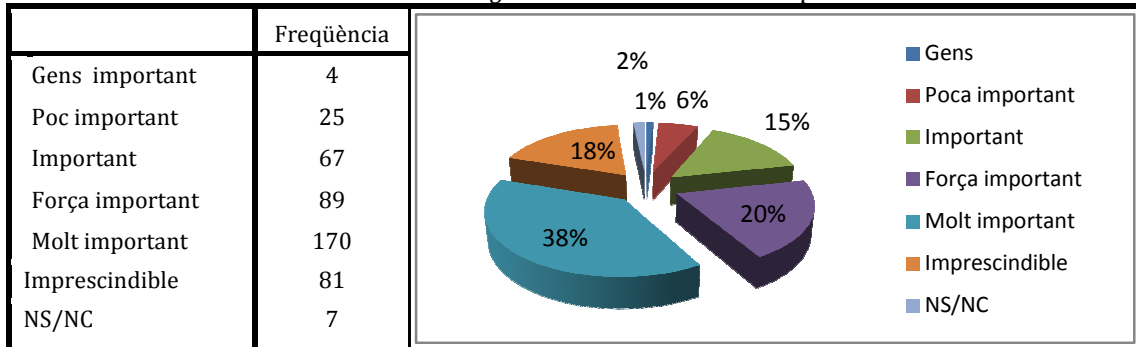
Figura 171. Estusiasme del docent.

Establir relacions interpersonals amb els alumnes (fins i tot amb temes aliens a l'assignatura) sense perdre de vista els objectius docents

Els docents consideren molt important tenir unes relacions òptimes amb els alumnes sempre que aquestes estiguin cenyides a qüestions professionals encara que aquestes precisin d'actuacions fora de l'aula. Un 38% creuen que és molt important mentre que un 56% creuen que és molt important o imprescindible.

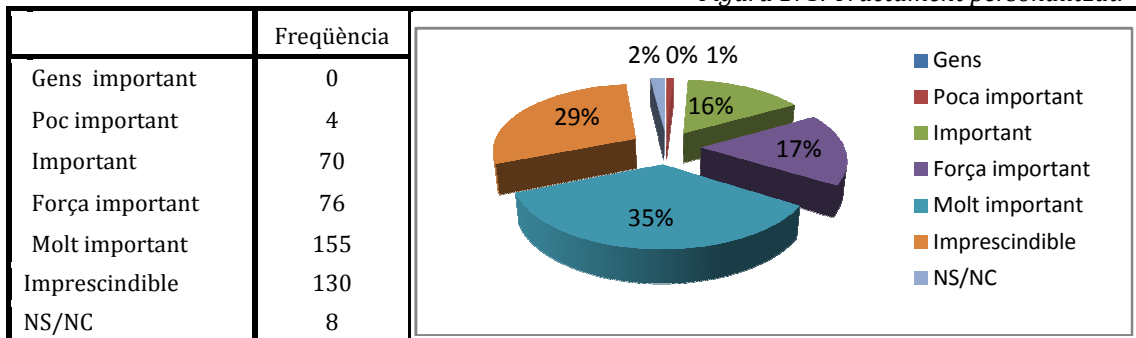
Figura 172. Les relacions interpersonals amb els estudiants.

Tractar a l'alumne/a de forma personalitzada

La feina que es realitza amb tot el grup d'estudiants és força important però en moltes ocasions es fa necessari el tractament personalitzat amb alguns alumnes. Tenir estratègies per a fer-ho de manera diferenciada en funció de la problemàtica personal és un dels aspectes considerat molt important pel 35% dels docents, Un 64% creuen que és molt important o imprescindible.

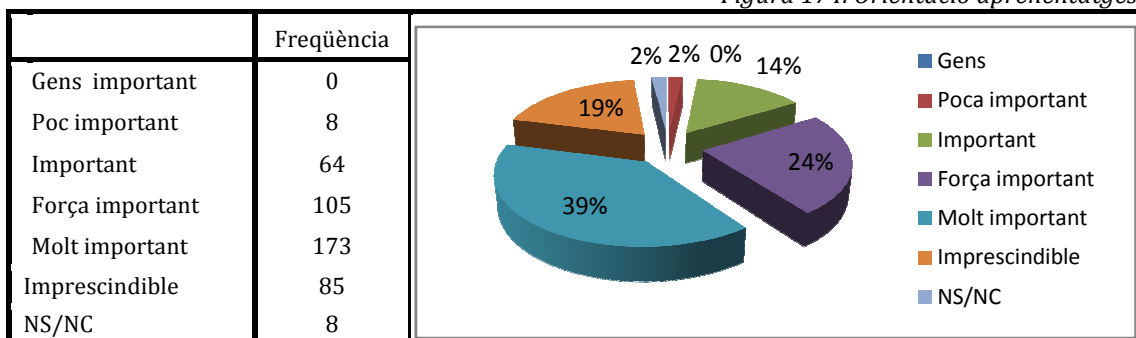
Figura 173. Tractament personalitzat.

Desenvolupar activitats d'orientació en els aprenentatges dels alumnes

Quan el tractament personalitzat es refereix al seguiment acurat dels aprenentatges i a una orientació particularitzada als alumnes, es valora positivament. Un 58% dels docents opinen que és molt important o imprescindible i un 82% se situen en la franja de valoració alta (entre el força important i imprescindible).

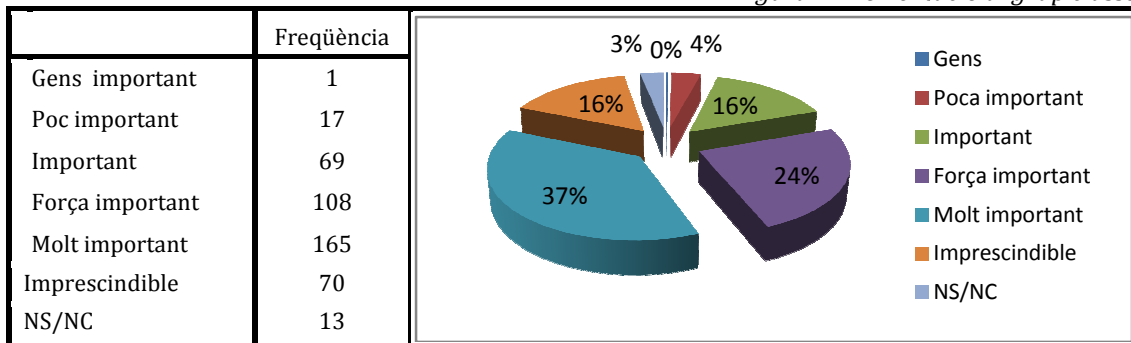
Figura 174. Orientació aprenentatges.

Desenvolupar les tasques d'orientació del grup classe

El desenvolupament de les tasques d'orientació adreçades al grup classe i no de manera personal es considera molt important o força important que és on es situa la màxima valoració: un 61%. Els docents que ho consideren imprescindible i els qui ho creuen només d'importància relativa estan en el mateix percentatge de valoració: un 16%.

Figura 175. Orientació al grup classe.

Quadre 66. Resum relacions professor/estudiants.

RELACIÓ PROFESSORAT - ESTUDIANTS										
	Identificar interessos	Ús d'estratègies de motivació	Clima positiu a l'aula	Participació alumnes	Motivació docent	Relacions interpersonals	Tractament personalitzat	Orientació aprenentatges	Orientació al grup	TOTALS
Gens important	0%	0%	0%	0%	0%	0,90%	0%	0%	0,20%	1,1%
Poc important	0,70%	1,10%	0,20%	0,20%	0,20%	5,60%	0,90%	1,80%	3,80%	1,6%
Important	11,30%	8,10%	4,30%	3,40%	4,10%	15,10%	15,80%	14,40%	15,60%	10,2%
Força important	15,60%	13,30%	7,70%	9,30%	9,30%	20,10%	17,20%	23,70%	24,40%	15,6%
Molt important	45,10%	43,30%	35,70%	41,80%	45,40%	38,40%	35%	39,10%	37,20%	40,1%
Imprescindible	24,40%	31,80%	50,80%	43,80%	39,50%	18,30%	29,30%	19,20%	15,80%	30,32%

Les relacions professor/a- alumne/a són molt importants per la majoria de docents. Els percentatges més elevats estan situats entre els valors de molt important i imprescindible.

Els aspectes de l'apartat de les relacions que estan més valorats són:

- La creació d'un clima positiu a l'aula.
- Mantenir l'entusiasme i la motivació per part del docent a l'hora d'impartir les classes.

Modalitat formativa utilitzada

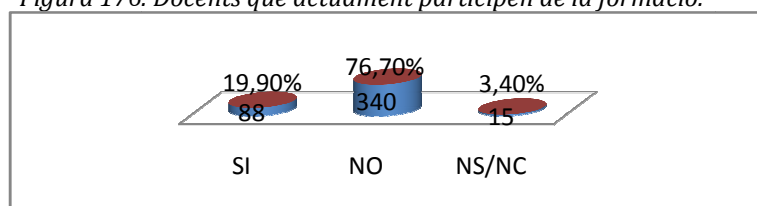
En els apartats següents als relacionats amb la docència les preguntes interroguen als docents sobre la seva formació: temes en els que actualment s'estan formant i modalitat que més han utilitzat o utilitzen per a formar-se.

La primera de les preguntes d'aquesta segona part del qüestionari demana als docents si actualment està cursant alguna formació, i si la fa, en quin dels quatre camps proposat en els apartats anteriors, ho està fent.

Actualment s'està formant?

Una molt bona part dels docents, un 76,7% no estan rebent en l'actualitat cap tipus de formació. Només un 19,9% ho estan fent.

Figura 176. Docents que actualment participen de la formació.

Actualment s'està formant en algun dels aspectes esmentats?

Els 88 docents que han contestat afirmativament i que representen el 19,9% dels enquestats estan rebent actualment formació en els quatre camps esmentats però alguns d'ells no únicament en un sol aspecte. Alguns s'estan formant en metodologia i planificació a la vegada mentre altres ho estan fent en els quatre aspectes a l'hora. Les combinacions per les quals opten els docents enquestats són diverses.

La màxima freqüència la trobem situada en l'apartat de la metodologia, pel que fa pensar que és la que valoren més.

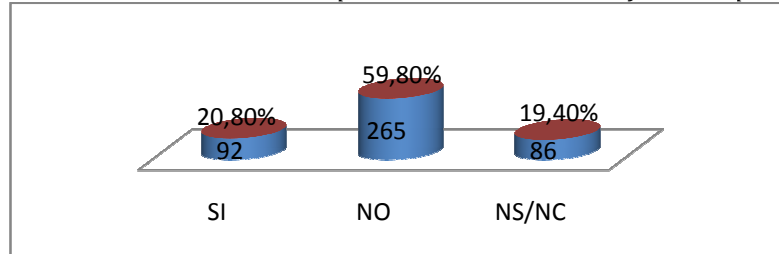
Quadre 67. Aspectes dels quals reben formació.

TEMES	FREQÜÈNCIES	PERCENTATGES
Planificació.	9	2%
Metodologia.	14	3.20%
Avaluació.	5	1.10%
Relació pro/alumnes.	7	1.60%
Planificació i metodologia.	8	1.1%
Planificació, metodologia i avaluació.	5	1.8%
Planificació, metodologia, avaluació i relació prof-alum.	11	1.1%
Planificació i avaluació.	3	0.7%
Planificació i relació prof-alum.	1	0.2%
Planificació, avaluació i relació prof-alum.	2	0.5%
Metodologia i relació prof-alum.	2	0.5%
Metodologia i avaluació.	3	0.7%
NS/NC	368	83,10%

Considera suficient la formació que realitza per actualitzar els seus coneixements pedagògics?

La majoria dels docents consideren que l'oferta formativa a nivell pedagògic que tenen actualment és insuficient per a realitzar les tasques que tenen encomanades. Un 59,8% dels docents ho consideren sota aquesta perspectiva. Només un 20,8% creu que és suficient.

Figura 177. Sobre la consideració que tenen els docents de la formació pedagògica.

Aportacions dels docent entorn la necessitat de rebre formació

Les aportacions que fan els docents en relació a la necessitat que tenen de formar-se són les que es presenten a continuació (vegeu més detalls en annex 21).

Una ampla majoria afirmen que és totalment necessària la formació pedagògica ja que la docència és una activitat complexa i dinàmica per la qual no hi ha establerta una formació inicial.

També hi ha algunes aportacions que, en contradicció a les aportacions anteriors, consideren que la formació pedagògica no és necessària i que l'experiència és la millor formació.

Hi ha docents que exposen que independentment de la modalitat formativa la formació continua és necessària i que la institució universitària hauria de ser la responsable de facilitar-la.

Alguns docents afirmen estar realitzant formació pedagògica i la valoren positivament. D'altres afirmen no fer-ne o fins i tot no haver-ne fet mai.

Alguns docents troben que per a que hi hagués una bona formació caldria superar certs obstacles interns de la pròpia institució universitària: fer una oferta formativa de major qualitat i no enfocada únicament a l'àmbit de coneixement sinó també en relació al camp de la pedagogia, o altres externs com la manca de temps. O altres inconvenients que venen donats per la globalització o per la imposició social o de la pròpia Administració.

Sigui com sigui, un dels aspectes que es valoren de molt necessaris, és el domini de la matèria que s'està impartint. Seria un dels condicionants bàsics per a la docència.

Alguns afirmen que a més de formació pedagògica també caldria una oferta formativa en continguts per a cada àmbit professional.

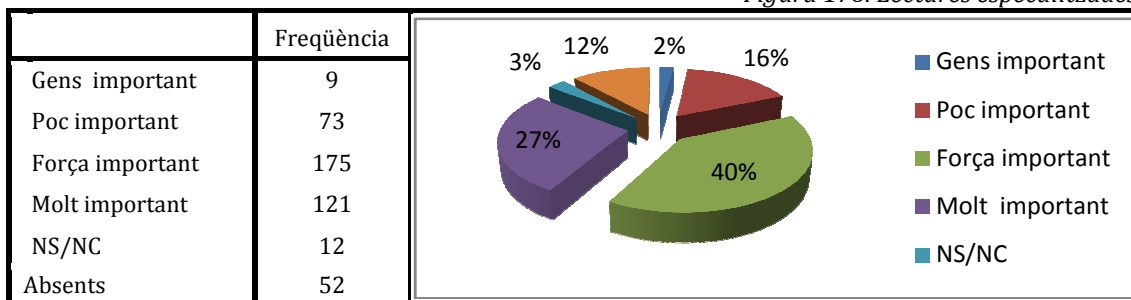
Modalitat formativa que utilitza o ha utilitzat per a la seva capacitat

En aquest apartat es demana als professors i professores que indiquin quina és la modalitat formativa que més utilitzen actualment o han utilitzat en el seu bagatge formatiu. Conèixer les modalitats emprades pot orientar en saber quina pot ser la més apropiada o adequada a les característiques, necessitats o particularitats dels professors i professores.

Lectures especialitzades

Un 67% dels docents consideren les lectures especialitzades són un recurs molt o força important de formació i l'utilitzen de manera habitual.

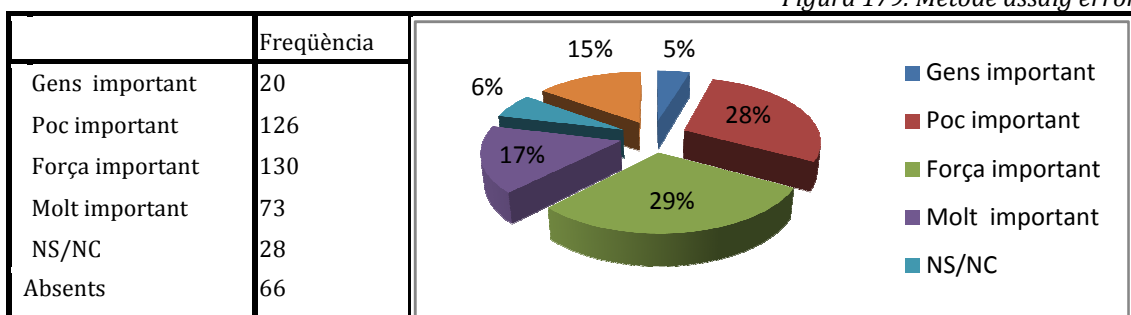
Figura 178. Lectures especialitzades.

Mètode d'assaig error

El mètode d'assaig error està valorat pels docents però potser d'una forma més relativa que les altres modalitats. Tot i que un 46% valoren aquest mètode entre força o molt important el 33% restant ho consideren poc o gens important.

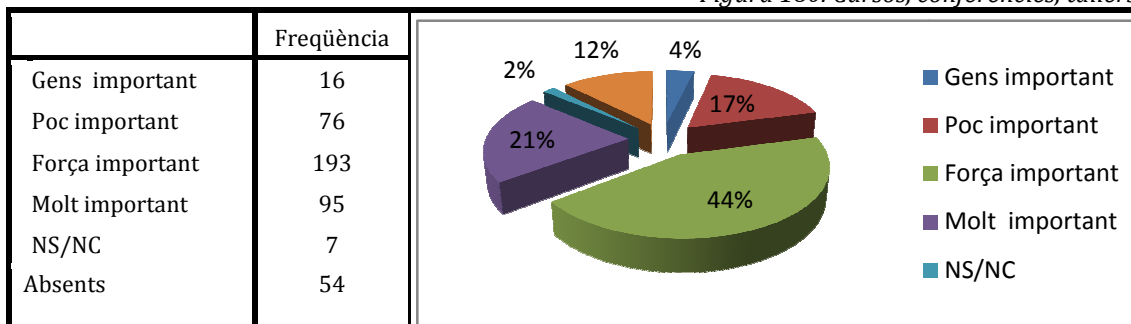
Figura 179. Mètode assaig error.

Cursos, conferències, tallers

És força o molt important l'assistència a cursos, conferències o tallers. La valoració que en fan els docents és alta, entre un 44% que els valoren de molt important o un 65% que consideren que és força o molt important.

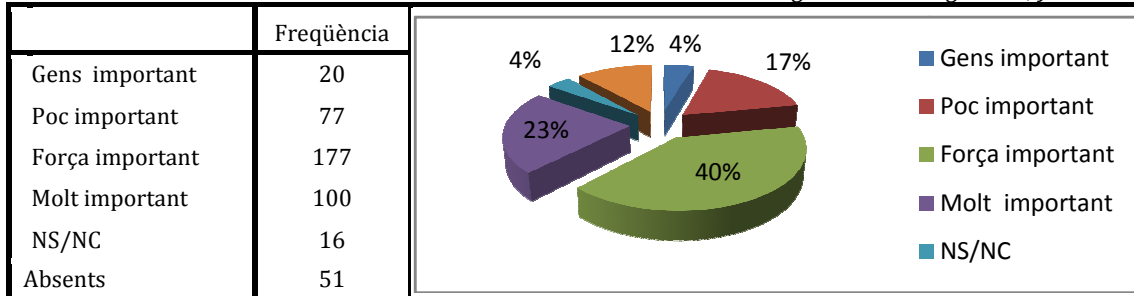
Figura 180. Cursos, conferències, tallers.

Congressos, Jornades,...

L'assistència a Congressos, Jornades o altres modalitats formatives que presenten continguts i experiències en poc temps, són també altament valorats. Un 63% creuen que són molt o força importants.

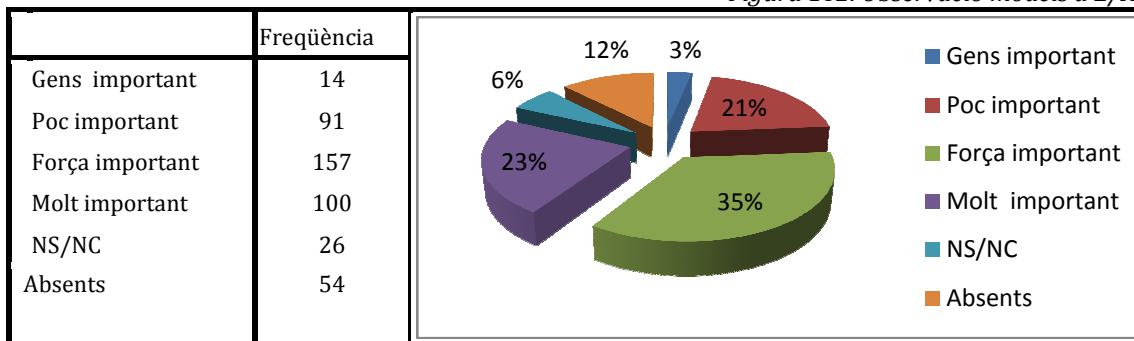
Figura 181. Congressos, Jornades.

Observació de diferents models d'ensenyament / aprenentatge

Mentre un 58% creu que ser observador de diferents models d'E/A és una bona manera de formar-se, un 24% considera que ho és poc o gens.

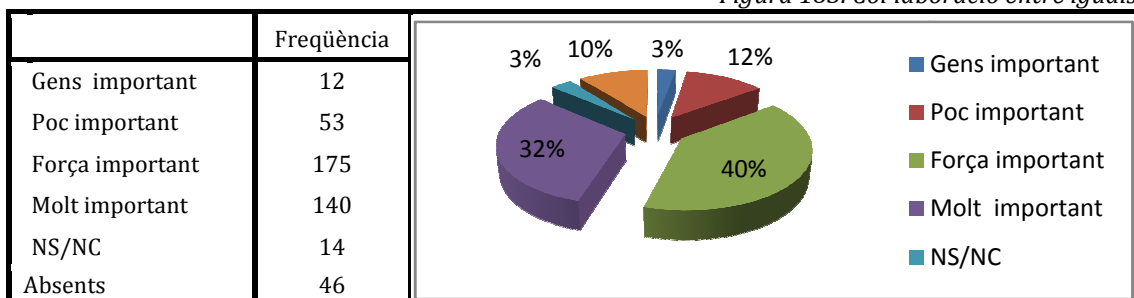
Figura 182. Observació models d'E/A.

Col·laboració entre iguals

La col·laboració entre iguals si que està molt ben considerada i per tant molt ben valorada. Un 72% opinen que és una molt bona modalitat formativa.

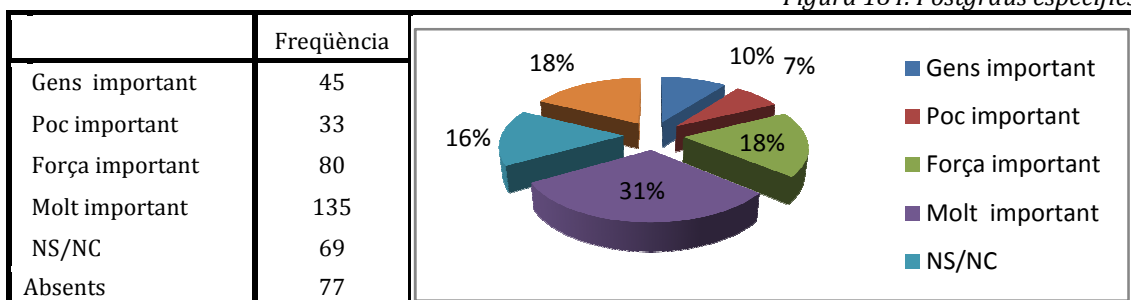
Figura 183. Col·laboració entre iguals.

Postgraus específics

Els postgraus estan també valorats de molt important per un 31% dels docents. No obstant aquesta és una de les modalitats formatives en la que els percentatges estan més repartits entre els diferents valors.

Figura 184. Postgraus específics.

Quadre 68. Resum de les modalitats formatives utilitzades pels docents

	Lectures espec.	Assaig-error	Cursos, conferències, tallers	Congressos, Jornades	Observació models	Col·laboració entre iguals	Postgraus
Gens impor.	2,00%	4,50%	3,60%	4,50%	3,20%	2,70%	10,20%
Poc impor.	16,50%	28,40%	17,20%	17,40%	20,50%	12%	7,40%
Força impor.	39,50%	29,30%	43,60%	40%	35,40%	39,50%	18,10%
Molt impor.	27,30%	16,50%	21,40%	22,60%	22,60%	31,60%	30,50%
NS/NC	2,70%	6,30%	1,60%	3,60%	5,90%	3,20%	15,60%
Absents	11,70%	14,90%	12,20%	11,50%	12,20%	10,40%	17,40%

Per ordre de prioritats la modalitat formativa més emprada és la de la col·laboració entre iguals seguidament de la de l'assistència a cursos, conferències, tallers o altres modalitats paral·leles.

Aportacions dels docents entorn les modalitats formatives

Quan s'ha demanat als docents justificuessin quines eren les raons per les quals havia escollit les opcions esmentades per a fer la seva formació s'han fet les següents aportacions (vegeu més detalls en l'annex 22).

- Per què són les "possibles" o perquè estan més abast. Moltes vegades les modalitats formatives a les que s'ha accedit no han estat les escollides per que es consideres la millor opció. Moltes vegades la tria ha vingut donada per raons alienes a l'opció personal: manca de temps, manca de propostes o dificultats en l'accés entre d'altres. De vegades també són les que s'han de fer perquè són les que proposa la mateixa Universitat
- L'assistència a cursos, seminaris, Congressos o Jornades no solament perquè aporten molta informació i experiències en poc temps sinó que a més permeten establir relacions amb altres professionals. També perquè possibiliten establir un lligam entre la teoria i la pràctica.
- Les lectures perquè suposen un complement perfecte per a qualsevol modalitat formativa.
- L'assaig error es destaca com a modalitat formativa però en la majoria d'ocasions és el que s'ha utilitzat per manca de poder accedir a altres propostes per manca

Alguns docents apunten altres mètodes que no s'utilitzen de manera habitual com ara l'autoaprenentatge o altres mètodes que poden considerar l'educació des d'una perspectiva bàsicament instructiu.

La formació en general, sigui quina sigui, la modalitat emprada permet no solament enriquir-se professionalment sinó que pot facilitar opinió crítica.

Considera necessària la formació pedagògica

En els quadres que es presenten a continuació es pot observar el resum on es concreten la percepció que tenen els docents sobre la necessitat de rebre una formació pedagògica i la justificació que ofereixen sobre el format en que prefereixen rebre-la.

Quadre 69. Percepció dels docents sobre la necessitat de rebre una formació pedagògica.

. La formació pedagògica a la Universitat és molt necessària
. La formació és important però l'experiència aporta el mateix.
. La formació cal que sigui permanent a expenses de la modalitat formativa emprada.
. Hi ha manca d'oferta formativa a la Universitat:
- En formació pedagògica.
- En formació investigadora.
Per accedir a la formació calen condicions coma ara:
- Motivació del docents.
- Que respongui a les necessitats reals.
- Que sigui actual.
- Que la imparteixi un expert.
- Que també aportí experiències.

Format en que fa la formació. Justificació.

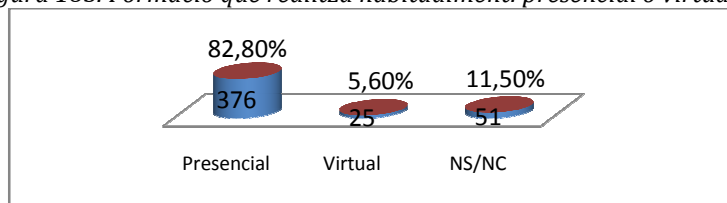
Quadre 70. Formats formatius més habituals.

FORMAT	RAONS PER LES QUE L'UTILITZA
Els que han escollit	. Perquè són les de més fàcil accés: preu, proximitat, horari, etc. . Perquè són les úniques que hi ha. . Perquè són les que obliguen a fer.
Cursos, conferències,	. Complementen les lectures i el treball personal. . Ajuda a perfeccionar. . Permeten el debat. . Experiències d'experts.
Tallers seminaris	. Per la metodologia. . Per la interacció que faciliten. . Per l'experiència compartida. . Lligam teoria i pràctica.
Congressos, Jornades	. Cal presentar experiències. . Potencia el traspàs d'experiències. . Permet aprofundir temàtiques. . Mostren altres realitats.
Lectures especialitzades	. Són el complement perfecte. . Actualitza constantment els coneixements. . Permet rebassar les fronteres.
Aprenentatge entre iguals	. Permet el modelatge en aspectes que són difícil d'aprendre d'altres formes: relacions professors – alumnes. . Permet compartir. . S'aprèn dels que tenen experiència. . Permet preguntes més directes.
Postgraus	. Aporta elements per la investigació.
Assaig error	. A través de l'assaig error s'aconsegueix experiència significativa. . És el més adequat ja que cada curs té la seva dinàmica.

La seva formació ha estat habitualment presencial o virtual?

Una ampla majoria de docents declara haver rebut la formació bàsicament de manera presencial, un 82,8%. Només un 5,6% diu haver fet una formació virtual. La formació més practicada és, doncs, la presencial.

Figura 185. Formació que realitza habitualment: presencial o virtual.

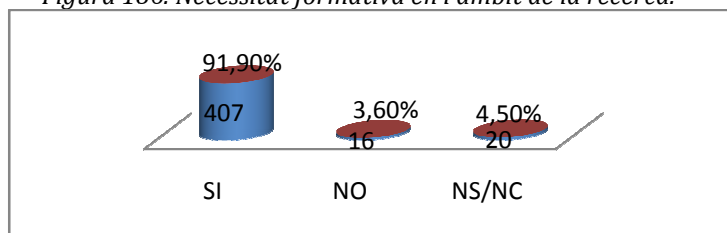

Considera necessària la formació en l'àmbit de la recerca?

La formació pedagògica s'han anat considerant necessària al llarg de tot el qüestionari. Ara es pregunta als docents sobre la importància que li atorguen a la formació per a la investigació.

Quasi de manera unànim, en un 91,9% consideren de vital importància rebre formació per a investigar. Només un 3,6% consideren que és poc o gens important.

Figura 186. Necessitat formativa en l'àmbit de la recerca.

Quin grau de necessitat formativa té sobre els temes que es presenten?

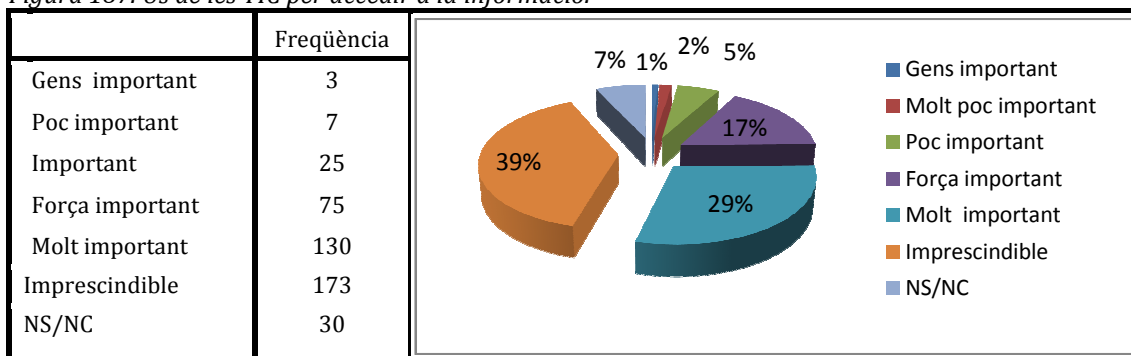
En aquesta pregunta es demana als docents que explicitin quin són els temes sobre els quals necessita formar-se. Els temes que proposen són els següents:

- Ús de les TIC per accedir a la informació.
- Coneixement de programes d'anàlisi de dades.
- Investigació en el seu àmbit de treball.
- Gestió de projectes d'investigació.

En l'ús de tecnologies per accedir a la informació

L'ús de les TIC per a accedir a la informació és una de les necessitats considerada com imprescindible per al 39% dels docents. Un 29% ho consideren molt important i per un 85% a importància està situada entre el força important i imprescindible.

Figura 187. Ús de les TIC per accedir a la informació.

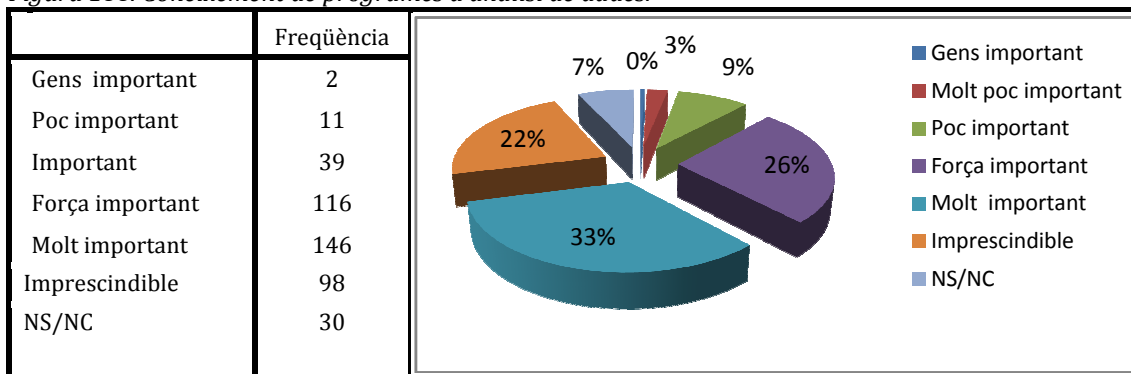

Coneixement de programes d'anàlisi de dades

El coneixement de programes que puguin facilitar el treball amb dades, a nivell informàtic és una altra de les necessitats considerada rellevant. No està considerada tant imprescindible com l'anterior però sí com molt important. Un 33% ho entén d'aquesta manera.

El 81% opta pels valors compresos entre el força important i imprescindible.

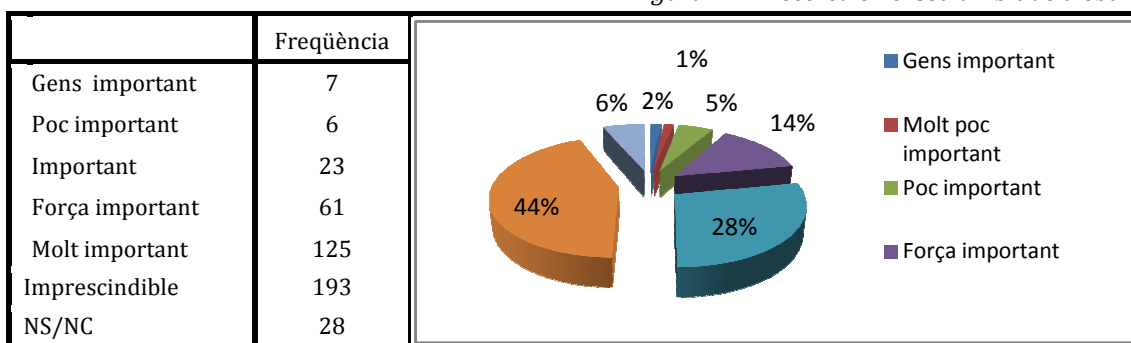
Figura 188. Coneixement de programes d'anàlisi de dades.

Recerca en el seu àmbit de treball

Quan la formació que s'ha de rebre està implicada en la investigació que es pot realitzar des de l'àmbit de treball particular la necessitat es valora d'imprescindible per un 44% dels docents enquestats. El 86% creu que és força important, molt important o imprescindible.

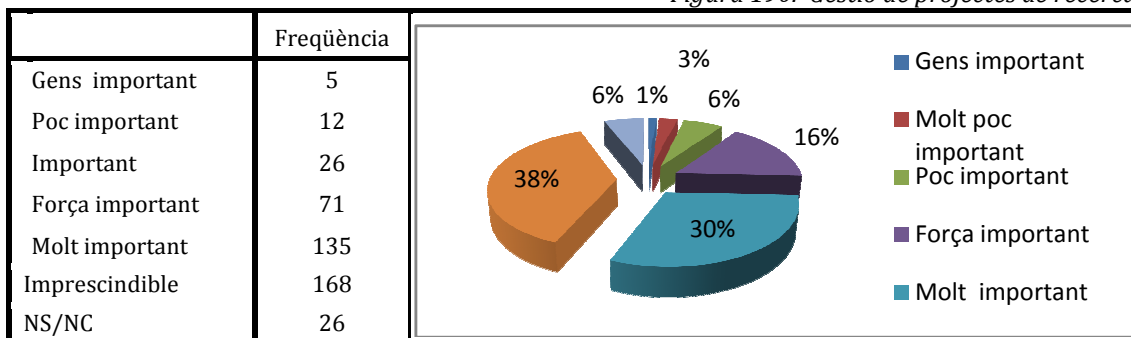
Figura 189. Recerca en el seu àmbit de treball.

Gestió de projectes d'investigació

També té la alta prioritat la formació en la gestió de projectes d'investigació. Un 38% creu que és imprescindible i un 84% té la seva opinió entre els valors de força important a imprescindible.

Figura 190. Gestió de projectes de recerca.

Quines condicions creu que hauria de tenir la formació permanent perquè fos adequada a les seves necessitats i interessos??

Els docents consideren que la formació hauria de tenir certes condicions per a ser portada a terme i aporten els comentaris que les justifiquen (vegeu més detalls en annex 23).

Alguns docents exposen la dificultat que suposa la docència per a justificar la necessitat d'obtenir una bona formació. D'altres ho fan tenint en compte el format.

El resum de les condicions que els docents creuen que hauria de tenir la formació es pot veure en el quadre següent.

Quadre 71. Condicions que hauria de reunir de la formació.

CONDICIONS
. Lligades al reconeixement de la complexitat de l'educació.
. Al format; virtual, presencial, semipresencial, mixta, a distància.
. Que sigui pràctica.
. Que sigui actual.
. Que sigui flexible en horaris i temàtica, compatible amb el treball o en hores de feina.
. Lligada a la realitat.
. Planificada i recolzada per la institució universitària.
. Que contempli una o varies modalitats formatives.
. Que permeti ser avaluada.
. Impartida per experts.
. Que aportí experiències.
. Que gaudeixi de materials adequats.
. Que sigui de qualitat, adequada als interessos.
. Que permeti i possibiliti innovacions.
. Que promougui la investigació.
. Que estigui encara a aconseguir les competències dels estudiants.
. Que tingui caràcter permanent.
. Que sigui motivadora.
. Que respongui a les necessitats dels docents.

En quins aspectes considera necessària la formació per a la investigació?

Els aspectes més rellevants que els docents destaquen per a la formació en la investigació són els que estan relacionats amb:

Quadre 72. Temes o aspectes que hauria de concretar la formació

ASPECTES QUE HAURIA DE CONCRETAR LA FORMACIÓ PER LA INVESTIGACIÓ
Relacionats amb:
. La divulgació dels resultats de les investigacions.
. La gestió de la investigació.
. La metodologia de investigació.
. Els possibles continguts per a investigar.

Aspectes que considera rellevants i que no s'han tingut en compte en el qüestionari

Les aportacions que realitzen els docents en aquest apartat són altament variades i tenen a veure en el quadre resum que es presenta seguidament. Vegeu més detalls en annex 24.

Quadre 73. Aspectes que afegiria i que no ha restat contemplats en el qüestionari

ALTRES ASPECTES QUE AFEGERIA
DOCÈNCIA
<ul style="list-style-type: none">• La consideració de les creences i concepcions de l'educació dels docents.• Planificar activitats per desenvolupar les competències dels estudiants i dels docents.• L'expertesa dels docents en la matèria que imparteixen.• La funcionalitat en les tasques que es realitzen.• Les necessitats dels docents.• El treball en equip dels docents.• El recolzament de les institucions.• Que es practiqui l'avaluació del professorat.• Que la formació aporti coneixements, habilitats i també valors.• Que la formació estigui oberta a fronteres.
RECERCA
<ul style="list-style-type: none">• La divulgació dels resultats de les investigacions.• La metodologia de investigació.• Aspectes relacionats amb la gestió dels grups d'investigació.• Amb la institució perquè vetlli perquè es realitzin investigacions.• Que les investigacions que es fan siguin útils.• Que les investigacions que es fan actualment es coneguin entre els docents.• Que es fomenti el treball en equip també en la investigació.• Que la investigació formi part del procés d/EA.
ALTRES ÀMBITS
<ul style="list-style-type: none">• L'estructura del currículum i els plans docents.• Les pràctiques docents.• Els obstacles que tenen alguns estudiants per seguir els estudis iniciats.• La funció de la Universitat i el seu rol en la formació permanent i en la investigació.• Els coneixement de les característiques dels alumnes.
ALTRES TEMES DE FORMACIÓ
<ul style="list-style-type: none">• Temes de direcció.• Pedagogia sistèmica.• Temes de direcció.• El treball col·laboratiu.• El pensament crític i la complexitat.

Triangulació de les dades dels qüestionaris

En aquest apartat es realitza la triangulació dels resultats obtinguts a través de l'enquesta en les tres institucions.

Analitzaré de manera comparativa els resultats obtinguts a través dels qüestionaris de les diferents universitats establint-ne els seus elements comuns. Les tres universitats són la Universitat de Barcelona (UB), la Universidad Nacional Tres de Febrero (UNTREF) i la Universidad de Valparaíso (VP). La comparació estarà en relació als grans blocs (i dintre d'ells els diferents apartats) del qüestionari: perfil professional, planificació de la docència, metodologia docent, avaluació, relacions professorat estudiants i formació. En cada apartat he tingut he inclòs també les aportacions més representatives de cada cas.

En els quadres que hi ha a continuació es pot observar la comparació entre els casos presentats i el resum d'allò més significatiu de cada apartat.

Perfils professionals

Quadre 74. Comparació perfils professionals de les diferents Universitats.

	UNIVERSITAT DE BARCELONA				UNIVERSIDAD N. TRES DE FEBRERO				UNIVERSIDAD DE VALPARAISO			
Edat	Homes	48,9%	Dones	49,5 %	Homes	53,9%	Dones	46,1 %	Homes	48,8%	Dones	36,1 %
Gènere	Equitat entre homes i dones				Hi ha més homes i dones				Majoritàriament masculina			
Dedicació	Exclusiva	70,4%	Parcial	26,9 %	Exclusiva	4,7%	Parcial	95,3 %	Exclusiva	48,8%	Parcial	49,4 %
Experiència	Experimentats	77,8 %	Novells	18,7 %	Experimentats	84,8 %	Novells	15,2 %	Experimentats	67,9 %	Novells	30 %
Experiència prèvia	Si	53,0 %	No	43,7 %	Si	92,2 %	No	7,9 %	Si	59,4 %	No	33,4 %
Val formació pedagògica	Imp/ m. Impor	75,8 %	Poc/gens	18,1 %	Imp/ m. Impor	69,7 %	Poc/gens	2,1 %	Imp/ m. Impor	88%	Poc/gens	10%
Val form investigadora	Imp/ m. Impor	88,1 %	Poc/gens	5,1 %	Imp/ m. Impor	75,4 %	Poc/gens	1 %	Imp/ m. Impor	94%	Poc/gens	4%
Val formació posterior	Imp/ m. Impor	81,3 %	Poc/gens	12,3 %	Imp/ m. Impor	86,4 %	Poc/gens	0,5 %	Imp/ m. Impor	86 %	Poc/gens	0,7%

Perfils professionals

Quadre 75. Resum comparació perfils professionals de les diferents Universitats

Gènere	Exceptuant la UB hi ha major nombre de docents del sexe masculí. Es pot dir que és una professió en la que les dones, encara ara , es van incorporant de forma lenta.	Una professió majoritàriament masculina.
Edats	El promig d'edats de les tres Universitats és força diferenciada. Mentre a la UB és d'uns cinquanta anys a la UNTREF la mitjana d' edat dels docents és de quaranta cinc i en la Universitat de Valparaíso la mitjana està en els trenta. Calculant l'edat mitjana entre tots els docents enquestats ens situaríem en els quaranta.	L'edat mitjana dels docents és de quaranta anys.
Dedicacions a la Universitat	Les dedicacions són altament diferenciades en les tres Universitats. Així com les dedicacions a la UB són majoritàriament exclusives i de forma molt similar també a la Universitat de Valparaíso, a la UNTREF les dedicacions són gairebé totalment de manera parcial.	Les dedicacions professionals dels docents a la Universitat estan en funció de cada país, tot i així hi ha un major nombre de dedicacions exclusives.
Experiència	En les tres universitats hi ha un major nombre de professors i professores experimentats que de professors novells.	Els docents porten anys treballant com a docents a la Universitat. Són experimentats.
Experiència prèvia	Una gran majoria han tingut experiència prèvia coma docents en altres etapes educatives abans d'incorporar-se com a docents a la Universitat.	Tenen experiència docent en altres etapes educatives abans de la seva incorporació a al Universitat.
Formació pedagògica	Tots consideren que la seva formació pedagògica ha estat totalment insuficient i que la seva única formació ha estat a través de l'experiència. Valoren de imprescindible obtenir una formació pedagògica per a exercir la docència en la Universitat	Insuficient formació pedagògica. Imprescindible obtenir formació pedagògica.
Formació per la recerca	Tots consideren que la capacitació per a la investigació que han rebut ha estat insuficient. Valoren de molt necessària la realització d'una formació que els habiliti per a investigar en la Universitat.	Insuficient formació per a la recerca. Molt necessària la formació que habiliti per a la recerca.
Formació permanent a la Universitat	Tots els docents consideren molt necessària la formació en tots els àmbit que es pugui realitzar en i des de la mateixa Universitat. Es mostra una gran motivació per a rebre-la i participar-hi.	Hi ha voluntat i acceptació per a rebre i participar de la formació permanent que es realitzi en la mateixa Universitat.

Planificació de la docència

Quadre 76. Comparació necessitats formatives entorn la planificació a les diferents Universitats.

	OBJECTIUS			CONTINGUTS			ACTIVITATS		
	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP
Poc important	1,0%	0%	0,50%	0,00%	0%	0,50%	1,40%	0%	1%
Important	16,8%	7,10%	2%	5,30%	3%	2%	13,10%	7.1%	3%
Força impor	10,5%	4,20%	3,80%	9,70%	3%	3,80%	15,60%	7.7%	9%
Molt important	27,9%	27,40%	28,90%	36,10%	37,50%	28,90%	35,70%	45.8%	31,4%
Imprescindible	41,7%	61,30%	62,30%	46%	56,50%	62,30%	31,60%	39.3%	53,5%

Aportacions dels docents

Quadre 77. Resum aportacions necessitats formatives entorn la planificació.

UNIVERSITAT DE BARCELONA	UNIVERSIDAD DE VALPARAÍSO
<ul style="list-style-type: none"> Tenir experiència 	<ul style="list-style-type: none">
<ul style="list-style-type: none"> Ser expert en la matèria que s'imparteix. 	<ul style="list-style-type: none"> Ser expert en la matèria i en aspectes complementaris a la docència: gestió...
<ul style="list-style-type: none"> Tenir present l'avaluació com part del procés d'E/A. 	<ul style="list-style-type: none"> Tenir present l'avaluació com part del procés d'E/A.
<ul style="list-style-type: none"> Ser flexible, saber adaptar i adaptar-se. 	<ul style="list-style-type: none"> Ser flexible, saber adaptar i adaptar-se.
<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none"> Planificar activitats funcionals lligades a la realitat.
<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none"> Motivar als estudiants.
<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none"> Tenir material de suport propi suficient.
<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none"> Seleccionar adequadament: objectius, continguts i metodologia.
<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none"> Realitzar un bon treball en equip entre el professorat.

Resum

Quadre 78. Resum necessitats formatives entorn la planificació a les diferents Universitats..

<ul style="list-style-type: none"> Fer una bona selecció i formulació dels objectius.
<ul style="list-style-type: none"> Compartir objectius i continguts amb l'equip docent i també amb els estudiants.
<ul style="list-style-type: none"> Seleccionar els continguts d'acord a criteris determinats pels mateixos docents i equip docent.
<ul style="list-style-type: none"> Planificar activitats funcionals d'acord amb els objectius i continguts seleccionats .
<ul style="list-style-type: none"> Esser un expert la matèria que s'imparteix i en altres aspectes complementaris a la mateixa (relacions amb la realitat..)
<ul style="list-style-type: none"> Tenir present l'avaluació com un element més del procés d'E/A.
<ul style="list-style-type: none"> Que la planificació també és una feina d'equip docent.
<ul style="list-style-type: none"> Seleccionar la metodologia en relació als objectius i continguts.

Metodologia docent

Quadre 79. Comparació necessitats formatives entorn la metodologia a les diferents Universitats

	Motivació			Oralitat			Gestió social			Temps			Espais		
	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP
Gens	0,2%	0%	0%	0,0 %	0%	0%	2,3 %	0,60%	0,70%	0,6%	0%	0,20%	11,5 %	0,60%	2%
Poc	0,4%	0,60%	0%	0,2 %	0%	0%	9,7 %	4,80%	4,30%	2,7%	1,20%	1,10%	21,8 %	14,90%	6,80%
Import	7,2%	6%	2,70%	6,0 %	2,40%	1,40%	27,5 %	14,30%	15,30%	30,4%	13,70%	12,60%	30,4 %	22%	22,10%
Força im	9,0%	3,60%	6,50%	8,4 %	1,80%	4,50%	19,9 %	20,80%	23,30%	16,4%	23,20%	17,80%	17,5 %	27,40%	24,40%
Molt im	38,2%	35,70%	38,80%	45,4 %	39,30%	30,90%	27,1 %	41,10%	37,70%	36,1%	44,60%	41,50%	10,9 %	27,40%	26,40%
Impresc	42,1%	54,20%	50,80%	38,0 %	56,50%	62,10%	11,1 %	18,50%	16%	10,7%	17,30%	25,70%	3,9 %	7,70%	16,90%

	Activitats			Activitats pràctiques			Estratègies			Suport escrit			Suport visual		
	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP
Gens	0,6 %	0%	0,20%		0%	0%	1,2%	0%	0%	1,2%	0%	0,50%	1,6%	1,80%	1,40%
Poc	2,3 %	6,50%	3,40%		1,80%	0,20%	7,0%	4,20%	0,90%	12,7%	7,70%	5%	12,5%	10,70%	6,80%
Import	16,6 %	20,80%	18,70%		4,20%	5,60%	27,7%	8,90%	7,20%	32,0%	20,80%	15,80%	29,8%	20,80%	11,30%
Força im	17,0 %	22,60%	22,30%		11,90%	9,70%	18,3%	16,10%	13,50%	20,1%	21,40%	23,30%	16,6%	26,20%	16,90%
Molt im	37,8 %	38,70%	32,70%		42,90%	36,10%	33,1%	48,80%	44%	23,2%	35,10%	31,40%	23,8%	26,20%	33,20%
Impresc	22,4 %	11,30%	21%		39,30%	46,70%	10,3%	22%	33%	8,2%	14,90%	23,30%	13,1%	14,30%	29,60%

	Suport TIC			TIC alumnat			Diversitat			Educació de la veu			Tècniques oratòria		
	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP
Gens	2,3%	1,80%	1,10%	2,5%	0,60%	0,50%	2,5%	0,60%	0,90%	0,20%	0%	0,20%	0,80%	2,40%	0,70%
Poc	14,2%	11,30%	6,80%	5,5%	4,80%	2,70%	9,9%	1,20%	2,50%	1,00%	4,20%	1,60%	7,80%	9,50%	5%
Import	33,5%	18,50%	17,40%	25,3%	17,90%	10,80%	32,4%	16,10%	10,60%	19,90%	13,70%	7,90%	23,80%	17,30%	16%
Força im	17,5%	27,40%	19%	19,5%	25%	16,50%	16,2%	13,10%	25,70%	14,40%	22,60%	16,70%	17,90%	29,80%	17,60%
Molt im	21,6%	26,80%	33,90%	28,3%	33,90%	37,20%	25,9%	38,70%	36,30%	38,00%	37,50%	37%	30,60%	25%	34,10%
Impresc	8,2%	14,30%	20,80%	16,4%	17,90%	30,90%	10,3%	30,40%	22,10%	23,00%	22%	35,70%	14,60%	16,10%	25,50%

Aportacions dels docents

Quadre 80 . Resum aportacions dels docents entorn la metodologia

UNIVERSITAT DE BARCELONA	UNIVERSIDAD DE VALPARAÍSO
. La metodologia a emprar depèn de la matèria que s'imparteix.	
. En les diferents metodologies s'abusa de les TIC.	
. Cal adaptar els recursos sense abusar-ne.	
. Cal fer ús de metodologies que: <ul style="list-style-type: none"> - Facilitin la participació dels alumnes. - Siguin motivadores. - Facilitin la interacció. - Millorin el treball . <ul style="list-style-type: none"> o Individual, o en grup dels alumnes. - Fomentin la responsabilitat en els alumnes. 	. Cal fer ús de metodologies que: <ul style="list-style-type: none"> - Siguin motivadores. - Permetin partir de l'experiència personal. - Estableixin lligam entre teoria i pràctica. - Permeti organitzar treballs pràctics.
. Condicions per triar una o altra metodologia: <ul style="list-style-type: none"> - El número d'alumnes per aula. - L'espai. - Les normatives existents. - Que no exclogui les demés: magistrals. - Que no rebaixi els nivells d'aprenentatges dels alumnes. - Que impliqui l'ús d'estratègies que facilitin l'adquisició d'habilitats i coneixements. - Que siguin coherents amb els continguts. - Que permetin el desenvolupament de les competències. 	. Condicions per a triar una o altra metodologia: <ul style="list-style-type: none"> - Que permeti el desenvolupament de les competències.
. Les activitats haurien de fomentar l'autonomia dels alumnes.	
. Que les TIC estiguin presents en tot el procés i no únicament com un recurs.	
. La Universitat no és l'espai que hagi d'atendre la diversitat.	. Fer un seguiment dels estudiants tenint en compte la diversitat existent.

Resum

Quadre 81 . Resum necessitats formatives entorn la metodologia a les diferents Universitats

<ul style="list-style-type: none">• La metodologia docent està considerada de molt important o imprescindible per la majoria dels docents.• És necessària una formació que capaciti als docents en les metodologies que es poden portar a terme.• Els aspectes que més es valoren són:<ul style="list-style-type: none">○ Aconseguir la motivació de l'alumnat.○ Saber expressar adequada i coherentment els continguts.○ Tenir eines per a controlar el temps.○ Saber planificar activitats pràctiques lligades a la realitat.○ Trobar estratègies alternatives per a treballar determinats continguts a l'aula.
<ul style="list-style-type: none">• L'opció d'una o altra metodologia ve condicionada pels coneixements, habilitats o competències que cal desenvolupar.
<ul style="list-style-type: none">• Hi ha molt bona acceptació per practicar determinades metodologies però es necessari que es compleixin certes condicions: d'espais, temps, nombre d'alumnes, normatives, ..
<ul style="list-style-type: none">• Les demandes que realitzen giren entorn:<ul style="list-style-type: none">○ D'obtenir eines per seleccionar adequadament la metodologia més adient per a cada circumstància.
<ul style="list-style-type: none">• Es bo utilitzar totes les metodologies existents, incloses les més tradicionals: classes magistrals, només cal saber quan i com triar l'opció adequada en cada moment i situació.
<ul style="list-style-type: none">• Cal incorporar les TIC en la quotidianitat.
<ul style="list-style-type: none">• Les metodologies han d'afavorir el desenvolupament de totes les competències en els estudiants.

Avaluació

Quadre 82. Comparació necessitats formatives entorn l'avaluació a les diferents Universitats.

	Organitzar procés i act.			Avaluació diagnòstica			Avaluació continua			Selecció de la prova			Estratègies alternatives		
	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP
Gens	0,2%	0%	0,20%	1,0%	0%	0,70%	3,3%	0%	0,20%	1,2%	0%	0%	4,7%	0%	0,90%
Poc	1,2%	0,60%	0,20%	8,0%	2,40%	4,30%	13,3%	6%	0,70%	2,7%	0%	0,50%	22,0%	9,50%	5,40%
Import	15,8%	11,30%	6,30%	30,4%	19%	13,50%	29,4%	21,40%	9,50%	25,7%	8,90%	7%	31,4%	16,10%	17,60%
Forçaim	12,1%	11,90%	8,40%	19,1%	16,10%	22,60%	15,4%	13,70%	16,70%	17,9%	16,70%	14,40%	17,0%	20,80%	17,60%
Molt im	32,0%	35,70%	32,30%	28,5%	40,50%	38,10%	25,9%	38,10%	44,90%	33,9%	41,10%	42,20%	15,6%	40,50%	36%
Impresc	34,9%	40,50%	51,50%	9,9%	22%	18,30%	9,0%	20,80%	24,60%	14,4%	33,30%	34,30%	4,5%	13,10%	20,10%

	Correcció d'exàmens			Avaluació treball de camp			Reflexió sobre resultats			Avaluació activitat docent		
	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP
Gens	1,4%	0%	0%	1,0%	0,60%	0,50%	0,8%	0%	0,20%	0,2%	0%	0,20%
Poc	2,1%	0,60%	0,70%	2,1%	2,40%	0,20%	1,6%	0,60%	1,60%	4,7%	1,20%	1,40%
Import	17,9%	8,30%	5,90%	19,7%	14,30%	7,20%	16,8%	7,70%	7,90%	17,5%	8,30%	6,10%
Força im	8,2%	6,50%	7,20%	12,7%	12,50%	12%	13,8%	8,90%	9,30%	15,2%	14,30%	10,40%
Molt im	23,0%	21,40%	25,70%	27,7%	38,70%	34,50%	33,7%	34,50%	31,20%	38,0%	41,70%	35%
Impresc	43,3%	63,10%	58,50%	30,8%	31,50%	41,10%	29,8%	48,20%	48,10%	20,9%	34,50%	44,50%

Aportacions dels docents

Quadre 83. Resum aportacions sobre les necessitats formatives entorn l'avaluació

UNIVERSITAT DE BARCELONA	UNIVERSIDAD DE VALPARAÍSO
. L'avaluació contínua és imprescindible però ha de complir certes condicions: - És bàsic fer el retorn de tots els treballs. - Precisa de molt temps i pocs alumnes. - És més pròpia de matèries pràctiques	
. L'avaluació única també és imprescindible ja que permet saber els coneixements que ha adquirit cada alumne/a.	
. Els alumnes han de conèixer els criteris d'avaluació.	. Motivació per part del alumnes per anar més enllà d'aconseguir "l'aprovat".
. Es necessari saber com avaluar les competències. - Cal potenciar l'autoavaluació. - Cal potenciar la coavaluació. - Cal crear equips d'avaluació i fer triangulacions.	
. L'avaluació ha de formar part del procés d'E/A.	. Gaudir de criteris compartits d'avaluació qualitativa.

Resum

Quadre 84 . Resum necessitats formatives entorn l'avaluació a les diferents Universitats

<ul style="list-style-type: none">• L'avaluació està considerada de molt important o imprescindible per la majoria dels docents. És necessària una formació que capaciti als docents en tots els aspectes relacionats amb l'avaluació. Els aspectes que més es valoren d'aquest apartat són:<ul style="list-style-type: none">○ La correcció dels exàmens.○ La planificació de l'avaluació integrada en el procés d'E/A.○ Tenir eines per a reflexionar sobre els resultats obtinguts podent implementar canvis si s'escau.○ Saber seleccionar el tipus de prova adequada en funció d'allò que es vulgui avaluar.
<ul style="list-style-type: none">• L'avaluació única és útil sempre i quan reuneixi certes condicions: es faci un retorn dels resultats, es porti a terme amb pocs alumnes,...
<ul style="list-style-type: none">• Calen criteris compartits d'avaluació qualitativa.
<ul style="list-style-type: none">• Calen eines per avaluar les competències, habilitats..
<ul style="list-style-type: none">• L'avaluació no ha de ser observada com un element sancionador on només el docent valori i aporti els resultats als alumnes.
<ul style="list-style-type: none">• Cal potenciar l'autoavaluació dels estudiants i també dels docents.

Relació professor/a – alumnes

Quadre 85. Comparació necessitats formatives entorn les relacions professorat /estudiants a les diferents Universitats

	Identificar interessos			Estratègies de motivació			Crear un clima positiu			Participació dels alumnes			Motivació professorat		
	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP
Gens	1,20%	0%	0%	0,60%	0%	0%	0,00%	0%	0%	0%	0%	0%	0,20%	0%	0%
Poc	5,30%	0%	0,70%	3,30%	1,80%	1,10%	0,60%	0,60%	0,20%	1,20%	0%	0,20%	0,20%	0%	0,20%
Import	31,20%	14,30%	11,30%	22,40%	10,70%	8,10%	13,30%	3,60%	4,30%	12,10%	1,80%	3,40%	8,60%	3%	4,10%
Força m	18,50%	13,70%	15,60%	15,60%	13,70%	13,30%	12,70%	8,30%	7,70%	17,20%	7,10%	9,30%	10,50%	8,30%	9,30%
Molt im	31,80%	44%	45,10%	37,40%	49,40%	43,30%	37,20%	35,70%	35,70%	45,80%	47,60%	41,80%	43,50%	45,20%	45,40%
Impresc	7,40%	28%	24,40%	17,00%	24,40%	31,80%	32,90%	51,80%	50,80%	20,30%	45,50%	43,80%	33,90%	43,50%	39,50%

	Relacions interpersonals			Tracte personalitzat			Orientació aprenentatges			Orientació al grup		
	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP
Gens	7,40%	2,40%	0,90%	0,80%	0,60%	0%	1,60%	0,60%	0%	2,50%	0%	0,20%
Poc	29,00%	14,30%	5,60%	6,80%	3,60%	0,90%	9,70%	1,20%	1,80%	14,00%	3%	3,80%
Import	27,50%	24,40%	15,10%	29,60%	14,90%	15,80%	37,80%	14,30%	14,40%	37,60%	14,90%	15,60%
Força m	13,60%	17,90%	20,10%	20,70%	16,70%	17,20%	22,40%	22,60%	23,70%	18,30%	22%	24,40%
Molt im	15,60%	30,40%	38,40%	27,50%	45,20%	35%	18,30%	43,50%	39,10%	16,40%	41,70%	37,20%
Impresc	3,10%	10,70%	18,30%	10,70%	19%	29,30%	4,50%	17,90%	19,20%	4,70%	18,50%	15,80%

Aportacions dels docents

Quadre 86. Resum aportacions necessitats formatives entorn les relacions professorat / estudiants

UNIVERSITAT DE BARCELONA	UNIVERSIDAD DE VALPARAÍSO
. Per a fer un seguiment acurat cal reunir certes condicions: reduir el nombre d'alumnes i saber fer una "bona" tutoria.	
. Condicions del docent per les relacions amb els estudiants: - Ser respectuós. - Afavorir el diàleg. - Tenir i fer sentir la disponibilitat.	
. Unes relacions cordials potencia actituds positives vers els aprenentatges i la participació.	
. Hi ha metodologies que afavoreixen millors relacions amb els alumnes. Les sortides també afavoreixen millors relacions.	
. Determinades relacions poden afectar a les avaluacions: valoracions subjectives.	. És important motivar als alumnes en treballs dins i fora de l'aula.

Resum

Quadre 87. Resum necessitats formatives entorn les relacions professorat / estudiants a les diferents Universitats.

<ul style="list-style-type: none">• Les relacions docents estudiants es consideren importants.
<ul style="list-style-type: none">• Els factors clau pels quals es considera necessària la capacitació són els que tenen a veure amb el grup classe o amb el/la mateix/a docent:<ul style="list-style-type: none">○ Aconseguir motivar als alumnes.○ Generar la participació en les classes.○ Mantenir la motivació per planificar i impartir les classes.
<ul style="list-style-type: none">• Determinades metodologies i activitats –sortides- afavoreixen millors relacions amb els alumnes.
<ul style="list-style-type: none">• Per mantenir unes bones relacions amb els estudiants cal reunir certes condicions per ambdues parts: respecte, diàleg, disponibilitat, etc.
<ul style="list-style-type: none">• Per fer un seguiment acurat calen certes condicions: espais adequats, grups poc nombrosos,...
<ul style="list-style-type: none">• Cal afavorir la motivació dels alumnes tant dins com fora de l'aula.
<ul style="list-style-type: none">• Les relacions amb els alumnes no han de condicionar mai les resultats de les avaluacions.

Formació

Sobre la formació que s'està realitzant i el format que s'està fent servir.

Quadre 88. Comparació entorn el format en que es realitza la formació a les diferents Universitats.

Actualment s'està formant				És suficient la formació que realitza			
	UB	3F	VP		UB	3F	VP
SI	27,7%	11,5%	19,9%		43,1%	46,4%	20,8%
NO	65,5%	88,6%	76,7%		39,4%	63,6%	59,8%

En quin format?

Format de la formació			
	UB	3F	VP
Presencial	84%	67,5%	82,2%
Virtual	5,3%	1%	5,6%

	Lectures especialitzades			Assaig error			Cursos, conferències, tallers			Congressos, Jornades		
	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP
Gens	9,20%	1,50%	2,00%	14,80%	3,80%	4,50%	8,40%	3,10%	3,60%	19,50%	3,80%	4,50%
Poc	27,10%	13,70%	16,50%	23,20%	31,30%	28,40%	27,10%	22,10%	17,20%	28,50%	21,40%	17,40%
Força	32,90%	26%	39,50%	39,20%	32,80%	29,30%	39,40%	43,50%	43,60%	29,60%	41,20%	40%
Molt	23%	55,70%	27,30%	15,40%	27,50%	16,50%	18,10%	29%	21,40%	15,80%	27,50%	22,60%

	Observació de models			Col·laboració entre iguals			Postgraus		
	UB	3F	VP	UB	3F	VP	UB	3F	VP
Gens	10,70%	6,90%	3,20%	5,10%	1,50%	2,70%	55,20%	19,80%	10,20%
Poc	34,10%	26,70%	20,50%	21,10%	16,80%	12%	19,10%	13%	7,40%
Força	37,80%	42,70%	35,40%	43,70%	45%	39,50%	9,70%	19,10%	18,10%
Molt	10,10%	20,60%	22,60%	23,80%	35,10%	31,60%	6,80%	27,50%	30,50%

Aportacions dels docents

Quadre 89. Resum aportacions necessitats entorn el format en que es realitza la formació.

	UNIVERSITAT DE BARCELONA	UNIVERSIDAD DE VALPARAÍSO
Lectures especialitzades.	<ul style="list-style-type: none"> . Complementa qualsevol modalitat formativa. . Estan sempre a l'abast. . Molt coneixement amb molt poc temps. 	<ul style="list-style-type: none"> . Són el complement perfecte. . Actualitza constantment els coneixements. . Permet rebassar les fronteres.
Assaig error.		<ul style="list-style-type: none"> . A través de l'assaig error s'aconsegueix experiència significativa. . És el més adequat ja que cada curs té la seva dinàmica.
Cursos, seminaris, tallers.	<ul style="list-style-type: none"> . Còmode i directe (presencial). . Despertan interès. . Observació de models. . Aporta eines i/o estratègies. 	<ul style="list-style-type: none"> . Complementen les lectures i el treball personal. . Ajuda a perfeccionar. . Permeten el debat. . Per la metodologia. . Per la interacció que faciliten. . Per l'experiència compartida. . Lligam teoria i pràctica
Congressos, Jornades.	<p>Positives</p> <ul style="list-style-type: none"> . Molt contingut en poc temps. . Trobades i interaccions amb altres professionals. . Experiències de primera ma. . Són específics de la matèria. <p>Negatives</p> <ul style="list-style-type: none"> . Elevat cost econòmic. 	<ul style="list-style-type: none"> . Experiències d'experts. . Cal presentar experiències. . Potencia el traspàs d'experiències. . Permet aprofundir temàtiques. . Mostren altres realitats.
Formació entre iguals.	<ul style="list-style-type: none"> . Accessibilitat . Relaxant . Elaboració conjunta de criteris . Observació de models diferents . Autoanàlisis professionalment . Formació sobre experiències viscudes i reals 	<ul style="list-style-type: none"> . Permet el modelatge en aspectes que són difícil d'aprendre d'altres formes: relacions professors – alumnes. . Permet compartir. . S'aprèn dels que tenen experiència. . Permet preguntes més directes.
Postgraus.		<ul style="list-style-type: none"> . Aporta elements per la investigació.
Autoformació.	<ul style="list-style-type: none"> . Parteix de l'observació de les pròpies debilitats o mancances 	
Experiència.	<ul style="list-style-type: none"> . Motivació. . Reflexió. 	
Reflexió sobre la pràctica.	<ul style="list-style-type: none"> . Empatia. . Compromís. . Autonomia. 	

Resum

Quadre 90. Resum necessitats entorn el format en que es realitza la formació en les diferents Universitats

<ul style="list-style-type: none">• La formació pedagògica i per a la investigació a la Universitat està considera com indispensable.
<ul style="list-style-type: none">• Només una minoria està realitzant formació en aquest sentit.
<ul style="list-style-type: none">• La formació realitzada fins al moment és totalment insuficient per a la majoria dels docents.
<ul style="list-style-type: none">• Gairebé la totalitat dels docents han realitzat la formació de manera presencial tot i que la demanda sigui virtual.
<ul style="list-style-type: none">• Les modalitats més emprades actualment per a fer formació són:<ul style="list-style-type: none">○ Les lectures especialitzades.○ La formació entre iguals.
<ul style="list-style-type: none">• Les modalitats més emprades no són les considerades com a més positives sinó com les “possibles”.
<ul style="list-style-type: none">• Hi ha modalitats que són complementàries i indispensables: lectures especialitzades i assaig error i la formació entre iguals.
<ul style="list-style-type: none">• Hi ha manca d’oferta formativa.
<ul style="list-style-type: none">• L’experiència i la reflexió sobre la pràctica són dos elements a tenir en compte en la formació.

Condicions que ha de complir la formació

Quadre 91 . Resum aportacions entorn les condicions que ha de complir la formació.

UNIVERSITAT DE BARCELONA	UNIVERSIDAD DE VALPARAÍSO
<ul style="list-style-type: none"> • Planificada des de la macro a la microplanificació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lligades al reconeixement de la complexitat de l'educació.
<ul style="list-style-type: none"> • Que tingui una missió clara i compartida. 	<ul style="list-style-type: none"> • Al format; virtual, presencial, semipresencial, mixta, a distància.
<ul style="list-style-type: none"> • No generalista- adequada a cada àmbit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que sigui pràctica.
<ul style="list-style-type: none"> • De caràcter pràctic. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que sigui actual.
<ul style="list-style-type: none"> • Útil, real i rellevant. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que sigui flexible en horaris i temàtica, compatible amb el treball o en hores de feina.
<ul style="list-style-type: none"> • Personalitzada i que acompanyi en situacions problema. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lligada a la realitat.
<ul style="list-style-type: none"> • Adreçada a la consecució de les competències dels alumnes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Planificada i recolzada per la institució universitària.
<ul style="list-style-type: none"> • Impartida per experts de cada àmbit de coneixement (fins i tot quan la formació és pedagògica i /o didàctica). 	<ul style="list-style-type: none"> • Que contempli una o varies modalitats formatives.
<ul style="list-style-type: none"> • Basada en la reflexió sobre la pràctica. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que permeti ser avaluada.
<ul style="list-style-type: none"> • De durada i calendari adaptable a les circumstàncies particulars i els horaris dels docents. 	<ul style="list-style-type: none"> • Impartida per experts.
<ul style="list-style-type: none"> • Que tingui presents les diferents modalitats formatives, les estratègies d'aula,... 	<ul style="list-style-type: none"> • Que porti experiències.
<ul style="list-style-type: none"> • Que sigui valorada per l'Administració tan com ho són altres aspectes: publicacions, investigació, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que gaudeixi de materials adequats.
<ul style="list-style-type: none"> • Que parteixi de les necessitats reals i pugui aportar respostes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que sigui de qualitat, adequada als interessos. • Que permeti i possibiliti innovacions.
<ul style="list-style-type: none"> • Que tingui condicions diferents per a tots els públics: temps, espais, cost, modalitat, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que promoció la investigació.
<ul style="list-style-type: none"> • Que sigui atractiva i motivadora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que estigui encara a aconseguir les competències dels estudiants.
<ul style="list-style-type: none"> • Que tingui diferents formats: presencial, semipresencial i virtual. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que tingui caràcter permanent.
<ul style="list-style-type: none"> • Que sigui realment permanent. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que sigui motivadora.
<ul style="list-style-type: none"> • Que s'anticipi als canvis proposat com obligatoris per l'Administració. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que respongui a les necessitats dels docents.

Resum

Quadre 92 . Resum necessitats entorn les condicions que hauria de complir la formació en les diferents Universitats

Les condicions que hauria de complir la formació serien les següents:
• Ha d'estar planificada i amb caràcter permanent.
• S'ha d'anticipar als canvis proposats com "obligatoris" per l'Administració.
• Ha de partir de les necessitats dels docents.
• Ha de ser clara, útil , rellevant i actualitzada.
• Ha de ser pràctica i aplicable.
• Basada en la reflexió sobre la pràctica.
• Ha de partir de les necessitats dels docents.
• Ha de tenir formats i modalitats ben diferenciades per a cada situació particular.
• Ha de ser flexible en calendaris i horaris, adequats les diferents circumstàncies.
• Impartida per experts i que contempli alhora experiències.
• Ha d'estar lligada a la realitat.
• Ha de partir de situacions problema.
• Ha de tenir el recolzament de l'Administració.
• Ha de promocionar la investigació.
• S'ha de poder avaluar: satisfacció, transferència, impacte.

Aspectes que afegiria

Quadre 93 . Resum dels aspectes afegits pels docents al qüestionari com a necessitat.

	UNIVERSITAT DE BARCELONA	UNIVERSIDAD DE VALPARAÍSO
D O C E N C I A	<ul style="list-style-type: none"> • El treball de les emocions. 	<ul style="list-style-type: none"> • La consideració de les creences i concepcions de l'educació dels docents.
	<ul style="list-style-type: none"> • Els estudiants com a destinataris de la docència. 	<ul style="list-style-type: none"> • Planificar activitats per desenvolupar les competències dels estudiants i dels docents.
	<ul style="list-style-type: none"> • L'enfocament de la formació permanent. 	<ul style="list-style-type: none"> • L'expertesa dels docents en la matèria que imparteixen.
	<ul style="list-style-type: none"> • Metodologia des de l'enfocament més alternatiu. 	<ul style="list-style-type: none"> • La funcionalitat en les tasques que es realitzen.
	<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • Les necessitats dels docents.
	<ul style="list-style-type: none"> • La interacció en el treball d'equip. 	<ul style="list-style-type: none"> • El treball en equip dels docents.
	<ul style="list-style-type: none"> • La revisió de les funcions de la Universitat 	<ul style="list-style-type: none"> • El recolzament de les institucions.
	<ul style="list-style-type: none"> • Formació al llarg de tota la vida i no únicament per a professors novells. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que es practiqui l'avaluació del professorat.
	<ul style="list-style-type: none"> • Anàlisi dels aspectes com la dualitat entre vocació i professionalització. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que la formació porti coneixements, habilitats i també valors.
	<ul style="list-style-type: none"> • Canvis en la institució per tal de facilitar les innovacions sorgides des de l'interior. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que la formació estigui oberta a fronteres.
R E C E R C A	<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • La divulgació dels resultats de les investigacions.
	<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • La metodologia de investigació.
	<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • Aspectes relacionats amb la gestió dels grups d'investigació.
	<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • Amb la institució perquè vetlli perquè es realitzin investigacions.
	<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • Que les investigacions que es fan siguin útils.
	<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • Que les investigacions que es fan actualment es coneguin entre els docents.
	<ul style="list-style-type: none"> ○ 	<ul style="list-style-type: none"> • Que es fomenti el treball en equip també en la investigació.
	<ul style="list-style-type: none"> • La recerca com a eix principal de la formació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que la investigació formi part del procés d/EA.
A L T R E S	<ul style="list-style-type: none"> ○ 	<ul style="list-style-type: none"> • L'estructura del currículum i els plans docents.
	<ul style="list-style-type: none"> ○ 	<ul style="list-style-type: none"> • Les pràctiques docents.
	<ul style="list-style-type: none"> ○ 	<ul style="list-style-type: none"> • Els obstacles que tenen alguns estudiants per seguir els estudis iniciats.
	<ul style="list-style-type: none"> ○ 	<ul style="list-style-type: none"> • La funció de la Universitat i el seu rol en la formació permanent i en la investigació.
	<ul style="list-style-type: none"> ○ 	<ul style="list-style-type: none"> • Els coneixement de les característiques dels alumnes.

TEMES o ASPECTES a AFEGIR	
• Recerca.	• Temes de direcció.
• Escriptura de treballs científics redacció d'articles.	• Pedagogia sistèmica.
• Comunicació, divulgació.	• El treball col·laboratiu.
• Metodologia.	• El pensament crític i la complexitat.
• Treball en equip.	• La divulgació dels resultats de les investigacions.
• Tècniques de treball de grup.	• La gestió dels grups d'investigació.
• El coneixement de la normativa de la Universitat.	
• Les metodologies d'investigació.	
• L'educació de la veu.	
• Els possibles continguts a investigar.	
○ L'aprenentatge d'idiomes.	

Quadre 94. Resum dels temes afegits pels docents al qüestionari

CAPÍTOL 10.

ANÀLISI DE LES DADES DE LES ENTREVISTES

Universitats catalanes

A través de les entrevistes s'han volgut conèixer les percepcions que tenen els docents universitaris de la seva professió. Quina és la valoració que fan de la seva feina, quines fortaleses i debilitats han tingut i tenen en el seu treball diari i quines són les necessitats que consideren tenir, tant de manera global amb la institució i la docència en general, com en aspectes puntuals de la seva activitat diària.

L'entrevista s'ha efectuat a nou docents: quatre professors i cinc professores de diferents facultats de les universitats següents: Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Politècnica i Universitat Pompeu Fabra. Entre els professors i professores hi ha diferències significatives quant als anys de docència: hi ha professors novells de primer any i professors amb força anys d'experiència a la Universitat.

El motiu d'aquesta tria tant variada és el d'obtenir percepcions ben diferent donades per les circumstàncies de la seva feina abraçant el màxim de possibilitats.

Quadre 95. Docents informants de les universitats catalanes.

DOCENTS	UNIVERSITAT	FACULTAT	CÀRREC
DOCENT 1	Universitat Politècnica de Catalunya	Estructures d'arquitectura.	Professor
DOCENT 2	Escola Politècnica de Catalunya	Escola d'enginyeria i Telecomunicació i aeroespacial de Castelldefels.	Professora
DOCENT 3	Universitat Autònoma de Barcelona	Psicologia	Professora
DOCENT 4	Universitat Pompeu Fabra	Ciències Polítiques i socials.	Becari amb docència.
DOCENT 5	Universitat de Barcelona	Pedagogia	Professora
DOCENT 6	Escola Universitària d'Infermeria UB	Dpt d'infermeria fonamental i medicoquirúrgica.	Docent i coordinadora del pràcticum.
DOCENT 7	Universitat Autònoma de Barcelona	Facultat de Filosofia i Lletres: Departament d'història moderna i Contemporània.	Director acadèmic del Departament.
DOCENT 8	Universitat de Barcelona	Dret	Vicedegà de la facultat.
DOCENT 9	Universitat Autònoma de Barcelona	Departament de Didàctica de l'Expressió Musical Plàstica i Corporal.	Professora

El curs de les entrevistes ha seguit camins diferents segons l'opció escollida pels entrevistats. Tot i que els passos inicials han estat els mateixos per a tots, cada docent entrevistat ha triat la forma que ha considerat més apropiada per a respondre a les preguntes formulades.

Els passos inicials a l'entrevista han estat els següents:

- Primera presa de contacte via telefònica.
- Acord entre el dia, hora i lloc d'elaboració de l'entrevista.
- Trobada en l'espai acordat.
- Presentació personal, professional.
- Presentació del tema de la tesi i de la ubicació de la seva aportació en la tesi.
- Presentació del protocol de l'entrevista:
 - o Preguntes.
 - o Tipus d'entrevista (semiestructurada).
 - o Gravació i/o presa d'apunts.
 - o Transcripció i retorn dels escrits.

Després d'aquesta presentació les opcions triades pels docents han estat diverses:

- Fer una lectura prèvia de totes les preguntes, mantenir una conversa sobre la temàtica sense anar interrompint amb la formulació de les preguntes. Fer una gravació de l'entrevista. (en una de les entrevistes l'aparell va fallar a mitja entrevista i es va seguir amb la presa d'apunts).
- Una opció no presentada però plantejada per quatre docents ha estat la d'escriure les respostes. Els docents van mantenir l'entrevista de manera informal i van preferir que no quedés enregistrada optant per parlar durant una estona i posteriorment enviar-me les respostes per escrit.

El contingut de les nou entrevistes s'ha analitzat i de l'anàlisi s'han induït les categories emergents (vegeu quadre de categories del capítol disseny i procés de la recerca).

L'entrevista està estructurada entorn les valoracions, dificultats i necessitats que fa cada professor de la seva activitat docent:

- Les valoracions que fan els docents sobre la seva pròpia feina i de la formació.
- Les dificultats en les que s'han trobat en la seva trajectòria professional des de que imparteixen docència en a Universitat i es continuen trobant actualment.
- Les necessitats que creuen que tenen com a docents o que té la institució per a possibilitar la seva feina.

De les percepcions rebudes a través d'aquests tres apartats s'ha realitzat l'anàlisi. Vegeu les percepcions més detallades en l'annex 25.

Anàlisi dels continguts tenint presents els blocs en que es distribueixen les entrevistes i les categories i subcategories.

Valoracions

Les valoracions que fan els docents de la seva pràctica i de la seva formació estan en relació a les subcategories que es detallen a continuació:

- Experiències prèvies.
- Planificació.
- Treball en equip del professorat.
- Relació professor – estudiants.
- Docent i professió docent.
- Metodologies.
- TIC.
- Avaluació.
- Formació.
- Recerca.
- Aspectes generals.

Les experiències prèvies

Els docents coincideixen en que els primers anys de docència, i més concretament el primer any, són molt difícils per diferents motius:

- No es gaudeix d'experiència com a docent a la Universitat i malgrat es posseeixi cert bagatge docent en altres etapes educatives, ni el alumnes- interessos, coneixements, situacions, nombre d'alumnes- ni les exigències de la institució són les mateixes.
- El temps de planificació previ a l'inici de les classes - des que saps que has de començar fins que comences a impartir les classes- és mínim i generalment no es compte amb la informació necessària perquè tot funcioni: objectius, continguts, metodologia, avaluació, temps, activitats, espais, nombre d'alumnes, etc.
- Entre les mancances dels primers moments s'hi troba el fet de desconèixer l'oferta formativa a la qual es pot accedir. Les dificultats comencen ja en saber definir les debilitats i necessitats ja que la superació d'obstacles és constant i quan les comences a conèixer ha caducat el termini per inscriure's a la formació.

Les dificultats per superar els entrebancs fan que en moltes ocasions es percebi sensació d'inseguretat i el docent s'acabi inclinant per reproduir models de docència coneguts i que s'han viscut com alumne/a en la seva formació.

Les experiències docents en altres etapes educatives prèvies a la incorporació a la Universitat aporten bagatge i "manera de fer com a docent" però en canviar les variables (tipologia i nombre d'alumnes, requisits de la institució, objectius i continguts i temporització...) les dificultats perduren.

Els primers anys de docència a la Universitat són difícils per la complexitat de la pròpia docència.

Sense una formació prèvia el procés és molt lent i ple d'errors.

Les experiències prèvies aporten bagatge però és insuficient ja que els contextos són molt diferents.

La planificació de la docència

La planificació inclou aspectes que no sempre es tenen en compte des del principi, com ara l'avaluació o el seguiment dels alumnes o les activitats que s'han d'executar dins i fora de l'aula i per tant són difícils de controlar. Fins i tot tenint experiència en la mateixa assignatura el factor temps és complicat de concretar.

No és viable tenir una planificació estandarditzada ja que el mateix contingut en cada grup adopta formes diferents. És important tenir eines que facilitin les modificacions necessàries sense que aquestes no generin pèrdues de coneixements i competències requerides en el pla docent.

L'experiència afavoreix ser més àgil en la planificació, però això no exclou la necessitat de gaudir d'eines suficients per a realitzar les adaptacions necessàries en funció del grup i el temps.

Les planificacions no es poden estandarditzar, s'han d'adaptar al grup i al moment. Cal fer ajustos de temps, continguts, activitats, avaluació, etc, sense abandonar els objectius previstos.

El treball en equip del professorat

Una de les valoracions reiterades en els docents entrevistats és que a la Universitat hi manca una cultura de treball en equip.

De manera força generalitzada es treballa individualment. Les aportacions apunten cap a la descripció d'un clima fred i distant entre els diferents membres del l'equip docent.

És bàsic el treball en equip del professorat però falta cultura corporativa.

Les relacions docents estudiants

Tots els docents entrevistats valoren com a necessari mantenir unes relacions cordials i sistemàtiques entre el docent i els estudiants: tant de manera individualitzada a través de les tutories, com de manera col·lectiva amb el grup-classe.

En dues ocasions s'apunta que unes bones relacions amb el grup i amb els alumnes de manera particular, faciliten la creació de vincles. Els vincles en les relacions docent-discent també amb persones adultes acaben afavorint l'apropiació dels aprenentatges.

Aquestes relacions cal que siguin apropiades: que no marquin distància però que no s'excedeixin i tendeixin a l'amiguisme. Trobar la justa mesura entre la proximitat en l'acompanyament i la distància professional descartant el "col·leguisme" és un dels punts que de vegades s'adquireixen amb l'experiència però que no sempre acaben de trobar el punt d'equilibri.

És positiu mantenir unes relacions cordials i sistemàtiques amb els alumnes. La creació de vincles afavoreix la millora dels aprenentatges però calen eines per no confondre acompanyament i proximitat amb amistat.

El docent i la seva professió

Hi ha aportacions que coincideixen en considerar que no tots els professionals poden fer de docent. Per a exercir de docent calen tècniques, coneixements i un saber fer... malgrat que aquests aprenentatges no són sinònim de ser un "bon" professor/a.

Delimiten la diferència entre expert en la matèria i coneixedor del camp en el qual ha investigat i/o aprofundit i el docent que, a més de ser expert, té competències per a transferir els coneixements i possibilitar l'adquisició de les competències en els estudiants.

La formació pot col·laborar en la millora de les pràctiques, però no sempre i en tots els docents. La formació i l'experiència reflexiva són factors que afavoreixen el creixement personal i professional.

Ser expert en la matèria no pressuposa tenir les competències per exercir com a docent.

La formació i l'experiència reflexiva són factors que afavoreixen el creixement personal i professional, elements bàsics per a fer de docent.

Les metodologies

És important i necessari gaudir de coneixements sobre metodologies diverses, habilitats didàctiques per impartir determinats continguts en formes més atraients i motivadores, i recursos i estratègies que permetin que els alumnes relacionin teoria i pràctica per integrar-les a les pràctiques diàries i compartir-ho amb els mètodes més tradicionals que s'acaben adoptant per inèrcia i reproducció de models viscuts.

És important conèixer diferents metodologies i saber quines són les més adequades en funció dels continguts, moments i grup.

Les TIC

Les TIC han estat una revolució de les darreres dècades. Molts dels estudiants que arriben a la Universitat són bons coneixedors dels mitjans però potser no en la profunditat que els haurien de conèixer per a utilitzar-los en la cerca de coneixements.

Per a molt docents, aquesta revolució els ha arribat en la seva maduresa professional, i per tant els costa d'integrar-ho en la seva quotidianitat.

L'ús de les TIC s'haurien de considerar de manera totalment integrada a les activitats diàries però cal analitzar tant les seves fortaleses com les seves debilitats:

- Fortaleses: faciliten la pràctica, sobretot en la provisió de materials, comunicacions individuals o col·lectives, tutories, participacions en debats o fòrums, etc que es poden fer a través de la plataforma moodle (o d'altres)
- Debilitats: mermen molt temps al docent i poden arribar a despersonalitzar si s'utilitzen desmesuradament.

Les TIC a la Universitat estan infrautilitzades, tant pels alumnes com pels docents, la majoria de vegades pel desconeixement de totes les seves possibilitats.

L'avaluació

Ningú qüestiona l'avaluació, però si que apunten que en funció de les condicions aquesta es realitza d'una manera o d'una altra. L'avaluació continua és una bona manera d'avaluar als estudiants però per aconseguir propostes vàlides, cal que s'acompleixin certs requisits: reduït nombre d'alumnes per grup i espais per a fer el retorn de manera col·lectiva i individualitzada.

Queden encara per resoldre com avaluar els treballs de grup, els treball pràctics o treball de camp o les competències així com reconèixer quins indicadors cal utilitzar o quins instruments aporten informacions suficients al docents i als estudiants sobre la seva evolució.

Tot i que hi ha algunes experiències en avaluació a través de projectes de treball les mancances o incerteses apuntades pels docents acaben fent que les avaluacions continuades es substitueixin per uns quants exàmens distribuïts durant el semestre o que s'acabin fent exàmens finals prioritant la prova de més fàcil correcció a la prova que més evidencia els aprenentatges adquirits.

Calen condicions perquè l'avaluació continua sigui adequada i compleixi la seva funció.

És important poder avaluar més enllà de la memorització no comprensiva d'uns continguts.

Si es treballa fent ús de metodologies diferents cal constatar els aprenentatges que es desenvolupen i la forma com els alumnes els interioritzen.

La formació

Tots els docents entrevistats valoren la formació de molt positiva pel creixement professional, encara que algú subscriu que aquesta no és l'antídote de la manca de professionalitat.

Tots els docents valoren de forma molt positiva la formació permanent.

La recerca

La recerca és un dels aspectes que tots els docents comparteixen amb la docència. Li adjudiquen un elevat grau d'importància en les seves valoracions.

La recerca és un valor afegit a la docència mentre que no passa a l'inrevés.

A part de ser inqüestionable tothom l'accepta i té voluntat de participar-hi, fins i tot hi ha una valoració que destaca que un del seu gran benefici d'estar treballant a la Universitat és el de participar en projectes de recerca.

La recerca està molt ben valorada dins la Universitat, més que la docència.

Aspectes generals

Entre els aspectes generals que cal destacar hi ha el d'una professora que posa de relleu el gran desconeixement que existeix de tots els recursos que posseeix la Universitat i que estan a l'abast. Els considera desaprofitats moltes vegades pel desconeixement que se'n té.

Hi ha desconeixement dels recursos i possibilitats que la pròpia Universitat ofereix.

Dificultats

Les dificultats que perceben els docents en la seva quotidianitat estan en relació a les subcategories següents:

- Personals.
- Professionals .
- Metodològiques.
- Espais.
- Avaluació.
- Planificació.
- Temps.
- Recursos.
- Coneixements previs dels estudiants.
- Motivació dels estudiants.
- Treball en equip dels docents.
- Relacions professor – estudiants.
- Formació.
- Estructurals / institucionals.

Personals

El docent universitari és, moltes vegades i tal com s'esmentava en les valoracions, un expert en la matèria que imparteix, però té o pot tenir debilitats que alguns no temen en assenyalar.

Un dels docents explicita la seva inseguretat davant situacions de indisciplina dels alumnes que poden crear certa violència verbal o també davant un grup nou abans de l'acceptació i l'inici de la confiança mútua. Aquest docent ho etiqueta de pànic escènic equiparant-ho al mal moment que pateixen els actors en els primers moments de l'estrena d'una obra teatral.

El “directe” al qual estan exposats els docents implica exposar-se a situacions imprevistes sobre les quals cal prendre decisions ràpides i això pot provocar pors.

L'apropiació de recursos expressius suficients tant per organitzar un discurs coherent com per saber re formular les propostes dels estudiants i transformar-les en situacions d'anàlisi o bé establir el feedback re formulant el discurs en formes ben diferents fins a fer-se entendre és una altra de les carències ressaltades.

Hi ha dificultats personals fruit del “directe” i que tenen a veure amb recursos comunicatius i de presa de decisions.

Professionals

El fet d'incorporar-se a la Universitat per exercir com a docent no garanteix que s'estigui en possessió de les competències i habilitats requerides per a realitzar aquesta feina.

Per altra banda no sempre és possible cursar una formació prèvia a l'ingrés com a docent a la Universitat. En moltes ocasions és fins i tot difícil de cursar-la durant els primers anys (tot i l'oferta del formació pel professorat novell existent només en algunes universitats) per manca de temps.

Les dificultats per variar estratègies que no et funcionen, saber com respondre determinades preguntes dels alumnes o saber com ensenyar determinats continguts no

s'aprèn sempre amb l'autodidactisme o a través del mètode assaig-error. Molts docents utilitzen mètodes personals de formació per implementar millores a les aules, d'altres, s'obstinen en perseverar en els mateixos mètodes malgrat les contrarietats.

Fets com aquests fan que la docència resti en mans la predisposició i la voluntat personal més que de la professionalitat col·legiada.

De manera generalitzada hi ha una manca de cultura pedagògica entre els docents i els canvis que s'imposen des de la institució generen una gran resistència.

La formació per al professorat novell no sempre és accessible i l'autoformació i l'assaig error són insuficients per a la millora.

La formació per als docents hauria de ser més generalitzada i regulada per la institució per tal que aquesta fos la font de la innovació, malgrat la resistència que genera.

Metodològiques

Davant la proposta o necessitat d'utilitzar metodologies més pràctiques i participatives en les que els alumnes puguin ser protagonistes dels seus aprenentatges s'observen inconvenients.

Un d'ells, potser el principal, és el desconeixement de diferents metodologies que poden ser aplicables en determinades situacions i/o continguts i grups. Aquesta desconeixença fa que s'apliquin estratègies per a treball pràctics en continguts teòrics o a l'inrevés i per tant, no s'obtinguin resultats positius o que es demanin molts recursos per a canviar algunes pràctiques quan es pot fer a través de dinàmiques sense un cost elevat.

Hi ha també desconeixença sobre metodologies que faciliten l'adquisició de competències quan aquestes es reclamen des del pla d'estudis.

Les dificultats s'observen en saber combinar les metodologies expositives que s'utilitzen de manera habitual amb altres metodologies per a treballar continguts teòrics, continguts pràctics, competències personals, socials i intel·lectuals, etc sobretot en grups nombrosos com els que acostuma a haver en les aules universitàries.

Hi ha força desconeixement sobre les possibles metodologies que es poden utilitzar a les aules. Aquesta desconeixença provoca el retorn als mètodes coneguts que atorguen seguretat.

Espais

Una de les dificultats que presenten els docents i que en alguns casos són de difícil solució són els espais. Tant les aules, com dels passadissos així com el mobiliari de les diferents facultats està dissenyat pensant en els mètodes tradicionals: en taules o cadires fixes mirant al docent. Aquest aspecte més de logística que pedagògic, complica i de vegades obstaculitza certes dinàmiques que requereixen mobilitat dels estudiants.

Els espais de la Universitat estan dissenyats per a metodologies expositives. Els espais (distribució mobiliari) condicionen algunes pràctiques.

Avaluació

Algunes de les dificultats més notables s'ubica en l'avaluació i tots els aspectes que s'hi relacionen.

Una de les més rellevants, per la freqüència en la seva aparició al llarg de les entrevistes realitzades, és l'avaluació de les competències dels estudiants i la valoració que el docent en pot fer sense incórrer en la subjectivitat o la imparcialitat.

L'altre aspecte destacable sobre l'avaluació és el fet de saber utilitzar les informacions de les avaluacions no com un element sancionador tal com està considerat de manera generalitzada sinó com un camí per la superació i la millora. Les avaluacions diagnòstiques són importants si d'elles se'n fa un retorn i un seguiment amb l'alumne o grup d'alumnes, o si es modifiquen les explicacions o la planificació; les avaluacions continuades són interessants quan són una continuïtat de les avaluacions diagnòstiques i serveixen per orientar als estudiants.

La dificultat es genera quan hi ha grups de més de cent alumnes per aula i impedeixen aquest procés.

Hi ha dificultats en l'avaluació de manera generalitzada. Algunes de les concrecions al respecte s'ubiquen en l'avaluació de les competències dels alumnes i en l'ús de l'avaluació com un element de millora.

Altres dificultats menys salvables es centren en l'elevat nombre d'alumnes per classe que fan prioritzar la rapidesa en la correcció a altres instruments més òptims pel reconeixement dels aprenentatges de tot tipus.

Planificació

Quan les classes eren teòriques i estaven basades quasi únicament en les explicacions del docents la planificació era més senzilla de preveure i d'executar.

En el moment en que a les explicacions s'hi afegeixen activitats pràctiques, avaluacions, treballs de camp dins i fora de l'aula... el control del temps per tal de finalitzar el temari establert és cada cop més complex.

Si s'utilitzen metodologies més pràctiques i avaluacions continuades la planificació és més complexa.

Temps

El temps s'ha convertit en un gran enemic social. La manca de temps és una de les dificultats reiterades per força docents: temps per a rebre formació, temps per a finalitzar els objectis proposats, temps per a fer un seguiment dels alumnes, entre d'altres.

Les diferents modalitats de contractació dels professors (associats, sobretot) i les pressions que es reben per a realitzar docència, investigació i divulgació del coneixement fa que el temps sigui un bé molt preuat.

Les pressions internes i externes fan que el temps es converteixi en un dels elements més preuats i difícils d'aconseguir.

Recursos

Les dificultats en relació als recursos estan més en la seva elaboració que en el seu ús. Una queixa reiterada per alguns docents és que els recursos que s'utilitzen pel recolzament de les exposicions en les classes serveixen més per repetir allò que s'està explicant que com a mesura de reforç o complement. Gairebé tots els docents elaboren els seus powers per a les seves classes però pocs compleixen la funció real de complement i moltes vegades es deu al desconeixement de totes les possibilitats del mitjà.

Els elements de suport de la informació que s'utilitzen actualment a les aules no compleixen els objectius proposats, no actuen de complement a les explicacions. Manquen eines per elaborar bons materials.

En relació als seus coneixements previs dels estudiants

El nivell de coneixements que aporten els alumnes, de primer curs, per encarar els continguts propis de la llicenciatura que inicien, és d'una gran diversitat. Molts d'aquest alumnes mostren un nivell molt baix. Adaptar la planificació al seu nivell i establir el feedback fins a que comprenguin les explicacions que s'ofereixen fa alentir les classes i crea dificultats per aconseguir un ritme àgil. Per altra banda, la concepció que tenen els estudiants de la Universitat els creen unes expectatives i certa predisposició a prendre apunts enlloc de participar. Fins que no s'albira un canvi passa molt temps.

Els coneixements previs amb que els estudiants accedeixen a la Universitat és força baix i això determina el ritme de treball.

La motivació dels estudiants

A més dels coneixements previs i la predisposició vers la recepció passiva dels coneixements es percep una certa desmotivació pels continguts i per la forma en que els reben. Hi ha "mandra" de col·laborar.

Es percep una desmotivació per l'aprenentatge part de l'alumnat .

Del treball en equip del professorat

Els docents perceben solitud en tot el seu treball. Si hi ha algun treball en equip es realitza en els grups de recerca, però poques vegades el focus es trasllada a la docència.

La coordinació en el plantejament de les assignatures, en els treballs que es sol·liciten als alumnes d'un mateix curs, la coordinació entre els professors del mateix departament, entre d'altres coordinacions possibles, és quasi inexistent.

Els plans docents tenen repeticions, hi ha treballs que es demanen més d'un cop al llarg de l'itinerari educatiu i hi ha buits importants que caldria tenir presents per ubicar-los en algun lloc. La creença arrelada de la llibertat de càtedra afavoreix a aquell que vol innovar però crea massa heterogeneïtat entre les assignatures, cosa que no beneficia en absolut als estudiants que precisen d'una visió global i holística dels coneixements de la carrera que estan cursant.

Es realitza treball en equip per a fer recerca però no hi ha costum per a fer la docència.

La tasca del docent es troba imbuïda per la inèrcia històrica de l'individualisme i costa trencar amb aquests tòpics.

Relació professorat /estudiants

Bàsicament les dificultats se centren en el nombre d'alumnes que és desmesurat per a fer un seguiment acurat. Un altre entrebanc és el de no gaudir d'eines suficients per a les tutories que acaben essent un espai de traspàs d'informació més que un espai d'escolta activa i orientació personalitzada.

Manquen eines per a treballar les tutories que acaben essent espais de traspàs d'informació i no espais d'orientació i escolta activa.

Formació

Una bona formació seria cabdal per a contrarestar les dificultats exposades en les subcategories descrites però actualment l'oferta formativa a nivell pedagògic o no hi és o és força reduïda. L'oferta pedagògica per excel·lència que s'ofereix és la que s'adreça als professors novells, no obstant la majoria de docents amb anys d'experiència també serien bon receptors de la mateixa formació. I aquesta només es porta a terme en algunes universitats.

Un dels apunts és el que es referix a la formació existent que la subratlla de massa generalista i poc centrada en cada àmbit de coneixement, adequada a cada facultat (no és el mateix una formació per a arquitectura que per a medicina o per formació del professorat). Aquest fet fa que de vegades aquesta formació es visualitzi com poc útil i acabi desmotivant als docents per a rebre'n en posteriors ocasions.

L'oferta formativa actual no és prou ampla i és massa generalista, és a dir poc centrada en les necessitats de cada facultat. Això la fa percebre com poc útil.

Institucionals

En algunes ocasions la mateixa estructura o les mateixes demandes de la institució universitària creen els obstacles. La pressió institucional per acreditar-se i superar les avaluacions o promocionar fan que la recerca, les publicacions, les estades,... estiguin molt més valorades que la docència i més encara que la qualitat de la docència, que no es premia en cap sentit.

El model de Universitat competitiva amb d'altres països que es planteja projectes internacionals i que té grups de recerca consolidats amb publicacions i formats de divulgació científica té uns grans avantatges vers l'exterior però no cap a la docència. La institució hauria de premiar la qualitat en docència de la mateixa manera que ho fa amb altres àmbits. Hi ha una manca de sensibilitat cap a la docència i en paral·lel vers la formació pedagògica dels docents. Aquesta manca de suport ha afavorit l'anarquia metodològica que té els seus efectes positius pels qui poden innovar sense sentir-se enfaixats en uns paràmetres concrets però alhora són negatius pel descontrol i desequilibri que genera en un mateix itinerari formatiu.

Les necessitats institucionals es perceben com un obstacle per a un bon exercici de la docència: es premia tot menys la qualitat docent.

Els criteris sobre els objectius de la docència (perfil del docent, metodologies, criteris d'avaluació,etc) no són prou clars.

Aquests i altres factors visualitzen la docència com la darrera de les prioritats.

Generals

De manera general a nivell social hi ha una certa "apatia" intel·lectual que es percep en una majoria d'alumnes.

A nivell social hi ha una certa "apatia" intel·lectual que es traspasa a les aules.

Necessitats

Les necessitats que comenten els docents entrevistats estan en relació al següent grup de subcategories:

- TIC.
- Planificació.
- Motivació.
- Didàctica.
- Formació: modalitats i disseny.
- Competències .
- Normativa Universitat i EEES.
- Metodologies.
- Avaluació.
- Treball en equip del professorat.
- Treball en grup dels estudiants.
- Materials i recursos.
- Relació professor – estudiants.
- Habilitats.
- Idiomes.
- Formació pel creixement personal.
- Canvi de mirada institucional.

TIC

Les TIC ja són un instrument d'ús habitual per la majoria dels docents, no obstant no se'ls està optimitzant d'acord amb les múltiples possibilitats que ens poden oferir. És per aquest motiu que els docents consideren que necessiten formació que els aportí eines per aprofundir en l'ús de la plataforma moodle que utilitzen regularment.

L'ús de vídeo no solament per visualitzar sinó també per produir és un dels aspectes sobre els quals es fa necessària una formació, produir un documental podria ser un producte final de qualsevol treball d'una assignatura però per això cal tenir coneixements sobre el muntatge de pel·lícules, entre d'altres aspectes.

L'elaboració de powers que serveixin de complement de les classes i no únicament per a fer lectures del tema que s'exposa.

Aprofundiment moodle, elaboració i ús d'audiovisuals, elaboració de recursos visuals de recolzament a les classes (powers).

Planificació

Cal que cada docent, a les seves classes, pugui planificar d'acord amb totes les variables existents, però previ a la planificació individual es necessita la coordinació entre els diferents docents per concretar el pla d'estudis i també la coordinació amb etapes anteriors.

La coordinació amb etapes educatives anteriors hauria de permetre arranjar els desajustos entre els alumnes que inicien els estudis en els primers cursos. Calen eines per mesurar el temps d'acord amb la inclusió d'activitats d'ensenyament/aprenentatge i d'avaluació. Organitzar i organitzar-se és una competència que no és innata i no sempre s'ensenyava.

Eines per a establir una coordinació interna dels plans docents, coordinació amb etapes anteriors, pautes per organitzar i organitzar-se.

Motivació

La motivació es considera indispensable tant en relació als estudiants com en relació als docents.

Aconseguir motivar als alumnes i emprar amb èxit estratègies per captar l'atenció i la voluntat d'aprendre és un repte important dels docents.

Mantenir la motivació per impartir les classes malgrat els anys o les possibles adversitats que es poden produir és també una fita important que cal procurar. L'entusiasme en el docent és un dels factors de garantia d'èxit en les aprenentatges dels alumnes.

Coneixement i aplicació d'estratègies de motivació pels alumnes i la consecució de la perdurabilitat en la motivació del docent.

Formació

La formació està considerada rellevant per a tots els docents.

Cap àmbit es pot excloure de la formació permanent en una societat tant complexa i canviat com la que estem vivint.

Solament és considerada necessari que aquesta formació estigui planificada d'acord amb certes condicions:

- Que parteixi de les necessitats dels docents.
- Que s'avanci a les imposicions i les execucions requerides per l'administració.
- Que sigui obligatòria o tingui un incentiu que asseguri la seva execució.
- Que sigui impartida per experts en pedagogia i alhora en la matèria en la qual estan realitzant la formació.
- Que sigui pràctica, aporti experiències i afavoreixi la reflexió sobre la pràctica.
- Que sigui més un acompanyament en la quotidianitat: assessorament, que un curs.

Un assessorament és la modalitat formativa que més pot afavorir un canvi d'actituds en el professorat: fer-se una observació a través d'una filmació o ser observat per un professional que faci el retorn, sentir-se acompanyat en l'aplicació de metodologies que generen inseguretat, és millor que escoltar discursos que poden ser llegits. Mantenir la presència d'un "expert" que t'ajudi a "mirar" mentre estàs fent la feina de docent és molt beneficiós.

L'assessorament pot estar complementat amb d'altres modalitats formatives com ara les lectures especialitzades o l'aprenentatge entre iguals, assistència a Jornades, observació de diferents models, tallers pràctics o cursos de curta durada. La formació virtual no es descarta però es visualitza bàsicament per continguts teòrics.

No hi ha un únic moment que pugui ser remarcat com a més adient per a realitzar la formació, però sí que es detecta un cert posicionament cap a les èpoques en les que no hi ha docència. A no ser possible, caldria que s'adeqüés als horaris dels participants.

Quan no hi ha la pressa determinada pels horaris de les classes la predisposició és diferent.

La formació és necessària i rellevant pel creixement professional, però la formació a la Universitat cal que compleixi certes condicions. L'assessorament s'apunta com una bona modalitat però la combinació de totes les modalitats d'acord amb les necessitats és el que facilita la capacitació dels docents.

Competències

En l'elaboració dels nous plans docents s'han integrat la programació i l'avaluació de les competències però no s'ha fet una formació específica per a saber de què s'està parlant per poder-les planificar ni de com avaluar-les.

Tampoc hi ha massa experiències per adoptar-les com a model i la majoria de textos escrits exposen la vessant teòrica del tema.

Es necessita una formació en competències: bàsicament sobre com programar-les i com avaluar-les.

Normatives Universitat i EEES

L'EEES ha aportat molts canvis que tenen implicacions en les pràctiques dels docents.

Les diferents facultats han hagut de començar a planificar tenint en compte els nous requeriments però encara hi ha desinformació que acaba creant inseguretats.

Una formació que aportï informació però que alhora provoqui interacció permetria interpretar millor els nous requeriments i adaptar-los a cada context particular.

Metodologies

Un dels temes més redundants entre els professors i professores entrevistats és de la metodologia, concretament en la necessitat d'obtenir una formació centrada en les diferents metodologies aplicables a la docència universitària.

Les demandes concretes giren entorn metodologies :

- En les que el mètode sigui el contingut.
- Que generin la participació de l'alumnat i que aquesta afavoreixi evidències sobre les competències que es van aconseguir.
- Que afavoreixin el treball en grup i aportin estratègies als estudiants.
- En les que la comunicació, les relacions entre els membres dels grups de treballs formin part de l'aprenentatge.

Es reivindica una formació metodològica per poder contradir el mite creat de que les metodologies diferents a les expositives rebaixen nivell en els estudiants. Les necessitats socials, personals, professionals, laborals i intel·lectuals actuals són diferents i cal adaptar-se a les noves maneres de fer.

El desconeixement de les diferents possibilitats metodològiques fa que:

- S'acabin fent únicament classes segons model tradicional.
- En ocasions no s'apliquin en el context adequat i acabin fracassant.

Sense eludir les classes magistrals, fer ús de metodologies diverses afavoreix un complement afegit al desenvolupament de determinades competències.

Les classes magistrals són molt positives per a aportar coneixements en poc temps, però no faciliten el desenvolupament d'algunes habilitats que si aporten altres metodologies. La combinació de diferents metodologies facilita que totes les competències tinguin el seu espai d'expansió.

Per a aplicar-les, cal conèixer-les i saber quins són els continguts, espais, materials.. més adequats.

Avaluació

El sentit de l'avaluació ha de ser diferent al que s'adopta en etapes educatives anteriors. La primacia de l'esforç per aconseguir una qualificació perd el seu valor i aquesta s'aconsegueix a través d'altres vies: les evidències dels coneixements i habilitats adquirides.

Una necessitat dels docents és la de compartir criteris clars sobre l'avaluació i les seves dimensions i utilitzar-la com una eina de millora per aprendre dels errors.

Paral·lelament hi ha d'altres necessitats com ara la de tenir (o elaborar) instruments que aportin informació sobre els aprenentatges realitzats a través de treballs pràctics o sobre les competències assolides.

Cal aprendre a valorar les reflexions dels alumnes més que les repeticions memorístiques. Cal entendre el significat de l'avaluació continuada i descartar la suma de proves durant el semestre.

Cal tenir eines que facilitin una diagnosi del què saben, del què saben fer i el què pensen per planificar amb fonament de causa.

Cal conèixer les diferents dimensions de l'avaluació i establir criteris clars i compartits de la mateixa.

Elaborar o conèixer instruments d'avaluació que proporcionin i formació suficient sobre els aprenentatges i l'evolució dels estudiants perquè es puguin utilitzar en l'avaluació continuada i poder així substituir-ho per una prova final segmentada en diversos exàmens parcials.

El treball en equip del professorat

La coordinació és essencial en tot equip de treball, no tant sols per evitar solapaments o fuites ignorades sinó també per compartir criteris, objectius i altres aspectes sobre els quals el docent emet valoracions o planifica la seva feina. També perquè el docent acaba essent model dels seus estudiants i és bo poder exigir allò que s'és capaç de fer.

Un bon treball en equip seria, a més, idoni com element formatiu.

Es necessiten eines de coordinació en cada un dels elements que formen part del procés d'E/A.

Materials i recursos

Els recursos que es poden utilitzar per les classes poden ser múltiples i molt diversificats, poder-los elaborar amb totes les tècniques possibles optimitzaria el resultat de les classes.

Demandar als alumnes que els resultats finals dels seus aprenentatges es mostrin a través de l'elaboració de materials diversos realitzats en diferents mitjans, seria una forma d'observar la consecució de competències diverses.

Per aconseguir una o altra alternativa cal conèixer totes les tècniques i possibilitats que ens ofereixen els mitjans. Aquesta és una necessitat dels docents.

És necessari conèixer totes les possibilitats que tenen els recursos que es poden utilitzar com a suport a l'aula, ja els facin servir o elaborin els estudiants o els docents.

Relacions professorat /estudiants

Ser tutor és quelcom més que fer una trobada esporàdica per justificar una reclamació. Ser tutor implica:

- Acompanyar als alumnes perquè puguin aprendre dels errors, i no fer-los repetir el mateix un altre cop.
- Saber orientar als alumnes en els seus aprenentatges de manera col·lectiva i personalitzada
- Fer els retorns dels treballs i proves de manera individual
- Crear vincles amb el grup sabent mantenir l'autoritat i sense caure en el "col·leguisme"
- Crear complicitats amb el grup però alhora mantenint la distància coma professor/a.

Aquests són aspectes que són molt necessaris i no s'acostumen a impartir en cap formació. Calen eines suficients per adaptar-les a cada situació en particular.

Seria necessària una formació que capacités als docents per acompanyar, dinamitzar, orientar, gestionar tant al grup classe com als alumnes de manera individualitzada.

Habilitats

Hi ha certes habilitats que són bàsiques per a un docent i que es poden aprendre o perfeccionar són les habilitats comunicatives.

Saber elaborar un discurs oral coherent, cohesionat, viu, ric ampli i generós, ple d'elements que facilitin la comprensió com ara el feedback amb els oients, és una de les necessitats que els docents consideren importants per al seva tasca professional.

Falten habilitats comunicatives en sentit ampli: escolta activa, feed back, recursos expressius, etc.

Idiomes

Una necessitat fruit de l'evolució és l'aprenentatge d'idiomes. Aquest aprenentatge que està vinculat tant a la recerca com a l'aprofundiment dels coneixements com a la comunicació i les relacions amb d'altres universitats o la comunicació amb els estudiants que provenen de programes europeus és totalment necessari en l'actualitat.

El coneixement profund d'alguns idiomes estrangers és un dels requisits indispensables per a la docència.

Formació de creixement personal

La formació personal sempre s'ha considerat com una formació de caràcter particular i poc vinculada a la docència o la recerca.

Una formació en educació emocional que afavoreixi el coneixement d'un mateix i dels altres, millorarà les relacions i també la forma de transmetre, en definitiva la forma d'arribar a l'altre. "la distància posa obstacles en l'adquisició dels aprenentatges".

Una formació en educació emocional i pedagogia sistèmica ajudaria a interpretar situacions que poden generar resistències o obstacles i a trobar-ne possibles solucions.

Una formació que faciliti el coneixement d'un mateix i la gestió de les emocions podria millorar indirectament la docència.

Un canvi de mirada institucional

Una necessitat que tot i que pot semblar aliena als docents provoca impediments en la tasca docent és la mirada de les institucions cap al docent, la seva feina i la formació que va adreçada a millorar les pràctiques i a la innovació.

Per aconseguir algunes fites, encara que no siguin massa agosarades, cal que la Universitat es plantegi la missió de la docència i les funcions dels docents i prengui decisions per aconseguir-ho.

La institució pot pressionar perquè a través de la formació s'adquireixin les competències necessàries per a fer de docent i es posin en pràctica metodologies pràctiques i funcionals. Cal que els departaments exerceixin pressió perquè aquest procés es faci efectiu. La llibertat és beneficiosa però l'anarquia pot perjudicar la possibilitat de traçar un full de ruta

Cal que la institució universitària vetlli perquè la docència adquireixi la importància que mereix i faciliti formació suficient per crear innovació a les aules.

Quadre 96. Valoracions, dificultats i necessitats dels docents de les Universitats catalanes.

U Cat.	VALORACIONS	DIFICULTATS	NECESSITATS
Experiències prèvies	Els primers anys de docència a la Universitat són difícils per la complexitat que hi ha. . Sense una formació prèvia el procés és molt lent i amb molts errors. . Les experiències prèvies aporten bagatge però és insuficient ja que el context és molt diferent.		
Planificació	Les planificacions no es poden estandarditzar, s'han d'adaptar al grup i al moment. Cal fer ajustos de temps, continguts, activitats, avaluació, etc sense abandonar els objectius previstos.	Si s'utilitzen metodologies més pràctiques i avaluacions continuades la planificació és més complexa.	Eines per a establir una coordinació interna dels plans docents, coordinació amb etapes anteriors, pautes per organitzar i organitzar-se.
Treball en equip del professorat	És bàsic el treball en equip del professorat però falta cultura corporativa.	Es realitza treball en equip per a fer recerca però no hi ha costum per a fer la docència. La tasca del docent es troba imbuïda per la inèrcia històrica de l'individualisme i costa trencar amb aquests tòpics.	Es necessiten eines de coordinació en cada un dels elements que formen part del procés d'E/A.
Relació docent - discent	És positiu mantenir unes relacions cordials i sistemàtiques amb els alumnes. La creació de vincles afavoreix la millora dels aprenentatges però calen eines per no confondre acompanyament i proximitat amb amistat.	Manquen eines per a treballar les tutories que acaben essent espais de traspàs d'informació i no espais d'orientació i escolta activa.	Seria necessària una formació que capacités als docents per acompanyar, dinamitzar, orientar, gestionar tant al grup classe com als alumnes de manera individualitzada.
El docent i la seva professió	Ser expert en la matèria no pressuposa tenir les competències per exercir com a docent. . La formació i l'experiència reflexiva són factors que afavoreixen el creixement personal i professional, elements bàsics per a fer de docent.	<u>Personals</u> Hi ha dificultats personals fruit de "directe" i que tenen a veure amb recursos comunicatius i de presa de decisions. <u>Professionals</u> La formació per al professorat novell no sempre és accessible i l'autodidactisme i l'assaig error són insuficients per a la millora. La formació per a tots i regulada per la institució per com a font d'innovació malgrat la resistència que genera.	Una formació que faciliti el coneixement d'un mateix i la gestió de les emocions podria millorar indirectament la docència.
Metodologies	És important conèixer diferents metodologies i saber quines són les més adequades en funció dels continguts, moments i grup.	Hi ha força desconeixement sobre les possibles metodologies que es poden utilitzar a les aules. Aquesta desconexió provoca el retorn als mètodes coneguts que infonen seguretat.	Les classes magistrals són molt positives per a aportar coneixements en poc temps, però no faciliten el desenvolupament d'algunes habilitats que si aporten altres metodologies. La combinació de diferents metodologies facilita que

			totes les competències tinguin el seu espai d'expansió. Per a aplicar-les, cal conèixer-les i saber quins són els continguts, espais, materials.. més adequats.
Habilitats i Competències		Es necessita una formació en competències: bàsicament sobre com programar-les i com avaluar-les en els alumnes.	Falten habilitats comunicatives en sentit ampli: escolta activa, feed back, recursos expressius,etc.
Espais		Els espais condicionen algunes pràctiques. Els espais de la Universitat estan dissenyats per a metodologies expositives.	
Temps		Les pressions internes i externes fan que el temps es converteixi en un dels elements més preuats i difícils d'aconseguir.	
TIC	Les TIC a la Universitat estan infrautilitzades, tant pels alumnes com pels docents, la majoria de vegades pel desconeixement de totes les seves possibilitats.		Aprofundiment moodle, elaboració i ús d'audiovisuals, elaboració de recursos visuals de recolzament a les classes (powers).
Recursos		Els elements de suport de la informació que s'utilitzen actualment a les aules no compleixen els objectius proposats, no actuen de complement a les explicacions. Manquen eines per elaborar bons materials.	És necessari conèixer totes les possibilitats que tenen els recursos que es poden utilitzar com a suport a l'aula, ja els facin servir o elaborin els estudiants o els docents.
Avaluació	Calen condicions perquè l'avaluació continua sigui adequada i compleixi la seva funció. És important poder avaluar més enllà de la memorització no comprensiva d'uns continguts. Si s'utilitzen metodologies diferents cal constatar els aprenentatges que es desenvolupen i la forma com els alumnes els interioritzen.	Hi ha dificultats en l'avaluació de manera generalitzada. Concretament en l'avaluació de les competències dels alumnes i en l'ús de l'avaluació com un element de millora. L'elevat nombre d'alumnes fan prioritzar la rapidesa en la correcció a altres instruments més òptims pel reconeixement dels aprenentatges de tot tipus.	Cal conèixer les diferents dimensions de l'avaluació i establir criteris clars i compartits de la mateixa. Elaborar o conèixer instruments d'avaluació que proporcionin i formació suficient sobre els aprenentatges i l'evolució dels estudiants perquè es puguin utilitzar en l'avaluació continuada i poder així substituir-ho per una prova final segmentada en diversos exàmens parcials.
Formació	Tots els docents valoren de forma molt positiva la formació permanent.	L'oferta formativa actual no és prou ampla i és massa generalista, és a dir poc centrada en les necessitats de cada facultat. Això la fa percebre com poc útil.	La formació és necessària i rellevant pel creixement professional, però la formació a la Universitat cal que compleixi certes condicions. L'assessorament s'apunta com una bona modalitat però la combinació de totes les modalitats d'acord amb les necessitats és el que facilita la capacitat dels docents.

Recerca	La recerca està molt ben valorada dins la Universitat, més que la docència.		
Institucionals		Les necessitats institucionals es perceben com un obstacle per a un bon exercici de la docència: es premia tot menys la qualitat docent. Els criteris sobre els objectius de la docència (perfil del docent, metodologies, criteris d'avaluació, etc) no són prou clars. Aquests i altres factors visualitzen la docència com la darrera de les prioritats.	Cal que la institució universitària vetlli perquè la docència adquireixi la importància que mereix i faciliti formació suficient per crear innovació a les aules.
Normatives Universitat i EEES			Una formació que aportï informació però que alhora provoqui interacció permetria interpretar millor els nous requeriments i adaptar-los a cada context particular.
Idiomes			El coneixement profund d'alguns idiomes estrangers és un dels requisits indispensables per a la docència.
Altres aspectes	Hi ha un cert desconeixement dels recursos i possibilitats que la pròpia Universitat ofereix.	A nivell social hi ha una certa apatia intel·lectual que es traspasa a les aules.	
En relació als estudiants			
Coneixements previs		Els coneixements previs amb que els estudiants accedeixen a la Universitat és força baix i això determina el ritme de treball.	
Motivació		Es percep una desmotivació per l'aprenentatge part de l'alumnat.	Coneixement i aplicació d'estratègies de motivació pels alumnes i la consecució de la perdurabilitat en la motivació del docent.

Universidad Nacional Tres de Febrero

A través de les entrevistes en profunditat s'han volgut conèixer les percepcions que tenen els docents universitaris de la seva professió. Quina valoració fan de la tasca que estan desenvolupant, quines fortaleses i debilitats han tingut i tenen en el seva quotidianitat i quines són les necessitats que consideren tenir tant de manera global amb la institució i la docència en general com en aspectes puntuals de la seva activitat professional.

S'han realitzat nou entrevistes a nou docents de facultats diferents. Alguns d'ells ocupen diferents càrrecs dins la institució.

El motiu d'aquesta tria és el d'obtenir percepcions diferenciades de les necessitats donades possiblement per la feina que desenvolupen.

Quadre 96. Docents informants de la UNTREF.

DOCENTS	UNIVERSITAT	FACULTAT	CÀRREC
DOCENT 10	UNTREF	Ciències de l'Educació.	Professora.
DOCENT 11	UNTREF	Higiene i Seguretat del Treball. Coordinador de la carrera de Enginyeria Ambiental.	Coordinador de les dues carreres.
DOCENT 12	UNTREF	Art i Cultura.	Coordinador de la carrera.
DOCENT 13	UNTREF	Complementacions docents.	Professora.
DOCENT 14	UNTREF	Arts electròniques.	Professor.
DOCENT 15	UNTREF	Ciències de l'Educació.	Professor.
DOCENT 16	UNTREF	Enginyeria agrònoma en alimentació. Enginyeries industrials i ciències ambientals i economistes agraris.	Professora.
DOCENT 17	UNTREF	Estadística. Departament de Metodologia, Estadística i Matemàtiques.	Coordinadora de la llicenciatura.
DOCENT 18	UNTREF	Ciències de l'Educació. Departament de Ciències Socials.	Coordinador de carreres d'Educació.

La primera presa de contacte ha estat feta pel coordinador de la UNTREF.

El mateix coordinador va fer la convocatòria als docents acordant l'hora i espai de la trobada.

La forma de les presentacions van ser irregulars. En alguns casos el coordinador feia la presentació de l'entrevistat i del programa, en d'altres casos ho feia la persona que realitzava l'entrevista. Malgrat les variances, fins i tot en els casos en els quals el coordinador no podia fer presencialment la presentació, tots els docents havien estat informats prèviament de la tasca per la quals se'ls demanava col·laboració i quina era la finalitat de l'estudi.

Els passos posteriors a la presentació han estat els mateixos amb tots els docents:

- Presentació del tema de la recerca i de la ubicació de la seva aportació en la mateixa.
- Presentació del protocol de l'entrevista:
 - o Preguntes.
 - o Tipus d'entrevista (semiestructurada).
 - o Gravació i/o presa d'apunts.
 - o Transcripció i retorn dels escrits.

Després d'aquesta presentació les opcions triades pels docents han estat:

- Fer una lectura prèvia de totes les preguntes conversant sobre la temàtica sense anar interrompin amb la formulació de preguntes concretes.
- Anar responent a mesura que es van formulant les preguntes.

En ambdós casos s'ha fet un enregistrament de l'entrevista.

S'ha realitzat una transcripció de les entrevistes i s'ha fet un retorn als entrevistats per demanar el seu acord sobre el contingut.

El contingut de les nou entrevistes s'ha analitzat i de l'anàlisi s'han induït les categories emergents (vegeu quadre de categories del capítol disseny i procés de la recerca).

L'entrevista està estructurada entorn les valoracions, dificultats i necessitats:

- Les valoracions que fan els docents sobre la seva pròpia feina i la formació.
- Les dificultats en les que s'han trobat en la seva trajectòria professional des de que imparteixen docència en a Universitat i es continuen trobant actualment
- Les necessitats que creen que tenen com a docents o té la institució per a possibilitar la seva tasca.

De les percepcions rebudes a través d'aquests tres apartats s'ha realitzat l'anàlisi. Vegeu les percepcions més detallades en l'annex 26.

Anàlisi dels continguts tenint presents els blocs en que es distribueixen les entrevistes i les categories i subcategories.

Valoracions

Les valoracions que fan els docents de la seva pràctica i de la seva formació estan en relació a les subcategories que es detallen a continuació:

- Experiències prèvies.
- Treball en equip del professorat.
- Relació professor – estudiants.
- Metodologies.
- Formació.
- Recerca.
- Motivació.
- Aspectes generals.

Les experiències prèvies

Hi ha un gran nombre d'aportacions en les que es valora molt positivament haver exercit com a docent en altres etapes educatives abans de la incorporació a la docència universitària. Malgrat la importància que se li ofereix s'aprecien consideracions que destaquen que aquesta experiència és insuficient si no s'acompanya d'una formació que faciliti la reflexió sobre la pràctica.

S'apunta que l'experiència prèvia hauria de facilitar eines per a reflexionar sobre la pràctica, que hauria de servir per obtenir estratègies que ajudin a discriminar allò que és positiu d'allò que pot millorar o ser d'una altra manera.

Un altre apunt destacable és la importància que s'ofereixen a les experiències que es en el camp laboral en temps paral·lel a la docència en la Universitat. Es descriu com molt interessant conèixer a fons i de primera ma l'actualitat del món laboral tant per identificar les necessitats del mercat com perquè això, en molts casos, pot ser una font de recerca real i útil. Aquest paral·lisme aporta també el coneixement de nous mètodes que emergeixen en alguns àmbits (cultura, cinema ...).

El bagatge docent previ en altres etapes educatives és important però insuficient si no va acompanyat de la reflexió sobre la pràctica.

Les experiències prèvies o en paral·lel que es tenen en el món laboral són tant important com les experiències docents.

El treball en equip del professorat

Les valoracions que es detallen sobre aquest aspecte se centren bàsicament en la importància que té la coordinació entre els equips d'una mateixa carrera.

Es considera que un treball en equip del professorat dins d'una mateixa facultat, no només economitza els esforços de tots els implicats sinó que a més en rendibilitza els resultats.

Aquesta coordinació es refereix tant a la gestió del currículum com a la planificació de les classes. És del tot indispensable que els docents d'una mateixa assignatura es coordinin però també ho han de fer els docents que són part del mateix itinerari educatiu tant pel que fa que als continguts com a les metodologies que s'utilitzen.

Sense un itinerari coherent en relació amb el currículum i les metodologies, es poden "assegurar" els continguts conceptuals, però serà difícil l'adquisició d'habilitats i competències exigides als estudiants.

La coordinació i el treball en equip en la gestió del currículum i les orientacions metodològiques optimitza els recursos i els resultats dels estudiants.

Les relacions professorat estudiants

Mantenir unes bones relacions amb els estudiants tant a nivell de grup classe com de manera personalitzada és una bona eina per afavorir els aprenentatges.

La creació d'un clima favorable, en el que les complicitats tinguin parts importatnt, sense caure en amiguismes, facilita posicionament positiu vers els coneixements impartits pel docent.

Fer un seguiment acurat dels alumnes afavoreix que els errors no adoptin la posició de sentència sinó de font d'aprenentatge.

Unes relacions positives amb els alumnes i un clima favorable a l'aula afavoreix els aprenentatges.

Les metodologies

L'ús de metodologies pràctiques a les aules és un dels aspectes força valorats pels docents. Fan referència a metodologies que motivin als estudiants i que els facilitin un aprenentatge autònom.

Fan palesa la dificultat d'utilitzar metodologies basades en activitats participatives si aquestes es realitzen amb grups molt nombrosos. En canvi hi ha docents convençuts que els alumnes estan molt més motivats quan les classes són pràctiques i estan basades en casos reals o que poden aproximar-se a la realitat.

Les metodologies pràctiques i funcionals faciliten l'aprenentatge autònom i motiven als estudiants.

La formació

Hi ha un elevat consens en que la formació permanent és molt important o imprescindible per a generar canvis i innovació. Tant se val el format en el qual es presenti, tots són vàlids si s'adeqüen al moment, contingut i necessitats dels assistents. Tots ells però, ha de tenir un denominador comú: la creació d'un "saber pedagògic". Un "saber pedagògic" que capaciti als docents per impartir les seves classes tenint en compte totes les variables que intervenen en el procés d'ensenyament aprenentatge.

La reflexió sobre la pràctica, l'intercanvi d'experiències i la formació acompanyada centrada en el context de treball són algunes de les principals constants que s'assenyalen. També és una bona font formativa les vivències acumulades com alumnes dels "bons" docents que hem tingut.

La formació és imprescindible per a generar innovació. Cal crear un "saber pedagògic" entre els docents, a través de la reflexió sobre la pràctica, l'intercanvi d'experiències o l'aprenentatge entre iguals.

La recerca

No tots els docents estimen la investigació com un valor imprescindible per a la seva pràctica professional i molt menys quan aquesta es basa en aspectes pedagògics malgrat sigui de la seva professió docent. D'altres, en canvi consideren que la recerca és imprescindible i apunten que recerca i docència haurien de ser indissociables.

El paper de la institució en aquest aspecte és clau. Si la Universitat crea espais de recerca i fomenta la seva participació, s'aconseguiria que fos una necessitat dels docents.

La recerca és important però perquè sigui una necessitat dels docents hauria d'estar recolzada per la institució.

La motivació

En aquest apartat conflueix tant la motivació que s'exigeix als estudiants com la que hauria de tenir el mateix docent universitari per mantenir viva la motivació dels estudiants.

Generalment, en parlar de motivació, la mirada acostuma a recaure en els estudiants. Són els estudiants que es mostren desmotivats, que perden interès pels aprenentatges i/o la participació en les classes... però obviem que part de la motivació dels alumnes ve determinada per la motivació del professor o professora (per la matèria que imparteix o pel fet de fer docència).

Un altre aspecte que es valora com a important malgrat no s'en depèn en absolut està en relació amb la sortida professional dels estudiants que estan cursant determinades carreres. Conèixer les dificultats que esdevenen per incorporar-se al mercat laboral un cop finalitzats els seus estudis superiors redueix les expectatives, els desmotiva, en moltes ocasions, fins i tot abandonen els estudis a la meitat.

La motivació dels estudiants i la dels docents estan estretament vinculades. Una font de desmotivació dels estudiants està en la difícil sortida professional d'alguns estudis superiors.

Aspectes generals

Dins els aspectes generals hi trobem apreciacions d'alguns professors o professores sobre la figura del docent. Encara hi ha la consideració de que tothom pot fer de mestre/ però no és així. Ser "bon" mestre encara hi ha qui creu que està lligat a un "do" que es posseeix de manera innata.

Es valora la figura del docent i s'atribueix la seva professionalització a un do innat.

Dificultats

Les dificultats que perceben els docents en la seva quotidianitat estan en relació a les subcategories següents:

- L'ús de metodologies diversificades i adequades.
- L'avaluació.
- La manca de temps per a la dedicació que precisarien.
- L'ús de les TIC.
- Els coneixements prèvis dels docents.
- La motivació dels estudiants.
- Les relacions professorat i estudiants.
- Les necessitats de formació.
- A la institució universitària i a l'estructura de la mateixa.

Metodologies

S'apunta reiteradament que per utilitzar determinades metodologies innovadores a l'aula no n'hi ha prou amb tenir-ne coneixements teòrics, cal haver-les vivenciat, observat o practicat prèviament. Sense aquesta prèvia, les metodologies es fan de manera esporàdica i moltes vegades sense massa sentit i acaben no provocant cap canvi.

El coneixement de metodologies diversificades ha de passar per un període reflexiu (i compartit) que permeti adequar-les a cada context particular a més de crear les habilitats necessàries en el docent per dur-les a terme amb seguretat personal i professional.

Alguns dels docents entrevistats es mostren coneixedors d'algunes metodologies innovadores però aquest coneixement és insuficient per portar-les a terme a les aules de manera sistemàtica. Fins i tot admeten que acaben realitzant classes magistrals també per la insuficiència de recursos. Tenir pocs recursos (econòmics o personals) no permet planificar tot un curs a través de metodologies diversificades que faciliten l'adquisició d'habilitats en els estudiants.

Observen la desmotivació que produeixen les classes magistrals en els estudiants i el canvi que es podria arribar a produir si l'enfocament de les classes fos més funcional i participatiu.

Per fer ús d'una metodologia innovadora cal aprendre-la de manera vivenciada i les formacions no acostumen a ser pràctiques.

Avaluació

Hi ha dificultat dels docents per avaluar els treballs més pràctics. Consideren que les activitats pràctiques i els treballs de camp són imprescindibles i motivadors però a l'hora de fer-ne l'avaluació hi ha dificultats per trobar evidències.

Hi ha dificultats per avaluar treballs pràctics.

Temps

El temps és un dels factors determinants per a fer una bona planificació, seguiment acurat als estudiants, avaluar o fer una formació que cobreixi les necessitats.

Una de les majors dificultats que s'especifiquen és la falta de temps que tenen per dedicar-se a tots aquells aspectes que, no sent "propis" de les classes són necessaris pel bon funcionament de les mateixes: planificació, relació professor-estudiant, coordinació amb els altres docents, avaluar de forma triangulada, la mateixa formació permanent, entre d'altres.

La planificació de la docència per part de la institució contempla un temps específic per a impartir les classes però no preveu un temps concret per tot el seguit de tasques que emmarquen les classes.

La institució no contempla tot el temps necessari per a fer les tasques complementàries a la impartició de les classes.

Ús de les TIC

Les TIC és un dels aspectes en que la majoria dels docents no s'hi ha incorporat de la mateixa manera ni temps en que ho han fet els estudiants. S'observa el canvi generacional en les habilitats diferenciades que mostren els estudiants i les que mostren els docents. Això implica en alguns casos certes dificultats.

Utilitzar les tecnologies amb assiduïtat, no només permet usar-les com un recurs visual i motivador a l'hora d'impartir les classes sinó que també facilita que es transfereixi aquest maneig als estudiants perquè les utilitzin de forma regular en el procés d'ensenyament aprenentatge.

Les tecnologies haurien de ser una de les principals fonts de recerca d'informació, elaboració i traspàs de materials entre els estudiants i el professorat... Això no es pot dur a terme si no hi ha la formació en aquests nous mitjans i no existeix al seu torn l'aportació econòmica que permeti que totes les facultats tinguin aquests mitjans.

No hi ha formació suficient per utilitzar les TIC de manera adequada optimitzant totes les seves possibilitats.

Els coneixements previs dels docents

Malgrat no hi ha gaires aportacions que destaquin com una dificultat els coneixements previs (pedagògics) dels docents, sembla interessant ressaltar que els docents se senten prou preparats per impartir la matèria que desenvolupen. Tot i així consideren que hi ha mancances generalitzades en el que se'n pot dir "cultura general pedagògica". Aquesta mancança impedeix que les relacions professor estudiant siguin estretes i cohesionades. Això contribueix a la creació d'una imatge del docent massa centrada en el coneixement acadèmic.

Hi ha una manca de cultura general i pedagògica que provoca en els estudiants una visió del docent massa centrada en el coneixement acadèmic. I dificulta les relacions.

La motivació dels estudiants

Una de les queixes reiterades dels docents està centrada en la manca de motivació dels estudiants. Alguns diuen que els alumnes estan poc o gens motivats pel que estudien.

No obstant n'hi ha que afirmen que la desmotivació pot venir provocada per la divergència entre el contingut que s'ensenya i les expectatives dels estudiants.

Els estudiants estan poc motivats possiblement perquè els continguts estan lluny de les seves expectatives.

Les relacions professorat / estudiants

Tot i que es valora positivament mantenir unes bones relacions entre professorat i els alumnes, la dificultat està en no caure en amiguismes que enterboleixen aquestes relacions i que impedeixen ser objectius en l'avaluació.

Hi ha dificultats en separar el que són les relacions afables que hauria de tenir el docent amb els estudiants amb amistat o companyerisme.

La formació

Un apunt interessant que emergeix de les entrevistes és el que es refereix a que no tots els docents creuen que la formació hagi de ser necessària. Davant aquesta percepció, alguns docents consideren que si no s'adverteixen necessitats, és bo crear-les.

Es destacable la dificultat que hi ha en percebre una necessitat sobre alguna cosa de la qual no se n'és conscient, per tant és precís proposar-les.

La major dificultat la troben els docents en la inexistència d'una cultura universitària de formació permanent i més encara quan aquesta formació permanent està centrada en el coneixement pedagògic de la docència.

Alguns docents es queixen d'una certa "estandardització" de les pràctiques, d'una manca de creativitat en els formats de les classes en la majoria dels docents i l'atribueixen a la manca de formació. Malgrat assumeixen que la formació pot provocar canvis i que els

canvis generen (gairebé sempre) resistència segueixen reivindicant la formació com a peça clau per desenrocar aquesta estandarització.

Si no la formació no es considera necessària, cal crear la necessitat. No es pot demanar allò que es desconeix que existeix, per tant cal proposar-ho. Per trencar amb pràctiques enrocades cal una formació generalitzada.

La institució universitària

Tot i que hi ha molts aspectes de institució universitària que no afecten de manera directa als docents si que hi ha certes dificultats provocades per la pròpia estructura o funcionament de la mateixa.

Algunes de les dificultats que s'assenyalen es refereixen a aspectes institucionals que haurien de modificar-se per a possibilitar que els canvis que es precisen siguin viables. Algunes de les que es destaquen amb major èmfasi són les següents:

- Més recursos econòmics:
 - o La manca de recursos econòmics no permet contractar professionals de màxima qualitat. Caldria evitar professionals que es dediquin a la docència perquè no gaudeixen d'altres sortides professionals.
 - o Permetrien posseir mitjans tecnològics més avançats i en major número (per a tost els alumnes) que faciliten el seu ús a les aules.
 - o Per a gaudir d'un temps de coordinació, planificació, avaluació,.. necessari pel bon funcionament.
- Realitzar una bona gestió del currículum:
 - o Que permeti crear un itinerari sense reiteracions ni desajustos.
 - o Que eviti assignatures que desmotiven als estudiants i no facilitin aprenentatges significatius.

Per possibilitar els canvis caldria que la institució universitària modifiqués alguns aspectes relacionats amb els recursos econòmics i la gestió del currículum.

Necessitats

Les necessitats que es destaquen de les entrevistes analitzades es refereixen als aspectes següents:

- TIC.
- Planificació.
- Motivació dels estudiants.
- Didàctica.
- Formació, i modalitats i disseny.
- Metodologies.
- Avaluació.
- Treball en equip del professorat.
- Treball en equip dels estudiants.
- Recerca.
- Materials i recursos.
- Pròpia disciplina.
- Relació professor – estudiants.
- Gestió curricular.
- Habilitats.

TIC

Algunes opinions dels docents entrevistats apunten que és completament necessari tenir coneixement de totes les possibilitats que ofereixen les TIC per a utilitzar-les d'una manera òptima.

La majoria d'ocasions s'infrautilitzen preparant powers que es llegeixen a l'aula quan es poden elaborar o manejar audiovisuals o utilitzar-les de manera regular per a la recerca d'informació dins les aules.

En la societat actual el maneig de les noves tecnologies hauria de ser imprescindible, com si estiguéssim parlant d'un segon llenguatge. No tenir un domini en aquest àmbit no sols priva de la preparació de les classes atenent uns recursos motivadors sinó que no permet l'accés a la informació i a la seva transferència als estudiants així com a la comunicació usant canals diferents, ràpids i útils.

**Cal un coneixement profund de les TIC per poder-ne fer un ús òptim.
No tenir-ne coneixement priva de la preparació de les classes, de la comunicació fluida de l'accés a la informació.**

Planificació dels aprenentatges

Les necessitats que es destaquen en aquest aspecte es refereixen a l'obtenció d'estratègies que permetin planificar els aprenentatges dels estudiants tenint en compte les variables que intervenen amb major incidència en aquest procés:

- La diversitat d'interessos dels estudiants.
- Els coneixements previs dels estudiants.

- Les situacions emergents (vingui de la necessitat dels estudiants o de l'actualitat).
- La coordinació amb les altres assignatures de la mateixa carrera.

Obtenir eines que permetin adequar la planificació a les diferents necessitats és una de les carencies existents. No és el mateix fer una hora de classe que tres o quatre hores seguides amb els mateixos alumnes.

Falten estratègies per a saber planificar tenint en compte totes les variables, però primer cal conèixer-les. Una formació podria aportar aquests coneixements.

Motivació dels estudiants

Es percep certa desmotivació en els estudiants sense conèixer a fons quines causes poden provocar-la.

Tenir motivats als estudiants és potser un dels majors reptes que s'hauria de plantejar un docent per aconseguir tenir èxit en les seves classes. Tenir estratègies que vehiculin aquesta motivació és una necessitat subratllada pels docents de totes les carreres.

Conscients que aquesta motivació va unida a diversos aspectes com ara la relació de les activitats amb les capacitats /habilitats dels estudiants, amb les expectatives i interessos dels mateixos, amb la funcionalitat dels aprenentatges i la seva connexió amb la realitat, entre d'altres, es considera una necessitat formativa.

Moltes pràctiques basen els aprenentatges dels estudiants en la memorització no comprensiva i per tant en aprenentatges poc rellevants i significatius. No trobar sentit a allò que s'està aprenent és font de desmotivació. Un dels aspectes que ajuda a estar motivat és poder aplicar (o saber on fer-ho) els aprenentatges adquirits.

Es percep certa desmotivació dels estudiants i s'apunta que una de les causes possibles pot ser la desconexió entre els continguts i la realitat que fa que els aprenentatges siguin poc rellevants. Introduir canvis en les metodologies podria beneficiar aquesta motivació.

Didàctica

Els professionals que aspiren a docents s'avaluen tenint en compte els seus coneixements disciplinars. En poques vegades es demanen els seus coneixements didàctics i/o pedagògics entorn la disciplina que coneixen.

Tenir coneixements didàctics sobre els continguts i més encara sobre aquells continguts que són difícils i poc plaents pel alumnes, afavoriria la seva interpretació i també la motivació dels alumnes.

Calen coneixements didàctics/pedagògics en els docents.

Formació

La formació es considera totalment necessària en tots els aspectes: a nivell disciplinar, a nivell pedagògic i també en coneixements transversals que de manera indirecta afecten a la pràctica educativa en general. No tenir coneixement en tots aquests aspectes no permet tenir una visió global i interpretar adequadament tota la carrera.

La cultura general a nivell cultural i social, el coneixement d'idiomes i la formació personal són també formacions bàsiques que s'incorporen a la vida professional del docent i que afecten de manera directa i indirecta a la seva manera de ser i estar a l'aula. La formació, per altra banda no s'ha d'observar com una activitat passiva en la que la recepció de continguts sigui l'element prioritari. Cal que la formació aportï estratègies que permetin al docent ser crític, actiu, reflexiu front la seva pràctica i la seva professió.

La gestió és un altre dels aspectes en el que un moment o altre de la carrera professional el docent pot executar, en canvi no hi ha una preparació específica.

Un altre camp en el que la formació és necessària és sobre el coneixement dels estudiants: característiques, fonaments dels aprenentatges,... aquests coneixements permetrien fer un millor seguiment del aprenentatges i planificar a consciència les activitats.

Les modalitats formatives que s'apunten com a viables són múltiples: presencial, semipresencial o virtual tot i que amb certes condicions:

- Presencial si és breu.
- Semipresencial.
- Virtual si es perfeccionen els mètodes actuals.

La resta de modalitats formatives que són acceptades per a tothom són:

- Jornades que impactin.
- Col·laboracions amb d'altres universitats.
- Seminaris de treball entre iguals.
- Tallers pràctics lligats a empreses.
- Intercanvis d'experiències.

A l'hora de planificar la formació, cal tenir en compte els següents passos i/o condicions:

- Que es planifiqui d'acord amb una detecció de necessitats o avaluació diagnòstica.
- Que prioritzi el que és més important i no únicament allò que és urgent.
- Que distribueixi la docència en funció de l'assistència a la formació (que la possibiliti).

Cal formació en els àmbits: disciplinar, pedagògic, personal, cultural, social i també altres coneixements transversals. Una formació gens passiva que generi autonomia enlloc de dependència i que estigui dissenyada en base a diferents modalitats per adaptar-se als requeriments de cada situació. Que compleixi uns requisits:

- **Dissenyada d'acord amb les necessitats o problemes.**
- **Que pensi en allò que és important.**
- **Que es pugui compaginar en horaris.**

Metodologia

Conèixer metodologies pràctiques i innovadores és una constant en totes les entrevistes efectuades, però el coneixement de les mateixes no s'apunta com a suficient. És imprescindible que es puguin practicar a través d'una formació participativa perquè el docent adquireixi les habilitats que li permetin executar-les amb seguretat.

El tipus de metodologies que els docents entrevistats consideren necessàries i sobre les quals requereixen formació són les següents:

- Metodologies per a realitzar classes pràctiques en les que els estudiants no només participin a nivell de debat sinó que siguin els protagonistes dels seus aprenentatges amb la recerca d'informació, la interpretació i construcció dels coneixements i l'exposició dels mateixos.
- Metodologies que permetin treballar tant amb classes reduïdes com amb grups molt nombrosos.
- Metodologies que possibilitin desenvolupar els aprenentatges a partir de situacions de la vida laboral relativa a la professió pel qual s'estan preparant: aprenentatges basats en problemes o estudis de casos, etc.
- Metodologies que desenvolupin competències en els estudiants que generalment no estan contemplades en els currículums universitaris: el treball cooperatiu, l'aprenentatge autònom, la capacitat creativa, etc.

Cal conèixer metodologies pràctiques i funcionals que desenvolupin les competències en els estudiants i es puguin adquirir a través de l'experiència.

Avaluació

L'avaluació és un dels aspectes que, malgrat ser el més conegut per tots, és el que s'incideix amb major èmfasi com a necessitat formativa.

Es requereixen instruments per avaluar les habilitats i les competències dels estudiants i no només els coneixements conceptuals com s'està avaluant fins ara. Es requereixen estratègies per facilitar l'autoconeixement dels estudiants a través de l'autoavaluació. Es precisen eines per practicar l'avaluació diagnòstica i formativa i realitzar els canvis pertinents en la planificació per tal d'adaptar-se a les necessitats detectades. Es necessiten mecanismes per avaluar les individualitats en un treball de grup.

Però potser el que es destaca com a més important en aquest aspecte és arribar al consens o crear uns criteris compartits sobre l'avaluació entre tots els docents (almenys de cada carrera).

L'avaluació és un aspecte cabdal en el que hi ha moltes mancances fins i tot a nivell de criteris.

Manquen estratègies i instruments per a l'avaluació diagnòstica, l'avaluació de les competències, la interpretació de l'autoavaluació, entre d'altres.

El treball en equip del professorat

Una de les demandes que s'acostuma a exigir als estudiants és que treballin en equip i no sempre els docents són un model per a fer-ho.

De vegades el treball en equip no és fructífer per manca de pràctica però també per falta de tècniques que millorin el treball en grup i el clima intern de la comunitat docent. Gaudir de coneixement en aquesta línia podria afavorir les coordinacions i optimitzar els temps de les reunions.

Conèixer tècniques de treball cooperatiu pot optimitzar les relacions, el temps i el clima general de la organització.

El treball en equip dels estudiants

Treballar en equip entre els docents potser ens aportaria les eines per orientar adequadament els treballs en grup dels estudiants.

Cal orientar adequadament perquè els alumnes treballin de manera cooperativa, conèixer tècniques i activitats que propiciïn la participació i l'acceptació dels altres.

Si els docents saben treballar en equip es pot orientar millor el treball en equip dels estudiants.

Recerca

Mentre la recerca no estigui vinculada a la docència aquesta no aconseguirà mai el grau d'importància que es mereix. Cal que la recerca es faci extensiva a través de la docència a més de la divulgació per altres mitjans: cursos, publicacions, etc.

La recerca ha d'estar vinculada a la docència.

Seguiment i relacions professorat /estudiants

Existeix una diferència entre les relacions d'amistat i les relacions d'autoritat amistosa entre professor i estudiant. Moltes vegades aquesta divisió no es percep per tots de la mateixa manera. Això interfereix en les relacions de respecte i confiança necessàries per al seguiment del professor i els aprenentatges dels estudiants. Trobar la forma de relació adequada, i la forma com el docent pot aportar ajuda a l'estudiant en qualsevol de les seves problemàtiques és una de les necessitats que s'observen en les entrevistes.

Un altre aspecte que es considera necessari és l'adquisició d'estratègies que permetin orientar els estudiants en el seu itinerari educatiu.

Crear un bon clima de classe es destaca com a indispensable, no sols per gaudir d'unes relacions comunicatives entre tots sinó també, com a facilitador de la transferència dels aprenentatges. Per crear aquest clima d'unió amb grups ben diferenciats és precís tenir habilitats que es poden obtenir a través de la formació.

Són necessàries estratègies que permetin orientar als estudiants de manera individualitzada i que afavoreixin un clima positiu amb tot el grup.

Gestió curricular

Malgrat que la gestió curricular no és un dels aspectes més destacats com a necessitat s'assenyala com una necessitat formativa que conflueix amb algunes de les necessitats abans esmentades: la planificació del curs i de les classes, l'avaluació, el seguiment dels estudiants, la metodologia.

Una correcta gestió del currículum permetrà que aquests aspectes puguin fluir adequadament.

Calen coneixements per a realitzar una adequada gestió del currículum.

Habilitats

Hi ha certes habilitats que són indispensables per als docents però que no estan considerades gairebé mai en una formació ni de la pròpia disciplina ni en la formació pedagògica. Es refereixen a les habilitats comunicatives que fan que el docents pugui orientar les seves exposicions de forma coherent, amb un llenguatge ric, clar i entenedor i que a més contempli aspectes com l'escolta activa i el feedback com a mitjans per a fer més interpretables els seus discursos.

Aquestes habilitats s'assenyalen com indispensables.

Una altra de les habilitats lligada a un coneixement és la capacitat d'observar, analitzar i comprendre als alumnes. Està lligada a un coneixement perquè fa falta conèixer quines són les característiques dels estudiants d'aquestes edats i quines són les formes d'aprendre i crear les estructures mentals que permeten incorporar els aprenentatges per a poder-ho fer. Però també és important tenir una certa sensibilitat i una intuïció que afavoreixi que aquests coneixements es puguin utilitzar de manera personalitzada amb cada alumne/a.

El perfil del docents és bàsicament acadèmic però les necessitats reals giren entorn altres competències: comunicatives personal i relacionals.

Percepcions dels docents sobre els estudiants

Les percepcions que tenen els docents respecte als estudiants es distribueixen a través de les mateixes categories explicitades en els docents: valoracions dificultats i necessitats.

Valoracions

Es valora la necessitat d'oferir als estudiants tots els coneixements que corresponen a la seva formació en la carrera que estan cursant, però sempre tenint en compte un complement : el de l'esperit crític. Cap coneixement, habilitats o actitud que es pugui obtenir ha d'estar exclòs d'aquest sentit crític personalitzat.

Dificultats

Algunes de les dificultats amb que es troben els docents tenen a veure amb els coneixements previs dels estudiants, que els provoquen problemes d'interpretació i escriptura de textos o dificultats per a raonar determinats conceptes que tenen cert grau de complexitat.

El temps de dedicació dels estudiants també és un problema afegit, no tant pel temps d'assistència a classe sinó del temps complementari que haurien de dedicar a lectures o altres tasques d'estudi o assistir als espais de tutoria. Molt alumnes treballen i no hi poden dedicar el temps que se'ls demana des de la facultat. De vegades es mostren desmotivats sobretot quan els continguts que desenvolupen tenen poca utilitat pràctica.

Els estudiants tenen coneixement sobre l'ús de les TIC però no sempre adreçada a la cerca i selecció de la informació. Els manquen estratègies en aquesta línia.

Necessitats

Fora bo que els estudiants poguessin formar-se culturalment i de forma global per tal de garantir uns mínims en els nivells de coneixements amb que s'incorporen a la Universitat.

Quadre 98. Valoracions, dificultats i necessitats dels docents de la UNTREF.

UNTREF	VALORACIONS	DIFICULTATS	NECESSITATS
Experiències prèvies	El bagatge docent previ en altres etapes educatives és important però insuficient si no va acompanyat de de la reflexió sobre la pràctica. Les experiències prèvies o en apral·lel que es tenen en el món laboral són tant important com les experiències docents.		
Planificació			Falten estratègies per a saber planificar tenint en compte totes les variables, però primer cal conèixer-les. Una formació podria aportar aquests coneixements.
Gestió del currículum			Calen coneixements per a realitzar una adequada gestió del currículum.
Treball en equip del professorat	La coordinació i el treball en equip en la gestió del currículum i lles orientacions metodològiques optimitza els recursos i els resultats dels estudiants.		Conèixer tècniques de treball cooperatiu pot optimitzar les relacions, el temps i el clima general de la organització.
Relació docent - discent	Unes relacions positives amb els alumnes i un clima favorable a l'aula afavoreix els aprenentatges.	Hi ha dificultats en separar el que són les relacions afables que hauria de tenir el docent amb els estudiants amb amicitat o companyerisme.	Són necessàries estratègies que permetin orientar els estudiants de manera individualitzada i que afavoreixin un clima positiu amb tot el grup.
El docent i la seva professió		Hi ha una manca de cultura general i pedagògica que provoca en els estudiants una visió del docent massa centrada en el coneixement acadèmic. I dificulta les relacions.	
Metodologies	Les metodologies pràctiques i funcionals faciliten l'aprenentatge autònom i motiven als estudiants.	Per fer ús d'una metodologia innovadora cal aprendre-la de manera vivenciada i les formacions no acostumen a ser pràctiques.	Calen coneixements didàctics/metodològics en els docents. Cal conèixer metodologies pràctiques i funcionals que desenvolupin les competències en els estudiants i es puguin adquirir a través de l'experiència.
Habilitats i Competències			El perfil del docents és bàsicament acadèmic però

			les necessitats reals giren entorn altres competències: comunicatives personal i relacionals.
Temps		La institució no contempla tot el temps necessari per a fer les tasques complementàries a la impartició de les classes.	
TIC		No hi ha formació suficient per utilitzar les TIC de manera adequada optimitzant totes les seves possibilitats.	Cal un coneixement profund de les TIC per poder-ne fer un ús òptim. No tenir-ne coneixement priva de la preparació de les classes, de la comunicació fluida de l'accés a la informació.
Avaluació		Hi ha dificultats per avaluar treballs pràctics.	L'avaluació és un aspecte cabdal en el que hi ha moltes mancances fins i tot a nivell de criteris. Manquen estratègies i instruments per a l'avaluació diagnòstica, l'avaluació de les competències, la interpretació de l'autoavaluació, entre d'altres.
Formació	La formació és imprescindible per generar innovació. Cal crear un "saber pedagògic" entre els docents a través de la reflexió sobre la pràctica, l'intercanvi d'experiències o l'aprenentatge entre iguals.	Si no la formació no es considera necessària, cal crear la necessitat. Per trencar amb pràctiques enrocades cal una formació generalitzada.	Cal formació en tots els àmbits: disciplinar, pedagògic, personal, cultural, social i també altres coneixements transversals. Una formació gens passiva que generi autonomia enlloc de dependència i que estigui dissenyada en base a diferents modalitats per adaptar-se als requeriments de cada situació. Que compleixi uns requisits: <ul style="list-style-type: none"> - dissenyada d'acord amb les necessitats o problemes - que pensi en allò que és important que es pugui compaginar en horaris.
Recerca	La recerca és important però hauria d'estar recolzada per la institució.		La recerca ha d'estar vinculada a la docència.
Institucionals		Per possibilitar els canvis caldria que la institució universitària modifiqués alguns aspectes relacionats	

		amb els recursos econòmics i la gestió del currículum.	
Altres aspectes	Es valora la figura del docent i s'atribueix la seva professionalització a un do innat.		
En relació als estudiants			
Motivació	La motivació dels estudiants i la dels docents estan estretament vinculades. Una font de desmotivació dels estudiants està en la difícil sortida professional d'alguns estudis superiors.	Els estudiants estan poc motivats possiblement perquè els continguts estan lluny de les seves expectatives.	Es percep certa desmotivació dels estudiants i s'apunta que una de les causes possibles pot ser la desconexió entre els continguts i la realitat que fa que els aprenentatges siguin poc rellevants. Introduir canvis en les metodologies podria beneficiar aquesta motivació.
El treball en equip dels estudiants			Si els docents saben treballar en equip es pot orientar millor el treball en equip dels estudiants.

Universidad de Valparaíso

A través de les entrevistes en profunditat s'han volgut conèixer les percepcions que tenen els docents universitaris de la seva professió docent. La valoració fan de seva activitat docent i la percepció que tenen de les fortaleces i debilitats en el quefer diari. També s'han volgut conèixer les necessitats formatives que consideren tenir.

S'han realitzat nou entrevistes a nou docents de facultats diferents. Alguns d'ells ocupen diferents càrrecs dins la institució.

El motiu d'aquesta tria és el d'obtenir percepcions diferenciades de les necessitats donades possiblement per la feina que desenvolupen.

Quadre 99. Docents informants de la Universidad de Valparaíso

DOCENTS	UNIVERSITAT	FACULTAT	CÀRREC
DOCENT 19	Universidad de Valparaíso	Facultat de Medicina.	Secretaria de la facultat.
DOCENT 20	Universidad de Valparaíso	Facultat de Dret.	Professor.
DOCENT 21	Universidad de Valparaíso	Facultat d'Humanitats.	Secretari de la facultat.
DOCENT 22	Universidad de Valparaíso	Facultat de Ciències.	Secretari de la facultat.
DOCENT 23	Universidad de Valparaíso	Facultat d'Odontologia.	Secretaria de la facultat.
DOCENT 24	Universidad de Valparaíso	Facultat de Ciències del Mar.	Director de la Carrera de Biología Marina.
DOCENT 25	Universidad de Valparaíso	Facultat de Química i Farmàcia.	Secretaria de la facultat.
DOCENT 26	Universidad de Valparaíso	Facultat d'Arquitectura.	Secretari de la facultat.
DOCENT 27	Universidad de Valparaíso	Facultad de Ciencias Económicas y Administrativas.	Oficina de Gestión Pedagógica curricular.

La primera presa de contacte va ser a través de la coordinadora de la Universitat de Valparaíso. La mateixa coordinadora feia la convocatòria als docents acordant l'hora i espai de la trobada.

Totes les entrevistes es van realitzar en les facultats corresponents a cada docent.

La coordinadora feia l'acompanyament a la investigadora a cada centre i també la presentació de l'entrevistadora i del programa en el qual estaven participant.

En la convocatòria inicial, tots els docents havien estat informats sobre l'activitat per la quals se'ls demanava col·laboració i quina era la finalitat de la recerca.

Els passos posteriors a la presentació van ser els mateixos amb tots els docents:

- Presentació del tema de la recerca i de la ubicació de la seva aportació en la mateixa.

- Presentació del protocol de l'entrevista:
 - o Preguntes.
 - o Tipus d'entrevista (semiestructurada).
 - o Gravació i/o presa d'apunts.
 - o Transcripció i retorn dels escrits.

Després d'aquesta presentació les opcions triades pels docents han estat:

- Fer una lectura prèvia de totes les preguntes per seguir tot conversant sobre la temàtica sense interrupcions causades amb la formulació de preguntes.
- Anar responent a mesura que es van formulant les preguntes.

En ambdós casos s'ha fet un enregistrament de l'entrevista excepte en dues d'ells que per problemes tècnics es va haver d'escriure al final de l'entrevista.

Es va realitzar una transcripció de les entrevistes i es va fer un retorn als docents entrevistats per demanar el seu acord sobre el contingut.

El contingut de les nou entrevistes s'ha analitzat i de l'anàlisi s'han induït les categories emergents (vegeu quadre de categories del capítol disseny i procés de la recerca).

L'entrevista està estructurada entorn les valoracions, dificultats i necessitats que tenen els docents de la seva activitat diària:

- Les valoracions que fan els docents sobre la seva pròpia feina i la formació.
- Les dificultats en les que s'han trobat en la seva trajectòria professional des de que imparteixen docència en a Universitat i es continuen trobant actualment.
- Les necessitats que creen que tenen com a docents o té la institució per a possibilitar la seva feina.

De les percepcions rebudes a través d'aquests tres apartats s'ha realitzat l'anàlisi. Vegeu-les amb més detall en l'annex 27.

Anàlisi dels continguts de les entrevistes

Valoracions

Les valoracions que fan els docents universitaris estan en relació a:

- Les seves experiències prèvies en l'àmbit educatiu.
- El treball en equip del professorat.
- Les metodologies que s'utilitzen i/o s'haurien de fer servir.
- La formació.
- La motivació del professorat.
- Aspectes generals relacionats amb la política educativa i els avantatges i inconvenients que algunes normatives comporten.

Les experiències prèvies

Hi ha força acord en que les experiències prèvies en l'àmbit educatiu faciliten la posada en escena en la docència universitària. És més fàcil exercir a la Universitat si existeix un bagatge anterior, però aquest aspecte no és suficient per si sol.

Perquè l'experiència sigui vàlida ha d'anar acompanyada d'una reflexió força aprofundida que cal fer tant a nivell individual com col·lectiu (amb l'equip docent). La reflexió hauria d'aconseguir la finalitat:

- D'adequar les pràctiques a la situació universitària.
- Permetre que les "bones" pràctiques millorin i que els aspectes negatius inclosos en algunes pràctiques no acabin enquistats.

Es valora la petjada que deixen els "bons docents" en alguns estudiants. Es realcen, de manera positiva, la freqüència en que aquests models es reproduïen en les pràctiques quotidianes.

"Uno tiende a imitar los docentes que han dejado huella en ti ya sea por su carácter o por su forma de ofrecer las clases".

"Muchos de nosotros hemos sentido el impulso de cambiar el rumbo de nuestros estudios por el impacto que nos ha causado algún profesor".

Una altra de les valoracions que fan els docents és l'acollida que varen rebre quan es van incorporar a la Universitat. Compartir amb un "expert" les dificultats amb que toques, compartir els entrebancs i la manera de resoldre'ls durant els primers moments a la Universitat no només et permet enriquir-te amb l'experiència dels companys sinó que et contagien la seguretat necessària per superar moments de fragilitat i situacions complicades.

Amb un bagatge docent previ és més fàcil practicar la docència a la Universitat, però l'experiència no és suficient, ha d'anar acompanyada de la reflexió sobre la pràctica.

Una bona acollida facilita molt la incorporació a l'organització.

El treball en equip

Es valora molt positivament que els docents puguin treballar en equip. Són conscients de les dificultats que això comporta, dificultats de logística, de temps, de coordinació, etc, però consideren que paga la pena pensar en un canvi d'estructura interna en les diferents facultats que faciliti una coordinació sistemàtica.

Malgrat les dificultats de temps, logística o de manca d'estratègies, el treball en equip entre el professorat és indispensable.

Les metodologies

Malgrat no sigui habitual, es pren en consideració el fet de que dins el currículum de totes les carreres universitàries hi consti una assignatura de pedagogia, adreçada tant als qui es volen dedicar a la docència en d'altres etapes educatives com pels qui en finalitzar els estudis superiors vulguin dedicar-se a la docència universitària.

Es fan observacions sobre la necessitat de potenciar un canvi de cultura en relació a la innovació a la Universitat. Hi ha costums força consolidats en mantenir la metodologia més tradicional com la única metodologia possible en la Universitat. I el costum es fa palès tant per part dels docents a l'hora d'impartir les classes com pels alumnes a l'hora de rebre-les.

Pels docents és necessari implementar modificacions en les seves pràctiques de forma lenta de manera que els permeti actuar amb seguretat davant els estudiants i amb la convicció que han pogut desenvolupar tots els continguts previstos.

Pels estudiants aquest canvi de cultura també és necessari. Cal que vagin perdent l'hàbit de ser receptors passius dels continguts i adoptin l'actitud de protagonistes del treball a les aules. Cal també que variïn la idea anacrònica de memoritzar els continguts només per respondre a l'avaluació i no per a ser interioritzats.

Cal un canvi de cultura pedagògica a la Universitat, hi ha massa costums consolidats en mantenir metodologies tradicionals. El canvi és tant necessari pels docents com pels estudiants.

Formació

Les valoracions més destacades estan en relació als punts següents:

- L'acollida dels professors/es novells per part de professors/es "experts" durant els primers moments de dedicació a la docència universitària, cosa que pot restar reflectida en:
 - o L'autodomini i la confiança en un mateix indispensable per a impartir les classes.
 - o La riquesa que proporciona l'experiència observada i compartida.
 - o Les respostes que s'ofereixen a situacions diverses de major o menor dificultat i que es presenten durant els primers temps.
- La formació dels docents no tant novells que també requereixen d'una formació que actualitzi els seus coneixements i habilitats.
- Una formació que estigui contextualitzada o que faciliti la reflexió perquè cada docent la pugui contextualitzar a la seva realitat, conservant les particularitats pròpies de cada àmbit de coneixement.

- La formació pedagògica que tot docent hauria de tenir i que mai s'ha planificat a grans nivells. En qualsevol disciplina només pel fet de ser docents es fa necessari posseir un "saber pedagògic" que va més enllà de la didàctica aplicable a les aules.
- Crear la capacitat en tots els docents de reflexionar sobre les necessitats socials, econòmiques i laborals del territori en el qual estan desenvolupen la seva professió ja , en part, d'ells també depèn el futur del "creixement" global del seu país.
- La necessitat d'incorporar formacions de caràcter més holístic que permetin observar analitzar i treballar amb i des de la complexitat més que participar de formacions que únicament aportin tècniques aplicables o "receptes didàctiques" que millorin les classes. Fa falta una formació que, basada en la reflexió sobre la pròpia pràctica permeti obtenir altres mirades, altres perspectives que propiciïn innovació.
- La necessitat de tenir present una formació que inclogui elements de caràcter ètic i personals. Generalment la formació es focalitza majoritàriament en aspectes disciplinars i en alguns casos en aspectes pedagògics, però poques vegades es realitza formació que tingui com a contingut específic el coneixement personal, l'anàlisi dels valors ètics i la transferència a la pràctica... i en algunes professions és un tema totalment indispensable.

Gairebé tots els docents entrevistats han coincidit en que la formació és un element clau per a la millora de la qualitat educativa i la consecució de l'èxit professional. Individualment han aportat algun matisos en relació a la forma i/o modalitat de la formació o també en relació a la finalitat de la formació. Els elements clau que s'hi distingeixen són:

- La formació en un "saber pedagògic" ampli.
- La reflexió sobre la pràctica.
- La formació holística que faciliti un pensament crític reflexiu.

La formació és un element indispensable per a tots els docents, els novells i els qui no ho són i que hauria de contemplar tots els aspectes: pedagògics, ètics, disciplinars, personals i transversals i que caldria que fos funcional i pràctica. En definitiva que faciliti un saber pedagògic ampli.

Altres aspectes

Alguns docents expliciten que les polítiques educatives tenen el poder de introduir un gir en els costums dels docents segons s'enforteixi una o altra perspectiva en la formació: potenciar una formació centrada en crear espais de pensament, recerca i construcció de coneixement o enfortir només l'aplicació de recursos o tècniques.

S'apunta la necessitat de que les polítiques educatives no únicament valorin la formació sinó que l'arribin a considerar obligatòria. Només en aquesta via es pot aconseguir un canvi extensiu en el "pensament" generalitzat dels docents.

"Si se considera la Universidad como un espacio de pensamiento y no solamente un espacio de conocimiento, debemos involucrar a todos los implicados". La única forma d'arribar-hi és a través de la formació obligatòria.

Les avaluacions dels docents són imprescindibles però cal : saber què s'avalua i què se'n fa dels resultats obtinguts. Els indicadors de l'avaluació han d'estar ben dissenyats per no caure en evidenciar únicament factors com ara la simpatia i el "laisse faire".

Si l'avaluació de la funció docent que s'està portant a terme actualment, fos adequada es podria utilitzar com a base per a detectar problemes, dificultats i potser també algunes necessitats que es podrien tenir en compte a l'hora de dissenyar la formació.

Des de cada àmbit disciplinar s'observa la necessitat de gestionar el currículum de cada carrera i també entre les diferents carreres. S'evidencien algunes incoherències en els itineraris educatius: actualment les carreres de "parvularia" i medicina tenen una mateixa facultat i tenen assignatures en comú cosa que no té massa sentit. El mateix passa amb els estudis d'art dramàtic, arquitectura i enginyeries que formen de la mateixa facultat amb un tronc comú de base.

La institució universitària hauria de potenciar una formació centrada en la construcció d'un pensament crític, fomentar les avaluacions dels docents com a font de detecció de necessitats i problemes.

Dificultats

Les majors dificultats que tenen els docents giren entorn:

- Experiències prèvies.
- Metodològiques.
- Avaluació.
- Temps/dedicació.
- Planificació.
- Treball en equip del professorat.
- Motivació dels estudiants.
- Relacions professor/a – estudiants.
- Formació.
- Habilitats.
- Institucionals.

Les experiències prèvies

En l'actualitat no hi ha un espai de formació, generalitzat, que afavoreixi que les experiències prèvies es puguin adaptar a la situació universitària. Seria convenient un espai en el que es potenciés la reflexió necessària per aprofitar de les habilitats i coneixement adquirits per beneficiar-se'n en la nova situació. D'aquesta manera s'optimitzaria el bagatge adquirit.

A manca d'aquest espai de formació el mètode de l'assaig error és el més freqüentat amb el risc d'incórrer en equívocs sobre les decisions preses.

No existeix un espai de formació que utilitzi les experiències prèvies com a font de coneixement. El mètode més utilitzat és l'assaig error.

Metodològiques

Per a poder aplicar, amb seguretat, una metodologia concreta no és suficient amb haver cursat un curs teòric en el qual s'exposa com s'ha de dur a terme. Cal haver practicat prèviament (encara que sigui a nivell de simulació en un taller) o vivenciat amb anterioritat tot el procés per tenir-la mínimament interioritzada. Només d'aquesta manera es poden incorporar les modificacions necessàries per adaptar-la a cada situació.

No gaudir d'aquestes prèvies provoca inseguretats que finalitzen en el retorn a allò que és més conegut pel docent i fidelitzant el mètode més tradicional, model a través del qual han realitzat bona part dels estudis en èpoques d'aprenent.

Existeix i s'evidencia, una certa resistència als canvis. S'intueix certa por a que l'ús de determinades metodologies més innovadores provoquin el caos a les aules i el docent pugui perdre el domini de la situació.

En algunes carreres s'estan engegant algunes innovacions a nivell metodològic però són tant pocs que no es poden considerar significatius. Es produeixen només de manera esporàdica.

Perquè aquestes innovacions es produïssin de manera regular seria fonamental una formació pràctica sobre metodologies que alhora abordés el tema del rol docent i de la seva funció a l'aula i a la pròpia institució universitària.

L'apropriació d'una metodologia passa per l'experimentació de la mateixa. Sense una formació pràctica es creen inseguretats i resistències.

Avaluació

L'avaluació és un dels temes que preocupen als docents. Fins ara l'avaluació estava focalitzada en la identificació dels coneixements dels estudiants. En ampliar-se a l'avaluació de les habilitats, competències, experiències pràctiques, treballs de grup, etc, hi ha una manca d'eines que facilitin la recollida d'informació per a aplicar les valoracions.

Però la primera de les dificultats es troba en la interpretació del concepte avaluació que deixa de ser analitzat únicament com una observació dels resultats dels estudiants per passar a ser un espai de recollida d'informacions per a la reflexió i de presa de decisions .

En aquest espai de reflexió s'hi inclouen tots els aspectes relatius al procés d'ensenyament aprenentatge: tant el que té a veure amb l'alumnat com el que té a veure amb el professorat. Aquest canvi (ampliació) de mirada d'avaluació de l'estudiant, del docent, de la metodologia, dels espais, temps, materials... crea també dificultats que tenen a veure amb les eines de recollida d'informació i amb les habilitats necessàries per analitzar i interpretar els resultats obtinguts.

Avaluar l'aplicació dels conceptes en casos reals i no la repetició que fan els alumnes de definicions escrites, avaluar les competències en situacions de la vida laboral (del seu camp disciplinar) les activitats individuals dins un treball de grup, entre d'altres són dificultats que tenen les docents i per les quals fora important tenir una formació.

Hi ha certa inèrcia en avaluar únicament els resultats dels coneixements més conceptuals dels estudiants. En ampliar l'avaluació a d'altres aspectes s'evidencien moltes mancances: avaluar les competències dels estudiants, el treball individual dins el treball del grup, avaluar les metodologies, els materials, etc.

Planificació

Quan es realitza una planificació es fa d'acord amb els objectius i continguts que es consideren indispensables per a obtenir l'acreditació i generalment no es tenen presents ni els coneixements previs, ni les expectatives dels estudiants que es poden observar a través d'una avaluació diagnòstica.

Tot i que és important complir el programa , cal assegurar que els alumnes interpretin correctament els continguts i els interioritzin adequadament.

La planificació ha de contemplar tots els aspectes que emergeixen durant el procés d'E/A sense perjudici d'obviar els objectius pretesos.

Treball en equip del professorat

En algunes carreres en les quals la professionalitat del docent està molt consolidada socialment, hi ha una gran resistència al treball en equip i també a la participació en la formació.

Hi ha força resistència per part dels docents a treballar en equip.

Relació professorat / estudiants

Una queixa generalitzada que fan els docents sobre els estudiants és la seva manca de motivació encara que reconeixin que existeix poc feed-back en relació a les seves expectatives i interessos.

Tret d'aquesta manca de motivació les relacions amb els estudiants són bones però hi ha una manca de temps important per a fer el seguiment adequat (ja sigui personalitzat en tutories o en grup). El fet de no tenir docents a jornada completa que treballen també en el món de l'empresa o en d'altres universitats no permet concedir el temps de dedicació que correspondria.

El que costa d'acceptar és que per tenir unes relacions cordials (que no s'han de confondre amb afectives) el docent ha de protagonitzar un canvi de rol. Ha d'abandonar el paper d'expert infalible mostrant-se com un dinamitzador que lidera els aprenentatges.

**Les relacions professor/a estudiants són bones però manca temps per a fer un seguiment acurat.
Per a tenir unes relacions cordials cal un canvi de rol en alguns/es professors/es.
Cal que abandonin el seu paper d'expert infalible.**

Formació

Actualment no existeix una formació pedagògica que et capaciti per exercir com a docent. Ni tant sols estan clars quin són els requisits d'entrada per a la incorporació a la docència a la Universitat.

Actualment no existeix una formació pedagògica. Tampoc és un requisit previ per exercir com a docent a la Universitat.

Habilitats

Hi ha certes habilitats que són imprescindibles per un docent i que no té tothom. Algunes d'aquestes habilitats que caldria aprendre són les relacionades amb la comunicació. Habilitats comunicatives per a exposar amb coherència per practicar l'escolta activa, per fomentar la retroalimentació i per afavorir unes relacions adequades tant amb els estudiants com amb els altres docents.

No existeix tampoc una formació que capaciti en aquestes habilitats que acompanyin tant als coneixements com a les relacions.

Les habilitats comunicatives i les habilitats socials són imprescindibles per als docents i no estan contemplades en cap formació.

Estructurals /institucionals

Una de les dificultats de costosa sortida, almenys immediata, i que no es refereix directament a la institució universitària -però si a l'estructura social del país- té a veure amb el temps de dedicació dels estudiants. La majoria dels alumnes treballen i no tenen temps per a realitzar lectures o tasques encomanades. Això es reflecteix en els resultats.

Una debilitat que si forma part del sistema és la que està relacionada amb la gestió del currículum de les carreres. Dins els itineraris educatius hi ha reiteracions o no es contemplen competències essencials per a la vida laboral posterior.

Hi ha innovacions promogudes per iniciatives personals però mentre aquestes iniciatives no estiguin recolzades per la institució difícilment el canvi podrà ser extensiu. No hi ha incentius que fomentin aquestes propostes per tant és difícil que s'incrementin.

Per altra banda, la majoria de canvis han d'anar acompanyats de recursos: mentre els sous dels docents universitaris siguin tan baixos hi haurà inconvenients per trobar experts que a més tinguin els coneixements actualitzats i sàpiguen treballar en consonància amb el món de l'empresa (o corresponent a la carrera).

**La majoria dels alumnes treballen i no tenen temps per fer lectures imprescindibles per obtenir els seus coneixements. És un problema social.
Les innovacions no estan recolzades ni promocionades per la institució i són de caràcter particular.
La manca de recursos afebleix el cos dels docents.**

Necessitats

Les necessitats que s'observen estan en relació als següents aspectes:

- TIC.
- Planificació.
- Motivació.
- Didàctica.
- Formació i modalitats de formació.
- Metodologies.
- Avaluació.
- El treball en equip del professorat.
- El treball en grup dels estudiants.
- Recerca.
- Materials i recursos.
- Relació profesor/a estudiants.
- La gestió curricular.
- Les habilitats del docent.

TIC

S'expressa la necessitat de tenir recursos en TIC en sentit ampli: programes informàtics, ús de les tecnologies a l'aula, elaboració de materials audiovisuals, etc.

Per a adquirir-los es important tenir una formació que faciliti:

- El coneixement dels mitjans per tal que es puguin utilitzar de manera regular a les aules.
- L'ús de les TIC com un mitjà habitual de treball tant pels estudiants com pels docents. Entenent com a treball habitual la cerca de la informació, la comunicació virtual incloent la mostra de materials o la participació en debats i fòrums.

Les necessitats formatives en relació a les TIC es concentren en dues perspectives:

- **El coneixement dels mitjans.**
- **El seu ús quotidià a l'aula tant si és utilitzat pels docents com pels estudiants.**

Planificació

La majoria dels docents mostren interès en rebre una formació que els capaci per a planificar tenint presents la gran quantitat de variables que intervenen en el procés d'ensenyament aprenentatge. Una planificació feta en dos temps: per un període ampli que compregui el curs complet i per cada una de les sessions.

Algunes de les qüestions a tenir en compte (i que ara mateix presenten una dificultat a l'hora de planificar) són les següents:

- Atendre les diferències que presenten els alumnes quant a coneixements previs, que es poden evidenciar a través de l'avaluació diagnòstica.
- Parar esment de les informacions que ens aporta l'avaluació formativa.
- Ajustar la programació sense perdre de vista els continguts que cal desenvolupar.
- No desestimar situacions que poden emergir durant el curs fruit de l'actualitat social o de la realitat dels alumnes i que provoquen el disseny d'activitats més funcionals.

Cal pensar en una planificació flexible que doni joc a introduir noves activitats funcionals producte de l'evolució. Per a que això sigui possible caldria revisar el pla d'estudis de cada carrera.

Calen eines per a planificar el curs complet i cada una de les sessions ajustant els continguts a les diferents situacions emergents sense desestimar cap objectiu prioritari.

Motivació

Respecte a la motivació hi ha dues perspectives obertes:

- La que es refereix a la motivació dels alumnes pels estudis que estan cursant.
- La motivació dels docents per impartir les classes amb voluntat i entusiasme.

Es destaca la importància de la forma en que el docent es posiciona davant els alumnes i com aquest posicionament pot encomanar passió pels continguts o causar l'efecte contrari.

Aconseguir que el docent se senti motivat per a fer de professor/a és bàsic i això passa per tenir habilitats personals i socials que es poden aprendre. Sentir-se bé a l'aula pot passar per aconseguir unes relacions cordials i uns bons resultats en els aprenentatges dels alumnes.

Una formació personal que afavoreixi el coneixement d'un mateix i també en habilitats socials pot afavorir que la motivació dels alumnes es vegi també implicada.

Quant als estudiants es necessari trobar fórmules que els motivin trencant amb dinàmiques enquistades d'assistència passiva a les aules. Cal plantejar la participació dels alumnes en les activitats de classe.

Una formació beneficiosa pels docents seria aquella que aportés eines per a identificar i interpretar les expectatives dels estudiants per adaptar-les a la programació.

**La motivació del docent té conseqüències sobre la motivació del alumnat.
La motivació del docent també passa per posseir habilitats personals i socials.
La motivació del alumnat passa per trencar dinàmiques enquistades.**

Didàctica

Tot i que són molt pocs els docents que destaquen la didàctica com un element essencial per la seva formació, és un element a tenir en compte.

Són pocs els docents que visualitzen la didàctica com un element important.

Metodologia

En relació a les metodologies si que s'expressen moltes necessitats. Tots els docents entrevistats consideren que tenen necessitats formatives en aquest aspecte, concretament prioritzen una formació que els capaci en metodologies que facilitin la consecució de les competències en els estudiants.

Els detalls d'aquesta concreció estan en cercar metodologies que:

- Facilitin l'adquisició d'habilitats als estudiants per aprendre a aprendre.

- Treballin en casos pràctic i reals fent funcionals els aprenentatges
- Ofereixin una formació integral en els alumnes (incloent els valors, l'ètica, el saber fer...) i no únicament intel·lectual i que afavoreixi les relacions entre totes les branques del coneixement.
- Contemplin l'ús de les TIC de forma habitual i sistemàtica tant pel docent com pels estudiants.
- Acabin fent competents als alumnes en el món laboral i social.
- Possibilitin la connexió i/o transversalització dels continguts d'una mateixa carrera, aspecte molt necessari per l'exercici de qualsevol professió.
- Facilitin la interiorització dels aprenentatges i no únicament la memorització repetitiva.
- Proporcionin situacions en les que els alumnes puguin identificar, analitzar cercar, processar... i el docent actuï de dinamitzador i facilitador.

Conèixer metodologies innovadores que creïn aprenentatges i dinàmiques diferents és una de les necessitats en les que hi ha més unanimitat.

La forma d'adquirir els coneixements sobre les metodologies també és força uniforme, consideren que la millor manera consisteix en participar en taller vivencials en els quals es pugui experimentar abans de fer-ho a l'aula. Experimentació que ha d'anar acompanyada de la reflexió sobre les seves fortaleces i debilitats.

L'ús de metodologies pràctiques a l'aula si que és una necessitat prioritària. El coneixement i ús de metodologies funcionals, que facilitin l'adquisició de competències en els alumnes enlloc de la repetició memorística dels continguts acadèmics és una de les necessitats presentades.

Formació

La necessitat de formació és inqüestionable. Les aportacions que fan els docents tenen a veure amb el format modalitat i requeriments que hauria de tenir aquesta.

Les aportacions es poden distribuir en tres grans grups:

- Les que es refereixen a la formació dels docents.
- Les que tenen a veure amb els equip directius de les diferents facultats.
- Les que es refereixen als requisits que hauria de tenir una "bona" formació.
- Les que es refereix a la modalitat formativa més adient.

Quant a la formació dels docents

La reflexió sobre la pràctica és un dels elements essencials per l'exercici de la docència. Una formació que aportí mirades i eines per a la reflexió és una prèvia a altres formacions que puguin venir a continuació. Una reflexió que observi debilitats, fortaleces, i digui crítica amb un mateix i amb els altres.

Una visió que generalment no es té en compte en les formacions és la que ofereix una visió holística dels continguts, del currículum i de la pròpia institució. Tenir una mirada més oberta condiciona també la manera d'aportar els continguts a l'aula.

Una formació parcial provoca innovacions fragmentades, poques vegades provoca canvis globals en el sistema. L'objectiu final de tota la formació s'hauria de concretar en crear un "pensament pedagògic" a nivell generalitzat i això no és possible si la formació no es pensa en global.

Una formació efectiva és aquella que construeix, proposa i millora a partir d'allò que s'està fent actualment. Contemplar el present per a construir no solament afavoreix l'anàlisi crític sinó que motiva als assistents a participar-hi.

Visualitzar i/o compartir experiències és una bona font de formació que caldria optimitzar, ja sigui amb docents del mateix àmbit de coneixement, no d'altres àmbits.

Quant a la formació dels equip directius

Hi ha diferents aspectes els quals els equips directius de les diferents facultats haurien de tenir eines i no han disposat mai d'una formació : en gestió i treball en equips.

Una formació necessària pels equip directius és en gestió, tant en gestió administrativa com en gestió curricular. S'accedeix als llocs de gestió dins la Universitat sense cap formació prèvia i és totalment indispensable.

La dinamització dels equips docents tenint present quin tipus de lideratge és el més apropiat segons les capacitats personals de tot l'equip i les condicions de treball de la facultat (entre d'altres) permetria avantatges que podrien repercutir en un millor funcionament, una optimització del temps i fins i tot en la motivació dels docents.

Quant als requisits

Per a que una formació sigui vàlida ha de permetre assajar allò que posteriorment s'ha de portar a terme a l'aula, aporti eines per observar tot allò que passa a l'aula i per a reflexionar-hi per implementar els canvis que siguin necessaris fruit d'aquesta reflexió.

Pensar en formacions globals i holístiques possibilitaria treballar amb i en el pensament complex, punt de partida important per facilitar el desenvolupament de les competències dels estudiants.

Quant a la modalitat formativa

Hi ha moltes modalitats formatives i totes són vàlides en funció de l'objectiu que es pretengui aconseguir, no obstant un factor comú que haurien de complir totes seria la necessitat de potenciar la interacció entre tots els assistents.

Els tallers són una bona modalitat formativa ja que permet vivenciar situacions i compartir-les amb les altres.

Això no exclou que es puguin realitzar formacions virtuals o semipresencials.

Hi ha certa unanimitat en que la formació hauria de tenir l'objectiu de crear professionals competents en els diferents aspectes que formen part de la docència (directa o indirectament): en metodologies, en les relacions amb els estudiants i amb els altres docents, en la planificació, avaluació, gestió curricular, entre d'altres.

La formació permanent és un fet inqüestionable.

Els requisits que es proposen perquè la formació sigui eficaç i eficient giren entorn:

- **Que sigui planificada a partir de les necessitats.**
- **Que sigui una formació reflexiva, de caràcter holístic, pràctic i que faciliti en el docent la creació d'un pensament pedagògic.**
- **Que hi pugui haver una formació específica pels equips directius per tal que dinamitzin adequadament la innovació.**
- **Amb modalitats diverses segons necessitats i possibilitats.**

Avaluació

L'avaluació és un altre dels punts clau que destaquen els docents entrevistats. Les necessitats que exposen s'ubiquen en una panoràmica ben ampla:

- La funció de l'avaluació: selectiva o com element de reflexió per a la millora i el canvi.
- Els criteris d'avaluació que necessàriament han de ser compartits entre tots els docents d'un mateix curs i /o carrera.
- La finalitat de l'avaluació que no ha de ser únicament la d'aprovar o suspendre sinó també la d'aprendre dels errors.
- Els aspectes a avaluar, més enllà dels coneixements, les habilitats, actituds i competències.

Entre les necessitats que ressalten s'hi troben l'obtenció d'eines i/o instruments per a l'avaluació diagnòstica i formativa així com per a validar de la manera més objectiva possible el treball individual dins els treballs en grup. L'avaluació més habitual és la individual a través de proves escrites, fora d'aquest model hi ha dificultats en avaluar la resolució de casos pràctics, les competències personals i socials dels estudiants o l'aportació que fa cada alumne individualment dins qualsevol treball de grup quan el treball que es visualitza sempre és el realitzat col·laborativament.

L'avaluació és un dels punts clau. Les necessitats més destacables es refereixen tant al què, com i quan cal avaluar com a la creació d'uns criteris sobre perquè.

Treball en equip del professorat

El treball en equip entre els docents es destaca com una prioritat malgrat es detectin les complicacions estructurals que el dificulten.

En més d'una entrevista s'explicita aquesta necessitat tant dins una mateixa facultat com entre les diferents carreres que tenen afinitats en els seus continguts i que optimitzarien els seus recursos si treballessin de manera coordinada (medicina, dietètica i infermeria per exemple).

La majoria dels docents consideren molt necessari aquest treball en equip, però confessen no gaudir de les estratègies per a fer-ho adequadament.

Tot i les dificultats de treballar de manera coordinada el treball en equip del professorat es detecta com una necessitat: dins cada carrera i també entre les diferents carreres que tenen afinitats en els seus continguts.

Treball en equip amb els estudiants

Són pocs els docents que no demanen als seus alumnes que realitzin treballs en grup. La majoria de professors/es manifesten que a més aquestes demandes són reiteratives i que la resposta dels estudiants és quasi sempre la de lliurar els treballs en la que el treball conjunt no és més que la suma de les diferents produccions individuals.

Admeten però que no coneixen estratègies per ajudar als alumnes a que això sigui d'una altra manera, perquè els treballs acabin essent el producte d'una col·laboració cooperativa. Per obtenir resultats de treball cooperatiu amb els alumnes cal tenir estratègies que el dinamitzin i cohesionin. Aquesta és una demanda dels docents.

Si demanem als estudiants que treballin en equip se'ls ha de proporcionar estratègies per a fer-ho. Abans, però cal haver-ho practicat com a docent.

Materials i recursos

Molts dels docents entrevistats declaren preparar els seus propis materials escrits. Tot i així molts reconeixen que hi pot haver formes diferents (més àgils, ràpides i baix cost econòmic) de producció d'aquests materials.

S'observa la necessitat de conèixer mètodes que siguin útils per a elaborar materials amb tot tipus de format (escrit, electrònic, visuals...) apropiats a cada situació de classe i requeriment del moment.

S'apunta la necessitat de crear recursos que creïn diàleg en debats, fòrums, o altres formes de participació dels estudiants.

Si a l'hora d'elaborar els materials es coneguessin mètodes (escrits, visuals, electrònics..) més ràpids, àgils, i apropiats, s'optimitzaria el temps, els recursos i segurament la motivació de l'alumnat. Calen coneixements en aquest sentit.

Relacions professorat / estudiants

Hi ha diverses consideracions a l'entorn de la importància que té la figura del docent en els alumnes (directa o indirectament) i del model que aquest transfereix de manera conscient o inconscient (com ara els valors ètics).

Es valora positivament el seguiment que cada docent hauria de fer amb els alumnes encara que només hi faci una assignatura i per tant el temps de relació sigui breu. Però per a fer un seguiment acurat calen habilitats socials i estratègies que es poden aprendre a través d'una formació, la qual expliciten com a necessària.

Habilitats socials i estratègies per:

- Crear espais de comunicació.
- Guiar als alumnes de manera personalitzada.
- Crear un bon clima d'aula que afavoreixi la participació.
- Originar un espai d'orientació professional, sobretot amb els estudiants de primer any de carrera que tenen algunes dificultats per a concretar si la carrera escollida cobreix les seves expectatives inicials.

Unes "bones" relacions professor/a- alumnat passen perquè el docent gaudeixi d'habilitats socials per crear espais de comunicació i relació. Aquesta és una necessitat que es troba poc en la formació inicial o permanent.

Recerca

Generalment la recerca queda capitalitzada pels continguts propis de la disciplina de cada carrera i només en comptades ocasions té la missió de desenvolupar aspectes pedagògics. La recerca podria estar lligada també a la docència. Si fos d'aquesta manera es podria visualitzar com un recolzament a la facultat que podria actuar com un grup de reforç a la docència.

Si es planteja aquesta consideració, caldrien estratègies per efectuar recerques amb objectius pedagògics lligades a la docència.

Les línies de recerca haurien d'evitar els continguts essencialment teòrics. L'objectiu de la recerca ha de possibilitar trobar solucions a problemes que es plantegen en diferents situacions de la comunitat.

Una formació que afavoreixi la recerca en alguna d'aquestes línies o també en la investigació acció es descriu com necessària.

**La recerca en continguts disciplinaris és indispensable però també ho és la recerca pedagògica.
Una recerca amb objectius pedagògics lligada a la docència en qualsevol camp.**

Habilitats

Freqüentment la formació no contempla aspectes totalment necessaris per l'exercici de la docència i que els docents declaren com molt importants. Es refereixen a habilitats personals i socials. Algunes de les habilitats que els docents entrevistats han destacat de rellevants i de les quals fora vital fer-ne una formació són les següents:

- Habilitats comunicatives.
- Habilitats per treballar en equip.
- Habilitats per aportar i impregnar valors en els estudiants.
- Empatia.
- Assertivitat.

Hi ha un seguit d'habilitats personals i relacionals que essent molt necessàries per l'exercici de la professió no acostumen a figurar en els diferents plans d'formació. Són les habilitats comunicatives, de treball en equip o socials com l'empatia o l'assertivitat.

Gestió curricular

El currículum de cada carrera és quelcom que, històricament, s'ha acceptat com irrevocable. El fet que estigui predeterminat per les polítiques educatives ha aportat aquesta visió finalista quan en realitat això no es d'aquesta manera, almenys en la seva totalitat.

La gestió del currículum és una ordenació de la qual es pot participar però per a fer-ho calen coneixements i estratègies que es podrien aportar a través d'una formació.

Per a molts docents la gestió del currículum podria estar ubicada en la coordinació de les diferents assignatures, no obstant s'ha d'analitzar des d'una perspectiva més ampla. En la coordinació de les assignatures seria difícil identificar continguts que són necessaris pels estudiants i que poden estar per definir. Cal crear, també, espais de transversalització dels continguts que poden afectar a totes les àrees i assignatures.

Cal una revisió dels diferents currículums de cada carrera: inclusió de les competències, transversalització d'alguns continguts, coordinació entre diferents àrees.... Una bona gestió del currículum calen coneixements i estratègies que es podrien aportar a través d'una formació.

Sobre la percepció que els docents tenen dels estudiants

Molts docents comparteixen una mateixa visió dels estudiants que es pot transferir a una necessitat. La percepció dels docents és que els estudiants són posseïdors de molts coneixements però tenen dificultats per a realitzar determinats raonaments o per aplicar els coneixements a situacions reals.

Comparteixen igualment la dificultat que tenen molts estudiants per interpretar textos i també per analitzar-los de manera crítica.

D'aquestes consideracions es concreta la necessitat de definir uns continguts que es puguin aportar a través de les diferents assignatures i que facilitin l'habilitat de llegir comprensivament.

Els docents necessitarien una formació que els proporcionés d'estratègies per ajudar als alumnes a llegir els textos i interpretar-los de manera crítica i comprensiva. Textos que s'ofereixen des de cada disciplina i activitat quotidiana. Caldria que aquests nous continguts es poguessin gestionar conjuntament amb els altres continguts de cada assignatura.

Quadre 100. Valoracions, dificultats i necessitats dels docents de la Universidad de Valparaíso

UVPS	VALORACIONS	DIFICULTATS	NECESSITATS
Experiències prèvies	El bagatge docent previ és facilitador per a la docència a la Universitat, però és insuficient. Cal que s'acompanyi de la reflexió sobre la pràctica. Una bona acollida facilita molt la incorporació a l'organització.	No existeix un espai de formació que utilitzi les experiències prèvies com a font de coneixement. El mètode més utilitzat és l'assaig error.	
Planificació		La planificació ha de contemplar tots els aspectes que emergeixen durant el procés d'E/A sense perjudici d'obviar els objectius pretesos.	Calen eines per a planificar el curs complet i cada una de les sessions ajustant els continguts a les diferents situacions emergents sense desestimar cap objectiu prioritari.
Treball en equip del professorat	Malgrat les dificultats de temps, logística o de manca d'estratègies el treball en equip entre el professorat és indispensable.	Hi ha força resistència al treball en equip per part dels docents.	El treball en equip del professorat es detecta com una necessitat: dins cada carrera i també entre les diferents carreres que tenen afinitats en els seus continguts. Si demanem als estudiants que treballin en equip és bo que abans s'hagi practicat com a docent.
Relació docent discent		Les relacions professor/a estudiants són bones però manca temps per a fer un seguiment acurat. Per a tenir unes relacions cordials cal abandonar el paper d'expert infalible.	Unes "bones" relacions professor/a- alumnat passen perquè el docent gaudeixi d'estratègies habilitats socials per crear espais de comunicació i relació.
Metodologies	Cal un canvi de cultura pedagògica a la Universitat, hi ha massa costums consolidats en mantenir metodologies tradicionals. El canvi és tant necessari pels docents com pels estudiants.	L'apropiació d'una metodologia passa per l'experimentació de la mateixa. Sense una formació pràctica es creen inseguretats i resistències.	L'ús de metodologies pràctiques a l'aula és una necessitat prioritària. El coneixement i ús de metodologies funcionals, que facilitin l'adquisició de competències en els alumnes enlloc de la repetició memorística dels continguts acadèmics és una de les necessitats presentades.
Habilitats i Competències		Les habilitats comunicatives i les habilitats socials són imprescindibles per als docents i no estan contemplades en cap formació.	Hi ha un seguit d'habilitats personals i relacionals que són molt necessàries per l'exercici de la professió: les habilitats comunicatives, de treball en equip o socials com l'empatia o l'assertivitat.
TIC			Les necessitats formatives en relació a les TIC es concentren en dues perspectives: · El coneixement dels mitjans · L'ús quotidià a l'aula tant pels docents com pels estudiants.

Recursos			Conèixer mètodes (escrits, visuals, electrònics..) més ràpids, àgils, i apropiats, optimitzaria el temps, els recursos i segurament la motivació de l'alumnat.
Avaluació		Hi ha certa inèrcia en avaluar únicament els resultats dels coneixements més conceptuals dels estudiants. En ampliar l'avaluació a d'altres aspectes s'evidencien moltes mancances: avaluar les competències dels estudiants, el treball individual dins el treball del grup, avaluar les metodologies, els materials, etc.	Les necessitats més destacables es refereixen tant al què, com i quan cal avaluar com a la creació d'uns criteris sobre el perquè.
Formació	La formació és un element indispensable per a tots els docents, els novells i els qui no ho són i que hauria de contemplar tots els aspectes: pedagògics, ètics, disciplinars, personals i transversals i que caldria que fos funcional i pràctica. En definitiva que faciliti un saber pedagògic ampli.	<ul style="list-style-type: none"> . Actualment no existeix una formació pedagògica. . Actualment no és un requisit previ per exercir com a docent a la Universitat. 	<p>Els requisits que es proposen perquè la formació sigui eficaç i eficient giren entorn:</p> <ul style="list-style-type: none"> . Que estigui planificada a partir de les necessitats. . Que la formació sigui reflexiva, de caràcter holístic, pràctic i faciliti la creació d'un pensament pedagògic. . Que hi hagi una formació específica pels equips directius per tal que dinamitzin adequadament la innovació. . Amb modalitats diverses segons necessitats i possibilitats.
Recerca			És indispensable tant la recerca disciplinar com la recerca pedagògica. Una recerca amb objectius pedagògics lligada a la docència en qualsevol camp.
Institucionals	La institució universitària hauria de potenciar una formació centrada en la construcció d'un pensament crític, fomentar les avaluacions dels docents com a font de detecció de necessitats i problemes.	La majoria dels alumnes treballen i no tenen temps per fer lectures imprescindibles per a obtenir els seus coneixements. És un problema social. Les innovacions no estan recolzades ni promocionades per la institució i són de caràcter particular. La manca de recursos afebleix el cos dels docents.	
Gestió del currículum			Cal revisar els currículums: inclusió de les competències, transversalització d'alguns continguts, coordinació entre diferents àrees... per gestionar el currículum calen coneixements i

			estratègies que es poden aportar a través d'una formació.
En relació als estudiants			
Coneixements previs		Els estudiants tenen dificultats per comprendre els textos que s'ofereixen	Caldria una coordinació entre les diferents àrees per tal d'ubicar aquestes habilitats en cada àrea de coneixement.
Motivació			La motivació del docent té conseqüències sobre la motivació del alumnat. La motivació del docent també passa per posseir habilitats personals i socials. La motivació del alumnat passa per trencar dinàmiques enquistades dels docents.

TRIANGULACIÓ DE LES DADES DE LES ENTREVISTES

Universitats catalanes, UNTREF i U. de Valparaíso

En aquest apartat he establert una comparació entre les dades analitzades de les nou entrevistes realitzades en cada cas. De cada subcategoria he comparat el resum de les opinions que ofereixen els docents de les tres universitats que componen la mostra:

- En primer lloc tenint com a paràmetre cada categoria: un quadre en el que s'observen les opinions de les diferents universitats en relació a cada subcategoria.
- En segon lloc tenint present les tres categories de les diferents universitats. En cada apartat es comenten les valoracions, dificultats i necessitats que perceben tots els docents en relació a cada subcategoria.

Realitzar aquesta comparació permet observar les valoracions, dificultats i necessitats que són generals en tots els docents independentment del context on estigui la Universitat i sigui quina sigui la seva titularitat.

Les necessitats que poden venir donades pel context en el que els docents desenvolupen la seva activitat professional o les que són inherents a l'exercici de la professió són alguns indicadors que s'han pogut advertir en aquesta comparació.

Es fàcilment observable en alguns quadres: apreciacions, percepcions que són importants i destacables en alguns espais (Universitat) ni es contemplen en d'altres, dificultats transcendents per a un són secundàries per a d'altres i necessitats cabdals per alguns poden ser trivials per a d'altres.

Valoracions

Quadre101. Triangulació valoracions

	U. CATALANES	UNTREF	U. de VALPARAÍSO
Experiències prèvies	<p>Els primers anys de docència a la Universitat són difícils per la complexitat que hi ha. Sense una formació prèvia el procés és molt lent i amb molts errors.</p> <p>Les experiències prèvies aporten bagatge però és insuficient ja que el context és molt diferent.</p>	<p>El bagatge docent previ en altres etapes educatives és important però insuficient si no va acompanyat de la reflexió sobre la pràctica.</p> <p>Les experiències prèvies o en paral·lel que es tenen en el món laboral són tant important com les experiències docents.</p>	<p>El bagatge docent previ és facilitador per a la docència a la Universitat, però és insuficient. Cal que s'acompanyi de la reflexió sobre la pràctica.</p> <p>Una bona acollida facilita molt la incorporació a l'organització.</p>
Planificació	<p>Les planificacions no es poden estandarditzar, s'han d'adaptar al grup i al moment. Cal fer ajustos de temps, continguts, activitats, avaluació, etc sense abandonar els objectius previstos.</p>		
Treball en equip del professorat	<p>És bàsic el treball en equip del professorat però falta cultura corporativa.</p>	<p>La coordinació i el treball en equip en la gestió del currículum i les orientacions metodològiques optimitza els recursos i els resultats dels estudiants.</p>	<p>Malgrat les dificultats de temps, logística o de manca d'estratègies el treball en equip entre el professorat és indispensable.</p>
Relació docent - discent	<p>És positiu mantenir unes relacions cordials i sistemàtiques amb els alumnes. La creació de vincles afavoreix la millora dels aprenentatges però calen eines per no confondre acompanyament i proximitat amb amistat.</p>	<p>Unes relacions positives amb els alumnes i un clima favorable a l'aula afavoreix els aprenentatges.</p>	
El docent i la seva professió	<p>Ser expert en la matèria no pressuposa tenir les competències per exercir com a docent.</p> <p>La formació i l'experiència reflexiva són factors que afavoreixen el creixement personal i professional, elements bàsics per a fer de docent.</p>		
Metodologies	<p>És important conèixer diferents metodologies i saber quines són les més adequades en funció dels continguts, moments i grup.</p>	<p>Les metodologies pràctiques i funcionals faciliten l'aprenentatge autònom i motiven als estudiants.</p>	<p>Cal un canvi de cultura pedagògica a la Universitat. Hi ha massa costums consolidats en mantenir metodologies tradicionals. El canvi és tant necessari pels docents com pels estudiants.</p>
TIC	<p>Les TIC a la Universitat estan infrautilitzades, tant</p>		

	pels alumnes com pels docents, la majoria de vegades pel desconeixement de totes les seves possibilitats.		
Avaluació	Calen condicions perquè l'avaluació continua sigui adequada i compleixi la seva funció. És important poder avaluar més enllà de la memorització no comprensiva d'uns continguts. Si s'utilitzen metodologies diferents cal constatar els aprenentatges que es desenvolupen i la forma com els alumnes els interioritzen.		
Formació	Tots els docents valoren de forma molt positiva la formació permanent.	La formació és imprescindible per generar innovació. Cal crear un "saber pedagògic" entre els docents a través de la reflexió sobre la pràctica, l'intercanvi d'experiències o l'aprenentatge entre iguals.	La formació és un element indispensable per a tots els docents, els novells i els qui no ho són i que hauria de contemplar tots els aspectes: pedagògics, ètics, disciplinars, personals i transversals i que caldria que fos funcional i pràctica. En definitiva que faciliti un saber pedagògic ampli.
Recerca	La recerca està molt ben valorada dins la Universitat, més que la docència.	La recerca és important però hauria d'estar recolzada per la institució.	
Institucionals			La institució universitària hauria de potenciar una formació centrada en la construcció d'un pensament crític, fomentar les avaluacions dels docents com a font de detecció de necessitats i problemes.
Altres aspectes	Hi ha un cert desconeixement dels recursos i possibilitats que la pròpia Universitat ofereix.	Es valora la figura del docent i s'atribueix la seva professionalització a un do innat.	
EN RELACIÓ ALS ESTUDIANTS			
Motivació		La motivació d'estudiants i docents estan estretament vinculades. Una font de desmotivació dels estudiants està en la difícil sortida professional d'alguns estudis superiors.	

Dificultats

Quadre102. Triangulació dificultats

	<i>U. CATALANES</i>	<i>UNTREF</i>	<i>U. de VALPARAÍSO</i>
Experiències prèvies			No existeix un espai de formació que utilitzi les experiències prèvies com a font de coneixement. El mètode més utilitzat és l'assaig error.
Planificació	Si s'utilitzen metodologies més pràctiques i avaluacions continuades la planificació és més complexe.		La planificació ha de contemplar tots els aspectes que emergeixen durant el procés d'E/A sense perjudici d'obviar els objectius pretesos.
Treball en equip del professorat	Es realitza treball en equip per a fer recerca però no hi ha costum per a fer la docència. La tasca del docent es troba imbuïda per la inèrcia històrica de l'individualisme i costa trencar amb aquests tòpics.		Hi ha força resistència al treball en equip per part dels docents.
Relació docent - discent	Manquen eines per a treballar les tutories que acaben essent espais de traspàs d'informació i no espais d'orientació i escolta activa.	Hi ha dificultats en separar el que són les relacions afables que hauria de tenir el docent amb els estudiants amb amistat o companyerisme.	Les relacions professor/a estudiants són bones però manca temps per a fer un seguiment acurat. Per a tenir unes relacions cordials cal abandonar el paper d'expert infalible.
El docent i la seva professió	<i>Personals</i> Hi ha dificultats personals fruit de "directe" i que tenen a veure amb recursos comunicatius i de presa de decisions. <i>Professionals</i> La formació per al professorat novell no sempre és accessible i l'autoformació i l'assaig error són insuficients per a la millora. La formació per a tots i regulada per la institució per com a font d'innovació malgrat la resistència que genera.	Hi ha una manca de cultura general i pedagògica que provoca en els estudiants una visió del docent massa centrada en el coneixement acadèmic. I dificulta les relacions.	
Metodologies	Hi ha força desconeixement sobre les possibles metodologies que es poden utilitzar a les aules. Aquesta desconeixença provoca el retorn als mètodes coneguts que infonen seguretat.	Per fer ús d'una metodologia innovadora cal aprendre-la de manera vivenciada i les formacions no acostumen a ser pràctiques.	L'apropiació d'una metodologia passa per l'experimentació de la mateixa. Sense una formació pràctica es creen inseguretats i resistències.

Habilitats i Competències	Es necessita una formació en competències: bàsicament sobre com programar-les i com avaluar-les en els alumnes		Les habilitats comunicatives i les habilitats socials són imprescindibles per als docents i no estan contemplades en cap formació.
Espais	Els espais condicionen algunes pràctiques. Els espais de la Universitat estan dissenyats per a metodologies expositives.		
Temps	Les pressions internes i externes fan que el temps es converteixi en un dels elements més preuats i difícils d'aconseguir.	La institució no contempla tot el temps necessari per a fer les tasques complementàries a la impartició de les classes.	
TIC		No hi ha formació suficient per utilitzar les TIC de manera adequada optimitzant totes les seves possibilitats.	
Recursos	Els elements de suport de la informació que s'utilitzen actualment a les aules no compleixen els objectius proposats, no actuen de complement a les explicacions. Manquen eines per elaborar bons materials.		
Avaluació	Hi ha dificultats en l'avaluació de manera generalitzada. Concretament en l'avaluació de les competències dels alumnes i en l'ús de l'avaluació com un element de millora. L'elevat nombre d'alumnes fan prioritzar la rapidesa en la correcció a altres instruments més òptims pel reconeixement dels aprenentatges de tot tipus.	Hi ha dificultats per avaluar treballs pràctics.	Hi ha certa inèrcia en avaluar únicament els resultats dels coneixements més conceptuals dels estudiants. En ampliar l'avaluació a d'altres aspectes s'evidencien moltes mancances: avaluar les competències dels estudiants, el treball individual dins el treball del grup, avaluar les metodologies, els materials, etc.
Formació	L'oferta formativa actual no és prou ampla i és massa generalista, és a dir poc centrada en les necessitats de cada facultat. Això la fa percebre com poc útil.	Si la formació no es considera necessària, cal crear la necessitat. Per trencar amb pràctiques enrocades cal una formació generalitzada.	Actualment no existeix una formació pedagògica. Actualment no és un requisit per exercir com a docent a la Universitat.
Recerca			
Institucionals	Les necessitats institucionals es perceben com un obstacle per a un bon exercici de la docència:	Per possibilitar els canvis caldria que la institució universitària modifiqués alguns aspectes relacionats	La majoria dels alumnes treballen i no tenen temps per fer lectures imprescindibles per a

	<p>es premia tot menys la qualitat docent. Els criteris sobre els objectius de la docència (perfil del docent, metodologies, criteris d'avaluació,etc) no són prou clars. Aquests i altres factors visualitzen la docència com la darrera de les prioritats.</p>	<p>amb els recursos econòmics i la gestió del currículum.</p>	<p>obtenir els seus coneixements. És un problema social. Les innovacions no estan recolzades ni promocionades per la institució i són de caràcter particular. La manca de recursos afebleix el cos dels docents.</p>
Altres aspectes	<p>A nivell social hi ha una certa apatia intel·lectual que es traspasa a les aules.</p>		
EN RELACIÓ ALS ESTUDIANTS			
Coneixements previs	<p>Els coneixements previs amb que els estudiants accedeixen a la Universitat és força baix i això determina el ritme de treball.</p>		<p>Els estudiants tenen dificultats per comprendre els textos que s'ofereixen</p>
Motivació	<p>Es percep una desmotivació per l'aprenentatge part de l'alumnat.</p>	<p>Els estudiants estan poc motivats possiblement perquè els continguts estan lluny de les seves expectatives</p>	

Necessitats

Quadre 103. Triangulació necessitats

	<i>U. CATALANES</i>	<i>UNTREF</i>	<i>U. de VALPARAÍSO</i>
Planificació	Eines per a establir una coordinació interna dels plans docents, coordinació amb etapes anteriors, pautes per organitzar i organitzar-se.	Falten estratègies per a saber planificar tenint en compte totes les variables, però primer cal conèixer-les. Una formació podria aportar aquests coneixements.	Calen eines per a planificar el curs complet i cada una de les sessions ajustant els continguts a les diferents situacions emergents sense desestimar cap objectiu prioritari.
Gestió del currículum		Calen coneixements per a realitzar una adequada gestió del currículum.	Cal revisar els currículums: inclusió de les competències, transversalització d'alguns continguts, coordinació entre diferents àrees... per gestionar el currículum calen coneixements i estratègies que es poden aportar a través d'una formació.
Treball en equip del professorat	Es necessiten eines de coordinació en cada un dels elements que formen part del procés d'E/A.	Conèixer tècniques de treball cooperatiu pot optimitzar les relacions, el temps i el clima general de l'organització.	El treball en equip del professorat es detecta com una necessitat: dins cada carrera i també entre les diferents carreres que tenen afinitats en els seus continguts. Si demanem als estudiants que treballin en equip és bo que abans s'hagi practicat com a docent.
Relació docent - discent	Seria necessària una formació que capacités als docents per acompanyar, dinamitzar, orientar, gestionar tant al grup classe com als alumnes de manera individualitzada.	Són necessàries estratègies que permetin orientar els estudiants de manera individualitzada i que afavoreixin un clima positiu amb tot el grup.	Unes "bones" relacions professor/a- alumnat passen perquè el docent gaudeixi d'estratègies habilitats socials per crear espais de comunicació i relació.
El docent i la seva professió	Una formació que faciliti el coneixement d'un mateix i la gestió de les emocions podria millorar indirectament la docència.		
Metodologies	Les classes magistrals són molt positives per a aportar coneixements en poc temps, però no faciliten el desenvolupament d'algunes habilitats que si aporten altres metodologies. La combinació de diferents metodologies facilita que totes les competències tinguin el seu espai d'expansió.	Calen coneixements didàctics/metodològics en els docents. Cal conèixer metodologies pràctiques i funcionals que desenvolupin les competències en els estudiants i es puguin adquirir a través de l'experiència.	L'ús de metodologies pràctiques a l'aula és una necessitat prioritària. El coneixement i ús de metodologies funcionals, que facilitin l'adquisició de competències en els alumnes enlloc de la repetició memorística dels continguts acadèmics és una de les necessitats presentades.

	Per a aplicar-les, cal conèixer-les i saber quins són els continguts, espais, materials.. més adequats.		
Habilitats i Competències	Falten habilitats comunicatives en sentit ampli: escolta activa, feed back, recursos expressius, etc.	El perfil del docents és bàsicament acadèmic però les necessitats reals giren entorn altres competències: comunicatives personal i relacionals.	Hi ha un seguit d'habilitats personals i relacionals que són molt necessàries per l'exercici de la professió: les habilitats comunicatives, de treball en equip o socials com l'empatia o l'assertivitat.
TIC	Aprofundiment moodle, elaboració i ús d'audiovisuals, elaboració de recursos visuals de recolzament a les classes (powers).	Cal un coneixement profund de les TIC per poder-ne fer un ús òptim. No tenir-ne coneixement priva de la preparació de les classes, de la comunicació fluida de l'accés a la informació.	Les necessitats formatives en relació a les TIC es concentren en dues perspectives: . El coneixement dels mitjans . L'ús quotidià a l'aula tant pels docents com pels estudiants.
Recursos	És necessari conèixer totes les possibilitats que tenen els recursos que es poden utilitzar com a suport a l'aula, ja els facin servir o elaborin els estudiants o els docents.		Conèixer mètodes (escrits, visuals, electrònics..) més ràpids, àgils, i apropiats, optimitzaria el temps, els recursos i segurament la motivació de l'alumnat.
Avaluació	Cal conèixer les diferents dimensions de l'avaluació i establir criteris clars i compartits de la mateixa. Elaborar o conèixer instruments d'avaluació que proporcionin i formació suficient sobre els aprenentatges i l'evolució dels estudiants perquè es puguin utilitzar en l'avaluació continuada i poder així substituir-ho per una prova final segmentada en diversos exàmens parcials.	L'avaluació és un aspecte cabdal en el que hi ha moltes mancances fins i tot a nivell de criteris. Manquen estratègies i instruments per a l'avaluació diagnòstica, l'avaluació de les competències, la interpretació de l'autoavaluació, entre d'altres.	Les necessitats més destacables es refereixen tant al què, com i quan cal avaluar com a la creació d'uns criteris sobre perquè.
Formació	La formació és necessària i rellevant pel creixement professional, però la formació a la Universitat cal que compleixi certes condicions. L'assessorament s'apunta com una bona modalitat però la combinació de totes les modalitats d'acord amb les necessitats és el que facilita la capacitació dels docents.	Cal formació en tots els àmbits: disciplinar, pedagògic, personal, cultural, social i també altres coneixements transversals. Una formació gens passiva que generi autonomia enlloc de dependència i que estigui dissenyada en base a diferents modalitats per adaptar-se als requeriments de cada situació.	Els requisits que es proposen perquè la formació sigui eficaç i eficient giren entorn: . Que estigui planificada a partir de les necessitats. . Que la formació sigui reflexiva, de caràcter holístic, pràctic i faciliti la creació d'un pensament pedagògic. . Que hi hagi una formació específica pels equips directius per tal que

		Que compleixi uns requisits: . Dissenyada d'acord amb les necessitats o problemes. . Que pensi en allò que és important que es pugui compaginar en horaris.	dinamitzin adequadament la innovació. . Amb modalitats diverses segons necessitats i possibilitats.
Recerca		La recerca ha d'estar vinculada a la docència.	És indispensable tant la recerca disciplinar com la recerca pedagògica. Una recerca amb objectius pedagògics lligada a la docència en qualsevol camp.
Institucionals	Cal que la institució universitària vetlli perquè la docència adquireixi la importància que mereix i faciliti formació suficient per crear innovació a les aules.		
Normatives Universitat i EEES	Una formació que aporti informació però que alhora provoqui interacció permetria interpretar millor els nous requeriments i adaptar-los a cada context particular.		
Idiomes	El coneixement profund d'alguns idiomes estrangers és un dels requisits indispensables per a la docència.		
EN RELACIÓ ALS ESTUDIANTS			
Coneixements previs			Caldria una coordinació entre les diferents àrees per tal d'ubicar aquestes habilitats en cada àrea de coneixement.
Motivació	Coneixement i aplicació d'estratègies de motivació pels alumnes i la consecució de la perdurabilitat en la motivació del docent.	Es percep certa desmotivació dels estudiants i s'apunta que una de les causes possibles pot ser la desconexió entre els continguts i la realitat que fa que els aprenentatges siguin poc rellevants. Introduir canvis en les metodologies podria beneficiar aquesta motivació.	La motivació del docent té conseqüències sobre la motivació del alumnat. La motivació del docent també passa per posseir habilitats personals i socials. La motivació del alumnat passa per trencar dinàmiques enquistades dels docents.
Treball en equip dels estudiants		Si els docents saben treballar en equip es pot orientar millor el treball en equip dels estudiants.	

En els tres quadres comparatius no s'observen diferències significatives entre les diferents universitats tret del coneixement:

- De la normativa de l'EEES relatiu a les exigències del context en el qual s'ubiquen els canvis i necessitats requerides per via externa.
- Dels recursos amb que compta la Universitat i dels quals poden gaudir els docents per a les seves classes.
- Del coneixement profund de l'idioma estranger.

Que es demana des de les universitats catalanes i no s'observa en els altres casos.

- De les percepcions sobre la recerca que són força discrepants entre Catalunya i els altres dos països.

Triangulació de les dades en relació a aspectes concrets

Cada un dels apartats té en compte allò que els docents han explicat en relació a les tres grans categories: valoració que en fan, dificultats que apunten i necessitats que exposen.

Experiències prèvies

El bagatge docent en altres etapes educatives previ a la incorporació a la docència universitària és altament valorat per tots els professors entrevistats, però quasi amb la mateixa unanimitat ells mateixos declaren que és insuficient. Cal contextualitzar aquest saber i saber fer i això només és possible si s'acompanya d'una reflexió sobre la pràctica.

Aquesta reflexió es pot introduir a través de la formació per a professorat novell. Sense aquesta formació el procés d'adaptació és molt lent i amb més tendència als errors.

Aquesta formació per al professorat novell no existeix en totes les universitats (i caldria) i quan hi és, no sempre segueix aquest fil conductor de la reflexió.

Juntament amb les experiències docents prèvies es valoren molt positivament les experiències en el camp laboral corresponent a la disciplina que s'imparteix. Aquest bagatge aporta experiència que ajuda a ratificar molts dels coneixements que s'expliciten.

L'experiència prèvia a l'accés a la Universitat es valora molt positivament tant pel que fa al bagatge docent com a l'experiència laboral en el mateix àmbit en el qual s'imparteix docència.

La formació del professorat novell és necessària i més encara si el contingut es beneficia dels coneixement i l'experiència prèvia a través de la reflexió.

Planificació

La planificació és una tasca complexa i es torna més problemàtica quan es fan servir metodologies més pràctiques i funcionals que utilitzen situacions de l'actualitat o quan es contempen avaluacions continuades que precisen d'un retorn.

Cal aprendre a planificar de manera flexible adaptant-se a les diferents necessitats que emergeixen a l'aula sense córrer el risc d'abandonar cap objectiu important previst i

comptant que cada assignatura forma part d'un tot que l'alumne/a ha de conèixer i interpretar de manera global.

Cal una formació que proporcioni estratègies que permetin:

- ***Establir una adequada coordinació.***
- ***Adaptar la planificació a les diferents variables.***
- ***Aprendre a planificar: el curs complet i cada sessió de manera ajustada.***

La gestió del currículum

El currículum sempre s'ha considerat com quelcom que ve determinat i que s'ha d'acceptar de manera resignada i si bé es cert que no es pot reduir, si que es pot gestionar atorgant-li un perfil diferent al que se li adjudica en l'actualitat.

Calen coneixements sobre el currículum i estratègies per coordinar-los de manera transversal: dins el mateix àmbit disciplinar, dins la mateixa carrera i dins carreres diferents amb continguts comuns.

El treball en equip del professorat

La coordinació del professorat és totalment indispensable tant en la gestió del currículum com en la gestió de l'aula. En algunes universitats s'efectua treball d'equip per a fer recerca, però difícilment amb l'objectiu de consensuar criteris o coordinar aspectes docents.

Les resistències i els obstacles són molts, no existeix una cultura corporativa i en una visió pessimista crear-la implica molt temps i l'ús d'estratègies que ara per a ara no s'utilitzen. El pes de la inèrcia històrica s'hauria de poder trencar amb una formació molt dinàmica i una necessitat dels mateixos docents per observar que aquesta coordinació millora els resultats.

Cal una formació en tècniques de treball cooperatiu perquè es pugui practicar entre els docents i aportis evidències de la millora que causa aquesta nova dinàmica.

Les relacions docent - discent

Tradicionalment les relacions professor/a -estudiants restaven centrades en l'espai classe i de manera unidireccional mentre es realitzava l'exposició dels continguts. Ara mateix aquest espai es visualitza més extens: en les tutories, que deixen de ser únicament un traspàs d'informació per ser un espai de retorn dels aprenentatges dels alumnes, en l'espai classe amb treballs de grup, en l'espai extern amb treballs de camp, en l'espai virtual amb les comunicacions que s'hi estableixen,...

En tots aquests espais cal mantenir unes relacions cordials amb els alumnes. Gestar unes relacions afables no solament crea un clima adient de treball sinó que millora els aprenentatges dels alumnes segons els docents. Cal saber separar molt bé cordialitat i amiguisme.

Per aconseguir aquesta fita cal una formació que proporcioni:

- ***Estratègies per saber orientar als alumnes en els seus aprenentatges.***
- ***Habilitats socials per relacionar-se.***
- ***Habilitats comunicatives per escoltar-se i entendre's.***

El docent i la seva professió

Tot i que no es planteja quina ha de ser la figura del docent "ideal" en l'imaginari dels diferents docents entrevistats existeix un perfil determinat que no coincideix. Mentre hi ha qui atribueix la professionalitat del docent a un do innat i quasi nega que es pugui ser bon mestre/a si no es gaudeix d'una dotació genètica concreta, n'hi ha d'altres que consideren que es pot aprendre a ser un bon professional.

Això sí, la majoria coincideixen en que no sempre existeix un paral·lelisme entre l'expertesa en una matèria amb el saber fer docent. Son dues variants que poden conviure en alguns professionals però en d'altres no. En canvi la selecció que fa la Universitat dels seus docents no és basa mai en el seu perfil pedagògic, sinó en el seu perfil d'expert en la seva disciplina.

El que fa que un expert adquireixi les competències d'un docent és la formació, l'experiència reflexiva, el creixement personal i les habilitats socials. Cal doncs una formació que capaciti a tots els professors d'aquelles competències que requereix per un exercici excel·lent.

Caldrà però anar treballant sobre l'imaginari dels estudiants que tenen una visió del docent centrada únicament en el coneixement acadèmic.

Cal una formació en competències docents que els capaciti per l'exercici professional, tant pels professors novells com pels professors experts.

Les metodologies

Tenir coneixement sobre les diferents metodologies que es poden utilitzar a la Universitat és un factor important per a la docència. Hi ha certa inèrcia en reproduir models tradicionals que s'han viscut com a alumne/a malauradament pel desconeixement d'altres possibilitats.

És important tenir una formació sobre metodologies que et permeti experimentar-les. Sense aquesta experimentació es creen inseguretats que provoquen resistències i serà més difícil saber com i quan aplicar-les en cada situació per facilitar els aprenentatges als estudiants.

Les classes magistrals són efectives pels objectius que persegueixen: aportar molta informació en poc temps, però el desenvolupament d'altres habilitats passen per la pràctica d'altres estratègies que venen donades a través d'altres mètodes. Els estudiants del s. XXI també reclamen un canvi metodològic a la Universitat. L'ús de metodologies pràctiques i funcionals faciliten la consecució d'altres competències diferents a les que es poden adquirir a través de mètodes tradicionals.

Cal una formació pràctica en metodologies diferents que puguin ser aplicades a situacions diverses fent ús de materials diversificats.

Habilitats i competències

En tots els currículums s'han incorporat les competències sense que existís una formació que capacités als docents sobre com desenvolupar-les a l'aula o com avaluar-les.

Altres habilitats totalment necessàries pels docents no solament no resten incloses en cap formació inicial sinó que la majoria de vegades tampoc hi consten en la formació permanent. Són en canvi, peces clau pels docents: les habilitats comunicatives, les habilitats socials o les habilitats personals.

Cal una formació en habilitats comunicatives, socials i personals pel docent i també una formació sobre com desenvolupar i avaluar les competències en els estudiants.

Espais i temps

Els espais condicionen algunes pràctiques. Els espais de les universitats estan dissenyats per les classes magistrals i qualsevol format provoca inconvenients.

El temps també condiciona encara que sigui des d'una altra vessant.

No totes les facultats, no tots els contractes laborals (docència a temps parcial) permeten el temps necessari per a realitzar les activitats complementàries a la impartició de les classes: planificació, elaboració de materials, seguiment dels alumnes, correcció d'avaluacions, formació...

Tot i que el temps i els espais puguin semblar aspectes aliens a la docència, són aspectes que cal considerar en la formació.

Les TIC

Les TIC a la Universitat estan infrautilitzades moltes vegades pel desconeixement tant dels docents com pels mateixos alumnes que tot i manipular-les amb més agilitat que els professors el seu coneixement també està parcel·lat.

Tot i que existeix una formació en TIC aquesta està més encarada al coneixement del mitjà que a l'ús que se'n pot extreure fent ús de diferents metodologies.

Més que una formació en TIC el que cal és una formació metodològica que faci ús de les TIC fent que aquestes estiguin completament incorporades a la quotidianitat de l'aula.

Recursos

En la línia de l'ús de les TIC hi trobem també els recursos que actualment s'estan utilitzant com element de suport a les classes. Hi ha desconeixement dels mitjans per elaborar materials nous i diferents que complementin el treball de classe.

Cal una formació que doni a conèixer totes les possibilitats dels diferents mitjans que es poden utilitzar com a complement del treball a l'aula i fomenti habilitats per al seu ús regular.

L'avaluació

L'avaluació forma part del procés d'E/A i això té implicacions diverses: una avaluació continua que ha de ser font de millora i no un element sancionador, una avaluació de competències de l'alumnat i no només dels conceptes que ha adquirit, dels aprenentatges que ha interioritzat i no només d'allò que és capaç de repetir de memòria.

Tradicionalment l'avaluació es centra en els coneixements conceptuals, en ampliar el panorama s'evidencien les mancances dels docents per aplicar l'avaluació.

Cal una formació que amplii les mirades a les diferents dimensions de l'avaluació i aporti coneixements sobre què, com, quan i amb què avaluar coneixements, habilitats, competències, ... en una avaluació continuada amb els alumnes fent que els serveixi com a font d'aprenentatge.

La formació

Ningú qüestiona la necessitat de formar-se, molts docents, fins i tot ho consideren imprescindible. Els qui així ho jutgen creuen que els qui ho veuen innecessari és per desconeixement, per tant cal crear aquesta necessitat.

La formació pedagògica no ha estat mai una prioritat per la institució, la prova està en que les habilitats docents no són un requisit per a exercir.

Tradicionalment la formació s'ha focalitzat en els temes més disciplinars. Caldria expandir-ho a altres àmbits: pedagògic, personal, ètic, i també a temes transversals relatius a diferents àmbits d'aprenentatge. En algunes ocasions ja s'ha realitzat sota aquests punt de vista però ha estat tant generalista i tant poc centrada en les necessitats pròpies de cada facultat que s'ha visualitzat de poc útil.

Es necessari que els docents, independentment del camp en el qual desenvolupin la docència, tinguin un "saber" pedagògic ampli.

La formació és necessària i rellevant pel creixement professional.

Les millors condicions:

- ***Que abrasi tots els àmbits: personal, pedagògic, cultural, social, disciplinar, coneixements transversals, etc.***
- ***Que sigui vivencial, experimental i permeti reflexionar i interioritzar i no únicament recordar.***
- ***Respongui a les necessitats i/o problemes dels docents.***
- ***Estigui planificada de manera global.***
- ***Contempli diferents modalitats formatives segons situacions i necessitats, entre elles l'assessorament.***
- ***Que s'adapti a les diferents possibilitats dels destinataris.***

La recerca

Les opinions al voltant de la recerca són diferents segons la Universitat de procedència, extremadament distants fins i tot contradictòries.

Així com a les universitats catalanes la valoració que se'n fa és que està massa recolzada per l'Administració i això fa que la docència quedi relegada al segon pla i perdi importància, en les universitats Tres de Febrero i de Valparaíso destaquen el poc valor institucional que s'ofereix i a la recerca i el poc temps que se li dedica.

Independentment de les diferències possiblement degudes al context, un factor comú és el que expressa que la recerca ha de ser tant en el terreny disciplinar com en el terreny pedagògic sigui quina sigui la facultat on es genera. També és un factor comú el fet de que la recerca estigui totalment vinculada a la docència.

Institucionals

En relació a la institució les opinions són diverses però les més destacables es centren en el desconeixement de la mateixa institució i dels recursos de que disposa:

- No tots els docents coneixen els recursos que la Universitat té a la seva disposició. La mateixa solitud docent provoca que la recerca individualitzada d'aquests recursos no acabi d'arribar mai i no s'aprofita al màxim tot allò que està planificat per un bon funcionament i un excel·lent rendiment.
- En la Universitat de Barcelona s'explicita la necessitat d'una formació que faciliti la interpretació de les noves normatives de l'EEES.

Es proposa:

- ***Una formació que faciliti la interpretació de les normatives i nous requeriments que s'imposen a la Universitat.***
- ***Una guia de recursos que contribueixi al coneixement dels diferents mitjans i orienti sobre el seu ús.***

La motivació

La motivació és un punt clau en el procés d'E/A dels estudiants. S'observa per part del professorat una clara relació entre la motivació dels alumnes amb la motivació dels docents. L'entusiasme i la passió que el docent aporta en les seves classes captiva i sedueix als estudiants mentre que la apatia o el desànim provoca el mateix efecte en els receptors.

A nivell social s'observa una certa "apatia" intel·lectual que es transfereix a les aules.

Bona part dels alumnes estan desmotivats possiblement perquè els continguts que reben estan lluny de les seves expectatives.

Caldria identificar quines són les causes reals de la desmotivació dels estudiants per descartar les de resposta inviable i dibuixar possibles solucions a les que són factibles: motivació dels docents, connexió de continguts amb la realitat o participació en metodologies funcionals.

En relació als estudiants

En relació als estudiants es detalla que els coneixements amb els quals accedeixen a la Universitat no són els previstos. Hi ha certes mancances que obstaculitzen la construcció de nous coneixements i fan que es rebaixi el ritme de treball del grup com ara la comprensió de textos.

Caldria identificar quines són les mancances dels estudiants que obstaculitzen els seus aprenentatges i programar-les en el currículum per fer-ne un desenvolupament transversal (des de totes les àrees de coneixement).

CAPÍTOL 11. ANÀLISI DE LES DADES DELS GRUPS COL·LABORATIUS

Universitat de Barcelona

A la Universitat de Barcelona¹ la tècnica col·laborativa s'ha portat a terme amb tres grups de docents:

- Un grup de professors i professores novells (amb menys de cinc anys de docència a la Universitat).
- Un grup de professors i professores experimentats (amb més de 10 anys de docència a la Universitat). Aquest grup forma part del grup de professorat mentor del màster de professorat novell que realitza la UB.
- Un grup de professors i professores mixt, en el que hi havia professors i professores novells i professors i professores sèniors (entre cinc i deu anys de docència).

Tant el grup de professors i professores novells com el grup de docents experimentats es van portar a terme en una aula de la facultat de pedagogia a la qual van ser convidats. L'altre grup mixt de professors novells i professors experimentats es va realitzar en una de les aules de la facultat d'econòmiques de la UB.

En els tres grups es va comptar amb l'ajuda d'un segon professional. Mentre un professional dinamitzava el grup l'altre prenia les notes de camp i feia les anotacions del desenvolupament i resultats que s'anaven obtenint.

Els assistents a cada grup es relacionen abans de l'explicació de cada diamant.

El grup de professors i professores novells que van participar en la sessió de la tècnica col·laborativa va ser vint-i-sis membres:

Diamant . Grup de professorat novell

El grup de professors i professores novells que participen a la facultat de pedagogia de la Universitat de Barcelona, campus Mundet.

Desenvolupament de la sessió

Primera fase

Es demana que, de manera individual cada un dels docents escrigui quines són les necessitats que creu que té a l'hora d'impartir la docència tant a nivell individual com en les relacions amb els alumnes, o el grups de docents.

¹ La tècnica dels grups col·laboratius només s'ha practicat amb docents de la Universitat de Barcelona.

Es deixen aproximadament deu minuts per a que cada assistent escrigui les seves necessitats i /o problemes en forma de llistat.

Un cop finalitzat el llistat individual es demana a tots els participants que formin petits grups i escriguin en un sol llistat tenint presents totes les aportacions individuals (eliminant les que estiguin repetides i incorporant en una llista única totes les demandes particulars). S'anomena la figura del secretari del grup perquè anoti en un únic llistat totes les aportacions. Passats uns minuts es demana al secretari de cada grup, que llegeixi en veu alta les demandes que té en la seva llista.

El dinamitzador /a de la sessió va anotant les aportacions de cada secretari en una pissarra per tal de fer-ho visible al gran grup. Evitant les repeticions, s'acaba elaborant un únic llistat que contempla totes les aportacions individuals. El resultat final d'aquesta primera fase és el llistat que consta a continuació:

Quadre 104. Llistat de necessitats sentides pels docents de la UB participants en el grup col·laboratiu de professorat novell.

LLISTAT DE NECESSITATS
1. Estratègies concretes per desenvolupar diferents tipus de continguts, competències, habilitats, etc.
2. Treball per casos.
3. Estratègies de treball concretes per fomentar la participació a l'aula (amb grups molt nombrosos).
4. Gestió del temps en tutories de grups grans.
5. Eines per motivar l'alumnat (desmotivats).
6. Avaluació contínua en grups grans i no morir en el intent (feedback, temps, eines...).
7. Tècniques de treball en grup.
8. Eines per desenvolupar l'autonomia en l'alumne (treball autònom).
9. Com avaluar la carpeta d'aprenentatge.
10. Com avaluar el treball en grup.
11. Preparació de rúbriques d'avaluació.
12. Conèixer millor l'entorn laboral i les sortides professionals.
13. Conèixer, a tots els nivells, la normativa institucional, tràmits, gestió.
14. Tècniques d'ensenyament/aprenentatge amb ordinador.
15. Eines/sinèrgies docència/recerca (simultàniament).
16. Gestió de situacions conflictives a l'aula.
17. Criteris de seguiment en tutories.
18. Tècniques de comunicació amb alumnes poc participatius. Comunicació vers els alumnes (es refereix a l'aula: contacte visual...).
19. Avaluació de competències en els graus.
20. Treball en equips docents.
21. Formació més pràctica.
22. Com treballar l'autoavaluació, avaluació entre iguals...

Segona fase

En la segona fase de la tècnica col·laborativa es demana als assistents que a partir de les necessitats resultants realitzin una categorització que permeti agrupar els enunciats per treballar amb ells de manera més àgil.

Entre tot el grup es busca la categoria que millor pot servir de paraigües per a les vint-i-dues necessitats presentades.

La categorització a la qual s'arriba després del debat entre els assistents és el següent:

Quadre 105. Categories de necessitats del grup col·laboratiu de professorat novell UB.

CATEGORIES	NECESSITATS
AVALUACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> . Avaluació contínua en grups grans i "no morir en el intentó" (feedback, temps, eines...). . Com avaluar la carpeta d'aprenentatge. . Com avaluar el treball en grup. . Preparació de rúbriques d'avaluació. . Avaluació de competències en els graus. . Com treballar l'autoavaluació, avaluació entre iguals...
ACTIVITATS D'ENSENYAMENT/APRENENTATGE	<ul style="list-style-type: none"> . Estratègies concretes per desenvolupar diferents tipus de continguts, competències, habilitats... . Treball per casos. . Estratègies de treball concretes per fomentar la participació a l'aula (amb grups molt nombrosos). . Tècniques de treball en grup. . Tècniques d'ensenyament/aprenentatge amb ordinador. . Formació més pràctica.
EINES SOCIALS DOCENTS	<ul style="list-style-type: none"> . Eines per motivar l'alumnat (desmotivats). . Eines per desenvolupar l'autonomia en l'alumne (treball autònom). . Gestió de situacions conflictives a l'aula. . Tècniques de comunicació amb alumnes poc participatius. Comunicació vers els alumnes (es refereix a l'aula: contacte visual...). . Treball en equips docents.
TUTORIES	<ul style="list-style-type: none"> . Gestió del temps en tutories de grups grans. . Criteris de seguiment en tutories.
MÓN DE SUPORT UB	<ul style="list-style-type: none"> . Conèixer, a tots els nivells, la normativa institucional, tràmits, gestió... . Eines/sinèrgies docència/recerca (simultàniament).
RELACIÓ ESTUDIS – MÓN LABORAL	<ul style="list-style-type: none"> . Conèixer millor l'entorn laboral i les sortides professionals.

Tercera fase

En la tercera fase de la tècnica col·laborativa s'inicia el debat sobre les prioritats formatives que tenen els participants sobre cada una de les categories descrites.

Les prioritats s'efectuen en relació a la:

- **Importància** que té per al docent la solució d'aquella necessitat.
- **Urgència.**
- **Viabilitat** de resposta en el moment actual.

La discussió i el debat és ampli però finalment s'acorda que les prioritats es poden escriure en el diamant en l'ordre que s'observa a continuació.

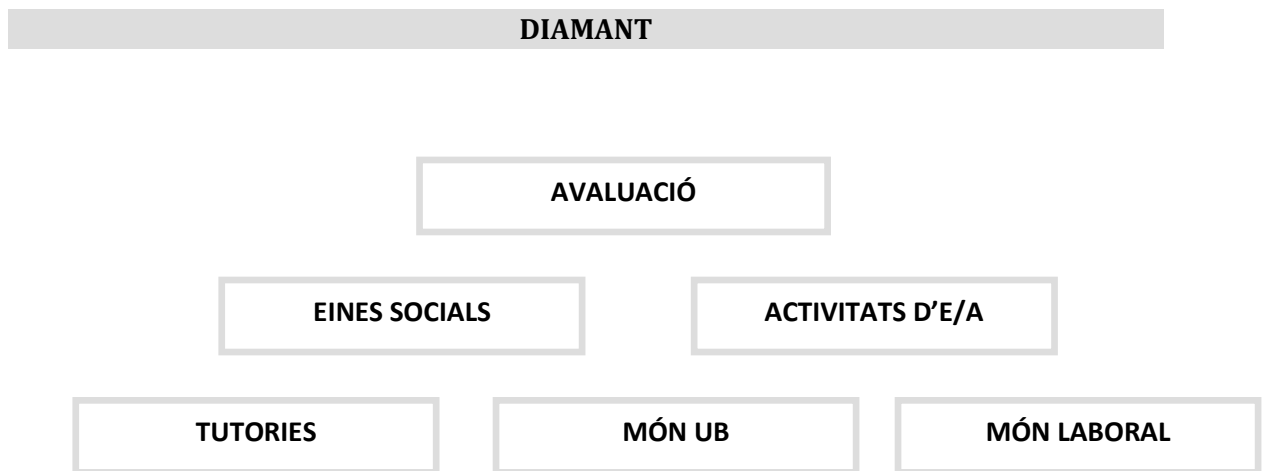

Figura 192. Diamant professorat novell UB

Tot i que un grup nombrós de docents considerava que la categoria d'Eines socials i docents podria tenir el mateix rang de primer s'acaba imposant l'avaluació com a tema prioritari.

Diamant . Grup de professorat experimentat

Grup de professors i professores amb anys d'experiència docent que participen a la facultat de pedagogia de la Universitat de Barcelona, campus Mundet.

Aquest grup pertany al grup de docents mentors del màster de professorat novell que realitza la UB. Aquesta sessió es va optimitzar obtenint informació per a millorar el contingut del màster, informació que va recopilar i utilitzar l'ICE de la UB.

Desenvolupament de la sessió

Primera fase

La primera fase es desenvolupa amb la mateixa estructura i dinàmica que el grup anterior:

- Cada participant escriu les necessitats formatives que considera tenir per a l'exercici de les seves funcions.
- Es distribueixen els assistents en petits grups que després d'anomenar un secretari escriuran un únic llistat que reculli totes les necessitats individuals del grup evitant les repeticions.
- Es fa una posada en comú dels llistats de cada petit grup fins a elaborar un llistat únic que tingui en compte totes les aportacions individuals.

El resultat final d'aquesta primera fase és el llistat de necessitats que consta a continuació:

Quadre 106. Llistat de necessitats dels docents de la UB participants en el grup col·laboratiu de professorat experimentat.

LLISTAT DE NECESSITATS
<ol style="list-style-type: none">1. Vocabulari de Pedagogia. Terminologia específica.2. Exemples sobre mentoria multidisciplinària.3. Connectar l'experiència docent amb l'experiència de mentoria.4. Comunicació amb altres mentors.5. Coneixement dels continguts del mentor.6. Coneixement d'instruments per portar a terme la mentoria i la docència.7. Formació en competències.8. Objectius de la mentoria: més clars, més concrets (figura del mentor).9. Recull d'experiències de mentoria.10. Treballar amb metodologia del cas / PBL per treballar la figura del mentor.11. Carpeta d'aprenentatge/carpeta docent.12. Estratègies d'aprenentatge/carpeta docent.13. Cap necessitat.14. Coneixement de recursos docents UB.15. Polítiques acadèmiques i de professorat de la UB.16. Formació en tècniques d'intel·ligència emocional.

Segona fase

S'elabora conjuntament la categorització de les necessitats expressades per tot el grup.

La categorització a la qual s'arriba de manera compartida és la que es detalla a continuació:

Quadre 107. Categories de necessitats del grup col·laboratiu de professorat experimentat UB.

CATEGORIES	NECESSITATS
METODOLOGIA DEL MENTOR/A SOBRE PEDAGOGIA	<ul style="list-style-type: none"> . Vocabulari de Pedagogia. Terminologia específica. . Coneixement d'instruments per portar a terme la mentoria i la docència. . Carpeta aprenentatge/carpeta docent. . Estratègies d'aprenentatge/carpeta docent.
CONCEPTES BÀSICS DEL MÀSTER	<ul style="list-style-type: none"> . Coneixement dels continguts del mentor. . Formació en competències.
INTERCANVI D'EXPERIÈNCIES	<ul style="list-style-type: none"> . Exemples sobre mentoria multidisciplinària. . Connectar l'experiència docent amb l'experiència de mentoria. . Comunicació amb altres mentors. . Recull d'experiències de mentoria.
FIGURA DEL MENTOR	<ul style="list-style-type: none"> . Connectar l'experiència docent amb l'experiència de mentoria. . Objectius de la mentoria: més clars, més concrets (figura del mentor). . Recull d'experiències de mentoria. . Treballar amb metodologia del cas / PBL per treballar la figura del mentor. . Formació en tècniques d'intel·ligència emocional.
POLÍTIQUES INSTITUCIONALS UB	<ul style="list-style-type: none"> . Coneixement de recursos docents UB. . Polítiques acadèmiques i de professorat de la UB.

En el debat posterior s'aconsegueix dibuixar el següent diamant:

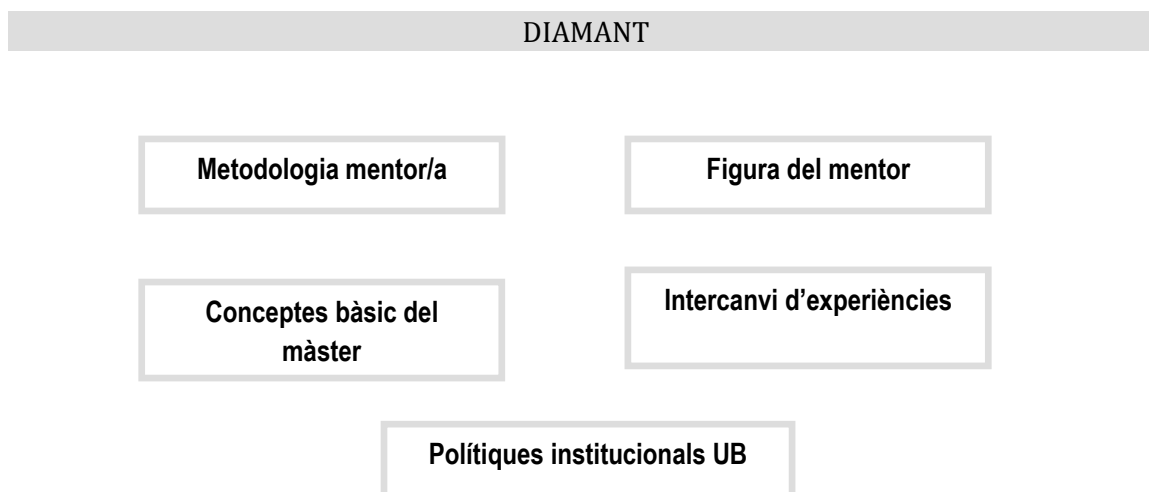

Figura 193. Diamant grup de docents experimentats UB.

La discussió sobre la punta del diamant o primer lloc s'estén i finalment s'acorda que siguin dues les necessitats formatives les que ocupin el primer lloc: la formació sobre la metodologia que hauria de rebre el mentor o mentora i la formació que definiria les funcions i el perfil de la figura del mentor o mentora.

Diamant. Grup de professorat novell i experimentats

El grup de professors i professores mixt: novells i experimentats està format per dotze professors i professores.

Desenvolupament de la sessió

Primera fase

Seguint les mateixes pautes que en els dos grups anteriors la sessió contempla:

- La detecció de necessitats individuals.
- L'escriptura d'un llistat en petit grup evitant reiteracions.
- L'escriptura d'un únic llistat que aplegui totes les necessitats individuals.

El llistat comú resultant és el següent:

Quadre 108. Llistat de necessitats dels docents de la UB participants en el grup col·laboratiu mixt de professorat

LLISTAT DE NECESSITATS
1. Metodologies i formes i gestió de la qualitat de la docència.
2. Formació en TIC aplicades a la docència.
3. Foment de la interactivitat a l'aula (alumnes- alumnes, alumne- docents).
4. Foment de la participació de l'alumnat.
5. Una major explotació de les eines de moodle.
6. Formació en metodologies didàctiques.
7. Formació en avaluació i metodologies d'avaluació en grups grans...intercanvi d'experiències d'avaluació.
8. Formació en tècniques d'avaluació quantitativa i qualitativa.
9. Formació en l'elaboració de materials docents.
10. Tècniques i/o estratègies de motivació dels alumnes a l'aula.
11. Millorar la tutorització amb els estudiants.
12. Millorar el treball en equip.
13. Gestionar els conflictes en els equips docents.
14. Treballar amb les reticències dels companys.
15. Millorar la comunicació oral i gestual del docent.
16. Aprofitament del recursos.
17. Avaluació aplicada de les competències transversals en grups grans.
18. Formació de mentors pels novells.
19. Tractament didàctic de les matèries més feixugues.
20. Formació més pràctica.
21. Tècniques d'aprenentatge.
22. Tècniques de treball en grup.
23. Tècniques de motivació relacionades amb les tecnologies.
24. Competències transversals: com i quan introduir-les avaluar-les i fer-ne el seguiment.
25. Orientació curricular pel professorat novell.
26. Orientacions en tesis o treball de grau.
27. Formació en gerència i recerca.
28. Formació en la redacció i coneixement de revistes d'impacte dins cada àmbit en particular.
29. Formació sobre l'EEES.
30. Formació centrada en experiències basades en la realitat.
31. Formació en la gestió de la complexitat.
32. Formació sobre la diferència de gènere.
33. Formació en idiomes pràctics.

Segona fase

Un cop elaborat un únic llistat es procedeix a la categorització de cada un dels enunciats perquè finalment es puguin prioritzar.

Quadre 109. Categories de necessitats del professorat del grup col·laboratiu mixt.

CATEGORIES	NECESSITATS
AVALUACIÓ DE LA QUALITAT	1. Metodologies i formes i gestió de la qualitat de la docència.
TECNOLOGIES DE LA INFORMACIÓ	2. Formació en TIC aplicades a la docència. 5. Una major explotació de les eines de moodle.
METODOLOGIES DIDÀCTIQUES A L'AULA	3. Foment de la interactivitat a l'aula (alumnes-alumnes, alumne- docents). 4. Foment de la participació de l'alumnat. 6. Formació en metodologies didàctiques. 20. Formació més pràctica. 21. Tècniques d'aprenentatge. 22. Tècniques de treball en grup. 19. Tractament didàctic de les matèries més feixugues. 30. Formació centrada en experiències basades en la realitat.
AVALUACIÓ DELS APRENENTATGES	17. Avaluació aplicada de les competències transversals en grups grans. 7. Formació en avaluació i metodologies d'avaluació en grups grans...intercanvi d'experiències d'avaluació. 8. Formació en tècniques d'avaluació quantitativa i qualitativa. 17. Avaluació aplicada de les competències transversals en grups grans.
RECERCA EN DOCÈNCIA / RECERCA. COMPLEXITAT	28. Formació en la redacció i coneixement de revistes d'impacte dins cada àmbit en particular. 31. Formació en la gestió de la complexitat.
DISSENY DE MATERIALS DOCENTS	9. Formació en l'elaboració de materials docents. 16. Aprofitament dels recursos.
MOTIVACIÓ DE L'ALUMNAT	10. Tècniques i/o estratègies de motivació dels alumnes a l'aula. 23. Tècniques de motivació relacionades amb les tecnologies.
TUTORIA	11. Millorar la tutorització amb els estudiants.
TREBALL EN EQUIPS DOCENTS	12. Millorar el treball en equip. 13. Gestionar els conflictes en els equips docents. 14. Treballar amb les reticències dels companys.
COMUNICACIÓ (ORAL I GESTUAL)	15. Millorar la comunicació oral i gestual del docent.
FORMACIÓ DE MENTORS I NOVELLS	18. Formació de mentors pels novells. 25. Orientació curricular pel professorat novell.
PROCÉS DE LA FORMACIÓ	

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS	24. Competències transversals: com i quan introduir-les avaluar-les i fer-ne el seguiment.
DIRECCIÓ DE PROJECTES	26. Orientacions en tesis o treball de grau. 27. Formació en gerència i recerca.
IDIOMES	33. Formació en idiomes pràctics.
COMUNICACIÓ INTERNA I EXTERNA (INSTITUCIONAL)	29. Formació sobre l'EEES.
TRACTAMENT DEL GÈNERE A L'AULA	31. Formació sobre la diferència de gènere.

El debat que es genera és extens sobretot per a fer la tria del primer lloc de la punta del diamant que resta entre els següents punts:

- a) Avaluació dels aprenentatges.
- b) Equip docent.
- c) Competències transversals.

La categoria **Procés de la formació** es deixa finalment com una categoria transversal que afecta a qualsevol contingut.

El diamant resultant després del debat és el següent:

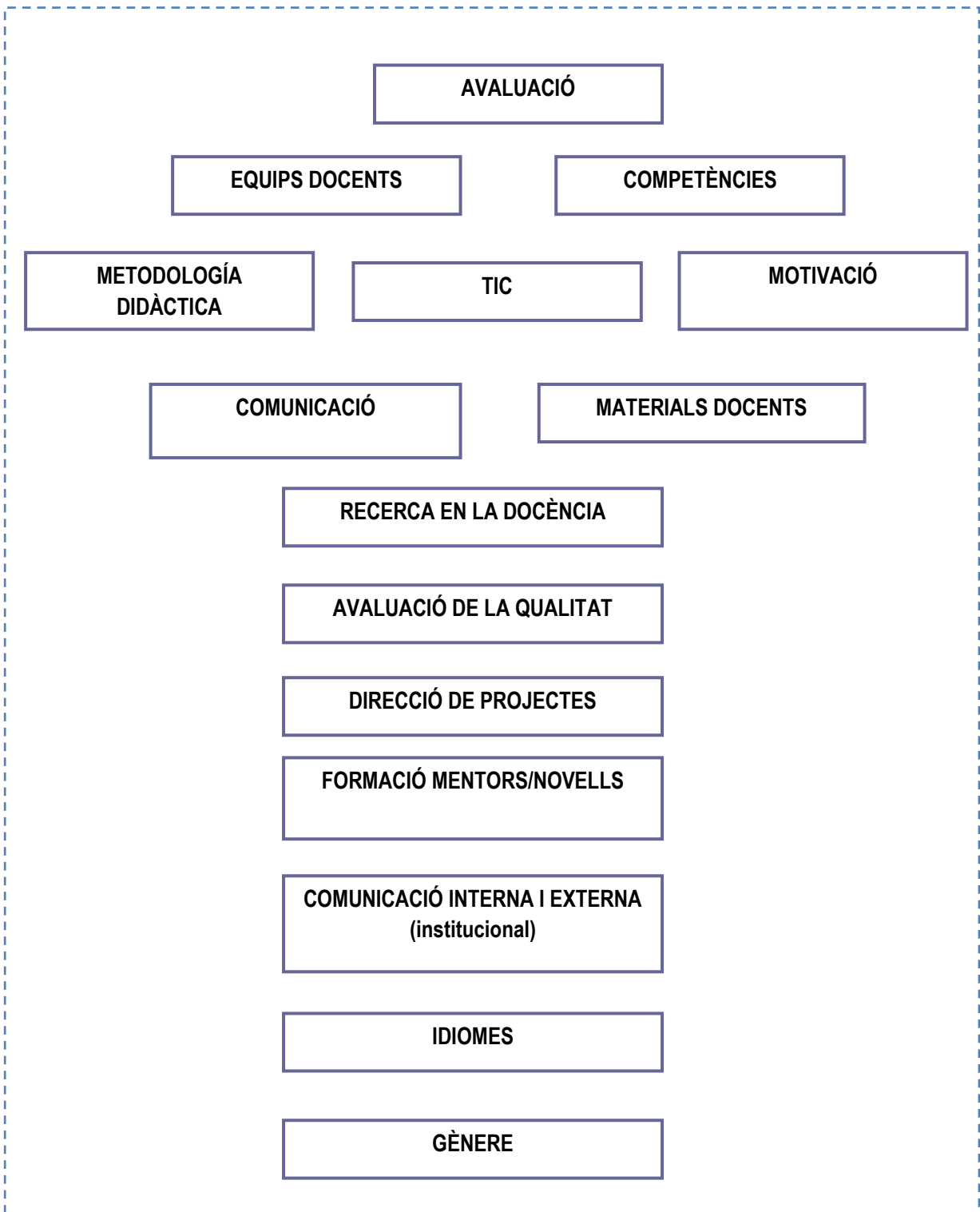

Figura194. Diamant del grup col·laboratiu mixt. UB

Triangulació dels diamants dels tres grups de docents de la Universitat de Barcelona

El diamant dels tres grups és força diferent, tant en la composició dels seus elements com en la prioritització que ofereixen a cada un dels aspectes sobre els quals consideren que precisen formació.

Únicament hi ha una coincidència en les categories establertes en els tres diamants i es troba entre els diamants del grup 1 dels professors novells i el diamant del grup 3 en el que comparteixen professors experimentats i professors novells. En ambdós diamants se situa l'avaluació com element prioritari.

Les altres categories plantejades a més de ser diferents, responen a temes també totalment diferenciats.

En el diamant del grup de professors novells tret de l'avaluació que ocupa el primer lloc, les categories restants tenen a veure amb l'aula i el seguiment dels alumnes. Només les dues darreres posicions tenen a veure amb el coneixement del món universitari i el coneixement sobre el món laboral en relació als ensenyaments que imparteixen els docents.

Les categories del grup compartit, encara que en diferent ordre de prioritats contempla aspectes que tenen a veure tant amb el treball a l'aula com en el treball en equip o els altres aspectes que acompanyen a la docència: inclouen el treball en equips docents, la recerca, la direcció de projectes i la comunicació i transferència institucional.

Les categories del grup de mentors no té res a veure amb les dels dos grups anteriors. La formació sobre els aspectes relacionats amb l'aula i els alumnes no preocupen i si ho fan és per a conèixer experiències novadores i diferents.

Es pot observar un canvi entre els tres grups que va des de la preocupació per elaborar les activitats d'ensenyament aprenentatge i avaluació pels alumnes que tenen els professors més novells (i que emergeixen igualment encara que en ordre de prioritats diferents en el grup compartit) a aspectes molt més generals, d'intercanvi d'experiències i de polítiques institucionals que tenen els professors més experimentats.

S'evidencia que la formació que precisen cada nivell d'experimentació és ben diferent i cal tenir-se en compte a l'hora de fer la planificació formativa.

Universidad Nacional Tres de Febrero

A la Universidad Nacional Tres de Febrero (UNTREF) la tècnica col·laborativa s'ha portat a terme amb tres grups de docents:

- Un grup de professors i professores novells
- Dos grups de professors i professores experimentats.

Els tres grups de professors i professores -novells i experimentats- es van portar a terme en les dependències de la UNTREF a ciutat de Buenos Aires.

En les tres sessions realitzades amb els tres grups es va comptar amb l'ajuda d'un segon professional. Mentre un professional dinamitzava el grup, l'altre prenia les notes de camp i feia les anotacions del desenvolupament i resultats que s'anaven obtenint.

Diamant. Grups de docents experts

Grup col·laboratiu primer i segon

Els dos grups de docents experts es van convocar per a la mateixa hora del mateix dia. Inicialment la convocatòria era per dos grups més nombrosos. En reduir-se el nombre de docents es va optar per fer un sol grup i unificar les respostes.

El llistat de necessitats individuals proposat pels dos grups de docents experimentats és el que es detalla en el quadre següent.

Quadre 110. Llistat de necessitats dels docents de la UNTREF dels grups col·laboratius de professorat experimentat.

LLISTAT DE NECESSITATS
1. Tutoria com a pràctica institucional. S'acorda com a pla d'acció tutorial.
2. Instància de reflexió i debat sobre la pràctica docent entre pares.
3. Seguiment dels processos d'aprenentatge, individual i grupal.
4. Construir projectes comuns d'intervenció.
5. Capacitació i (<i>actualització didàctica específica</i>) i contextualitzada. Al ser tan general es centra en aquest punt ressaltat.
6. Coneixements TIC aplicats a l'educació.
7. Aplicació TIC.
8. Metodologies d'avaluació (en grans grups).
9. Concepte d'avaluació, relació de continguts (conceptuals, procedimentals i actitudinals).
10. Actualització, investigació i reflexió didàctica general i específica.
11. Com atendre la part grupal atenent la diversitat. Planificació de l'ensenyament a partir de la diversitat de sabers previs.
12. Tractament de la diversitat de l'alumnat: interessos, expectatives, estils cognitius.
13. Coneixement de tècniques grupals.
14. Maneig de tècniques grupals.
15. Estratègies de comunicació oral del professorat.
16. Existència de recursos didàctics i maneig adequat.
17. Coneixement de (tècniques d'avaluació) acorden en definir-lo com metodologia de l'avaluació.
18. Maneig de (tècniques d'avaluació).
19. Integració, docència i servei.

20. Avaluació d'aprenentatges: conceptualització, processos, actors.
21. Integració docència i investigació.
22. Avaluació del procés d'ensenyament: conceptualització, processos, actors.
23. Conformar espais docents temporals i espacials per treballar en equip.
24. Estratègies de reconeixement i tractament de la diversitat de l'alumnat.
25. Recursos TIC, accessibilitat i maneig.
26. Desenvolupar habilitats per a crear actituds .
27. Estratègies per a l'alfabetització disciplinar de l'alumnat.
28. Atenció tutorial de l'alumnat.
29. Planificació oberta i problematitzadora dels continguts del programa.
30. Reflexió i anàlisi de las metodologies transmissives pròpies.
31. Desenvolupament d'actituds favorables al desenvolupament professional docent .
32. Integració teoria – pràctica.
33. Coneixement i ús de metodologies d'investigació.
34. Elaboració de l'estil discursiu propi.
35. Seguiment i acreditació de processos d'aprenentatge no presencials a l'aula.
36. Seguiment i acreditació de processos de preparació i planificació docent no presencials a l'aula.
37. Espais sistemàtics d'intercanvi docent.
38. Desenvolupament i reflexió de la formació pràctica dels alumnes.
39. Assistència al rol professional docent en front a les noves percepcions del coneixement.
40. Funció del docent universitari avui.
41. Reflexió de la universitat avui.
42. Coneixement i adequació als contextos socials polítics, universitaris concrets.

En la fase següent es van acordar les categories que segueixen a continuació.

Quadre 111. Categories de necessitats dels docents de la UNTREF participants en el grup col·laboratiu de professorat expert.

CATEGORIES	NECESSITATS
METODOLOGIA	<ul style="list-style-type: none"> . Coneixement de tècniques grupals. . Maneig de tècniques grupals. . Desenvolupar habilitats per a crear actituds. Desenvolupament i reflexió de la formació pràctica dels alumnes. . Capacitació i <i>(actualització didàctica específica)</i> i contextualitzada. Al ser tan general es centra en aquest punt ressaltat. . Estratègies de comunicació oral del professorat . . Estratègies per a l'alfabetització disciplinar de l'alumnat. . Integració teoria – pràctica.
CONEIXEMENT DE L'ALUMNAT	<ul style="list-style-type: none"> . Tutoria com a pràctica institucional. S'acorda com a pla d'acció tutorial. . Seguiment dels processos d'aprenentatge, individual i grupal. . Estratègies de reconeixement i tractament de la diversitat de l'alumnat. . Seguiment i acreditació de processos d'aprenentatge no presencials a l'aula.

		<ul style="list-style-type: none"> . Tractament de la diversitat de l'alumnat: interessos, expectatives, estils cognitius. . Atenció tutorial de l'alumnat.
INTERCANVI. DOCENT	EQUIP	<ul style="list-style-type: none"> . Actualització, investigació i reflexió didàctica general i específica. . Reflexió i anàlisi de les metodologies transmissives pròpies. . Seguiment i acreditació de processos de preparació i planificació docent no presencials a l'aula. . Espais sistemàtics d'intercanvi docent. . Instància de reflexió i debat sobre la pràctica docent entre pares. . Conformar espais docents temporals i espacials per treballar en equip. . Desenvolupament d'actituds favorables al desenvolupament professional docent.
PLANIFICACIÓ		<ul style="list-style-type: none"> . Planificació oberta i problematitzadora dels continguts del programa. . Construir projectes comuns d'intervenció. . Com atendre la part grupal atenent la diversitat. . Planificació de l'ensenyament a partir de la diversitat de sabers previs.
CONTEXT/ RECURSOS		<ul style="list-style-type: none"> . Assistència al rol professional docent en front a les noves percepcions del coneixement. . Funció del docent universitari avui. . Reflexió de la universitat avui. . Coneixement i adequació als contextos socials polítics, universitaris concrets. . Existència de recursos didàctics i maneig adequat.
AVALUACIÓ		<ul style="list-style-type: none"> . Coneixement de (tècniques d'avaluació) acorden en definir-lo com metodologia de l'avaluació. . Maneig de (tècniques d'avaluació). . Avaluació d'aprenentatges: conceptualització, processos, actors. . Avaluació del procés d'ensenyament: conceptualització, processos, actors.... . Metodologies d'avaluació (en grans grups). . Concepte d'avaluació, relació de continguts (conceptuals, procedimentals i actitudinals).
INVESTIGACIÓ/PRODUCCIÓ DE CONEIXEMENT		<ul style="list-style-type: none"> . Coneixement i ús de metodologies de recerca. . Integració docència i investigació.
COMUNICACIÓ		<ul style="list-style-type: none"> . Elaboració de l'estil discursiu propi. . Integració, docència i servei.
TIC		<ul style="list-style-type: none"> . Coneixements TIC aplicats a l'educació . Aplicació TIC. . Recursos TIC, accessibilitat i maneig.

El diamant resultat dels dos grups col·laboratius de docents experimentats és el següent:

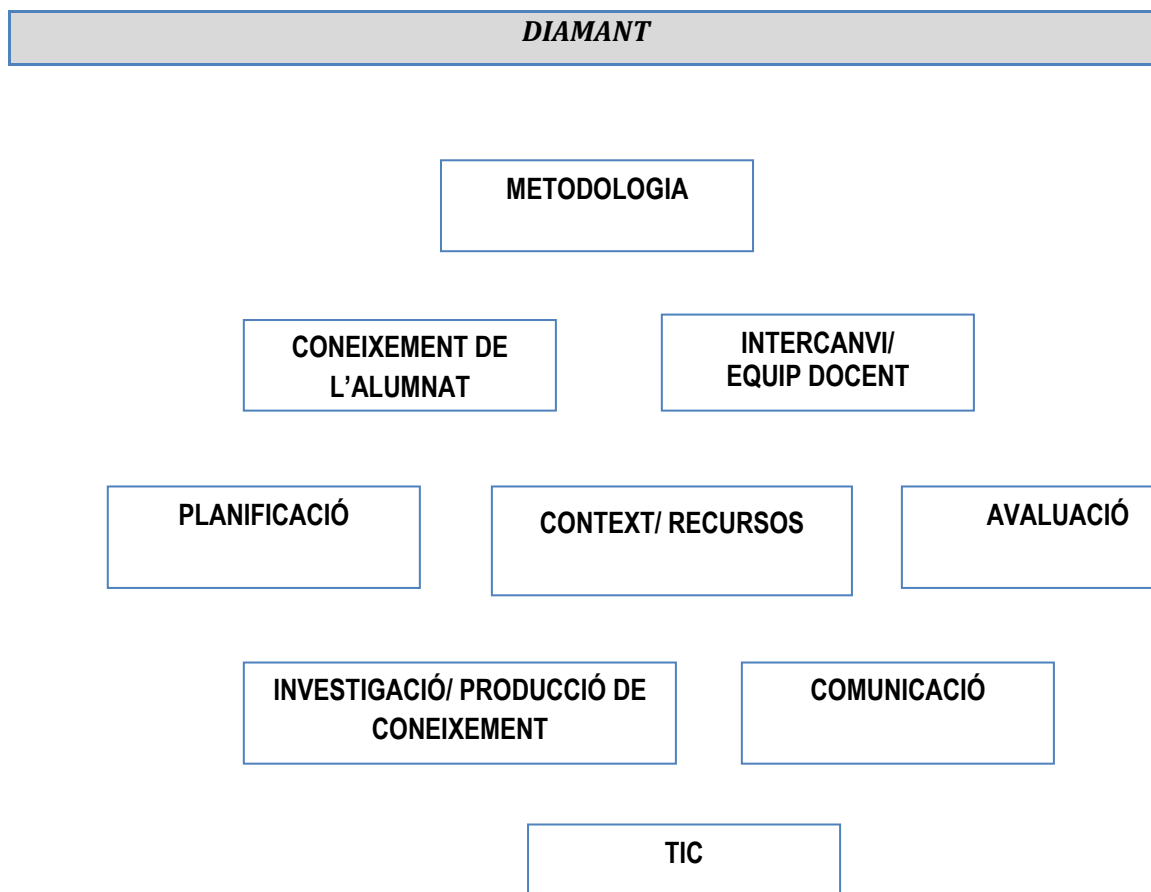

Figura 195. Diamant dels docents de la UNTREF del grup col·laboratiu de professorat experimentat.

Diamant . Grup de professorat novell

Els participants en el diamant del grup col·laboratiu de professors i professores novells segueixen la mateixa dinàmica que els grups anteriors.

El llistat de necessitats individuals dels docents novells té el resultat que es mostra a continuació.

Quadre 112. Llistat de necessitats dels docents de la UNTREF del grup de professorat novell

LLISTAT DE NECESSITATS
<ol style="list-style-type: none"> 1. Curs d'oratória. 2. Coordinació de continguts entre matèries. 3. Tècniques grupals noves. 4. Exemplificació pràctica de conceptes teòrics. 5. Eines d'avaluació (Graus d'exigència. Tècniques alternatives). 6. Formació per a l'orientació acadèmica i metodològica. 7. Detecció de necessitats d'alumnes (provinents de la mateixa carrera o altres) 8. Motivació de l'alumnat. 9. Maneig del temps: classes i programes. 10. Observació de parells. 11. Accés a material bibliogràfic. 12. Usar tecnologies i material específic. 13. Intercanvi entre parells (entre i intra institucional). 14. Intercanvi amb sector professional. 15. Carrera de formació docent. 16. Cursos de capacitació. 17. Formació didàctica específica. 18. - Eines metodològiques per fomentar l'adquisició de conceptes.

Les categories resultats del treball en equip dels assistents acaben essent les que es presenten a continuació.

Quadre 113. Categories de les necessitats dels docents de la UNTREF del grup de professorat novell

CATEGORIES	NECESSITATS
DIDÀCTICA	<ul style="list-style-type: none"> . Curs d'oratória. . Tècniques grupals noves. . Exemplificació pràctica de conceptes teòrics. . Formació per a l'orientació acadèmica i metodològica. . Detecció de necessitats d'alumnes (provinents de la mateixa carrera o altres). . Motivació de l'alumnat . . Formació didàctica específica. . Eines metodològiques per fomentar l'adquisició de conceptes.
PLANIFICACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> . Coordinació de continguts entre matèries. . Maneig del temps: classes i programes.
ENLLAÇOS	<ul style="list-style-type: none"> . Intercanvi entre parells (entre i intra institucional). . Intercanvi amb sector professional.
FORMACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> . Observació de parells. . Carrera de formació docent . . Cursos de capacitació.

AVALUACIÓ	. Eines d'avaluació (Graus d'exigència. Tècniques alternatives).
EINES	. Accés a material bibliogràfic. . Usar tecnologies i material específic.

Després de molta discussió, el segon i tercer lloc queden buits i s'omplen el primer i els consecutius a partir del quart.

El diamant resultant després del debat és el següent:

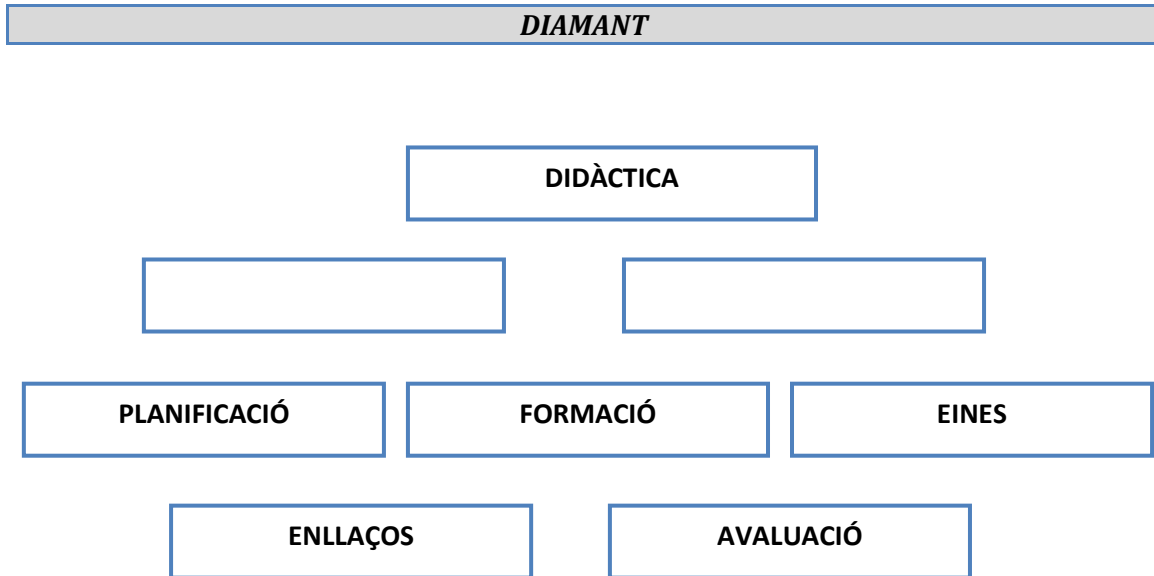

Figura 196. Diamant dels docents de la UNTREF del grup de professorat novell.

Triangulació dels diamants dels tres grups

El diamant dels tres grups (dos diamants) és força diferent.

Les úniques coincidències de categories entre els diamants resultants són les que corresponen a l'avaluació i a la planificació. La resta de categories segueixen vies ben diferenciades.

Les necessitats que expressen als docents experimentats i les que expressa el professorat novell tenen camins diferents. Així com el professorat novell posa més èmfasi en el treball a l'aula i en la problemàtica que genera el seu alumnat en el dia a dia: didàctica de les classes, planificació a curt i llarg termini (tot el curs i les sessions diàries) les eines estratègiques i materials que es poden utilitzar quotidianament i també l'avaluació. En el professorat experimentat les necessitats es concentren en el coneixement (i ús) de metodologies innovadores, el coneixement de l'alumnat per a fer-ne un millor seguiment, en una formació basada en l'intercanvi d'experiències entre equips docents.

Anàlisi de les dades del grups col·laboratius. Universidad de Valparaíso

A la Universitat de Valparaíso la tècnica col·laborativa s'ha portat a terme amb tres grups de docents:

- Un grup de professors i professores novells (amb menys de cinc anys de docència a la Universitat).
- Un grup de professors i professores experimentats.
- Un grup de professors i professores mixta format per docents novells i experimentats.

Tant el grup de professors i professores novells com el grup de mentors es van portar a terme en una aula de les dependències de la Universitat de Valparaíso a la ciutat de Viña del Mar (Xile) a la qual van ser convidats.

En els tres grups es va comptar amb l'ajuda d'un segon professional. Mentre un professional dinamitzava el grup l'altre prenia les notes de camp i feia les anotacions del desenvolupament i resultats que s'anaven obtenint.

Diamant. Grup de professorat novell

El grup de professors i professores novells que participen en l'activitat de grup col·laboratius són dotze.

Durant la primera fase els professors i professores elaboren el llistat individual de necessitats que després d'un període de 10 minuts posaran en comú en petits grups i que finalitzaran en una posada en comú entre tot el grup.

El llistat resultant del compendi de les necessitats individualitzades és el següent

Quadre 114. Llistat de necessitats del docents de la UV del grup col·laboratiu de professorat novell

LLISTAT DE NECESSITATS
1. Metodologia participativa d'aprenentatge a l'aula.
2. Avaluació de destreses i habilitats dels alumnes.
3. Metodologia de docència clínica i treball de casos.
4. Adaptació al canvi paradigmàtic (actualització en el model educatiu)
5. Comprensió de les característiques psicosocials de l'alumnat.
6. Gestió col·laborativa de conflictes psicosocials amb els alumnes.
7. Metodologia d'investigació en l'àmbit de cada disciplina.
8. deficiències en la formació pedagògica dels docents universitaris.
9. Nombre excessiu d'alumnes per càtedra.
10. Recàrrega acadèmica.
11. Deficiència en la gestió i manca de docents
12. Temps excessiu ocupat en tasques administratives.
13. Baix nivell de coneixements dels estudiants que ingressen a la Universitat.

En la segona fase de la tècnica col·laborativa es demana als assistents que a partir de les necessitats resultant realitzin una categorització que permeti agrupar els enunciats per treballar amb ells de manera més àgil.

Entre tot el grup es busca la categoria que millor pot servir de paraigües per a les necessitats presentades. En aquesta ocasió es redacten tantes categories com necessitats presentades. El resultat és el que es presenta a continuació.

Quadre 115. Categories de necessitats del docents de la UV del grup col·laboratiu de professorat novell

CATEGORIES	NECESSITATS
METODOLOGIES PARTICIPATIVES	1. Metodologia participativa d'aprenentatge a l'aula.
CAPACITACIÓ EN TÈCNiques I INSTRUMENTS D'AVAlUACIÓ	2. Avaluació de destreses i habilitats dels alumnes.
ACTUALITZACIÓ DE LA SUPERVISIÓ DE LA PRÀCTICA I L'ACCIÓ TUTORIAL	3. Metodologia de docència clínica i treball de casos.
ACTUALITZACIÓ PEDAGÒGICA DEL PROFESSORAT UNIVERSITARI EN EL NOU PARADIGMA	4. Adaptació al canvi paradigmàtic (actualització en el model educatiu). 8. Deficiències en la formació pedagògica dels docents universitaris.
CAPACITACIÓ PSICOSOCIAL ADOLESCENT - ALUMNE	5. Comprensió de característiques psicosocials de l'alumnat.
COMUNICACIÓ I GESTIÓ COL·LABORATIVA DE CONFLICTES	6. Gestió col·laborativa de conflictes psicosocials amb els alumnes.
CAPACITACIÓ EN METODOLOGIES D'INVESTIGACIÓ	7. Metodologia d'investigació en l'àmbit de cada disciplina.
GESTIÓ DE GRUPS DIVERSOS I HETEROGENIS.	9. Número excessiu d'alumnes per càtedra. 13. Baix nivell de coneixements dels estudiants que ingressen a la Universitat.
PLANIFICACIÓ ACADÈMICA I GESTIÓ DEL TEMPS	10. Recàrrega acadèmica.
	11. Deficiència en la gestió i manca de docents.
	12. Temps excessiu ocupat en tasques administratives.

En la tercera fase de la tècnica col·laborativa s'inicia el debat sobre les prioritats formatives que tenen els participants sobre cada una de les categories descrites.

La discussió i el debat és ampli però finalment s'acorda que les prioritats es poden escriure en el diamant en l'ordre que s'observa a continuació.

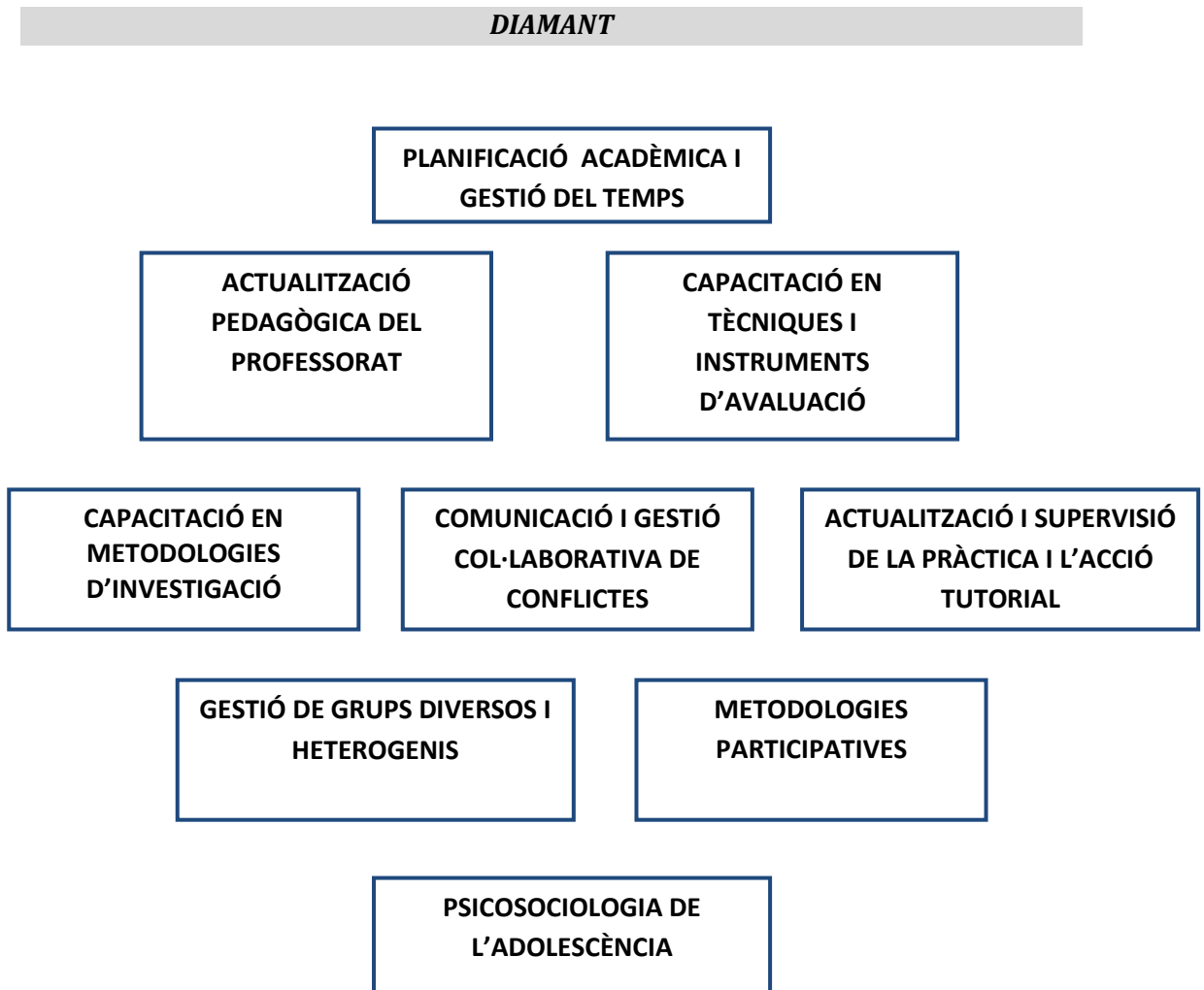

Figura 197. Diamant del docents de la UV del grup col·laboratiu de professorat novell.

Diamant. Grup de experimentat

Grup de professors i professores experimentats que participen de l'activitat de la tècnica col·laborativa són catorze.

El resultat final d'aquesta primera fase, elaborada de la mateixa manera que el grup anterior, és el llistat de necessitats individuals que consta a continuació:

Quadre 116. Llistat de necessitats dels docents de la UV del grup col·laboratiu de professorat experimentat.

LLISTAT DE NECESSITATS
<ol style="list-style-type: none"> 1. Maneig de les TIC 2. Dificultats per assumir la diversitat dels alumnes. 3. Estratègies de formació en psicologia de l'educació. 4. Tècniques de grup per a treballar amb grups nombrosos. 5. Gestió de la diversitat. 6. Actualització disciplinar 7. Aprofundir en el coneixement del/s nou/s paradigma/es 8. Capacitació en avaluació d'acord amb els objectius proposats. 9. Tallers de "nivelació" disciplinar 10. Ciències del comportament humà, lideratge i comunicació. 11. Intel·ligència emocional, desenvolupament d'habilitats socials i maneig de conflictes. 12. Maneig del temps associat a les noves metodologies. 13. Treball docent en equip: coordinació i articulació a nivell institucional. 14. La formació permanent com a política institucional. 15. Metodologia d'investigació

La categorització a la qual s'arriba de manera compartida entre els assistents és la que es detalla a continuació

Quadre 117. Categories de necessitats dels docents de la UV del grup de professorat mentor

CATEGORIES	NECESSITATS
TIC	1. Maneig de les TIC.
FORMACIÓ EN PSICOLOGIA SOCIAL DE L'ADOLESCENT	2. Dificultats per assumir la diversitat dels alumnes. 3. Estratègies de formació en psicologia de l'educació. 5. Gestió de la diversitat.
METODOLOGIES DIDÀCTIQUES I AVALUACIÓ	4. Tècniques de grup per a treballar amb grups nombrosos. 8. Capacitació en avaluació d'acord amb els objectius proposats.
ACTUALITZACIÓ DISCIPLINAR	6. Actualització disciplinar. 9. Tallers de "nivelació" disciplinar.
CONEIXEMENT I MANEIG DELS NOUS MODELS EDUCATIUS	7. Aprofundir en el coneixement del/s nou/s paradigma/es.
HABILITATS SOCIALS	10. Ciències del comportament humà, lideratge i comunicació. 11. Intel·ligència emocional, desenvolupament d'habilitats socials i

	resolució de conflictes.
PLANIFICACIÓ I ÚS DEL TEMPS	12. Maneig del temps associat a les noves metodologies.
TREBALL EN EQUIP	13. Treball docent en equip: coordinació i articulació a nivell institucional.
METODOLOGIA D'INVESTIGACIÓ	15. Metodologia d'investigació.

A través del debat posterior s'aconsegueix dibuixar el següent diamant:

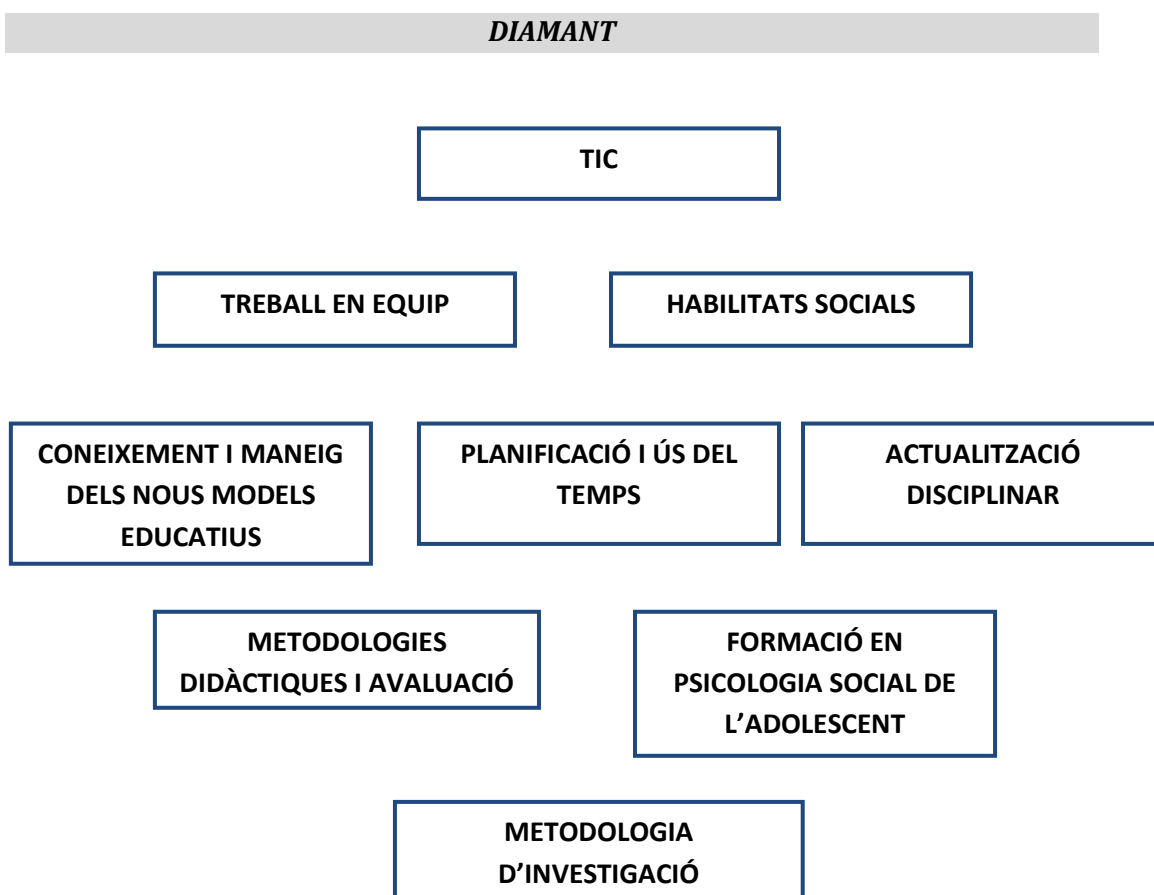

Figura198. Diamant dels docents de la UV del grup de professorat experimentat.

Diamant. Grup mixta de professorat novell i professorat experimentat

Grup de professors i professores mixta està format per professors i professores novells que tenen menys de cinc anys d'experiència i professors i professores experimentats que porten més de 5 anys en la docència universitària. Els docents participants són vint-i-tres.

Seguint les mateixes pautes que en els grups anteriors la sessió contempla les tres fases:

- Detecció de necessitats individuals
- Escriptura d'un llistat en petit grup evitant reiteracions
- Escriptura d'un únic llistat que aplegui totes les necessitats individuals

La llista resultant dels petits grups és la següent:

Quadre 118. Llistat de necessitats dels docents de la UV del grup col·laboratiu mixta.

LLISTAT DE NECESSITATS
1. Maneig de grups nombrosos. 2. Dinamitzar temes teòrics. Ús de tècniques d'ensenyament actiu. 3. Tècniques d'elaboració de material de reforç a la docència. 4. Mètodes d'avaluació: quantitativs – actitudinals; grupal / vàlids i confiàbles. 5. Tècniques col·laboratives / participatives docents pel disseny curricular o per assignatures. 6. Eines per potenciar intel·ligències múltiples. 7. Ús creatiu i sistemàtic de les TIC en ambients docents. 8. Estratègies de motivació grupal i treball amb grups nombrosos. 9. Maneig i impostació de la veu. 10. Maneig i resolució de conflictes: estudiants i famílies. 11. Eines per la gestió del currículum. 12. Seguiment dels aprenentatges dels estudiants. 13. Estratègies per l'avaluació objectiva de la creativitat. 14. Capacitació en llengües estrangeres. 15. Creació de programes integrats a les carreres de pregrau. 16. Formació en investigació. 17. Formació cultural i integral en el docent universitari.

Un cop elaborat un únic llistat es procedeix a la categorització de cada un dels enunciats perquè finalment es puguin prioritzar.

Quadre 119. Categories de necessitats dels docents de la UV del grup col·laboratiu mixta.

CATEGORIES	NECESSITATS
ESTRATÈGIES I RECURSOS DIDÀCTICS	1. Maneig de grups nombrosos. 2. Dinamitzar temes teòrics. Ús de tècniques d'ensenyament actiu. 3. Tècniques d'elaboració de material de reforç a la docència. 6. Eines per a potenciar intel·ligències múltiples. 7. Ús creatiu i sistemàtic de les TIC en ambients docents. 8. Estratègies de motivació grupal i treball amb grups nombrosos.

AVALUACIÓ DELS APRENENTATGES I LES COMPETÈNCIES	4. Mètodes d'avaluació: quantitativs - actitudinals; grupal / vàlids i confiabl's. 13. Estratègies per a l'avaluació objectiva de la creativitat.
COORDINACIÓ I TREBALL EN EQUIP DEL PROFESSORAT	5. Tècniques col·laboratives / participatives docents per al disseny curricular o per assignatures.
PLANIFICACIÓ I DISSENY CURRICULAR	5. Tècniques col·laboratives / participatives docents pel disseny curricular o per assignatures. 11. Eines per la gestió del currículum. 12. Seguiment dels aprenentatges dels estudiants. 15. Creació de programes integrats a les carreres de pregrau.
TÈCNiques DE COMUNICACIÓ	9. Maneig i impostació de la veu.
INTEL·LIGÈNCIA EMOCIONAL	10. Maneig i resolució de conflictes: estudiants i famílies.
ORIENTACIÓ / TUTORITZACIÓ	12. Seguiment dels aprenentatges dels estudiants.
LLENGÜES ESTRANGERES	14. Capacitació en llengües estrangeres.
METODOLOGIES D'INVESTIGACIÓ	16. Formació en investigació
ACTUALITZACIÓ CULTURAL I EXTENSIÓ UNIVERSITÀRIA	17. Formació cultural i integral en el docent universitari.

La categoria *Procés de la formació* es deixa finalment com una categoria transversal que afecta a qualsevol contingut.

El diamant resultant després del debat és el següent:

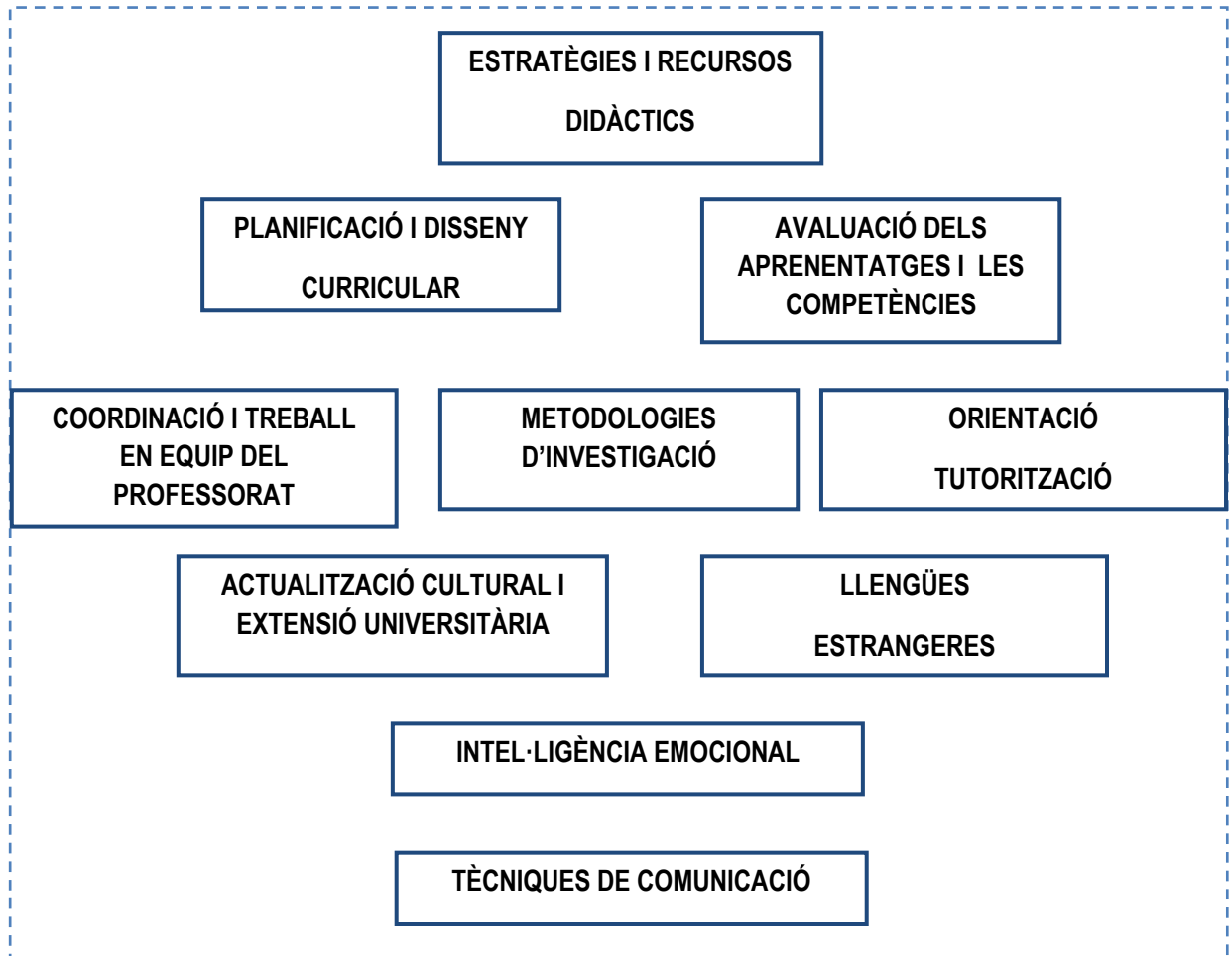

Figura 199. Diamant dels docents de la UV del grup col·laboratiu mixta

CAPÍTOL 12. TRIANGULACIÓ DE LES DADES OBTINGUDES: QÜESTIONARIS, ENTREVISTES, GRUPS COL-LABORATIUS

Les necessitats formatives dels docents universitaris observades a través de les respostes als qüestionaris estan en relació als següents apartats:

- La planificació de la docència.
- La metodologia.
- L'avaluació.
- El seguiment dels estudiants.

Els mateixos grans blocs s'observen en els resultats de les entrevistes i també en els resultats de les tècniques col·laboratives.

Les especificitats que apareixen en els tres instruments es detallen en el quadre següent:

Quadre 120. Quadre comparatiu de les dades recollides amb els tres instruments.

	<i>QÜESTIONARIS</i>	<i>ENTREVISTES</i>	<i>TÈCNICA COL-LABORATIVA</i>
PLANIFICACIÓ	- Selecció d'objectius, continguts, activitats funcionals i d'avaluació, Metodologia...	- Coordinació dels plans docents. - Planificació preveient totes les variables més les emergents.	- Planificació tenint present el curs, el temps, els currículum.
		Gestió del currículum: -Revisar continguts. -Coordinar diferents àrees de coneixement. -Incloure competències.	- Gestió del currículum.
TREBALL EN EQUIP	-Planificar en equip.	-Coordinació del procés d'E/A. -Optimitzar el treball personal i l'organització a partir de la millora de les relacions.	-El treball cooperatiu o col·laboratiu de l'equip docent.
METODOLOGIA	-Motivar a l'alumnat. -Activitats funcionals. -Estratègies alternatives pels diferents continguts. -Desenvolupament de les competències dels estudiants. -Selecció de la millor metodologia per a cada ocasió.	-Conèixer metodologies pràctiques, funcionals. -Tenir eines per seleccionar les més adequades a cada moment. -Desenvolupament de les competències en els estudiants.	-Metodologies. -Desenvolupament de les competències dels estudiants.
HABILITATS I COMPETÈNCIES EN ELS DOCENTS	-Mantenir la motivació del docent.	-Coneixement d'un mateix. -Gestió de les emocions. -Habilitats comunicatives, personals i relacionals: empatia i assertivitat.	

TIC	-Incorporació de les TIC a la quotidianitat.	-Coneixement, ús i elaboració de recursos. -Ús habitual de les TIC per alumnes i docents.	-Coneixement i ús de les TIC.
RECURSOS	-Cal conèixer i fer ús de tots els recursos existents.	-Conèixer, fer ús i elaborar recursos diversos.	-Recursos didàctics i tecnològics.
AVALUACIÓ	-Planificació integrada al procés d'E/A. -Eines per reflexionar sobre els resultats i generar millora. -Compartir criteris entre l'equip docent: avaluació com element de millora. -Avaluació de les competències. -Autoavaluació.	-Compartir criteris sobre les diferents dimensions. -Elaboració d'instruments ajustats a cada circumstància. -Avaluació de les competències dels estudiants.	Avaluació en sentit general i en concret sobre: -L'elaboració d'instruments, -L'avaluació de les competències,
EL SEGUIMENT DELS ESTUDIANTS	-Motivar als alumnes dins i fora de l'aula. -Generar la participació a classe. -Eines per a separar un seguiment cordial d'un amiguisme.	-Eines per acompanyar, orientar, gestionar, dinamitzar el grup classe i les tutories individualitzades. -Habilitats socials per crear espais de comunicació i relació.	-Coneixement de les característiques dels estudiants per millorar l'acompanyament.
RECERCA	-La recerca en cada àrea de coneixement. -La recerca en aspectes pedagògics lligats a la docència.	- Vinculada a la docència. -Recerca disciplinar i recerca pedagògica.	-Recerca.
INSTITUCIONALS	-Recolzament de la institució cap a la docència. -Que vetlli per la docència, la recerca i la millora constant. -Fomenti la formació docent.	-Vetlli per la formació. -Promogui la innovació a les aules. - Formació sobre les normatives abans o en el moment de la seva aplicació.	-Conèixer la institució i les normatives.
IDIOMES	-Coneixement d'idiomes pel seu ús a l'aula.	-Coneixement d'idiomes pel seu ús a l'aula.	-Coneixement d'idiomes pel seu ús a l'aula.

Hi ha altres aspectes que únicament es fan visibles en els resultats d'alguns dels tres instruments però que no per aquest motiu deixen de ser representatius. Són els que s'exposen a continuació:

- El treball personal com una competència docent.
- Les creences i la concepció que tenen els docents sobre l'educació.
- La gestió dels grups de recerca.
- El temps i els espais com a complements de la planificació.
- Les relacions entre el món universitari i el món laboral.
- La gestió dels conflictes a l'aula.
- L'avaluació de la qualitat en el sistema en general: organització, aules, etc.
- El gènere i els seu tractament a l'aula,
- La recerca com a producció del coneixement i la seva divulgació dins i fora de l'aula.